

**Aan de leden****Datum**

21 mei 2025

Ons kenmerk

U202500223

Lbr. 25/024

Telefoon

0703738393

Bijlage(n)**Onderwerp**

Uitnodiging ALV 18 juni 2025

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de agenda en stukken voor onze Algemene Ledenvergadering (ALV) van **woensdag 18 juni 2025, 13.30 - 15.30 uur**. U bent van harte welkom in het Klokgebouw in Eindhoven.

Deze ALV maakt deel uit van het tweedaagse VNG Jaarcongres op 17 en 18 juni 2025. Meer informatie over het VNG Congres vindt u op vngjaarcongres.nl.

In deze ledenbrief ontvangt u een toelichting op:

- Agenda en stukken voor deze ALV (zie de [vergaderset](#) voor de agenda en alle bijlagen)
- De besluitvormingsprocedure: indienen van amendementen en moties, de stemprocedure en de mogelijkheid tot inspreken

U kunt statutair tot **uiterlijk donderdag 5 juni, 12.00 uur** amendementen op voorstellen indienen. Wij vragen u nadrukkelijk om ook eventuele moties uiterlijk op deze datum in te dienen, zodat het VNG-bestuur tijdig preadviezen kan vaststellen en de leden hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden. Wij zijn u daarvoor bij voorbaat dankbaar. U kunt voor vragen hierover altijd [contact met ons opnemen](#).

Indienen amendementen en moties

- Indiening amendementen en moties uiterlijk 5 juni, 12.00 uur, via e-mail: motiealv@vng.nl
- [Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening](#)
- Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Agenda en stukken ALV

Agenda ALV

De ALV start om 13.30 uur met de volgende agenda. Hierna ontvangt u per agendapunt een korte toelichting. De ALV eindigt om 15.30 uur.

1. Opening
2. Benoeming van de notulencommissie ALV 18 juni 2025
3. Vaststelling notulen Najaars ALV 29 november 2024
4. Mededelingen
5. Jaarverslag 2024, inclusief Financieel Jaarverslag en verantwoording over het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)
6. Voorstellen inzet en financiën VNG 2026
 - i. Uitstel ALV en Jaarcongres 2026 naar 29 en 30 september 2026
 - ii. Contributievoorstel VNG 2026
 - iii. Kadernota 2026, GGU begroting 2026 en financiële bijdrage Fonds GGU
7. Oprichting VNG Risicobeheerfonds
8. Collectieve digitalisering
 - a. Resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving'
 - b. Propositie common ground
9. Stand van zaken inzet VNG richting kabinet
 - a. Gevolgen Voorjaarsnota
 - b. Resolutie Jeugd
 - c. Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA)
10. Stand van zaken actuele trajecten
 - a. Vernieuwing mandaat inkoop sociaal domein
 - b. Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval
11. Verantwoording bestuur over uitvoering moties
12. Invulling vacatures in VNG bestuur en commissies
13. Rondvraag/WVTTK
14. Bekendmaking congreslocatie 2026 en sluiting.

Tijdpad voorbereiding ALV 18 juni 2025

Het tijdpad richting de ALV van 18 juni. ziet er als volgt uit:

- 21 mei (woensdag): verzending ALV-voorstellen aan de leden
- 5 juni (donderdag): deadline indiening amendementen (statutaire termijn) en moties (dringend verzoek van VNG-bestuur aan de leden)
- 6 juni (vrijdag): VNG-bestuur stelt preadviezen vast op moties en amendementen
- Zo spoedig mogelijk: toezending moties, amendementen en preadviezen aan de leden
- 18 juni (woensdag): ALV

Korte toelichting op de agenda
(zie de [vergaderset](#) voor de agenda en alle bijlagen)

2. Benoeming notulencommissie ALV 18 juni 2025 (ter besluitvorming)

Ter vergadering ontvangt de ALV een voorstel voor de nieuwe notulencommissie.

3. Notulen Najaars ALV 29 november 2024 (ter besluitvorming)

De notulen van de ALV geven volgens de toenmalige notulencommissie een goede weergave van hetgeen daar is besproken.

4. Mededelingen (op basis van actualiteit)

5. Jaarverslag 2024, inclusief Financieel Jaarverslag en verantwoording over het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (ter kennisname resp. ter besluitvorming)

Wij hebben het Bestuurlijk Jaarverslag 2024 vastgesteld en leggen dit ter informatie aan u voor. In het bestuurlijk jaarverslag leest u hoe diverse VNG-onderdelen aan de slag zijn gegaan met de verenigingsstrategie 2030. Ook wordt ingegaan op andere onderwerpen die de aandacht van gemeenten vroegen in 2024 en leest u over de verschillende VNG-bedrijven.

[U leest het bestuurlijk verslag op onze website.](#)

Wij stellen u voor het Financieel jaarverslag 2024 vast te stellen en het bestuur decharge te verlenen. In het Financieel verslag 2024 vindt u de toelichting op het financiële resultaat van de VNG. In financieel-economisch opzicht was 2024 voor de VNG een stabiel jaar. De financiën van de VNG zijn op orde. Het jaar 2024 bracht in financieel-economisch opzicht geen grote schokken. Het bedrijfsresultaat is weliswaar negatief, maar beter dan begroot. Wel is nog goed zichtbaar dat we te maken hadden met nog steeds hoge inflatie. Dit leidt tot hogere kosten voor personeel en de huisvesting. Positieve financiële ontwikkelingen zijn het goede rendement op de effectenportefeuille die de VNG aanhoudt, als ook het rendement van de dochterbedrijven. We zien ook een toename van subsidie gefinancierde projecten.

6. Voorstellen inzet en financiën VNG 2026

In 2024 is de Meerjarige Kadernota 2025-2028 aangeboden. In deze lijn presenteren wij u de Kadernota voor het jaar 2026 met daarin trends, ontwikkelingen en koerswijzigingen voor 2026. Eén plan dat alle activiteiten van de VNG in de volle breedte beslaat. Dit jaar is afgesproken het fonds niet te laten groeien met nieuwe proposities. De indexatie is 2,1% en gelijk aan de indexatie zoals die gebruikt wordt voor de contributie. De overbegroting wordt afgebouwd tot 1% van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) in 2029. Op basis van de meerjarenraming 2026 t/m 2029 wordt de bijdrage van de leden aan Fonds GGU per inwoner in 2026 € 4,644 (2025 € 4,574).

De beleidsinzet wordt primair vanuit de VNG-contributie gefinancierd en door het VNG-bestuur vastgesteld. De GGU-activiteiten worden primair vanuit het Fonds GGU gefinancierd en zijn vooraf voorgelegd aan het College voor Dienstverleningszaken. Aansluitend stelt wij als VNG-bestuur deze onderdelen vast. Daarnaast zijn er activiteiten die op basis van subsidies worden gefinancierd. Voor gesubsidieerde activiteiten is geen aanvullende besluitvorming noodzakelijk in de ALV. Tenslotte is van belang dat wij in verband met de gevolgen van de raadsverkiezingen in maart 2026 voor de bezetting van zowel VNG-bestuur en -commissies als van nieuw te vormen colleges en raden, voorstellen om het VNG Jaarcongres en de ALV in 2026 uit te stellen van juni naar 29-30

september 2026. Dat heeft ook gevolgen voor het voorleggen van een aantal voorstellen inzake inzet en financiën van de VNG aan de leden in de ALV.

Op basis hiervan doen wij u de volgende voorstellen.

6a. Uitstel ALV en Jaarcongres 2026 naar 29 en 30 september 2026 (ter besluitvorming)

Wij stellen u voor in te stemmen met uitstel van ALV en Jaarcongres 2026 en de voorgestelde aanpak voor behandeling van contributievoorstel 2027, Kadernota, GGU begroting 2027 en financiële bijdrage Fonds GGU 2027.

6b. Contributievoorstel VNG 2026 (ter besluitvorming)

Op basis van de in de ALV van 2018 vastgestelde meerjarige systematiek bestaat de contributie uit de indexatie voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers, aangevuld met 1% voor de ingroei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie van de VNG vanuit de contributie.

Gelet op de financiële situatie van gemeenten, zoals die in de Najaars ALV van 29 november 2024 nog eens door de gemeente Schiedam onder de aandacht is gebracht, stellen wij u voor bij de vaststelling van de voor 2026 af te zien van de genoemde 1% ingroei en te volstaan met de indexatie. Wij stellen u voor de contributie voor 2026 vast te stellen op 2,1%.

6c. Kadernota 2026, GGU begroting 2026 en financiële bijdrage Fonds GGU, inclusief proposities (ter besluitvorming)

Wij stellen u voor om in stemmen met de Kadernota, GGU-begroting en financiële bijdrage per inwoner aan het Fonds GGU voor 2026.

7. Initiatief VNG Risicobeheerfonds (ter kennisname)

Het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV is een gezamenlijk initiatief van gemeenten en de VNG op het gebied van Dienstverlening en Kennisdeling. Het fonds heeft als doel vanuit gebundelde collectieve kracht gemeenten in staat te stellen zelf risico's rond de verzekering van gemeentelijke gebouwen te verminderen om zo kosten te besparen en de veiligheid van gemeenten te vergroten. Hierdoor ontstaat een duurzaam stabiel financieel kader voor gemeenten waarmee gemeenten structureel middelen vrijspelen. De weerbaarheid op de lange termijn wordt vergroot. Gemeenten maken zelf de keuze of zij deelnemen in het Risicobeheerfonds. Hierbij informeren wij u nader over oprichtingsproces, voordelen voor gemeenten, business case, aandeelhoudersmodel, financiering en afdekking van risico's. Wij nodigen u uit om deel te nemen aan het Risicobeheerfonds.

8a. Resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving' (ter besluitvorming)

Wij vragen u om uw bereidheid uit te spreken om te komen tot verregaande collectivisering van de gemeentelijke digitalisering, ook voorbij de focus van Common Ground, met als streefbeeld om uiteindelijk meer dan 80% collectief te organiseren. Daarbij is het de bedoeling dat gemeenten de gemeentelijke digitalisering als één bestuurslaag sturen en organiseren onder het motto 'de vrijblijvendheid voorbij' en waar mogelijk aansluiting zoeken bij de nationale ontwikkelingen. Voor de uitvoering van de resolutie komen er afzonderlijke en navolgende 'collectiveringsvoorstellen' op specifieke onderwerpen, met daarin de uitwerking zoals governance, organisatie, financiering en wijze van implementatie.

8b. Propositie common ground (ter besluitvorming)

Na het vaststellen van de Propositie Common Ground in de ALV van juni 2024 is het een programmaplan en aanpak uitgewerkt. Al snel werd duidelijk dat een aantal fundamentele keuzes gemaakt moeten worden tussen de verschillende richtingen, die door koplopers zijn verkend, om tot een duidelijk realisatiekoers te kunnen komen gericht op opschaling naar 342 gemeenten.

Wij stellen u voor om de drie niveaus van samenwerken ('Samen Denken, Samen Bouwen en Samen Exploiteren') als uitgangspunt te nemen en daarbij in principe steeds te kiezen voor de meest collectieve wijze van samenwerken:

- collectief waar het kan, decentraal waar het moet
- dit in eerste instantie toe te passen op het dienstverleningsdomein om zo ervaring op te doen met de aanpak.

Hiermee kunnen gemeenten hun collectief opdrachtgeverschap verder ontwikkelen en professionaliseren, in lijn met de resolutie "Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving" (zie agendapunt 8a.).

9. Stand van zaken inzet VNG richting kabinet

a. Gevolgen Voorjaarsnota (ter bespreking)

In de brede ledenbrief ['Voorjaarsnota: duiding, financiële analyse en begrotingsadvies'](#) informeerden wij u op 20 mei nader over de gevolgen van de Voorjaarsnota. Daarin kondigden wij u aan een nieuwe resolutie Jeugd aan u voor te leggen (zie agendapunt 9b.) en daarnaast de resolutie uit de Najaars ALV van 29 november 2024 leidend te laten zijn voor onze inzet in de komende periode.

b. Resolutie Jeugd (ter besluitvorming)

De nieuwe resolutie Jeugd gaat in op de opvolging door het kabinet van het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda jeugd 2023-2028 (commissie Van Ark), de weging van de inzet van het kabinet door het bestuur en de inzet van het bestuur ten aanzien van vervolgstappen.

c. Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) (ter besluitvorming-nazending)

Op dit moment lopen de onderhandelingen over het AZWA. Na het bestuurlijk overleg van 26 mei zullen wij u hierover nader informeren.

10. Stand van zaken actuele trajecten

10a. Vernieuwing mandaat inkoop sociaal domein (ter besluitvorming)

De VNG heeft sinds 2015 een mandaat om namens gemeenten landelijke raamovereenkomsten te sluiten voor hoogspecialistische en weinig voorkomende vormen van jeugdhulp en Wmo ondersteuning voor mensen met een zintuiglijke beperking. Het huidige mandaat loopt tot 31 december 2025. Wij stellen u voor het bestaande mandaat te verlengen voor een periode van maximaal 3 jaar. Dit biedt de VNG de mogelijkheid om de bestaande overeenkomsten te verlengen, ter voorbereiding op definitieve besluitvorming over de duurzame toekomstige inrichting van de landelijke inkoop.

10b. Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval (ter besluitvorming-nazending)

Wij verwachten u op korte termijn het onderhandelingsresultaat voor de inzameling van huishoudelijk verpakkingsafval voor te kunnen leggen. Wij zullen u vragen om in te stemmen met dit onderhandelingsresultaat en het bestuur te mandateren voor de verdere uitwerking van de afspraken in een juridische raamovereenkomst inclusief bijlagen en het aangaan van de overeenkomst.

11. Verantwoording uitvoering moties (ter besluitvorming)

Het bestuur stelt de leden voor om in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van alle in de Najaars ALV van 29 november 2024 en eerder aangehouden moties. Bij dit agendapunt behandelen wij ook de nieuwe moties die niet direct betrekking hebben op een van de eerdere agendapunten.

12. Invulling vacatures in VNG-bestuur en commissies (ter besluitvorming)

In de ledenbrief van 14 februari 2025 informeerden wij u over de benoeming door het bestuur van acht voorgedragen kandidaten tot waarnemer in VNG-bestuur en commissies in een extra vacatureronde. In de ledenbrief van 14 mei informeerden wij u over 16 voorgedragen kandidaten voor vacatures in VNG-bestuur en commissies in de reguliere vacatureronde richting de ALV van 18 juni. In deze laatste ledenbrief is voor al deze voorgedragen kandidaten, uitgezonderd de voorgedragen kandidaten voor de commissie Europa en Internationaal, de mogelijkheid tot het stellen van andere kandidaten geopend. Op 4 juni zullen wij u informeren over eventuele andere kandidaten. In de ALV leggen wij alle kandidaten en eventuele gestelde tegenkandidaten aan u voor.

13. Rondvraag/WVTTK

14. Bekendmaking congreslocatie 2026 en sluiting

Besluitvormingsprocedure

Indienen amendementen en moties

Mogelijkheden om uw aandachtspunten naar voor te brengen

Vanwege de beperkte tijd in de ALV om recht te doen aan alle ingediende moties, wijzen wij u op de andere mogelijkheden om u aandachtspunten naar voor te brengen. U kunt het woord voeren zonder een motie in te dienen, waarbij het op het betreffende terrein verantwoordelijke bestuurslid reageert namens het bestuur. Ook kunt u aandachtspunten buiten de ALV meteen voorleggen aan het bestuur en de betreffende commissie(s). Vooral bij meer technisch complexe aandachtspunten of aandachtspunten die slechts een deel van de gemeenten betreffen kan behandeling door bestuur en commissies een goed alternatief bieden.

Procedure indienen moties en amendementen

Statutair is het mogelijk amendementen in te dienen op aanhangige voorstellen. Amendementen kunnen tot uiterlijk 9 werkdagen voorafgaand aan de ALV worden ingediend. Dat betekent dat amendementen **uiterlijk donderdag 5 juni, 12.00 uur**, bij het VNG-bureau moeten zijn ingediend. Vervolgens zullen wij de leden op de hoogte stellen van de ingediende amendementen en de preadviezen van het bestuur daarbij, zodat zij op basis daarvan de standpuntbepaling binnen de gemeente kunnen voorbereiden.

We vragen u ook om moties **uiterlijk donderdag 5 juni, 12.00 uur**, in te dienen. Dat stelt het bestuur in staat om de leden tijdig te informeren over de motie en het preadvies van het bestuur daarop. Op basis daarvan kunnen de leden de standpuntbepaling binnen de gemeente voorbereiden. Definitief ingediende moties worden gepubliceerd op de ALV-pagina op de VNG-site, voor zover beschikbaar met het preadvies van het bestuur. Voor moties geldt geen formele statutaire uiterlijke termijn voor indiening.

Indienen amendementen en moties

- Indiening amendementen en moties uiterlijk 5 juni, 12.00 uur, via e-mail: motiealv@vng.nl
- [Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening](#)

Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Stemprocedure en mogelijkheid tot inspreken

Stemprocedure

In deze fysieke ALV is sprake van een gewogen stemming, waarbij een vooraf aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente de stemmen uitbrengt. Zoals gebruikelijk bij fysieke ledenvergaderingen kunnen alleen in de zaal aanwezige vertegenwoordigers van de gemeenten aan de stemmingen deelnemen.

De procedure voor aanwijzing van de stemgerechtigde vertegenwoordiger van de gemeente en het deelnemen aan de stemmingen ziet er als volgt uit:

- Per gemeente is er één vertegenwoordiger die is gemachtigd om de stemmen van de gemeente uit te brengen.
- Alle gemeentesecretarissen ontvangen in de week van 26 mei per e-mail een stemkaart met barcode voor de vertegenwoordiger van de gemeente. De gemeente kan worden vertegenwoordigd door een burgemeester, wethouder, secretaris, griffier of raadslid. Het is aan de gemeente zelf om een vertegenwoordiger aan te wijzen.
- De vertegenwoordiger van de gemeente moet zich bij binnenkomst van de locatie Klokgebouw in Eindhoven aanmelden en registreren bij de stembalie met de geprinte of digitale stemkaart met barcode. Daarna ontvangt de vertegenwoordiger een persoonlijke stempas (met het aantal stemmen van de betreffende gemeente). Hiermee kan de vertegenwoordiger aan de stemmingen deelnemen.

In artikel 11 van de statuten van de VNG worden regels gesteld voor het uitbrengen van de stemmen door een lid van de vereniging en voor het aantal stemmen dat door een lid van de vereniging kan worden uitgebracht. De volledige tekst luidt als volgt:

Artikel 11 - Stemmingen algemene vergadering

1. Het lid dat aan de stemming in de algemene vergadering wenst deel te nemen, wijst daartoe een vertegenwoordiger aan. Alleen een lid van het college van burgemeester en wethouders, een lid van de raad, de secretaris of de griffier van de eigen gemeente kan als vertegenwoordiger worden aangewezen.
2. De aangewezen vertegenwoordiger legt bij aanvang van de algemene vergadering een door of namens het bestuur te bepalen schriftelijke of elektronische verklaring over waaruit zijn volmacht blijkt.
3. Een lid heeft één stem voor elke veelvoud van één duizend (1.000) inwoners, met een minimum van één stem en een maximum van vijfenzeventig (75) stemmen.
4. Maatstaf voor het aantal stemmen van een lid is het aantal inwoners volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari.
5. Bij stemmingen over zaken wordt het stemgedrag per lid openbaar gemaakt.

Een voorstel is aangenomen als meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen het voorstel steunt, tenzij statutair een andere meerderheid is voorgeschreven.

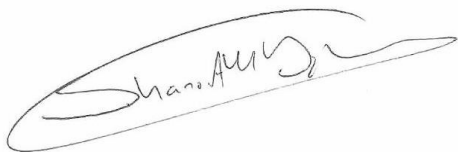
Inspreken in de ALV

Alleen fysiek aanwezige deelnemers kunnen tijdens de ALV het woord voeren. Als u het voornemen hebt om het woord te voeren, stellen wij het op prijs dat u zich vooraf bij het VNG-bureau aanmeldt en aangeeft wat de strekking van uw betoog is. Dat stelt ons in de gelegenheid om een antwoord van het bestuur voor te bereiden. U kunt zich aanmelden via e-mail: motiealv@vng.nl. Tijdens de ALV krijgt u dan het woord bij het betreffende agendapunt. Vanzelfsprekend kunt u ook altijd spontaan het woord vragen tijdens de ALV.

De vergadering wordt live gestreamd zodat iedereen die niet fysiek bij de ALV aanwezig kan zijn de vergadering toch kan volgen via www.VNG.nl/ALV. Hiervoor is geen toegangscode nodig.

Ik kijk ernaar uit om u te ontmoeten op het VNG Congres.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sharon A.M. Dijkma', enclosed within a large, loopy oval stroke.

Sharon A.M. Dijkma
Voorzitter

Procedure en regels voor indiening en ondertekening amendementen en moties voor de ALV van 18 juni 2025

Deze notitie beschrijft in het kort:

1. De procedure voor het indienen van amendementen
2. De procedure voor het indienen van moties
3. De regels die gelden voor de ondertekening
4. Het sjabloon voor de opbouw van moties.

1. De procedure voor het indienen van een amendement:

Indienen van amendementen

De leden kunnen bij voorstellen die ter besluitvorming aan de ALV worden voorgelegd volgens de statuten uiterlijk 9 werkdagen voorafgaand aan de ALV amendementen indienen. Dit betekent voor de ALV van 18 juni als deadline uiterlijk donderdag 5 juni vóór 12 uur: deadline indiening amendementen (statutair) en moties (dringend verzoek bestuur aan leden). U kunt voor amendementen hetzelfde mailadres gebruiken als voor moties: motiealv@vng.nl.

Voor een amendement geldt dat helder moet zijn verwoord hoe het ALV-voorstel moet worden aangepast. Dit betekent dat precies moet worden aangegeven wat er in de tekst moet worden geschrapt en wat ervoor in de plaats moet komen.

Voor het indienen van een amendement gelden voor ondertekening dezelfde voorwaarden als bij het indienen van een motie. Zie verder paragraaf 3.

U kunt bij vragen over het indienen van een amendement contact opnemen met de Concernstaf. Contactpersoon is Frans van de Waart. (06-57593279). Per mail bereikbaar via: motiealv@vng.nl.

2. De procedure voor het indienen van een motie:

Vooraf: alternatieven voor het indienen van een motie

Overweeg of er alternatieven zijn voor het indienen van een motie

Graag verzoeken wij de gemeenten die het voornemen hebben om een motie in te dienen om te overwegen of het ook mogelijk is om op een andere wijze aandacht te vragen voor hun inhoudelijke boodschap. Dat kan door het woord te voeren in de ALV, waarbij de verantwoordelijke commissievoorzitter namens het bestuur reageert, of door de VNG te vragen om het betreffende onderwerp te bespreken in VNG-bestuur, commissies en/of colleges. Dat laatste is een goed alternatief voor meer specifieke/gedetailleerde moties en moties die slechts een beperkt deel van de gemeenten raken.

De achtergrond van dit verzoek is dat het aantal ingediende moties in de afgelopen jaren sterk is gestegen en het daardoor in de praktijk nauwelijks mogelijk is om moties inhoudelijk te bespreken. Vaak is het al een race tegen de klok om alle stemmingen op tijd plaats te laten vinden. Uiteindelijk

is het echter vanzelfsprekend aan de gemeente(n) zelf om een motie in te dienen of om op een andere manier aandacht te vragen

Aanbevelingen werkgroep “Anders communiceren over moties”

Ten behoeve van de beperking van het aantal ingediende moties en het voorkomen van het opnieuw ontstaan van een complex en omvangrijk bouwwerk van nieuwe en aangehouden moties (op een gegeven moment circa 50 moties, die vaak inhoudelijk deels achterhaald waren) heeft een werkgroep op verzoek van het VNG-bestuur een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn door het bestuur overgenomen.

De belangrijkste aanbevelingen zijn:

- Beperk aan de voorkant het aantal moties door gemeenten op te roepen zich te beperken tot moties die toegevoegde waarde hebben (lees: die voor een substantieel deel van de leden herkenbaar zijn en een breder gemeentelijk belang betreffen)
- Bied gemeenten de mogelijkheid om, naast de indiening van een motie, ook een onderwerp voor te leggen aan de verantwoordelijke VNG-commissie en/of het bestuur
- Laat na de deadline voor aanlevering moties alleen nog moties toe die een actueel onderwerp betreffen waarop gemeenten redelijkerwijs niet eerder een motie hebben kunnen indienen
- Maak voortaan onderscheid tussen moties die direct kunnen worden uitgevoerd, moties waarover in de eerstvolgende ALV nader verantwoording wordt afgelegd en moties die langer worden aangehouden vanwege de inhoud of vanuit politiek-strategische overwegingen.
- Informeer de gemeenten via een vaste pagina op de VNG-website over de status van moties en de uitvoering ervan
- Werk aan een ‘cultuurverandering’ bij bestuur, commissies provinciale afdelingen, netwerken en gemeenten om te komen tot meer toegevoegde waarde van het instrument van de motie.

Voor de goede orde, hiermee wordt niets afgedaan aan het recht van gemeenten om moties in te dienen. Uiteindelijk is het aan gemeenten zelf om een motie in te dienen in de vorm en op het moment waarop zij dat willen. Alleen de mogelijkheid van indiening van moties na de gestelde deadline wordt met deze voorstellen ingeperkt.

De procedure

Verzoek delen concept motieteksten met de VNG

De VNG stelt het op prijs wanneer een gemeente een motie al in het concept-stadium deelt met het VNG-bureau (via motiealv@vng.nl) zodat er contact kan worden gelegd tussen de beleidsafdeling van de VNG en de betreffende gemeente. Dat stelt de VNG in staat om VNG standpunten/inzet en actuele ontwikkelingen nader toe te lichten. In de praktijk is gebleken dat deze afstemming vaak leidt tot aanpassingen of aanscherpingen in de tekst van de motie.

U kunt bij vragen over de procedure voor het indienen van moties contact opnemen met de Concernstaf. Contactpersonen zijn Rommy Bakker (06-55893983) en/of Frans van de Waart (06-57593279). Zij zijn per mail bereikbaar via motiealv@vng.nl.

De deadline voor het indienen van moties

De deadline voor het indienen van definitieve moties voor de ALV van 18 juni is uiterlijk donderdag 5 juni vóór 12 uur via motiealv@vng.nl. Dit is geen statutaire deadline, maar een dringend verzoek van het VNG bestuur aan de leden. Als moties op tijd worden ingediend, kan de VNG de leden tijdig informeren over de moties en de preadviezen van het VNG-bestuur bij de moties. Latere indiening betekent dat het VNG bestuur geen tijdig preadvies meer kan vaststellen. Het gevolg hiervan is dat de gemeenten hun standpuntbepaling over de motie en het preadvies niet meer tijdig kunnen voorbereiden. Gemeenten geven aan dat ze het heel vervelend vinden als niet alle moties behandeld kunnen worden in de laatste collegevergadering voor de ALV.

Vorbereiden en vaststellen preadviezen door het VNG-bestuur en informeren van de leden

Het VNG-bureau bereidt op basis van de ingediende definitieve motie een preadvies van het VNG-bestuur bij de motie voor. Er zijn drie smaken: overnemen, aanhouden of ontraden.

De planning is als volgt:

- Op vrijdag 6 juni van 9.30-10.30 uur bespreekt het VNG-bestuur in een extra ingelaste bestuursvergadering de tot dan toe definitief ingediende moties en stelt het VNG-bestuur de preadviezen vast.
- Na deze bestuursvergadering informeert de VNG de leden zo spoedig mogelijk in een ledenbrief over de moties en preadviezen.

3. De regels voor ondertekening

Hieronder volgt meer informatie over de ondertekening van moties voor de ALV aan de hand van de meest gestelde vragen.

Wie ondertekent namens de gemeente een motie voor de ALV?

Het indienen van moties voor de ALV is een uitvoerende bestuurlijke aangelegenheid, die volgens artikel 160 van de Gemeentewet binnen de bevoegdheid van het college valt. Dit betekent dat moties namens het college ondertekend worden. Daarnaast is medeondertekening door raadsleden uiteraard ook mogelijk. Het advies aan het college is om de inhoud van de motie vóór indiening af te stemmen met de gemeenteraad.

Wie ondertekent namens het college een motie voor een ALV?

Namens het college zijn de volgende ondertekeningen mogelijk:

- De burgemeester namens het college;
- De burgemeester samen met de (inhoudelijk) betrokken wethouder namens het college;
- De burgemeester samen met de gemeentesecretaris namens het college;

Uitgangspunt is dat de inhoud van de motie binnen het college is afgestemd.

Hoe zit het met de ondertekening van een motie die mede door andere gemeenten worden ingediend?

Onderaan de motie kunnen de namen worden gezet van de gemeenten die de motie mede indienen met daarbij een handtekening namens het college van de mede indienende gemeente (wie ondertekent namens het college van de mede-indienende gemeente is niet van belang).

Hoe om te gaan met gemeenten die de motie willen ondersteunen?

Daarvoor volstaat een opsomming (in bullets) van de namen van deze gemeenten onderaan de motie of in een aparte bijlage. Hiervoor zijn geen handtekeningen nodig.

Steunbetuigingen aan moties dienen door ondersteunende gemeenten bij de indienende gemeente te worden aangeleverd. De gemeente is dus zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van overzichten van ondersteunende gemeenten.

De indienende gemeente kan het VNG-bureau tot uiterlijk 1 dag voor de ALV een definitieve lijst van ondersteunende gemeenten doorgeven. Deze lijst wordt geplaatst op de site van de VNG. Dit is een aparte lijst als bijlage bij de motie. Verzoeken hiervoor dienen uiterlijk dinsdag 17 juni vóór 10.00 uur te zijn ingediend via motiealv@vng.nl.

Doorgeven ambtelijke en bestuurlijke contactpersonen en mogelijkheid tot inspreken in ALV

Wij vragen u om bij het indienen van de motie ook de naam en gegevens van de ambtelijke contactpersoon en van de inhoudelijk verantwoordelijke bestuurder (burgemeester, wethouder, raadslid, secretaris of griffier) van de gemeente aan ons door te geven (via motiealv@vng.nl)

Daarnaast is het mogelijk dat een vertegenwoordiger van de gemeenten als spreker de motie in de ALV toelicht. Dat kan een burgemeester, wethouder, secretaris, griffier of raadslid zijn. Voor moties waarop door het VNG bestuur een positief preadvies is uitgebracht is dit niet per se nodig.

Alleen fysiek aanwezige deelnemers kunnen in de ALV het woord vragen. Indien u het voornemen hebt om het woord te voeren, stellen wij het op prijs als u zich vooraf bij het VNG-bureau aanmeldt (liefst vrijdag 13 juni vóór 12 uur) via motiealv@vng.nl zodat wij een reactie namens het VNG-bestuur kunnen voorbereiden. U krijgt dan het woord bij het betreffende agendapunt. Vanzelfsprekend kunt u ook altijd spontaan het woord vragen in de ALV.

Wat is nog meer van belang om te weten?

- Een motie is pas definitief als deze is ondertekend. De VNG publiceert alleen moties die ondertekend zijn ingediend.
- Logo's van gemeenten op een motie is prima, maar hoeft niet per se.

4. Sjabloon voor opbouw motie ALV

Vooraf

Bij de opstelling van dit sjabloon, inclusief de toelichting bij de onderdelen, is rekening gehouden met het advies van de werkgroep “Anders communiceren over moties”.

Aandachtspunten:

- Ingediende moties en preadviezen daarop van het bestuur bereiken de gemeenten meestal pas (zeer) kort voor de ledenvergadering. Dat beperkt de mogelijkheden van colleges en raden om hun standpunten voor te bereiden
- In de praktijk is er maar zeer beperkt tijd om moties in de ALV te bespreken
- In plaats van het indienen van een motie is het ook mogelijk om het woord te voeren in de ALV of aan het bestuur te vragen om een bepaald onderwerp te bespreken in VNG-bestuur en commissies.

Gelet hierop vragen wij gemeenten die een motie willen indienen:

- Moties zo vroeg mogelijk in te dienen en in ieder geval uiterlijk donderdag 5 juni vóór 12 uur a.s. (tenzij er sprake is van een actuele ontwikkeling waardoor eerdere indiening van de motie redelijkerwijs niet mogelijk is)
- De motie niet te gedetailleerd en te technisch te formuleren
- Zich te beperken tot moties die voor een substantieel deel van de achterban herkenbaar en van belang zijn
- Van het bestuur een inspanningsverplichting (en geen resultaatsverplichting) te eisen, wanneer het bestuur niet de eindverantwoordelijke of bevoegde partij is en derhalve ook geen doorzettingsmacht heeft
- Te overwegen of in plaats van het indienen van een motie in het betreffende specifieke geval ook kan worden gekozen voor woordvoering in de ALV of het indienen van een vraag bij het VNG-bestuur om een bepaald onderwerp te bespreken in VNG-bestuur en commissies.

Opbouw sjabloon motie

Indiener(s), titel en datum

Motie van de gemeente(n):

Titel motie:

Datum indiening:

Inhoud motie

Aanleiding

Omschrijving directe aanleiding voor de motie. Dat kan zijn: een actuele ontwikkeling (bijv. nieuwe regelgeving, een calamiteit, nieuwe cijfers die bekend zijn geworden), een langer levende zorg (bijv. uitblijven van oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, signalen van inwoners en bedrijven) of een andere aanleiding.

Overweging/constatering (“overwegende, dat” of “constaterende, dat”)

Duiding van de problematiek die aan de orde is met aandacht voor:

- Omvang probleem en betekenis voor gemeenten (en hun inwoners)
- Urgentie van het probleem (welke actie/aanpak is op welke termijn nodig)
- De betrokken stakeholders en de rol van gemeenten.

Oproep aan het VNG-bestuur

Gerichte oproep aan het bestuur om zich in te spannen voor een oplossing van het probleem door:

- Belangenbehartiging richting rijk, medeoverheden en andere partijen
- Als VNG aan de gemeenten te vragen om een bepaalde actie te ondernemen
- Eigen VNG-beleid te gaan voeren of aan te passen.

Slotzin

“En gaat over tot de orde van de dag.”

Ondertekening indiener(s)

Het indienen van moties is een bevoegdheid van het college (of meerdere colleges).

Ondertekening vindt daarom plaats door:

- De burgemeester(s) van de indienende gemeente(n)
- Eventueel met medeondertekening van gemeentesecretaris(sen), wethouder (s) of raadslid/raadsleden.



CONCEPT NOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING 29 NOVEMBER 2024

Notulen van de algemene ledenvergadering (ALV) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, op vrijdag 29 november 2024 in het Beatrixtheater in Utrecht.

Aanwezig

Aanwezig zijn de leden van het bestuur en de algemene directie van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten.

a. vertegenwoordigers van de volgende gemeenten, leden van de Vereniging

Aa en Hunze	Borger-Odoorn	Eindhoven
Aalsmeer	Borne	Emmen
Aalten	Breda	Enkhuizen
Achtkarspelen	Bronckhorst	Enschede
Alblasserdam	Brummen	Epe
Albrandswaard	Bunnik	Ermelo
Alkmaar	Bunschoten	Etten-Leur
Almelo	Buren	Geertruidenberg
Almere	Capelle aan den IJssel	Geldrop-Mierlo
Alphen aan den Rijn	Cranendonck	Gemert-Bakel
Alphen-Chaam	Culemborg	Gennep
Altena	De Bilt	Gilze en Rijen
Amersfoort	De Fryske Marren	Goeree-Overflakkee
Amstelveen	De Ronde Venen	Goes
Amsterdam	De Wolden	Goirle
Apeldoorn	Delft	Gooise Meren
Arnhem	Den Haag	Gorinchem
Assen	Den Helder	Gouda
Asten	Deurne	Groningen
Baarle-Nassau	Deventer	Haaksbergen
Baarn	Diemen	Haarlem
Barendrecht	Dijk en Waard	Haarlemmermeer
Barneveld	Dinkelland	Halderberge
Beek	Doetinchem	Harderwijk
Berg en Dal	Dongen	Hardinxveld-Giessendam
Bergen NH	Dordrecht	Heemstede
Bergen op Zoom	Drechterland	Heerenveen
Berkelland	Drimmelen	Heiloo
Bernheze	Dronten	Hellendoorn
Best	Duiven	Helmond
Beuningen	Echt-Susteren	Hengelo
Bladel	Edam-Volendam	Het Hogeland
Blaricum	Ede	Heusden
Bodegraven-Reeuwijk	Eemnes	Hilvarenbeek
Boekel	Eijsden-Margraten	Hilversum

Hoeksche Waard	Nederweert	's-Hertogenbosch
Hof van Twente	Nieuwegein	Sint-Michielsgestel
Hollands Kroon	Nieuwkoop	Sliedrecht
Hoogeveen	Nijmegen	Sluis
Hoorn	Nissewaard	Smallerland
Horst aan de Maas	Noardeast-Fryslân	Soest
Houten	Noordenveld	Son en Breugel
Huizen	Noordoostpolder	Staphorst
IJsselstein	Nunspeet	Stede Broec
Kaag en Braassem	Oegstgeest	Steenbergen
Kapelle	Oisterwijk	Steenwijkerland
Katwijk	Oldambt	Stein
Kerkrade	Oldebroek	Stichtse Vecht
Koggenland	Oldenzaal	Súdwest-Fryslân
Krimpen aan den IJssel	Olst-Wijhe	Terneuzen
Krimpenerwaard	Oost Gelre	Terschelling
Land van Cuijk	Oosterhout	Teylingen
Landgraaf	Ooststellingwerf	Tholen
Landsmeer	Oostzaan	Tiel
Laren	Opsterland	Tilburg
Leeuwarden	Oss	Tubbergen
Leiden	Oude IJsselstreek	Twenterand
Leiderdorp	Ouder-Amstel	Uitgeest
Leidschendam-Voorburg	Oudewater	Uithoorn
Lelystad	Overbetuwe	Utrecht
Leusden	Papendrecht	Utrechtse Heuvelrug
Lingewaard	Peel en Maas	Veendam
Lisse	Pijnacker-Nootdorp	Veenendaal
Lochem	Purmerend	Veldhoven
Loon op Zand	Raalte	Velsen
Lopik	Reimerswaal	Venlo
Losser	Renkum	Vijfheerenlanden
Maasdriel	Renswoude	Vlaardingenv
Maasgouw	Rheden	Vlissingen
Maashorst	Rhenen	Voorne aan Zee
Maassluis	Ridderkerk	Vught
Maastricht	Rijssen-Holten	Waadhoeke
Meerijstad	Rijswijk	Waalre
Meppel	Roermond	Waalwijk
Middelburg	Roosendaal	Waddinxveen
Midden-Delfland	Rotterdam	Wageningen
Midden-Drenthe	Rozendaal	Wassenaar
Midden-Groningen	Rucphen	Weert
Molenlanden	Schagen	West Betuwe
Montferland	Scherpenzeel	Westerkwartier
Montfoort	Schiedam	Westerveld
Mook en Middelaar	Schiermonnikoog	Westland
Neder-Betuwe	Schouwen-Duiveland	Weststellingwerf

Wierden
Wijchen
Wijdmeren
Wijk bij Duurstede
Winterswijk
Woerden
Wormerland
Woudenberg
Zaanstad
Zaltbommel
Zandvoort
Zeewolde
Zeist
Zevenaar
Zoetermeer
Zoeterwoude
Zuidplas
Zundert
Zutphen
Zwartewaterland
Zwijndrecht
Zwolle

01. Opening en Agenda

De voorzitter heet de leden welkom bij deze goed bezochte ALV, waarvoor zich bijna 600 mensen hebben aangemeld. Dat is een goede opkomst voor de Najaars ALV en er staat natuurlijk ook behoorlijk wat op de agenda.

De voorzitter geeft vervolgens een toelichting op de stemprocedure. Zoals gebruikelijk vindt in de ALV besluitvorming plaats op basis van gewogen stemmen. Elke gemeente heeft per 1000 inwoners 1 stem, met een maximum van 75 stemmen per gemeente. De uitslagen zijn openbaar en het stemgedrag van de gemeente wordt na de vergadering via de VNG-website bekend gemaakt. Het systeem wordt getest met een proefstemming. Alleen vooraf aangemelde sprekers kunnen het woord voeren.

Naast het elektronisch stemmen is het ook mogelijk om bij acclamatie te besluiten. Dat is bij een aantal minder spannende voorstellen gebruikelijk. Wij hebben opnieuw een groot aantal moties ontvangen en de tijd om deze te behandelen is helaas beperkt. Voorafgaand aan deze ALV hebben wij daarom aan de indieners gevraagd of zij kunnen instemmen met het bij acclamatie vaststellen van hun motie. Een meerderheid van de indieners bleek hiertoe bereid. Als iemand in de zaal toch een stemming wil dan kan dit kenbaar gemaakt worden. Gelet op de beperkte tijd, hebben wij de indieners van moties waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht, ook gevraagd of nadere toelichting op het podium nodig is. Daarop hebben een aantal indieners aangegeven af te zien van nadere toelichting op het podium.

Om toe te zien op een juist verloop van de stemmingen wordt een commissie van stemopneming aangewezen. Deze staat onder voorzitterschap van Greet Buter, burgemeester van Deurne.

02. Mededelingen

De voorzitter geeft aan dat wij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Judith Uitermark rond 15.00 uur verwachten. Daarnaast vraagt zij, gelet op de volle ALV-agenda, aan alle insprekers om zich te houden aan een maximale inspreektijd van 1 minuut.

03. Voorstel notulencommissie

Van deze vergadering zal het VNG-bureau een verslag uitwerken dat ter accordering op de eerstvolgende vergadering aan de leden wordt voorgelegd. Om toe te zien op een correcte weergave van de vergadering wordt statutair een notulencommissie ingesteld, bestaande uit ten minste drie personen.

De voorzitter stelt voor om de volgende drie personen te benoemen in de notulencommissie:

1. Jan Weling, wethouder Eijsden-Margraten;
2. Rob Duiven, raadslid Zoetermeer;
3. Wilma van de Werken, secretaris IJsselstein.

Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

04. Voorstel tot goedkeuring notulen Extra ALV 24 mei 2024 en ALV 26 juni 2024

Aan de orde van behandeling is de vaststelling van de notulen van de Extra ALV van 24 mei 2024 in Utrecht en de ALV van 26 juni 2024 in Hazerswoude Dorp.

De notulencommissie voor de Extra ALV van 24 mei bestond uit:

1. Hendrie van Assem, raadslid Woerden;
2. Ben van der Stee, wethouder Westland;
3. Annette Bronsvort, burgemeester Oost Gelre.

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten.

Het voorstel tot goedkeuring van de notulen wordt bij acclamatie aangenomen.

De notulencommissie voor ALV van 26 juni bestond uit:

1. Bas ten Have, wethouder Landsmeer;
2. Huub Stroeks, wethouder Veldhoven;
3. Winfried Ponsioen, raadslid Alphen aan den Rijn.

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten.

Het voorstel tot goedkeuring van de notulen wordt bij acclamatie aangenomen.

05. VNG Jaarplan 2025

De voorzitter geeft aan dat het “VNG Jaarplan 2025” ter informatie voorligt. Het Jaarplan is uitgewerkt binnen de kaders van de Kadernota 2025 die in ALV van 26 juni jl. is vastgesteld. Beleidsplannen en GGU-activiteiten worden in samenhang gepresenteerd, en tegelijkertijd onderscheiden. Dit geeft een beeld van beoogde inspanningen op inhoudelijke opgaven in 2025.

Voor het Jaarplan zelf hebben zich geen insprekers aangemeld. Wel behandelen we hier de motie Schiedam “De VNG geeft het goede voorbeeld”. Het VNG bestuur heeft als preadvies “deze motie buiten de orde te verklaren”.

Harald Bergmann, burgemeester van Schiedam, geeft een toelichting op de motie die ook wordt ondersteund door Rotterdam en Lansingerland. Hij wijst op de precare financiële situatie en doet via de motie de oproep aan het bestuur om een pas op de plaats te maken bij het contributievoorstel voor 2026.

Eric van Oosterhout, penningmeester, reageert namens het bestuur. Hij bevestigt dat het bestuur de strekking van de motie herkent en het signaal nadrukkelijk meeneemt bij de voorbereiding van het

komende contributievoorstel voor 2026. Dilemma is dat gemeenten het financieel moeilijk hebben, maar dat we juist in deze tijden ook een sterke VNG nodig hebben. Hij vraagt de indieners om de motie aan te houden tot het moment dat het contributievoorstel voor 2026 vier weken voorafgaand aan de ALV van 18 juni 2025 aan de leden is voorgelegd. Op dat moment staat het de leden natuurlijk vrij staat om een amendement of motie in te dienen bij het contributievoorstel.

Harald Bergmann geeft aan dat de motie nu niet in stemming hoeft te worden gebracht. De indieners zullen later het contributievoorstel voor 2026 beoordelen en dan mogelijk met een nieuwe motie of een amendement komen.

06. Voorbereiding VNG Risicobeheerfonds

De voorzitter geeft aan dat de leden in de ALV van 26 juni jl. zijn geïnformeerd over het initiatief voor een VNG Risicobeheersfonds in kader van Verenigingsstrategie 2030. Doel is het realiseren van forse besparingen voor gemeenten op hun verzekeringspremies door gebruik van een eigen schadeverzekeraar. Op basis van adviezen en gebleken belangstelling bij geïnteresseerde gemeenten en groepen van stakeholders zal het VNG-bestuur een besluit nemen over de daadwerkelijke oprichting van het Risicobeheerfonds. Bij dit agendapunt zijn geen sprekers vooraf aangemeld en zijn geen moties ingediend.

De voorzitter stelt vast dat er ook geen spontane sprekers zijn op dit punt.

Behandeling resolutie VNG-inzet richting het kabinet en resolutie “Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden” (agendapunten 7 en 8)

De voorzitter stelt voor om de resoluties VNG-inzet richting het kabinet en de resolutie “Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden” in samenhang te behandelen. In de ledenbrief van 22 november jl. is reeds aangegeven dat eerst de resolutie over IZA wordt behandeld en daarna de resolutie VNG-inzet richting het nieuwe kabinet.

Zij stelt voor de behandeling als volgt in te richten:

- Kort introductiefilmpje;
- Panelgesprek met vertegenwoordigers vanuit diverse netwerken over de volle breedte van de beide resoluties;
- Behandeling IZA-resolutie:
 - o Toelichting namens het bestuur door Nathalie Kramers, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs;
 - o Toelichting van de indieners van het amendement en de motie;
 - o Inbreng van aangemelde en spontane sprekers;
 - o Reactie van Nathalie Kramers op de inbreng van de indieners amendement en motie en op de inbreng van de sprekers;
 - o Stemming in de volgorde: amendement, resolutie, motie;

- Resolutie VNG-inzet richting kabinet:
 - o Toelichting namens het bestuur door de voorzitter;
 - o Toelichting van de indieners op de twee moties bij de resolutie;
 - o Inbreng van mogelijke andere sprekers;
 - o Reactie voorzitter op indieners en sprekers;
 - o Stemming over de resolutie en daarna over de moties.

Panelgesprek

De voorzitter geeft aan dat een aantal vertegenwoordigers van de netwerken is gevraagd om van gedachten te wisselen over de koers van de VNG in de komende periode. De verscheidenheid in de achterbannen van deze netwerken geeft ons hopelijk ook een goed beeld van hoe gemeenten van verschillende grootte en gemeenten in verschillende delen van het land aankijken tegen belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Onderwerpen die wij willen bespreken zijn onder meer: het in balans brengen van middelen en taken, het werken aan een gezamenlijke agenda met het rijk, de financiële randvoorwaarden daarbij en de mogelijkheid van juridische stappen als het rijk bij de vergoeding van de kosten voor jeugd niet het advies van de deskundigencommissie volgt.

Het panel bestaat uit:

- Eva Boswinkel, wethouder Zutphen (M50)
- Paul Depla, burgemeester Breda (G40)
- Ellen Nauta, burgemeester Hof van Twente (P10)
- Esther Weststeijn, burgemeester Rozendaal (K80)
- Jannewietske de Vries, burgemeester Súdwest Fryslân (R8)

Inbreng deelnemers panel

Eva Boswinkel, wethouder Zutphen (M50), vreest dat gemeenten inwoners sowieso zullen moeten teleurstellen als het om het Zorgakkoord gaat. Of we nu stoppen of doorgaan, er is niet voldaan aan onze financiële randvoorwaarden en dat zal ten koste gaan van voorzieningen voor inwoners. De M50 wil helder zijn richting het rijk. Als het rijk zich niet houdt aan de afspraken stappen gemeenten uit het Zorgakkoord. Het traject “Elke regio telt!” kan ons helpen om concurrentie tussen gemeenten te voorkomen door anders en langdurige investeringsafspraken te maken.

Paul Depla, burgemeester Breda (G40), geeft aan dat het kabinet in het vorige overhedenoverleg belangrijke stappen heeft gezet richting gemeenten. We zijn er echter nog niet en ook als we een oplossing voor jeugd vinden is er nog steeds het ravijnjaar. Het is nodig om collectief druk te blijven zetten op het kabinet, omdat de ervaring leert dat het kabinet anders niet beweegt. We moeten ook blijven uitkijken dat gemeenten niet uit elkaar worden gespeeld doordat het kabinet op deelterreinen gemeenten een “botje toegooit”.

Ellen Nauta, burgemeester Hof van Twente (P10), geeft aan dat het platteland van nature gewend is om zelf zijn problemen op te lossen. Maar met de huidige bezuinigingen vallen straks essentiële voorzieningen weg. Wat het collectief belang van alle gemeenten versus het specifieke belang van regiodeals voor een deel van de gemeenten betreft, voorziet zij dat tweeslachtigheid niet helemaal is te voorkomen. Als gemeenten binnen hun netwerken met alle betrokken partijen stappen weten te zetten

is het nu eenmaal moeilijk om vanuit een breder belang van alle gemeenten toch een pas op de plaats te maken. Wat de terugkerende takendiscussie betreft, het is de vraag of wij als gemeenten daaruit komen. Alle taken voeren we uit in het belang van inwoners en het is niet gemakkelijk om simpelweg een taak niet langer uit te voeren.

Esther Weststeijn, burgemeester Rozendaal (K80), wijst erop dat de gevolgen van bezuinigingen van het kabinet soms heviger worden gevoeld in kleine gemeenten. Vaak is er slechts één jeugdmedewerker, BOA of andere medewerker op een specifiek terrein actief. Dat beperkt de mogelijkheden om te snijden in de organisatie. Belangrijk om in dit verband ook de andere investeringslogica van het rapport “Elke regio telt!” te blijven volgen.

Jannewietske de Vries, burgemeester Súdwest Fryslân (R8), geeft desgevraagd aan dat de R8-gemeenten in staat zijn om groot te denken en toch dicht bij de inwoners te staan. Veelkernigheid en stedelijkheid wordt gecombineerd door robuuste gemeenten. De R8 staat volledig achter de beide resoluties (IZA en inzet kabinet) en vindt deze passen binnen een lange termijn strategie, waarbij in stappen wordt binnengehaald wat gemeenten nodig hebben. Bij dit alles is van belang om alle gemeenteraden goed te betrekken. In de praktijk begrijpen raden ook wel dat collectieve inzet van gemeenten noodzakelijk is.

De voorzitter dankt de leden van het panel voor hun inbreng en geeft het woord aan VNG-voorzitter Sharon Dijksma die vervolgt met haar speech (zie voor volledige tekst: [speech Sharon Dijksma Najaars ALV 29 november 2024](#)).

08a. Resolutie “Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden”

De voorzitter geeft aan dat de leden op 1 november 2024 de resolutie “Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden” met twee bijlagen hebben ontvangen. Een bijlage geeft een toelichting op de uitwerking van de gelijkwaardigheid tussen VNG, Zorg Verzekeraars Nederland en VWS. De andere bijlage geeft een toelichting op wat stoppen met IZA concreet betekent.

Bij de resolutie zijn een amendement en een motie ingediend:

- Amendement van de gemeenten Hilversum en Den Bosch, met het preadvies van het bestuur: ontraden;
- Motie Apeldoorn “Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord”, met het preadvies van het bestuur: overnemen.

Nathalie Kramers, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, geeft een toelichting namens het bestuur op de resolutie en de preadviezen van het bestuur op het amendement en de motie. De VNG is eerder overtuigd in het IZA gestapt met een duidelijke “ja, mits” als uitgangspunt. De praktijk is helaas dat er onvoldoende structurele middelen zijn en gemeenten onvoldoende grip hebben op sturing en ontwikkeling. Op dit moment is geen sprake van gelijkwaardigheid tussen en betrouwbaarheid van de betrokken partijen. De resolutie biedt een helder spoorboekje, we stappen nu uit het IZA maar doen

graag weer mee als er enerzijds betere voorwaarden zijn voor financiering uitvoerbaarheid en anderzijds sprake is van gelijkwaardigheid en betrouwbaarheid. Overigens werkt de resolutie nu reeds in ons voordeel en hebben andere partijen ook begrip voor onze afwegingen. Op het thema van gelijkwaardigheid hopen wij op korte termijn een tripartite akkoord te kunnen sluit tussen gemeenten, rijk en verzekeraars. Het bestuur hoopt dat u massaal uw steun voor de resolutie uit zult spreken.

Joke Lanphen, wethouder Blaricum, geeft namens de indieners een toelichting op het amendement van de gemeenten Hilversum en Den Bosch, dat wordt ondersteund door een aantal andere gemeenten. Het amendement stelt voor om de Resolutie van het VNG bestuur op een aantal punten aan te passen waarbij het voorstel is om niet te stoppen met het IZA, maar het aanvullende zorg en welzijnsakkoord te gebruiken om onze voorwaarden veilig te stellen. Op die manier kan worden voorkomen de opgebouwde relaties met IZA partners onder druk worden gezet en kan worden bereikt dat alle regio's over SPUK IZA middelen kunnen blijven beschikken. In het voorjaar zou de VNG alsnog kunnen stoppen met IZA als aan de voorwaarden niet wordt voldaan. Zij is de VNG dankbaar voor haar inzet en de behaalde resultaten tot dusverre. Maar uit het IZA stappen geeft een verkeerd signaal af.

Anja Prins, wethouder Apeldoorn, geeft een toelichting op de motie. Alleen vanuit gelijkwaardig opdrachtgeverschap kan het juiste balansgesprek worden gevoerd over ambities, kaders, taken en knaken. Ook kunnen alleen vanuit die gelijkwaardige positie met het Rijk afspraken worden gemaakt over een nieuw Zorgakkoord en daarmee verwante gezamenlijke regionale investeringsagenda's. De motie geeft daarbij een aantal randvoorwaarden rond gelijkwaardigheid, een gezamenlijke agenda, versterking van de sociale basis en collectieve preventie, financiële verhoudingen en uitvoering. De motie roept op om, als aan deze randvoorwaarden is voldaan, het aanvullend Zorgakkoord in de ALV van 18 juni 2025 aan de leden voor te leggen. De indieners steunen de voorliggende resolutie.

Wout Jansen, wethouder Noordoostpolder, geeft zijn inbreng als inspreker namens de gemeenten Noordoostpolder, Urk en Zeewolde. Deze gemeenten steunen de resolutie van harte en roepen de collega's in de zaal op om voor de resolutie te stemmen en het VNG-bestuur te steunen.

Nathalie Kramers, reageert op de indieners en de insprekers. Zij voelt zich gesteund door motie en amendement. Het amendement moet het bestuur echter ontraden omdat het de pit uit de motie haalt. We zijn twee jaar geleden al met "ja, mits" ingestapt en moeten nu een volgende stap zetten.

Stemmingen over amendement, resolutie en motie

Stemming over amendement van de gemeenten Hilversum en Den Bosch

Het amendement is verworpen met 12,40% van de stemmen vóór het amendement.

Stemming over resolutie "Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden"

De resolutie is aangenomen met 93,40% van de stemmen.

Stemming over de motie Apeldoorn "Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord"

De motie is aangenomen met 95,95% van de stemmen.

07. Resolutie VNG-inzet richting kabinet

De voorzitter geeft aan dat de leden op 1 november 2024 de concept-resolutie “VNG-inzet inzet richting het kabinet” hebben ontvangen. Deze resolutie bouwt voort op eerdere resoluties. Op 22 november 2024 ontving de leden de geactualiseerde resolutie op basis van de uitkomsten van de informele ledenpeiling onder alle colleges en op basis van de uitkomsten van het Overhedenoverleg van 21 november 2024.

Bij dit agendapunt zijn drie moties ingediend die raken aan de VNG-inzet richting het kabinet:

- motie Alphen aan den Rijn “Dringende Actie voor Betrouwbare en Voldoende Financiering voor Gemeentelijke Taken” met het preadvies van het bestuur: ontraden;
- motie Haaksbergen “Ravijnjaar, twee over twaalf!” met het preadvies van het bestuur: ontraden;
- motie Son en Breugel “Kabinet kom over de brug of krijg de taken terug”, die op verzoek van het bestuur door de gemeente is ingetrokken.

Het bestuur heeft alle indienende gemeenten gevraagd of zij bereid zijn hun moties in te trekken en zich te scharen achter de geactualiseerde resolutie. De gemeente Son en Breugel heeft daarop haar motie ingetrokken. De gemeenten Alphen aan den Rijn en Haaksbergen hebben aangegeven hun moties te handhaven.

Anouk Noordermeer, wethouder Alphen aan den Rijn, geeft een toelichting op de motie Alphen aan den Rijn. Zij spreekt haar waardering uit voor het bestuur en haar gemeente steunt de resolutie. De motie wil deze resolutie nog aanscherpen door te benadrukken dat er meer is dan het dossier jeugd en dat het ravijnjaar er nog steeds aankomt. Daarom moet het gesprek over de balans tussen taken en middelen over de volle breedte worden gevoerd en moet de VNG de druk op de ketel houden.

Johan Nieman, wethouder Haaksbergen, geeft een toelichting op de motie Haaksbergen. De motie gaat over strategie. De VNG moet eerst met het kabinet afspraken maken over het ravijnjaar en pas daarna over een nieuwe agenda gaan praten. Nu heeft het kabinet een vrijbrief om niets te doen aan het ravijnjaar.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de insprekers bij dit agendapunt.

Rob Duiven, raadslid Zoetermeer, biedt namens Raden in Verzet de button “geen taken zonder knaken” aan de voorzitter aan. Raadsleden zijn raadslid geworden om hun inwoners te helpen en niet om hun gemeente kapot te bezuinigen. Hij wenst het bestuur veel succes in de gesprekken met het kabinet en roept alle aanwezigen op om de button te dragen bij alle contacten waarin de gemeentefinanciën op het spel staan.

Natascha Stroo, raadslid Zaanstad, draagt een gedicht voor en overhandigt de tekst daarvan aan de voorzitter.

*“Als het Rijk met de rug naar haar mensen staat
brokkelt het kleine als eerst af
het samenzijn op loopafstand
de buurtmaaltijd, het potje kaart
de boerderij waar kleinkinderen van opa's leren dat je dieren zacht moet aaien
het zwembad, het warme water
en dat terwijl we er allemaal naar verlangen gewichtloos te zijn
als het Rijk met de rug naar haar mensen staat
stort het kwetsbare als eerst in
hoe leg je uit dat we op zorg afdingen
hoe lang werken de eufemismen
we kunnen alles in taal verpakken
spreken over ‘nieuw gedrag’
toch is het een mijn waarin te veel wordt uitgehouwen
en geen pilaar overblijft
straks zullen de bovenste lagen nauwelijks te dragen zijn
blijkt: we pleegden roofbouw op leefbaarheid
als het Rijk met de rug naar haar mensen staat
brokkelt het kleine als eerst af.”*

VNG-voorzitter Sharon Dijksma, geeft aan dat het bestuur de beide moties helaas moet ontraden.

De motie Alphen aan den Rijn komt voor een groot deel overeen met de inzet in de resolutie. Maar niet helemaal en het is juist nu nodig dat wij eensgezindheid uitstralen.

De motie Haaksbergen stelt feitelijk voor om niets meer te doen. Dan zijn wij ook niet meer in gesprek en kunnen wij ons ook niet sterk maken voor betere afspraken voor gemeenten. Deze motie is daarmee contrair aan de resolutie.

Stemmingen over resolutie en moties

Stemming over resolutie voor de VNG-inzet richting het kabinet

De resolutie is aangenomen met 97,19% van de stemmen.

Stemming over de motie Alphen aan den Rijn “Dringende Actie voor Betrouwbare en voldoende Financiering voor Gemeentelijke Taken”

De motie is verworpen met 18,87% van de stemmen vóór de motie.

Stemming over de motie Haaksbergen “Ravijnjaar, twee over twaalf!”

De motie is verworpen met 7,14% van de stemmen vóór de motie.

08b. Resolutie over asielbeleid + Resolutie over opvang Oekraïners

De voorzitter geeft dat de leden op 15 november 2024 twee resoluties hebben ontvangen:

- Resolutie “Zorg voor congruent asielbeleid en behoud instrumentarium tot de keten op orde is”.
- Resolutie “Naar een houdbaar perspectief voor de gemeentelijke opvang voor Oekraïners”.

Bij dit agendapunt zullen ook de volgende drie moties worden behandeld:

- o Motie Sliedrecht “Solidariteit in de asielopvang” met preadvies bestuur: aanhouden;
- o Motie Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg “Synchronisatie termijnen huisvesting statushouders” met preadvies bestuur: met een neutraal preadvies;
- o Motie Nunspeet en Harderwijk “Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg” met preadvies bestuur: overnemen.

Mark Boumans, vicevoorzitter VNG en voorzitter van de Tijdelijke Commissie Asiel en Migratie, geeft namens het bestuur een toelichting op de resoluties. Hij stelt allereerst dat gemeenten er trots op mogen zijn dat zij veel werk hebben verzet en niet minder dan 90.000 plekken voor opvang van Oekraïners hebben gerealiseerd tegen prijzen waarvan het COA alleen kan dromen. Het kabinet doet helaas alsof er geen vluchtelingen meer zijn die moeten worden opgevangen. Er zijn echter nog steeds veel asielzoekers die moeten worden opgevangen uit humanitaire overwegingen, medemenselijkheid, leefbaarheid van wijken en dorpen en omdat de wet gewoon nog geldt. De ervaring leert dat resoluties ons helpen.

Jan de Vries, burgemeester Sliedrecht, geeft een toelichting op de motie Sliedrecht. Het gaat niet om een oproep aan de VNG of het bestuur, maar een oproep aan gemeenten zelf. Er is veel onzekerheid rond opvang asielzoekers, het draagvlak onder de inwoners neemt af en het kabinet geeft niet thuis. In die situatie moeten gemeenten zelf het heft in handen nemen en onderling solidair zijn.

De indieners zijn bereid om de motie op verzoek van het bestuur aan te houden.

Veronique Frinking, wethouder Zoetermeer, geeft een toelichting op de motie van Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg. Gemeenten zijn dagelijks bezig met opvang van statushouders, maar hebben zelf geen woningen en zijn afhankelijk van andere partijen. Belangrijk knelpunt is dat Rijk, COA en IND verschillende termijnen hanteren. Gelijktrekken van termijnen én financiering zou gemeenten zeer helpen.

De gemeenten Nunspeet en Harderwijk hebben, gelet op het positieve preadvies van het bestuur, aangegeven niet het woord te zullen voeren.

Motie Sliedrecht

Mark Boumans, geeft aan dat het VNG-bestuur zich inhoudelijk wel kan vinden in de motie Sliedrecht, maar dat de motie door het Rijk en andere partijen ook kan worden misbruikt. Waarom zou je nog een Spreidingswet nodig hebben als gemeenten het zelf wel oplossen? Hij vraagt de indieners of zij bereid

zijn de motie in te trekken of in ieder geval aan te houden totdat de VNG de gesprekken met het Rijk over de Spreidingswet heeft afgerond.

Jan de Vries geeft aan dat de motie geen doel op zich is en het belangrijker te vinden dat binnen de vereniging het goede gesprek hierover wordt gevoerd. In dat geval kan de motie worden ingetrokken.

Mark Boumans zegt toe graag bereid te zijn om dit gesprek binnen de vereniging te starten.

Motie Zoetermeer

Mark Boumans geeft aan dat het bestuur een neutraal preadvies op de motie geeft. De oproep in de motie kan wel enige verlichting geven aan gemeenten bij het vinden van huisvesting, maar hotels en vergelijkbare opvangplaatsen bieden geen structurele oplossing.

Stemmingen over resolutie en moties

Stemming over resolutie “Zorg voor congruent asielbeleid en behoud instrumentarium tot de keten op orde is”

De resolutie is aangenomen met 98,14% van de stemmen.

Stemming over resolutie “Naar een houdbaar perspectief voor de gemeentelijke opvang voor Oekraïners”

De resolutie is aangenomen met 98,88% van de stemmen.

Stemming over de motie Zoetermeer “Synchronisatie termijnen huisvesting statushouders”

De motie is aangenomen met 75,25% van de stemmen vóór de motie.

De voorzitter stelt vast dat de motie Nunspeet en Harderwijk “Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg” bij acclamatie is aangenomen.

08c. Contractstandaarden Wmo 2015

De voorzitter geeft aan dat de leden op 1 november 2024 het voorstel voor vaststelling van Contractstandaarden Wmo 2015 hebben ontvangen. Bij dit agendapunt behandelen we ook de motie Deventer “Landelijke tarieven inkoop jeugdzorg” waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht. Er hebben zich verder geen insprekers gemeld voor dit agendapunt.

Ilse Duursma, wethouder Deventer, geeft een toelichting op de motie. De motie wil bereiken dat de aandacht van gemeenten uit kan gaan naar doelgroep jeugd en gemeenten hun aandacht niet meer hoeven te richten op adviesbureaus en tarieven. Door instelling van landelijke tarieven kan gemeentelijke inkoop worden vereenvoudigd en kan de aandacht weer uitgaan naar de doelgroep.

Nathalie Kramers, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, geeft aan dat het bestuur de motie van harte ondersteunt.

Stemmingen over voorstel en motie

Stemming over het voorstel voor vaststelling van Contractstandaarden Wmo 2015

Het voorstel is aangenomen met 94,93% van de stemmen.

Stemming over de motie Deventer “Landelijke tarieven inkoop jeugdzorg”

De voorzitter stelt vast dat de motie is aangenomen met 92,77% van de stemmen.

9. Verantwoording uitvoering moties eerdere ALV-en

De voorzitter gaat over naar het voorstel “Verantwoording door het bestuur over de uitvoering van moties”. Zoals gebruikelijk worden bij dit agendapunt ook de nieuwe moties behandeld, die niet bij een eerder agendapunt zijn behandeld. Ook is er hier ruimte voor sprekers die een onderwerp onder de aandacht willen brengen zonder een motie in dienen.

Dit agendapunt wordt als volgt behandeld:

- Eerst de behandeling van de nieuwe moties;
- Daarna de inbreng van de sprekers, die geen motie indienen;
- Tenslotte het voorstel voor de verantwoording van het bestuur over de uitvoering van eerdere moties.

Behandeling nieuwe moties

Motie Gooise Meren “Nieuwe taken en eisen aan Omgevingsdiensten worden budgettair gedekt via het bevoegd gezag”, met positief preadvies bestuur

Gelet op het positieve preadvies van het bestuur zien de indieners ervan af om het woord te voeren.

De voorzitter stelt vast dat motie bij acclamatie is aangenomen.

Motie Krimpen aan den IJssel “Uitvoeringslasten: taken kunnen niet zonder knaken”, met positief preadvies bestuur

Jan Luteijn, burgemeester Krimpen aan den IJssel, geeft een toelichting op de motie. De indieners en een groot aantal ondersteunende gemeenten hebben grote zorgen over samenwerking binnen het Klimaatakkoord. Zonder de juiste middelen kunnen gemeenten niet alles doen. Het is belangrijk dat de VNG in gesprek met het rijk alsnog de middelen weet binnen te halen.

Lot van Hooijdonk, commissievoorzitter Economie, Klimaat, Energie en Milieu, geeft aan dat bij formele taken ook uitvoeringsmiddelen horen. Het eerste ROB-advies hierover is inmiddels opgevolgd. Maar over het tweede ROB-advies, dat aangaf dat de opgaven groter zijn dan verwacht, zijn wij nog in gesprek met het kabinet. En als dat onvoldoende middelen oplevert moeten we gaan kijken wat we niet meer kunnen doen.

De voorzitter stelt vast dat motie bij acclamatie is aangenomen.

Motie Nieuwegein “dringende oproep tot herziening Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)”, met preadvies bestuur: ontraden

Marieke Schouten, wethouder Nieuwegein, geeft een toelichting op de motie. Gemeenten zijn met de huidige WKB in een verkeerde rol en positie terecht gekomen. Dat brengt naast juridische risico's ook het risico van ondeugdelijke bouwwerken. De motie roept op om de inzet van de Eerste Kamer te volgen en de VNG zich te laten uitspreken tegen de huidige WKB.

Jan Martin van Rees, commissievoorzitter Ruimte, Wonen en Mobiliteit, reageert namens het bestuur. De VNG wil in gesprek met het kabinet blijven om de geschetste zeer herkenbare problemen aan te pakken. Het volledig weghalen van het fundament van de WKB leidt echter tot problemen. Gemeenten zouden daarmee in een onzekere situatie en mogelijk langdurige stelseldiscussie terecht komen.

Stemming: de motie wordt verworpen met 27,89% van de stemmen vóór de motie.

Motie Goirle “Compensatie onderwijshuisvesting”, met positief preadvies bestuur

Gelet op het positieve preadvies van het bestuur zien de indieners ervan af om het woord te voeren.

De voorzitter stelt vast dat motie bij acclamatie is aangenomen.

Bestuursvoorstel verantwoording uitvoering moties

De voorzitter gaat nu over naar het voorstel van het bestuur aan de leden om in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van alle in de Najaars ALV van 30 november 2023 ingediende moties en de aangehouden moties. Voor de goede orde, het bestuur stelt voor een aantal moties als afgedaan te beschouwen. Dat betekent niet dat het inhoudelijke doel van de motie reeds is behaald, maar wel dat er voldoende duidelijkheid bestaat over de reeds ondernomen acties én over de inzet in de komende periode. De oproep in deze moties maakt voortaan integraal onderdeel uit van de VNG-inzet. Er zijn bij dit voorstel geen insprekers.

De voorzitter stelt vast dat het voorstel bij acclamatie is aangenomen.

10. Invulling vacatures VNG-bestuur en commissies

De voorzitter geeft aan dat de door de Voordrachtscommissie voorgedragen kandidaten voor vacatures in VNG bestuur en commissies op 25 oktober 2024 bekend zijn gemaakt. Daarbij de mogelijkheid is geopend om andere kandidaten te stellen. Er zijn daarop geen andere kandidaten gesteld.

Er zijn bij dit agendapunt geen insprekers. Besluitvorming over invulling van vacatures waarvoor geen andere kandidaten zijn gesteld vindt, zoals gebruikelijk, in een enkele stemming plaats.

Het voorstel wordt aangenomen met 99,92% van de stemmen.

De voorzitter feliciteert alle benoemde kandidaten. Ze dankt ook de kandidaten die niet zijn voorgedragen voor hun bereidheid om een bijdrage te leveren aan het werk van de VNG. Er waren 175 kandidaten voor 35 vacatures.

11. Rondvraag/WVTTK

De voorzitter geeft aan dat zich geen sprekers hebben aangemeld voor de rondvraag. Zij kijkt terug op een zeer geslaagde dag en bedankt daarvoor de medewerkers van het VNG-bureau en VNG Connect en alle anderen die een bijdrage hebben geleverd!

Bijdrage minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De voorzitter verwelkomt de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Judith Uitermark, die voor het eerst bij de ALV van de VNG aanwezig is.

De toespraak van de minister vindt u hier: [Spreektekst van minister Uitermark van BZK voor de Najaars ALV van de VNG | Toespraak | Rijksoverheid.nl](#)



Financieel Jaarverslag 2024

Inhoud

Voorwoord	5
Financieel beleid	6
Kerninformatie van de VNG	14
Samenstelling bestuur en directie VNG	16
Enkelvoudige jaarrekening 2024	17
Enkelvoudige balans per 31 december 2024	18
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024	20
Toelichting algemeen	22
Toelichting op de enkelvoudige balans	27
Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	36
Geconsolideerde jaarrekening 2024	51
Geconsolideerde balans per 31 december 2024	52
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2024	54
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	56
Toelichting op de geconsolideerde balans	57
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	61
Overzicht mutatie eigen vermogen	64
Overige gegevens	65
Overige zaken betreffende de jaarrekening	66

Voorwoord

De financiën van de VNG zijn op orde. Het jaar 2024 bracht in financieel-economisch opzicht geen grote schokken. Het bedrijfsresultaat is weliswaar een rood cijfer, maar beter dan begroot.

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,396 miljoen negatief, € 1,665 miljoen boven de raming. Het werken met een negatief resultaat is conform de afspraak met de gemeenten om gefaseerd het eigen vermogen in te zetten. Zolang de kosten niet 100% worden gedekt uit contributie, wordt het begrotingstekort gefinancierd uit het vermogen. Het rendement op de beleggingsportefeuille was 7%. De VNG-bedrijven hadden gezamenlijk een positief resultaat.

Het financieel resultaat is gunstig beïnvloed doordat de organisatie meer nieuwe, extern gefinancierde projecten opzette.

In de organisatie zijn in 2024 veranderingen doorgevoerd met het oog op het werken als één VNG, zo zijn de afdelingen Communicatie en Bedrijfsvoering van VNG en VNG Realisatie overgeheveld naar één centrale afdeling Communicatie en één centrale afdeling Bedrijfsvoering. Dit was een budget-neutrale ingreep, die past in het verder verbeteren van de dienstverlening en continuïteit.

Het jaar stond in het teken van het sterker maken van het collectief van gemeenten, zoals afgesproken in de Verenigingsstrategie 2030. We stapten naar voren met de Bestaanszekerheidstop en de Woontop, waar we concrete voorstellen deden. Samen lanceerden we de campagne 'Je gemeente doet er alles aan!', ter ondersteuning van de lobby om de gemeentefinanciën op orde te krijgen. Ook maakten we budget vrij voor conferenties over jeugd en Internationale Vrouwendag.

De VNG zal blijven investeren in activiteiten die nodig zijn, en die helpen om de gemeentelijke bestuurslaag krachtiger te maken. Ook als dit in de begroting niet is voorzien. 'Je gemeente doet er alles aan!' is meer dan een slogan. Het is een belofte aan onze inwoners. Alle activiteiten van de VNG zijn erop gericht om die belofte waar te maken.

Sharon Dijksma, voorzitter VNG

Financieel beleid

Het financieel beleid richt zich in 2024 evenals voorgaande jaren op een stabiele begroting en het altijd kunnen voldoen aan (betalings-) verplichtingen. Op basis van de in de ALV van juni 2018 vastgestelde contributiesystematiek (en daaruit volgende begrotingsgrondslagen) wordt de bestemming van het resultaat van de bedrijven en beleggingsportefeuille bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV besloten.

In de meerjarige begrotingssystematiek is gekozen voor een combinatie van een contributiestijging van 1% bovenop de index als gevolg van de inflatie en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. In de toelichting op het contributievoorstel is geconstateerd dat het voor een stabiele begroting en een transparante verantwoording nodig is dat de basisactiviteiten (de kernorganisatie) uiteindelijk worden gedekt uit structurele inkomsten.

Zolang de 100% dekking vanuit de contributie nog niet is gerealiseerd, wordt het begrotingstekort gefinancierd vanuit het vermogen.

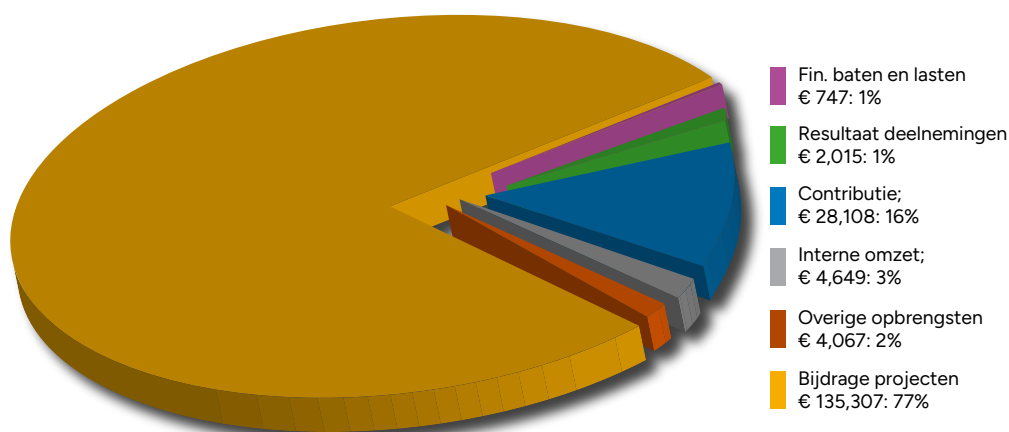
In de begroting 2024 is een dekking opgenomen uit het vermogen van € 4,454 miljoen, hierin inbegrepen een bedrag van € 0,607 miljoen als dekking voor de afschrijvingslasten voor verbouwing van de Willemshof.

De samenstelling van de baten en lasten van de VNG

De Vereniging streeft in haar begroting naar een volledige dekking van de kernorganisatie uit de contributie. Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Ook subsidies en bijdragen uit het Fonds GGU vormen een wezenlijke bron van inkomsten.

Samenstelling van baten VNG 2024

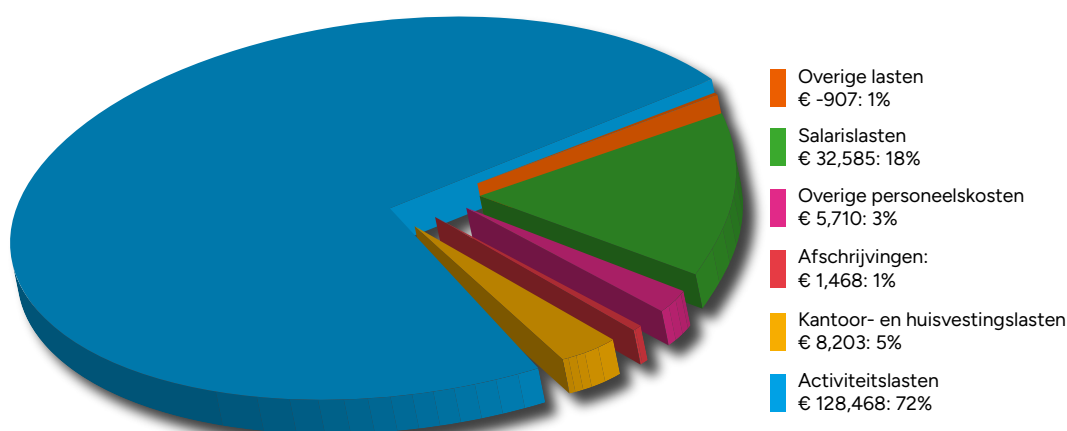
(bedragen x € 1.000)



De lasten worden onderverdeeld in salarislasten, overige personeelslasten, activiteitslasten en de overige vaste lasten (zoals huisvestingskosten, ICT en overige kantoorkosten). Onder de activiteitslasten staan de lasten voor adviezen derden, bijeenkomsten en voorlichting. Deze lasten worden veelal gedekt vanuit de subsidies en GGU-middelen.

Samenstelling van lasten VNG 2024

(bedragen x € 1.000)



Beleggingsportefeuille

De VNG heeft in het verleden besloten om een beleggingsportefeuille aan te houden voor vermogen dat niet op korte termijn aangesproken hoeft te worden. Het beleggingsbeleid is gericht op een horizon van 5 tot 10 jaar. De doelstelling van de beleggingen is een stabiele vermogensontwikkeling met een gemiddeld jaarrendement van circa 4%. De lange termijn beleidsbenchmark die de gewenste risico/rendement verhouding van het bestuur van de Vereniging weerspiegelt, bestaat uit een portefeuille die is samengesteld uit Staatsobligaties euro (FTSE EMU Government Bond) (40%), Bedrijfsobligaties (markit i Boxx EUR Corporates) (30%), wereldwijde aandelen (MCI World Index) (22,5 %), onroerend goed (FTSE EPRA Nareit Europe) (2%), Alternatieven (HFRXEUR Global Hedge Fund (5,5%).

De samenstelling van de lange termijn benchmark en de hierbij afgesproken beheerrichtlijnen bleek voor de toekomst steeds minder passend om binnen de gewenste risico/rendement verhouding te komen tot een langjarig rendement van 4%. Door het voorgaande is met de effectenbeheerder afgesproken de beleggingsrichtlijnen en compliance zodanig aan te passen dat de nadruk op wat meer offensieve beleggingen komt te liggen. Hierdoor kan de 4% rendementsdoelstelling makkelijker gerealiseerd worden zonder dat gewenste (en aanvaardbare) risico/rendement verhouding hierbij wordt losgelaten. In 2024 is hier al vorm aangegeven.

Omvang van de beleggingsportefeuille

Ten opzichte van het voorgaande jaar is de effectenportefeuille, inclusief saldo rekening courant en beheerkosten, met € 4,437 miljoen (6,9%) in omvang toegenomen. Na eliminatie van beheerkosten wordt deze toename voor een groot deel veroorzaakt door het koersresultaat groot € 3,725 miljoen. Daarnaast wordt de toename van de omvang van de effectenportefeuille voor € 0,794 miljoen gevonden in ontvangen en geherinvesteerde dividenden en voor € 0,080 miljoen als gevolg van herwaardering omzetten portefeuille van Kempen naar Van Lanschot. Er zijn in 2024 geen middelen onttrokken aan de effectenportefeuille noch is er gestort op de effectenportefeuille.

Waarde beleggingsportefeuille

De waarde van de beleggingsportefeuille ultimo 2024 komt uit op € 68,719 miljoen. Dit is inclusief het saldo rekening courant (€ 0,332 miljoen) dat de beheerder van de beleggingsportefeuille gebruikt voor aan- en verkopen.

Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille

Het beleggingsresultaat bepaalt de toe- en afname van de waarde van de portefeuille op de balans.

Het resultaat op de beleggingsportefeuille na aftrek van management- en custodiankosten bedraagt € 4,455 miljoen positief. Dit is als volgt samengesteld (*€ 1.000)

Coupon	-	
Dividenden (na dividendbelasting)	794	
Rente	-	
Netto inkomsten		794
Overige lasten effectenportefeuille		-127
Koersresultaat		3.788
Beleggingsresultaat		4.455

Herwaarderingsreserve

Het cumulatieve ongerealiseerde resultaat ultimo 2024 (= de theoretische waarde van de herwaarderingsreserve) bedraagt € 6,462 miljoen.

Sturen op liquiditeitspositie en werkkapitaal

Liquiditeitspositie

De Vereniging wil op het gebied van liquiditeitsbeheer 'in control' zijn. Het uitgangspunt is dat het liquiditeitssaldo niet onder nul mag dalen.

Dit wordt bereikt door:

- het jaarlijks opstellen van een kasstroomoverzicht op basis van de geconsolideerde jaarrekening;
- het beheersen van de jaarlijks toegestane investeringen;
- het streven naar een voorspelbaar en optimaal winstuitkeringsbeleid van de door de VNG (in) direct gehouden bedrijven;
- indien nodig voor een beheersbare liquiditeitspositie: het periodiek verkopen van een deel van de effectenportefeuille;
- goede en adequate informatievoorziening.

De liquiditeitspositie is het saldo van de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Ultimo 2024 bedraagt de liquiditeitspositie van de Vereniging € 25,056 miljoen. In 2023 kwam het saldo uit op € 25,704 miljoen.

Vermogen en solvabiliteit

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van de organisatie op langere termijn. Dit kengetal geeft aan in hoeverre met het vermogen de langlopende schulden kunnen worden terugbetaald. De solvabiliteitsratio van de Vereniging uitgedrukt als percentage van het eigen vermogen bedraagt per balansdatum 2024 26,42% (37,79% per balansdatum 2023). De solvabiliteit daalt in 2024 ten opzichte van 2023, door de gewijzigde presentatie van de schulden en vorderingen van de subsidieprojecten. Vanaf 2024 worden de nog te ontvangen subsidiebedragen niet meer gesaldeerd met de nog te besteden subsidiebedragen. Bij eenzelfde presentatie is de solvabiliteit in 2023 (=25,79%) iets verbeterd, omdat het Eigen Vermogen procentueel meer stijgt dan de schulden. Ook wordt de solvabiliteit beïnvloedt door een afname van de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve betreft de conversiereserve bij VNG Realisatie. Deze is verplicht gevormd uit het restant vermogen na opheffen van de stichting KING. De conversiereserve wordt overeenkomstig wet- en regelgeving geleidelijk besteed aan doelen die

binnen het kader van de doelomschrijving van voornoemde stichting liggen. Een solvabiliteitsratio van 26,42% bij de Vereniging wordt solide bevonden.

De VNG heeft als gevolg van de verkoop van enkele panden in het verleden en verkoop van enkele deelnemingen een vrij vermogen, dat in een effectenportefeuille wordt aangehouden. Tot en met 2018 werd het rendement op het vermogen gebruikt als aanvulling op de contributie. Vanaf 2019 wordt het rendement op de effectenportefeuille niet begroot en uitgegeven in het boekjaar, maar wordt de bestemming van het rendement meegenomen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Vanaf 2019 wordt geleidelijk de contributie verhoogd met 1% per jaar. Dit wordt gedaan onder gelijktijdige afbouw van het vermogen. Zolang de contributie niet dekkend is zal het tekort uit het vermogen worden onttrokken, zoals afgesproken in de ALV 2018.

Het belegde vermogen wordt aangehouden om de volgende redenen:

- Het opvangen van de gevolgen van negatieve begrotingen. Deze zullen ontstaan door de in 2019 afgesproken ingroei van 1% per jaar.
- Ter financiering van de renovatie van de Willemshof in 2009. In 2007 is besloten dat lasten als gevolg van herhuisvesting ten laste van het eigen vermogen komen. Dit geschiedt door middel van het begroten van een verlies gelijk aan de jaarlijkse afschrijvingslast.
- Daarnaast komt het geregeld voor dat de VNG ten behoeve van grote projecten tijdelijk lasten voorfinanciert uit het vermogen.
- Het opvangen van onvoorziene lasten in de begroting die het gevolg zijn van tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering en het financieren van tijdelijke, niet standaard uitgaven die wel voorzien in een behoefte bij de leden om actie op bepaalde terreinen te ondernemen.
- Het vermogen dient ook ter dekking van het belangrijkste risico voor de VNG: het WW- en bovenwettelijke WW(BWW)-risico. De VNG is eigenrisicodragers voor de WW en BWW. Het vermogen is nodig in het geval de VNG op enig moment sterk zou moeten inkrimpen en aan een groot deel van haar medewerkers een uitkering moet verstrekken. Gemiddeld genomen hebben de medewerkers een opgebouwd WW- en BWW-recht van ongeveer twee keer het jaarsalaris.
- Het vermogen wordt gebruikt om deelnemingen die in zwaar weer zijn gekomen, al dan niet als gevolg van externe omstandigheden, tijdelijk te ondersteunen.
- Het vermogen dient als dekking voor het negatieve werkkapitaal.

Fraude en continuïteit

- In het algemeen nemen wij maatregelen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. Wij monitoren periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor het bestuur een prioriteit.
- Bij de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling wordt gekeken naar de mate waarin het vrij uitkeerbaar dividend en overig vermogen het mogelijke negatieve werkkapitaal kan dekken. Daarnaast wordt gewerkt met een solvabiliteitsratio.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De VNG onderstreept het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De VNG ondersteunt veel initiatieven met een maatschappelijk karakter op landelijk en gemeentelijk niveau.

De vermogensbeheerder belegt met engagement. Het engagementproces beoogt verbetering te bewerkstelligen bij ondernemingen en fondsmanagers waar bepaalde ESG-aandachtspunten (Environmental Social & Governance) zijn geconstateerd. Verwezenlijking van de uitgangspunten wordt bereikt door de dialoog aan te gaan met ondernemingen en fondsmanagers die ESG-criteria, die de vermogensbeheerder hanteert, schenden.

Deelnemingen

De deelnemingen die de VNG ultimo 2024 (indirect) aanhoudt zijn de volgende:

- *VNG Diensten B.V.*: Fungeert als houdstermaatschappij van de hieronder vermelde dochterbedrijven. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling tussenconsolidatie als bedoeld in artikel 2:408 BW. De financiële gegevens van de vennootschap en haar

dochtermaatschappijen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2024 van de VNG te Den Haag.

Statutaire directie: L.K. Geluk en P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.

- *VNG Connect Holding B.V.:* (incl. de onderliggende dochters VNG Opleiding en Detachering B.V. VNG Services B.V. en Congres en Studie Centrum VNG B.V.):

Het onderdeel Congres en studiecentrum verzorgt de VNG academie en VNG Congressen, VNG Opleiding en Detachering B.V. verzorgt het product Trainees en bemiddelen young professionals. VNG Services B.V. en VNG Holding hebben geen omzet-genererende activiteiten.

Statutaire directie: L.D. de Vries. Vestigingsplaats: Den Haag.

- *VNG Risicobeheer B.V.:* Is gericht op risicomanagement bij gemeenten. In deze rol adviseert zij over risicovraagstukken en ontwikkelt zij verzekeringsproducten voor gemeenten. Onder andere rechtsbijstandverzekeringen voor collegeleden en ambtenaren, vrijwilligersverzekeringen, zorgverzekeringen en ongevallenverzekeringen brandweer. Voorts adviseert VNG Risicobeheer over risicobeheer bij gemeenten.

Statutaire directie: C. Ravensbergen. Vestigingsplaats: Den Haag.

- *VNG International B.V.:* (inclusief haar buitenlandse dochter CILG): Werkt aan versterking van het democratisch lokaal bestuur wereldwijd. Het bedrijf ondersteunt Nederlandse en Europese gemeenten bij beleidsinnovatie door gebruik te maken van Europese netwerken. VNG International ondersteunt het internationale werk van Nederlandse gemeenten.

Statutaire directie: P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.

- *VNG Realisatie B.V.:* Richt zich op het verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten ten behoeve van hun burgers en bedrijven. Daarnaast helpt VNG Realisatie gemeenten deel te nemen aan de netwerksamenleving en ontwikkelt VNG Realisatie concepten voor een krachtig bestuur.

Statutaire directie: N. Ducastel. Vestigingsplaats: Den Haag.

Resultaatontwikkeling van de Vereniging

De jaarrekening omvat twee jaarrekeningen, de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. In de enkelvoudige jaarrekening is het resultaat van de deelnemingen apart opgenomen, terwijl in de geconsolideerde jaarrekening de totale baten en lasten van de VNG en de deelnemingen worden weergegeven, geëlimineerd voor de onderlinge leveringen.

Op hoofdlijnen is de ontwikkeling van het resultaat van de Vereniging als volgt:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Begroting 2025
Baten	156.191	118.166	172.131	140.802
Lasten	159.734	123.227	175.527	145.768
Bedrijfsresultaat	-3.543	-5.061	-3.396	-4.966
Financiële baten en lasten	5.005	-	747	-
Resultaat deelnemingen	1.363	-	2.015	-
Resultaat (voor bestemming)	2.824	-5.061	-634	-4.966
Bestemmingsreserve	934	607	608	607
Onverdeeld resultaat	3.758	-4.454	-26	-4.359

In de begroting 2024 is rekening gehouden met een dekking uit het vermogen van € 4,454 miljoen. In dit bedrag is rekening gehouden met de dekking van de onderstaande afschrijvingslasten vanuit het vermogen voor een totaalbedrag van € 0,607 miljoen:

- De renovatie van de Willemshof, besluit genomen in 2007.
- De herinrichting van de begane grond, besluit genomen in 2018.

Deze lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten en gedekt vanuit het vermogen.

Vergelijking realisatie 2024 met begroting 2024

Het resultaat is uitgekomen op € 0,026 miljoen negatief. Het resultaat is daarmee € 4,428 miljoen hoger dan begroot. Het bedrijfsresultaat is € 1,665 miljoen hoger dan begroot. Het resultaat van de deelnemingen en de financiële baten en lasten waren in de begroting niet meegenomen. Het resultaat uit de effectenportefeuille en de deelnemingen bedraagt € 2,762 miljoen positief. Het hogere bedrijfsresultaat verklaart deels het positievere resultaat. Het bedrijfsresultaat is een optelsom van de volgende posten:

- Baten: De realisatie in 2024 is uiteindelijk € 53,965 miljoen hoger uitgekomen dan begroot met name veroorzaakt door hoger gerealiseerd projectvolume en de hogere doorbelasting van afgenomen diensten, zoals ICT en de vergoeding voor detachering van interne medewerkers. De nieuwe projecten beïnvloeden het bedrijfsresultaat. Een hogere inzet van intern personeel dan begroot zorgt voor een extra dekking van de overheadlasten.
- De hogere projectbijdrage wordt mede veroorzaakt door nieuwe extern gefinancierde projecten na het vaststellen van de begroting. Tegenover deze projecten staat een nagenoeg gelijke stijging van de projectlasten (inclusief personele lasten).
- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 2,861 miljoen hoger uit dan begroot. De extra lasten hebben onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervangings.
- De reis- en verblijfslasten komen € 0,174 miljoen hoger uit dan begroot.
- Een vrijval op de egalisatievoorziening van € 0,345 miljoen, voornamelijk als gevolg van een daling van de WW en BWW rechten omdat oud-medewerkers eerder een vervangende baan hebben gevonden.
- De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 2,922 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere automatiseringslasten. Deze zijn € 2,637 miljoen hoger dan begroot. In deze € 2,637 miljoen zit een bedrag van € 1,973 miljoen aan onderhoud websites die project gerelateerd zijn. Ook de huisvesting- (o.a. verwarming en licht) en onderhoudslasten en de restauratieve lasten (koffieautomaten en catering) waren in 2024 hoger dan begroot.
- Doorbelasting van de inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten aan projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 7,392 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op € 9,580 miljoen, € 2,188 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingsresultaat op.
- Vrijval van de niet verrekenbare BTW van € 1,600 miljoen beter dan begroot. Deze is opgebouwd uit de vrijval uit eerdere jaren van € 1,267 miljoen. Daarnaast is het ingeschatte resultaat over 2024 gelijk aan € 0,331 miljoen beter dan begroot. De vrijval ontstaat mede door het betere pro rata percentage van het BTW lek, dan begroot.

Vergelijking realisatie 2024 met realisatie 2023

Het resultaat van de Vereniging is in 2024 uitgekomen op € 0,026 miljoen negatief. Ten opzichte van het resultaat van € 3,758 miljoen positief over 2023 is dit een daling van € 3,784 miljoen. Zoals hierboven al genoemd zijn er zowel mee- als tegenvallers die voor het resultaat zorgen. Zo zijn ten opzichte van 2023 de lasten relatief meer gestegen dan de baten en zijn de financiële baten en lasten gedaald met € 4,258 miljoen.

Het bedrijfsresultaat is in 2024 € 0,147 miljoen hoger dan in 2023 en is hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak voor de stijging van het resultaat is een optelsom van het volgende:

- Een hogere stijging van de salarislasten (conform AVR-ontwikkelingen) en de overige personeelslasten.
- Hogere kantoor- en huisvestingslasten en daardoor ook een hogere doorbelasting.
- Hogere contributie als gevolg van de afgesproken 1% groei van de contributie, naast het gebruikelijke indexeren.
- Hogere projectbijdragen als gevolg van de extra inzet vanuit Gemeentefonds Saldi, naast de bijdrage uit het Fonds GGU, opgericht voor de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten.
- Hogere vrijval van € 1,485 miljoen van de niet verrekenbare BTW ten opzichte van 2023. Dit is het gevolg van de vrijval uit 2019 t/m 2023 en de verwachte vrijval in 2024.
- Daarnaast was er een hogere reservering voor verlofuren.

Het resultaat uit deelnemingen komt € 0,652 miljoen (47,9%) hoger uit ten opzichte van 2023. Het hogere resultaat uit de deelnemingen in 2023 wordt gevonden in hogere winsten bij VNG Risicobeheer en VNG Connect.

Het gerealiseerde resultaat uit de effectenportefeuille is € 3,875 miljoen lager dan in 2023. Dit is het gevolg van een lager gerealiseerd koersresultaat obligaties/aandelen (-€ 1,265 miljoen) dat voornamelijk veroorzaakt wordt door verkoop obligaties, door hogere kosten (€ 0,114 miljoen) als gevolg van prijs en volume effecten en doordat vorig jaar de negatieve ongerealiseerde waarde mutaties zijn ingelopen. Alleen de dividend opbrengsten kwamen dit jaar hoger uit (€ 0,199 miljoen).

Met betrekking tot de ongerealiseerde waardemutaties valt in dit kader op te merken dat zolang de cumulatieve ongerealiseerde koersresultaten negatief zijn, zij via het resultaat lopen. Dit jaar zijn de ongerealiseerde koersresultaten positief en vormen een herwaarderingsreserve. Ongerealiseerde waardemutaties lopen dan via de balans. De verkopen van obligaties maken deel uit van het plan om het profiel van de portefeuille iets minder defensief te maken. De gerealiseerde rentebaten bedragen € 0,987 miljoen. Dit is € 0,396 miljoen lager dan 2023.

Toelichting op de bedrijfsrisico's

Net als iedere andere organisatie loopt de Vereniging in de dagelijkse uitvoering van haar activiteiten risico's. Het is van belang deze risico's te identificeren en daarop bewust beleid te ontwikkelen. In deze paragraaf worden de meest relevante risico's belicht. Het gaat hier om risico's die de financiële positie van de Vereniging kunnen aantasten.

Projecten

De Vereniging voert namens derden diverse projecten uit. Hiervoor ontvangt zij bijdragen en/of subsidies van het rijk en overige overheidsorganisaties. Uit de ontvangen bijdragen worden projectmedewerkers gefinancierd. Het betreft hier niet alleen medewerkers met een tijdelijke aanstelling, maar ook medewerkers met een vaste aanstelling of externe inhuur. Gezien de omvang van het aantal projecten is een vaste kern van projectmedewerkers verantwoord. Het laatste betekent wel dat vaste lasten worden gefinancierd met variabele inkomsten. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk gewerkt met personeel dat flexibel over de projecten ingezet kan worden. Verder is er bij inhuur ook het risico van een fictief dienstverband. Risicobeheersing vindt hier plaats door vooraf de opdrachtformulering helder en duidelijk neer te zetten en te toetsen. Er is een Inkoop Service Desk ingericht om het inkoopproces te ondersteunen en te bewaken. Inkoop vindt plaats via de Inkoop Service Desk. Middels deze maatregelen wordt getracht het risico op het wegvallen van bijdragen te beperken.

Subsidies

De Vereniging ontvangt subsidies voor de uitvoering van diverse projecten. De Vereniging loopt het risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de Vereniging niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door periodiek te monitoren of de gemaakte lasten binnen het toegekende budget vallen en een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

Resultaat bedrijven

De Vereniging loopt het risico dat de resultaten van de bedrijven tegenvallen door ontwikkelingen op de markt waarop deze bedrijven opereren of doordat andere risico's zich voordoen, die typisch zijn voor de betreffende deelneming. Als indirect 100% aandeelhouder deelt de Vereniging in de resultaatseffecten als gevolg van de ondernemingsrisico's van de deelnemingen. De VNG wil haar afhankelijkheid van het resultaat van de VNG-bedrijven terugdringen. Hierdoor zal bij de VNG het risico dat uit het aandeelhouderschap voortkomt gemitigeerd worden. Dit heeft zij gedaan door sinds 2019 het resultaat van de deelnemingen niet meer mee te nemen in de begroting.

Bij VNG International is het grootste risico het ontwikkelingssamenwerkingsbudget vanuit de VS die onder druk staat.

VNG Risicobeheer wacht nog op het besluit voor de oprichting van het Risicobeheerfonds. Mocht deze negatief uitpakken, dan moet goed gekeken worden hoe om te gaan met de reeds gemaakte kosten.

VNG Connect is onderhevig aan een aantal risico's en onzekerheden die de continuïteit en doelstellingen van de organisatie kunnen beïnvloeden. De voornaamste risico's zijn: technologische risico's, compliance risico's, financiële risico's en operationele risico's. Deze worden toegelicht in de jaarrekening.

De belangrijkste risico's die de financiële positie van VNG Realisatie kunnen aantasten zijn de projecten. Alle directe kosten voortkomend uit een project moeten gedekt worden, alsmede de kosten die VNG Realisatie intern maakt.

Beleggingen

De Vereniging loopt koersrisico over het belegd vermogen. Als de koersen van aandelen en of vastrentende waarden dalen zal dit een negatief effect op het vermogen hebben. Tevens kan het een negatief effect op het resultaat hebben omdat begrote inkomsten uit beleggingen niet worden gerealiseerd. Behoudens de situatie van algehele en extremere omstandigheden (malaise op de effectenmarkten) is door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille (in beleggingscategorieën en over regio's wereldwijd), het risico op een negatief effect op het vermogen beperkt. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Dat houdt in dat wordt verwacht dat optredende koersdalingen op de middellange termijn weer goed worden gemaakt en de vermogenspositie dus niet structureel wordt aangetast. Een eventueel negatief effect op het jaarresultaat van de Vereniging is niet altijd op voorhand uit te sluiten. Wel wordt dit eventuele negatieve effect gedempt door te werken met een herwaarderingsreserve. Hierdoor worden, zolang er een herwaarderingsreserve is, ongerealiseerde koersresultaten niet in het resultaat betrokken.

Het risico dat gelopen wordt met beleggingen wordt vervolgens nog verder beperkt door spreiding en indien nodig door een tijdige aanpassing van de portefeuillevverdeling in tijden van verslechterende marktomstandigheden. Er wordt een defensief beleggingsbeleid gevoerd.

Eigenrisicodragers WW en Bovenwettelijk WW (BWW)

De Vereniging is eigen risicodragers voor de WW- en BWW rechten van de oud-medewerkers. Dit kan leiden tot tegenvallers die vooral bij de het recht op BWW op kunnen lopen tot hoge bedragen. Voor alle opgebouwde rechten wordt op het moment dat het recht zich voordoet een voorziening gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, werkt de Vereniging voor een deel met tijdelijke contracten, indien het om tijdelijk werk en een tijdelijke financiering gaat.

Frauderisico's

De Vereniging besteedt aandacht aan het in kaart brengen van frauderisico's. In het algemeen worden maatregelen genomen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. De VNG monitort periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor de VNG een prioriteit. Er zijn bij de Vereniging geen vermoedens dan wel gevallen van fraude bekend.

Continuïteit

De Vereniging heeft overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor (ernstige) onzekerheid zou kunnen bestaan of de Vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Daarbij is geconcludeerd dat er geen materiële onzekerheid bestaat. De VNG heeft voldoende en geschikte informatie om te concluderen dat het hanteren van de continuïteitsveronderstelling passend is. Op basis hiervan zal in de jaarrekening geen verdere toelichting worden gegeven met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling van de VNG.

Kerninformatie van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo 2024	2024	2023
Vaste activa	78.528	74.307
Vlottende activa	177.429	100.813
Groepsvermogen	-60.361	-56.301
Voorzieningen	-1.541	-2.150
Kortlopende schulden	-194.055	-116.669
	-	-

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2024	2023
Contributie	28.108	26.206
Totale baten (exclusief contributie)	194.275	177.422
Totale lasten	223.518	205.722
Bedrijfsresultaat	-1.135	-2.094
Financiële baten en lasten	1.183	5.326
Bijzondere baten en lasten	-	31
Resultaat uit voorgaande jaren	-	16
Vennootschapsbelasting	-682	-455
Resultaat boekjaar	-634	2.824
Dekking uit het vermogen	608	934
Onverdeeld resultaat	-26	3.758

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat (na VpB) van de Vereniging is als volgt opgebouwd	2024	2023
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	1.154	953
VNG Risicobeheer B.V.	545	186
VNG International B.V.	413	274
VNG Realisatie B.V.	37	46
VNG Diensten B.V. (excl. deelnemingen)	-134	-97
Totaal	2.015	1.362

Personeelsgegevens van de Vereniging	2024	2023
Bezetting in fte's per 31 december	328,59 fte	308,16 fte
Gemiddeld aantal fte's	318,38 fte	303,33 fte
Uitstroompercentage bij de Vereniging	6,6%	16,0%
Ziekteverzuimpercentage (incl. zwangerschappen)	5,98%	5,49%
Salarislasten in procenten van de lasten	18%	18%

Vraagbaakfunctie van de Vereniging	2024	2023
Contactmomenten via de Frontoffice	23.890	27.194
• Waarvan telefonisch	8.788	10.854
• Waarvan per mail	15.102	16.340
Aantal op basis van de contactmomenten geregistreerde vragen (Corsa)	6.485	6.759

Samenstelling bestuur en directie VNG

(per 31 december 2024)

Naam	Functie bestuur	Functie ambt	Plaats
Mw. S. Dijkma	Voorzitter	Burgemeester	Utrecht
Dhr. M. Boumans	Vicevoorzitter	Burgemeester	Doetinchem
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris/Penningmeester	Burgemeester	Emmen
Dhr. S. van Alfen	Lid	Raadslid	Buren
Mw. S. Ausems	Lid	Burgemeester	Waalwijk
Mw. A. van Berckel	Lid	Secretaris	Tilburg
Dhr. G. J. Broer	Lid	Griffier	Almere
Mw. H. van Buren	Lid	Wethouder	Amsterdam
Mw. S. Bruines	Lid	Wethouder	Den Haag
Dhr. P. Depla	Lid	Burgemeester	Breda
Dhr. E. Drenth	Lid	Wethouder	Midden Groningen
Dhr. T. Heerts	Lid	Burgemeester	Apeldoorn
Dhr. J. Koning	Lid	Raadslid	Gouda
Dhr. J. Kramer	Lid	Burgemeester	Noardeast-Fryslân
Mw. N. Kramers	Lid	Wethouder	Leeuwarden
Dhr. J. M. van Rees	Lid	Wethouder	Almelo
Dhr. A. Reinders	Lid	Burgemeester	Stichtse Vecht
Dhr. P. Snijders Mw. L. Spies	Lid Lid	Burgemeester Burgemeester	Zwolle Aphen a/d Rijn
Mw. M. van der Sloot	Lid	Wethouder	Den Bosch
Mw. M. Vermue	Lid	Burgemeester	Sluis
Mw. O. de Vries-Chang	Lid	Raadslid	Heerenveen
Dhr. R. Wever	Lid	Burgemeester	Heerlen

Directie

Leonard Geluk: Algemeen directeur
Pieter Jeroense: plv. Algemeen directeur

Enkelvoudige jaarrekening 2024

Enkelvoudige balans per 31 december 2024

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		2024	2023
<i>Vaste activa</i>			
Materiële vaste activa (1)			
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	7.235	7.777	
Activa in uitvoering	502	361	
Machines en installaties	722	772	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.244	1.186	
		9.703	10.096
Financiële vaste activa (2)			
Deelnemingen	23.128	21.101	
Overige effecten	68.388	63.987	
		91.516	85.088
Totaal vaste activa		101.219	95.185
<i>Vlottende activa</i>			
Vorderingen			
Handelsdebiteuren (3)	16.351	14.075	
Gelieerde ondernemingen	75	123	
Belastingen (4)	144	4.823	
Intercompany (5)	2.171	9.076	
Overige vorderingen en overlopende activa (6)	83.485	-	
		102.226	28.098
Liquide middelen (7)		25.056	25.704
Totaal vlottende activa		127.282	53.802
Totaal activa		228.501	148.987

PASSIVA

		2024	2023
Eigen vermogen (8)			
Herwaarderingsreserves	6.462	1.780	
Statutaire reserve	686	686	
Bestemmingsreserves	2.904	3.512	
Overige reserves	50.491	46.733	
Omrekenverschillen	-157	-168	
Onverdeeld resultaat	-26	3.758	
		60.360	56.301
Voorzieningen (9)			
Egalisatievoorziening	731	1.076	
Jubileumvoorziening	437	375	
		1.168	1.451
Kortlopende schulden			
Handelscrediteuren (10)	7.212	5.618	
Belastingen en premie sociale verzekeringen. (11)	6.099	6.678	
Intercompany (12)	8.131	7.968	
Overlopende passiva (13)	137.398	61.736	
Overige schulden (14)	8.133	9.235	
		166.973	91.235
Totaal passiva		228.501	148.987

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Baten			
Contributie	28.108	28.108	26.206
Bijdrage projecten (15)	135.307	84.237	122.429
Overige baten (16)	8.716	5.821	7.556
Som der baten	172.131	118.166	156.191
Lasten			
Salarissen (17)	25.612	24.863	23.014
Sociale lasten en pensioenlasten (17)	6.973	6.548	5.843
Overige personeelslasten (18)	5.710	2.266	6.471
Afschrijvingen (1)	1.468	1.779	1.467
Kantoor- en huisvestingslasten (19)	8.203	5.281	6.114
Activiteitslasten (20)	128.468	81.086	115.023
Overige lasten (21)	-907	1.404	1.802
Som der lasten	175.527	123.227	159.734
Bedrijfsresultaat	-3.396	-5.061	-3.543
Financiële baten en lasten (22)	747	-	5.005
Buitengewone baten	-	607	-
Aandeel in resultaat van deelnemingen (23)	2.015	-	1.363
Resultaat voor belastingen	-634	-4.454	2.824
VPB	-	-	-
Resultaat	-634	-4.454	2.824
Dekking uit het vermogen	608	4.454	934
Onverdeeld resultaat	-26	0	3.758

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,396 miljoen negatief. Dit is € 1,665 miljoen beter dan begroot.

De resultaten van de effectenportefeuille en de deelnemingen waren geen onderdeel van de begroting. Na het positieve resultaat van € 0,747 miljoen vanuit dividend, de effectenportefeuille en rentebaten, het positieve resultaat van de deelnemingen van € 2,015 miljoen en de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 0,026 miljoen negatief.

Resultaatsbestemming

Het onverdeeld resultaat, € 0,026 miljoen negatief, zal ten laste worden gebracht van de overige reserves.

Toelichting algemeen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid. Zij is statutair gevestigd en kantoorhoudende te (2514 JS) Den Haag, aan de Nassaulaan 12. Het KvK nummer van de Vereniging is 40409418.

De jaarrekening van de VNG is opgesteld in april 2025.

In het verslag wordt de staat van baten en lasten 2024 vergeleken met de staat van baten en lasten 2023 en de begroting 2024. De begroting van de Vereniging waartegen de realisatie wordt afgezet is de goedgekeurde begroting 2024 welke in oktober 2023 door het bestuur is vastgesteld.

Doelstelling VNG

De Vereniging heeft ten doel te werken aan een krachtige lokale overheid door agenderend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

De Vereniging ondersteunt haar leden met belangenbehartiging, netwerken en dienstverlening. Dat doet zij collectief, in groepen en individueel bij de vervulling van bestuurs-, uitvoerings- en overige taken. Ook ondersteunt de Vereniging haar leden bij de organisatie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

De Vereniging heeft voorts de bevoegdheid om voor de leden of groepen van leden:

- a. Afspraken te maken met verenigingen van werknemers en andere overheden over arbeidsvoorwaarden en het arbeidsvoorwaardenbeleid en deze vast te leggen in collectieve arbeidsovereenkomsten;
- b. Standaarden vast te stellen ter verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

Toepassing verslaggevingsstelsel

Het toegepaste verslaggevingsstelsel voor de jaarrekening is gebaseerd op de wettelijke voorschriften weergegeven in Richtlijn 640, Organisaties zonder winststreven voor zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Rapporteringsvaluta

De enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening luidt in duizenden euro's (€). De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de VNG. Tellingen zijn gebaseerd op de niet afgeronde bedragen.

Vergelijkende cijfers

Voor de vergelijkbaarheid van de cijfers 2024 zijn de vergelijkende cijfers 2023 in de balans, staat van baten en de toelichting op enkele onderdelen aangepast. Daar waar dat gedaan is, wordt daarvan melding gemaakt in toelichting.

Herwaardering

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien echter cumulatieve ongerealiseerde waardemutaties negatief zijn is er geen herwaarderingsreserve en komen ongerealiseerde koerseffecten ten gunste of ten laste van het resultaat. De herwaarderingsreserve is ingesteld om resultaatseffecten ten gevolge van niet gerealiseerde koerseffecten (bewegingen) te voorkomen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van VNG en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Consolidatie

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de VNG en haar groepsmaatschappijen opgenomen. Het resultaat uit dochterondernemingen zijn in de enkelvoudige jaarrekening na het bedrijfsresultaat verantwoord onder het kopje aandeel in resultaat van deelnemingen.

De direct of indirect gehouden deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn:

- VNG Diensten B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG International B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Risicobeheer B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Connect Holding B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Opleiding & Detachering B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Realisatie B.V., Den Haag, 100% belang.

Groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop overheersende zeggenschap over de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van overheersende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

Nevenvestigingen

VNG International B.V. heeft één dochteronderneming te weten CILG-VNG.I.C in Tunesië (100% belang).

In het verslag wordt de geconsolideerde staat van baten lasten 2024 vergeleken met de geconsolideerde staat van baten en lasten 2023. De geconsolideerde begroting wordt niet gebruikt als sturingsinstrument en is daarom niet opgesteld.

Valutaomrekening

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. In de staat van baten en lasten zijn baten, lasten en resultaten omgerekend in euro's tegen de op het moment van de transacties geldende koers. Het hierbij ontstane koersverschil wordt direct in het resultaat verwerkt.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden bij eerste opname gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervolgwaaarding betreft kostprijs minus afschrijvingen. Bij de geactiveerde software (IMVA) wordt een afschrijvingstermijn van vijf jaar toegepast (20% per jaar).

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

De afschrijving bedraagt voor bedrijfsgebouwen vijftig jaar (verbouwingen tien jaar), voor renovaties twintig jaar, machines en installaties zes tot twintig jaar en voor andere bedrijfsmiddelen drie tot tien jaar. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Bij activering als materiële vast actief worden de kosten van herstel en kosten van groot onderhoud als afzonderlijk samenstellend deel (componentenmethode) van het desbetreffende actief opgenomen.

De gehanteerde afschrijvingsmethoden voor zowel de IMVA als de MVA zijn lineaire afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van de VNG.

Effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde gebaseerd op beurskoers per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen van effecten worden, voor zover de herwaarderingsreserve niet uitgeput is, direct verwerkt via de herwaarderingsreserve. Omdat dit een balansmutatie is leidt dit niet tot resultaat. Indien de herwaarderingsreserve uitgeput is, worden de ongerealiseerde waardemutaties ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt dit als zodanig toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij de tijdswaarde van geld niet materieel is. Als de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is, wordt de voorziening tegen nominale waarde gewaardeerd. Wanneer het de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde en is enkel van toepassing mits dit geen groot verschil met de effectieve rentemethode laat zien.

Baten

Algemeen

Onder baten wordt verstaan: de contributie-inkomsten, de projectbijdragen, de bijdrage t.b.v. Fonds GGU, de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden, onder aftrek van kortingen e.d. en van over de baten geheven belastingen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bijdragen en subsidies

De toerekening van de projectbijdragen vindt plaats op basis van de gemaakte lasten in het desbetreffende jaar. De gemaakte projectlasten worden verantwoord naar kostencategorie in de staat van baten en lasten.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat van de deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat over het boekjaar van de betreffende deelneming. Resultaten van nieuwverworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Lasten

Algemeen

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. Hierdoor is de VNG onderworpen aan vennootschapsbelasting indien en voor zover zij met haar activiteiten een onderneming vormt. In het kader van het horizontaal toezicht wordt periodiek gezien of er (nieuwe) activiteiten zijn waarvoor de VNG een onderneming vormt. Tot heden is voor alle activiteiten die VNG voert ondernemingsvorming niet aan de orde. Gezien het voorgaande is VNG derhalve niet aan Vennootschapsbelasting onderworpen.

De door VNG (in)direct gehouden dochterondernemingen zijn vanwege hun B.V.-rechtsvorm integraal onderworpen aan vennootschapsbelasting. De door de VNG (in)directe gehouden dochterondernemingen zijn gevoegd in een fiscale eenheid op het niveau van VNG Diensten B.V. De resultaten van de door de VNG gehouden dochterondernemingen worden in de post resultaat deelnemingen verantwoord na de belastinglast van de fiscale eenheid. Geconsolideerd wordt de totale belastinglast van de consolidatiekring verantwoord.

Doordat VNG in 2024 niet onderworpen was aan vennootschapsbelasting komt de effectieve belastingdruk over het resultaat voor vennootschapsbelasting bij VNG uit op nihil.

Pensioenen

Bij de Vereniging is er sprake van een bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) ondergebrachte pensioenregeling. Deze pensioenregeling wordt als toegezegde pensioenregeling gekwalificeerd. Verwerking in de jaarrekening van de VNG vindt plaats als toegezegde bijdrageregeling, omdat de VNG geen verplichting heeft om aanvullende bijdragen te voldoen, anders dan hogere toekomstige premies als er sprake is van een tekort op het vereist eigen vermogen bij het ABP.

Omdat ABP in 2027 overstapt op het vernieuwde pensioenstelsel, mogen ze gebruikmaken van de soepelere regels van de overheid. ABP heeft het beleid hierop aangepast. Daardoor kunnen pensioenen verhoogd worden. Tot 2027 wordt elk jaar in november gekeken met hoeveel de pensioenen verhoogd kunnen worden. Het beleid houdt in dat de pensioenen verhoogd mogen worden als wordt voldaan aan 2 voorwaarden. Ten 1e: als de actuele dekkingsgraad op 31 oktober 2024 hoger dan 110% is. Ten 2e: de beleidsdekkingsgraad moet hoger zijn dan 105%. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad over 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad van ABP kwam in oktober van dit jaar op 113,2%. Eind oktober 2024 was de actuele dekkingsgraad 112%. Dit maakt het mogelijk de pensioenen te verhogen met 1,84%.

De stijging van de prijzen is met een pensioenverhoging van 1,84% niet volledig opgevangen. Tussen 1 september 2023 en 1 september 2024 stegen de prijzen namelijk met 3,56% (cijfers CBS). De reden voor de gedeeltelijke verhoging is dat de actuele dekkingsgraad op 31 oktober helaas niet

hoog genoeg was. Dat kwam door de sterk gedaalde rente in september en oktober. Die zorgde voor een sterke daling van de actuele dekkingsgraad. De dekkingsgraad per eind december 2024 is 111,9%, per eind december 2023 was het 110,5%.

Verder blijft de premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen in 2025 gelijk aan 2024, namelijk 27,0%.

Algemene grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de post liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Overige informatie

Rente- en kredietrisico's

De invloed van veranderingen in rentetarieven op de resultaten van de VNG worden zo veel mogelijk beperkt. Hierbij stelt de VNG zich ten doel de totale rentebaten te optimaliseren en de totale rentelasten te beperken. Tot en met 2023 werd dit voor een deel bereikt door gebruik te maken van het rente en saldo compensabel stelsel, waarbij de bank van alle saldo's van de alle VNG entiteiten als een beschouwd voor het bepalen van de debet en credit rente. Dit is vanwege EU regulering niet meer toegestaan. Momenteel wordt gestuurd op de ontwikkeling van de rekening naar de toekomst waarbij eerder dividenden zullen worden opgevraagd en of de effectenportefeuille eerder zal worden afgeroomd waarbij de rentestand leidend is. Het uitzetten van gelden geschiedt uitsluitend door VNG of VNG Diensten. Gezien het voorgaande en de ruime back-up positie van potentiële dividenduitkeringen vanuit VNG Diensten en de ruime mogelijkheid om vrij snel uit de effectenportefeuille de stand liquide middelen aan te vullen, zijn de kredietrisico's voor de Vereniging zijn als laag te kwalificeren. De baten die de Vereniging genereert, zijn nagenoeg alle afkomstig van overheidsinstellingen.

Tekstuele analyse

De cijfers worden zoveel mogelijk toegelicht onder de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten. Voor zover de cijfers in de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten hetzelfde zijn als de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten, zullen deze niet apart worden toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening en is de toelichting zoals opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening ook van toepassing op de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (1)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

Omschrijving	Bedrijfs-gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal 2024
Beginstand JAARREKENING 2023					
Aanschafwaarde	24.821	361	6.318	5.244	36.745
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.044	-	-5.546	-4.058	-26.648
Boekwaarde 1 januari	7.777	361	772	1.186	10.096
Mutaties					
MutatiesInvesterings	378	502	125	437	1.442
Desinvesteringen aanschafwaarde	-19	-	-363	-1.083	-1.465
Desinvesteringen afschrijvingen	19	-	357	1.083	1.459
Herrubriceringen aanschafwaarde	-	-361	-	-	-361
Herrubriceringen afschrijvingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-920	-	-170	-379	-1.468
Totaal mutaties	-542	140	-50	58	-393
Eindstand					
Aanschafwaarde	25.179	502	6.080	4.598	36.360
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.944	-	-5.359	-3.354	-26.657
Boekwaarde 31 december	7.235	502	722	1.244	9.703
Afschrijvingspercentages	0-20%	-	5-16,7%	10-33%	-

In 2024 is geïnvesteerd in het onderhoud van het ICT-netwerk in de Willemschhof. Daarnaast zijn er onderhoudswerkzaamheden verricht aan- en in het pand. De mutaties in de vaste activa bestaan verder uit de reguliere vervanging van activa en de geplande jaarlijkse afschrijvingen. Activa in uitvoering zijn de investeringen die op balansdatum nog niet in gebruik zijn en geactiveerd worden in 2025 of later.

De actuele WOZ-waarde van Nassaulaan 12 is gelijk aan € 18,950 miljoen (peildatum 1 januari 2024) en die van de Sophialaan 10 bedraagt € 1,900 miljoen (peildatum 1 januari 2023). Deze is gebaseerd op de beschikking van de gemeente Haaglanden.

Financiële vaste activa (2)

Deelnemingen	2024	2023
VNG Diensten B.V.	23.128	21.101
	23.128	21.101

VNG Diensten B.V.	2024	2023
Stand per 1 januari	21.101	19.745
Aandeel in resultaat	2.015	1.363
Dividend	-	-
Omrekenverschillen vreemde valuta	12	-7
Stand per 31 december	23.128	21.101

De verdere toename van de waarde VNG Diensten B.V. ultimo 2024 ten opzichte van de waarde ultimo 2023 is het gevolg van het positieve resultaat deelnemingen 2024 en het niet uitkeren van dividend. Het positieve resultaat is het gevolg van positief saldo winsten en verliezen van de onderliggende deelnemingen.

Het verloop van de effectenportefeuille (exclusief overige beleggingen)

Overige effecten	2024	2023
Effectenportefeuille	68.384	63.984
Overige beleggingen	4	4
Stand per 31 december	68.388	63.988

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2024	Totaal 2023
Balanswaarde per 1 januari	43.869	20.115	63.984	57.575
Aankopen	44.241	3.978	48.219	12.169
Verkopen	-41.837	-5.769	-47.606	-10.606
Gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	-767	316	-451	372
Ongerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	1.408	2.830	4.238	4.474
Stand per 31 december	46.914	21.470	68.384	63.984

De balanswaarde per ultimo 2024 kwam ten opzichte van de balanswaarde ultimo 2023 € 4,401 miljoen hoger uit. Oorzaak waarde begin jaar kwam € 6,409 miljoen hoge uit. De koersresultaten kwamen 1,058 miljoen lager en voorst kwam de mutatie aan en verkopen € 0,950 miljoen lager uit. De effectenportefeuille bij VNG bestaat uit obligaties en aandelen waaronder ook begrepen Alternatieven en en onroerendgoed. Voorst is aan de effecten portefeuille een bankrekening gekoppeld die uitsluitend dienstdoet als overlooptrekening. Onttrekkingen geschieden uit dit geheel. De effecten beheerder bepaald wat nodig is om aan

gewenste onttrekking te kunnen voldoen. Afgelopen jaar heeft VNG geen middelen onttrokken uit dit geheel.

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2024	Totaal 2023
Cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten	1.535	4.927	6.462	1.780

De cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten vormen in geval van een positieve stand de herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve 2024 nam ten opzichte van 2023 met € 4,682 miljoen in omvang toe.

Handelsdebiteuren (3)

	2024	2023
Handelsdebiteuren	16.438	14.243
Voorziening dubieuze debiteuren	-87	-168
Stand per 31 december	16.351	14.075

De post handelsdebiteuren is met € 2,276 miljoen toegenomen. De toename komt vooral door het later ontvangen van betalingen ten opzichte van vorig jaar.

De voorziening dubieuze debiteuren is verder afgenomen met € 0,081 miljoen door de betaling van oude vorderingen.

Daarnaast is de vordering op The Hague Academy van € 0,075 miljoen apart gepresenteerd op de balans, onder gelieerde ondernemingen.

Belastingen (4)

	2024	2023
Terug te vorderen Dividendbelasting	144	123
Stand per 31 december	144	123

Dit betreft de terug te vorderen dividendbelasting vanuit de effectenportefeuille over de jaren 2021 t/m 2024. De post te vorderen dividendbelasting is met € 0,021 miljoen toegenomen. De toename betreft de terug te vorderen dividendbelasting over 2024.

Intercompany (5)

	2024	2023
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	5	18
VNG International B.V.	42	73
VNG Opleiding & Detachering B.V.	10	4
VNG Realisatie B.V.	2.099	4.723
VNG Risicobeheer B.V.	15	5
VNG Diensten B.V.	-	-
Stand per 31 december	2.171	4.823

Overlopende activa (6)

	2024	2023 (wijziging presentatie)	2023
Waarborgsommen	6	6	6
Vooruitbetaalde kosten	1.857	258	258
Nog te factureren opbrengsten	2.848	3.093	3.093
Nog te ontvangen subsidiegelden	78.688	74.529	5.180
Overige vorderingen	86	539	539
Stand per 31 december	83.485	78.425	9.076

De grootste stijging (€ 73,508 miljoen) in de overlopende activa wordt veroorzaakt door de wijziging in de presentatie van de nog te ontvangen subsidiegelden. De nog te ontvangen subsidiegelden zijn nu gepresenteerd onder de overlopende activa, waar deze eerst gesaldeerd werden met de nog te besteden subsidiegelden onder de overlopende passiva. Voor 2023 zijn de vergelijkende cijfers aangepast in de specificatie hierboven. De te factureren opbrengsten bestaan vooral uit door te belasten salarislasten en de bijdragen op projecten. De facturen uit 2024 zijn zoveel mogelijk verstuurd in 2024.

Liquide middelen (7)

	2024	2023
Bank	25.049	25.689
Kas	7	15
Stand per 31 december	25.056	25.704

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de zakelijke rekeningen-courant en (vermogens)sparrekeningen. Het kassaldo betreft een voorraad VVV-bonnen. De (overige) liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

Eigen vermogen (8)

	2024	2023
Herwaarderingsreserves	6.462	1.780
Statutaire reserve	686	686
Bestemmingsreserves	2.904	3.512
Overige reserves	50.491	46.733
Omrekenverschillen	-157	-168
Onverdeeld resultaat	-26	3.758
Stand per 31 december	60.360	56.301

Herwaarderingsreserve (gesplitst)	Obligaties	Aandelen	Totaal 2024	Totaal 2023
Balanswaarde per 1 januari	-1.314	3.094	1.780	-2.694
Realisatie herwaardering door verkoop	1.442	-998	444	90
Ongerealiseerde waarde mutaties	1.408	2.830	4.238	4.384
Mutatie herwaardering	2.850	1.832	4.682	4.474
Stand per 31 december	1.536	4.926	6.462	1.780

De overige reserve is vrij besteedbaar. De Bestemmingsreserve, de Wettelijke reserve, de Herwaarderingsreserve en de Omrekenverschillen zijn niet vrij besteedbaar.

Overige reserves	2024	2023
Stand per 1 januari	46.733	49.238
Resultaatsbestemming vorig boekjaar	3.758	-4.217
Vrijval statutaire reserve	-	2.039
Bestemming agv Kennishub	-	-528
Vrijval bestemming Kennishub	-	202
Stand per 31 december	50.491	46.733

Bestemmingsreserve	2024	2023
Stand per 1 januari	3.512	4.121
Lasten herhuisvesting	-458	-458
Lasten afschrijving begane grond	-150	-150
Bestemming agv Kennishub	-	528
Lasten agv Kennishub werkzaamheden	-	-326
Vrijval restant bestemming Kennishub budget	-	-202
Stand per 31 december	2.904	3.512

In 2007 is besloten dat een deel van het eigen vermogen beschikbaar wordt gesteld om de verbouwing van de Willemshof te financieren. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Voor de verbouwing van de begane grond is in 2018 besloten dat de afschrijvingslasten voor een totaalbedrag van € 1,500 miljoen ten laste komen van het vermogen. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Eind 2024 bestaat de bestemmingsreserve (€ 2,904 miljoen) uit het saldo van de afschrijvingslasten verbouwing Willemshof (€ 2,102 miljoen), afschrijvingslasten begane grond (€ 0,688 miljoen) en het solidariteitsfonds (€ 0,114 miljoen) gevormd voor de vergoeding van de schade ontstaan uit de staking door gemeenteambtenaren.

Wettelijke verplichte statutaire reserve	2024	2023
Stand per 1 januari	686	686
Stand per 31 december	686	686

De wettelijke reserve bestaat uit een wettelijk verplichte conversiereserve die gevormd is vanuit de verkrijgingswaarde van de stichting KING door VNG Realisatie. De reserve is bijzonder omdat uitkeren uit deze reserve niet mogelijk is. Tevens zijn bestedingen ten laste van deze reserve alleen toegestaan indien en voor zover dit geschiedt binnen de doelomschrijving van voornoemde stichting. Gezien het voorgaande wordt deze reserve hier gepresenteerd als bestemmingsreserve.

De herwaarderingsreserve is vanaf 2023 positief. Hierdoor lopen de ongerealiseerde koersresultaten

via de balans. Dit jaar zijn verkoopbewegingen zeer beperkt gebleven. Dit in combinatie met de stijgende waarden van obligaties en aandelen leiden ertoe dat per saldo de herwaarderingsreserve in omvang is toegenomen.

Omrekenverschillen	2024	2023
Stand per 1 januari	-168	-161
Mutatie	11	-7
Stand per 31 december	-157	-168

Onverdeeld resultaat boekjaar	2024	2023
Stand per 1 januari	3.758	-4.218
Naar Overige reserves (uit onverdeeld resultaat voorgaand boekjaar)	-3.758	4.218
Mutatie bestemmingsreserve (afschr. lasten huisvesting)	608	608
Mutatie bestemmingsreserve (Werkzaamheden a.g.v. Kennishub)	-	326
Resultaat boekjaar	-634	2.824
Stand per 31 december	-26	3.758

Het onverdeeld resultaat wordt in mindering gebracht op de overige reserve.

Voorzieningen (9)

De VNG heeft een tweetal voorzieningen voor verplichtingen die voortvloeien uit aanspraken op de WW- en Bovenwettelijke WW-regelingen en voor de uit te keren jubileumuitkeringen. Deze voorzieningen hebben in overwegende mate een langlopend karakter. Deze voorzieningen worden jaarlijks in overeenstemming gebracht met de geschatte toekomstige verplichtingen. De voorzieningen worden gepresenteerd tegen de contante waarde.

Egalisatievoorziening	2024	2023
Stand per 1 januari	1.076	751
Dotaties	321	592
Onttrekkingen/vrijval	-666	-267
Stand per 31 december	731	1.076

In 2024 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiingslasten gedaald met € 0,345 miljoen. De weergegeven dotatie wordt in hoge mate veroorzaakt door de opgebouwde rechten van (oud-)medewerkers die recht hebben op een WW-uitkering. De onttrekking bestaat uit de betaling van de uitkeringsrechten van de oud-medewerkers die reeds in de voorziening waren meegenomen en de vrijval van de opgenomen uitkeringsrechten, omdat de oud-medewerkers een baan gevonden hebben en geen recht meer hebben op de WW-uitkering. De voorziening heeft een grotendeels langlopend karakter en betreft de contante waarde van de geschatte bedragen om in de toekomst de verplichting zo goed mogelijk af te kunnen wikkelen. Het kortlopende deel van deze voorziening (< 1 jaar) bedraagt per 31 december 2024 ongeveer € 0,200 miljoen. Het overige is langlopend en gaat voornamelijk om de BWW uitkering en de RVU uitkeringen na december 2025.

Voorziening ambtsjubilea	2024	2023
Stand per 1 januari	375	408
Dotaties	62	-33
Stand per 31 december	437	375

De voorziening is gevormd voor de toekomstige ambtsjubilea. De voorziening betreft de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen gebaseerd op de gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Het kortlopend deel van deze voorziening bedraagt € 0,087 miljoen en wordt binnen een jaar uitgekeerd. Het overige is langlopend.

Handelscrediteuren (10)

	2024	2023
Stand per 31 december	7.212	5.618

Belastingen en premie sociale verzekeringen (11)

	2024	2023
Afdracht loonbelasting en sociale premies	2.191	1.845
Pensioenen	445	416
Omzetbelasting	3.463	4.417
Stand per 31 december	6.099	6.678

Intercompany (12)

	2024	2023
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	628	495
VNG International B.V.	1.759	1
VNG Opleiding & Detachering B.V.	166	198
VNG Realisatie B.V.	5.578	7.273
Stand per 31 december	8.131	7.968

Overlopende passiva (13)

	2024	2023 (wijziging presentatie)	2023
Vooruit gefactureerde contributie	29.748	28.108	28.108
Nog te besteden subsidies	103.558	97.617	28.267
Fonds GGU & Gemeentefonds Saldi	4.092	5.360	5.360
Stand per 31 december	137.398	131.085	61.736

Vanaf 2024 worden de nog te ontvangen en de nog te besteden subsidies niet meer gesaldeerd. De nog te ontvangen subsidie wordt gepresenteerd onder de overlopende activa. Voor 2023 zijn de vergelijkende cijfers aangepast in de specificatie hierboven. Onder de post nog te besteden subsidies zijn de bedragen opgenomen van het rijk voor de projecten die doorlopen of afgerekend worden in 2025 en later.

Overige schulden (14)

	2024	2023
Vooruit gefactureerde bedragen	31	31
Reserveringen voor verlof	3.005	2.333
Overige schulden	5.097	6.871
Stand per 31 december	8.133	9.235

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) bedraagt € 4,211 miljoen (t/m 2028).

Per jaar is de verplichting:

2025 € 3,122 miljoen.

2026 € 0,672 miljoen

2027 € 0,264 miljoen

2028 € 0,153 miljoen

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Hoofdelijke aansprakelijkheid

De VNG maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, waarvan naast de VNG ook VNG Diensten B.V., VNG International B.V., VNG Realisatie B.V., VNG Connect Holding B.V.: (incl. de onderliggende dochters VNG Opleiding en Detachering B.V. VNG Services B.V. en Congres en Studie Centrum VNG B.V.), VNG Risicobeheer B.V. Binnen deze fiscale eenheid wordt geen btw aangerekend op de onderlinge leveringen en diensten. Elke afzonderlijke entiteit binnen deze fiscale eenheid doet zelfstandig aangifte. De entiteiten binnen de fiscale eenheid zijn volledig aansprakelijk voor de afdracht van de omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Bijdrage projecten (15)

De bijdragen projecten zijn hoger dan begroot. Deze hogere realisatie is het gevolg van nieuwe extern gefinancierde projecten, welke ten tijde van de begroting nog niet bekend zijn. In de begroting wordt rekening gehouden met de subsidieaanvragen die op dat moment al goedgekeurd zijn. De nieuwe projecten hebben effect op het totale bedrijfsresultaat, omdat uit de hogere projectbaten, vaak een extra dekking wordt gegenereerd middels de overhead (zoals huisvesting en overhead verwerkt in het uurtarief). In vergelijking met 2023 neemt de bijdrage projecten toe met € 12,878 miljoen.

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Bijdrage projecten	135.307	84.237	122.429
Waarvan subsidies van het Rijk	66.502	13.373	61.146
Waarvan projecten uit het Fonds GGU en saldo Gemeentefonds uitname	68.805	70.864	61.283

De begroting van het Fonds GGU en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden aan het Fonds. Deze is gebaseerd op inwoneraantal en wordt jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan de ALV. Na een positief besluit op de ALV zijn leden verplicht deze financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds. De financiële en inhoudelijke verantwoording over het Fonds aan de ALV wordt opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag van de Vereniging. (zie daarvoor onderstaande tabel). De realisatie van de GGU-activiteiten in 2024 bedraagt € 68,805 miljoen.

Uit voorgaande jaren zijn er crediteringen en opbrengsten voor een bedrag van € 4,092 miljoen. De bedragen die niet uitgegeven zijn in 2024, worden als overlopende passiva opgenomen op de balans. Deze worden in 2025 en verder uitgegeven, aan de daarvoor aangewezen activiteiten binnen het Fonds GGU.

Fonds GGU 2024 (* € 1.000)

Omschrijving		Begroot	Realisatie
1.3	Kennis en leren	1.623	1.515
547	VNG Academie	1.623	1.239
798	Kennishub		276
2.1	Bestaanszekerheid	6.428	5.839
180	Ketenbureau i-Sociaal Domein basistaak bedrijfsvoering en exploiteren digitale infrastructuur	1.431	1.398
395	Vraagorganisatie en ketenregie op de domeinen Werk Inkomen Schulden en Inburgering	1.115	1.040
467	Doorontwikkeling en Programmaregie Werk & Inkomen en Inburgering	760	679
478	Naleving: Multidisciplinaire aanpak rechtmatigheid sociale zekerheid	2.521	2.216
516	Opgave WISI informatievoorziening gemeenten	182	86
591	Omkeringsthema bestaanszekerheid: inwonongerichte dienstverlening	239	234
624	Opgave WISI	180	186
2.1	Gemeentelijk gegevens knooppunt GGk	6.166	6.152
322	Gemeentelijk gegevens knooppunt GGk	6.166	6.152
2.1	Opgavemanagement inclusieve samenleving	254	123
592	Opgavemanagement inclusieve samenleving	254	123
2.2	Jeugd en kansengelijkheid.	2.406	2.115
391	Landelijke inkoop zorgcontracten	697	640
392	Kennisborging Sociaal Domein en jeugdbeschermingsketen	219	135
394	Naleving: Kwaliteit kinderopvang	555	557
534	Hervormingsagenda Jeugd	292	300
572	Omkeringsthema kansengelijkheid	300	303
628	CIO functie Governance en financiering	343	180
2.2	Zorg en veiligheid	555	550
398	Programma Zorg en veiligheid	340	260
494	Ketenverplichtingen sociaal domein	215	290
2.3	Gezond samenleven	3.543	3.698
266	Gemeentezorgspiegel	492	495
374	Digitaal dossier jeugdgezondheidszorg	295	386
402	Versterken informatiepositie publieke gezondheid	585	475
514	Naleving: Kwaliteit en rechtmatigheid zorg	1.261	1.457
535	Gezond en Actief Leven- IZA/GALA	910	885
2.5	Platform Sociaal Domein	1.369	1.311
498	Platform Sociaal Domein	1.369	1.311
3.1	Fysieke leefomgeving	4.296	3.938
372	Digitale infrastructuur & 5G	141	82
526	Bouwen en Wonen & Programma Woningbouw (min. VRO)	461	494
527	Ruimte, Water en Klimaatadaptatie - Ruimtelijke puzzel en WBS	736	667
528	Landelijk Gebied en Natuurbeleid	792	654
529	Gezonde Leefomgeving - Milieu en Nationaal Prog. Circulaire Economie	325	359
530	Mobiliteit en Bereikbaarheid	215	250
532	Gezonde Leefomgeving - Vergunningen, Toezicht en Handhaving (i.r.t. OW/DSO)	333	316
533	Regionale Economie en versterking economische activiteiten	573	400
539	Verkenning Informatievoorziening Fysiek Domein VIFD	253	237

Omschrijving	Begroot	Realisatie
570 Integrale aanpak Fysieke leefomgeving	467	479
3.2 Omgevingswet	6.036	5.696
297 Ondersteuning werkende ketens	870	560
377 Regie en demandorganisatie Omgevingswet	1.473	1.492
463 Structurele ondersteuning Omgevingswet	1.964	1.996
548 Ondersteuning en nazorg Omgevingswet	1.729	1.648
3.3 Energie en klimaat	3.944	3.735
270 Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving (DEGO)	335	231
403 Verduurzamingsopgaven Gebouwde Omgeving	1.203	979
404 Klimaatopgaven sector Elektriciteit & Infra	1.147	1.092
405 Verduurzaming van de Mobiliteitssector	493	391
406 Ondersteuning uitvoering Klimaat en Industrie	153	12
560 Uitvoeringsondersteuning klimaatakkoord	613	1.029
4.1 Vitale lokale democratie	175	328
409 Capabele gemeenteraden (raad op zaterdag)	39	41
517 Regionale Samenwerking: op weg naar VNG van de regio's (2030)	53	207
590 Quicksan lokale democratie	83	80
4.2 De veilige gemeente	243	204
328 Datavoorziening Onregelmatigheden Op de Kaart (DOOK)	243	204
4.4 Gemeentefinanciën	1.176	1.253
312 WOZ-datacenter	1.176	1.253
4.5 Werkgeversfunctie	542	436
551 Arbeidsmarktkrapte aanpak gemeenten	542	436
5.1 Agenda digitale veiligheid	5.565	5.596
144 ENSIA	832	742
175 Informatiebeveiligingsdienst (IBD) Privacy (AVG)	410	409
327 Informatiebeveiligingsdienst Advies en Computer Emergency Response Team CERT	2.567	2.597
440 MM-VO Bestuurlijke convenant digitale veiligheid	447	352
442 MM-VO Digitaal weerbare inwoners en ondernemers	191	149
482 MM-VO Voorbereiding digitale ontworping	191	237
525 MM-VO Agenda digitale veiligheid	927	1.110
5.2 Agenda digitale grondrechten en ethiek	288	261
472 Uitvoeringsagenda Digitale Grondrechten en Ethiek	67	216
488 AI en algoritmen in de praktijk	221	45
5.3 Interbestuurlijke datastrategie	2.060	2.019
107 Waarstaatjegemeente.nl	505	564
162 Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD)	342	359
179 Kennisnetwerk Data en Samenleving	229	254
265 Wmo voorspelmodel	132	115
271 Lokale monitor wonen	77	50
577 Informatiepositie versterken (VIP)	717	645
581 DIWI (Datavoorziening Interne Woningbouw Informatie)	58	32
5.4 Anticiperen op (inzet van) nieuwe technologie	615	878
301 Digital Twin	80	202
303 Dutch societal innovation hub	155	411

Omschrijving	Begroot	Realisatie
473 N&D-A Trendrapport Informatiesamenleving	89	88
499 Kenniscentrum Innovatie	291	177
5.4 Trends en innovatie	61	-
620 Funding Lane / subsidies informatiesamenleving	61	-
6.1 Inclusieve dienstverlening	875	788
176 GemeenteDelers	209	344
357 Expertisecentrum - Kenniscentrum Dienstverlening	261	160
608 Regie Dienstverlening	405	284
6.2 Digitale overheid	8.284	7.641
104 Haven	336	380
105 Federatieve Service Connectiviteit (FSC) en NLX	594	480
106 Common Ground etalage	155	1
149 Gemeentelijke Model Architectuur	556	586
150 GEMMA Softwarecatalogus	157	165
224 Single Digital Gateway - Annex I (beheerfase)	130	131
264 GIBIT: Gemeentelijke Inkoop Bij IT Toolbox	199	196
300 Regie Geo-informatie	909	777
305 Haal Centraal	496	182
333 Begeleiden proces standaardverklaring	155	175
360 Digitale Identiteit en Toegang	383	223
433 Digitale interactie met de overheid (GDI)	125	168
453 Kenniscentrum Markt en Overheid	459	446
475 Wijziging van de basisregistratie WOZ (informatiemodel)	106	89
495 GROEI: Gemeentelijke Realisatie en Opschaling van Experimenten en Innovatie	315	218
497 CIO - functie	632	632
515 Secretariaat SVB-BGT	20	20
550 Transitieprogramma Common Ground	647	861
576 Meerjarige aanpak Digital Decade	-	328
603 Regie Federatief Datastelsel (FDS)	328	238
604 Ontwikkeling API-fundament	408	186
605 Beheer StUF standaarden	143	58
607 Regie Burgerzaken	97	217
613 Regie op gegevensuitwisseling (nieuwe stijl)	144	132
626 Kenniscentrum Architectuur	219	445
627 Doorontwikkeling API-standaarden	571	307
6.3 Open overheid en archieven	307	411
262 Grip op informatie	208	169
506 Selectielijsten archiefbescheiden	67	66
610 Regie op Open overheid en archieven	32	176
6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht	1.236	1.301
237 Kenniscentrum Analyse	923	1.022
524 Focus op uitvoering	313	279
6.5 Collectieve inkoopkracht, beleid, uitvoering en beheer	4.907	4.702
125 14+netnummers	527	469
131 GGI Netwerk & GGI Cloud	1.151	1.123
132 GGI Veilig (M&R, Cyberweerbaarheid)	861	837
154 GT Microsoft	218	134

Omschrijving	Begroot	Realisatie
274 Beheer quickscan lokale democratie	303	285
500 Kenniscentrum gezamenlijk inkopen en aanbesteden	618	693
522 Servicecentrum gemeenten	929	962
554 Inkoop en Aanbesteden Organiseren governance, MVOI in uitvoering	237	198
582 SDG contractbeheer	63	1
8.1 Communicatie	1.222	1.157
510 VNGR Communicatie	1.222	1.157
8.2 Bedrijfsvoering	6.688	7.256
496 Planning & control cyclus VNG	811	607
511 VNGR bedrijfsvoering	5.045	5.857
520 Bestuursondersteuning extern	497	428
521 Portfoliomanagement	335	364
Voorgaande jaren	-	-98
Totaal	70.864	68.805

Overige baten (16)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Opbrengst derden	3.114	1.388	2.204
Auteursvergoedingen	205	200	425
Vacatiegelden	17	5	15
Interne baten	4.649	3.556	4.187
Overige baten	731	672	724
Totaal overige baten	8.716	5.821	7.556

Opbrengst derden

De realisatie 2024 is € 1,726 miljoen hoger dan begroot. Deze post bestaat uit de doorbelasting van salariskosten aan gelieerde instellingen en overige omzet gerealiseerd door het doorbelasten van kosten aan derden.

Auteursvergoedingen

De realisatie van de auteursvergoedingen ligt iets hoger dan begroot. In de realisatie 2023 zaten de royaltyafrekening van het SDU over 2022 en 2023.

Interne baten

In de begroting was rekening gehouden met een stijging van de opbrengsten, echter bleek deze hoger dan voorzien. De realisatie laat een stijgende lijn zien en is € 1,093 miljoen hoger dan begroot. Vergeleken met 2023 zijn de interne baten met € 0,462 miljoen gestegen.

Overige baten

De overige baten bestaan voornamelijk uit de opbrengsten Reprorrecht en de bijdrage SBCM. De omvang hiervan is respectievelijk € 0,731 miljoen.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten (17)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Salarissen	26.477	24.863	23.014
Sociale lasten	3.350	3.145	2.897
Pensioenlasten	3.623	3.403	3.424
Vergoedingen (ZW, uitlenen personeel)	-865	-	-478
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	32.585	31.411	28.857

Het totaal van salarislaster, sociale lasten en pensioenlasten stijgt met € 3,728 miljoen ten opzichte van 2023. De stijging is o.a. veroorzaakt door een toename van salariskosten volgend uit wijzigingen in de CAO en een stijging van de omvang van het personeelsbestand.

Sinds 2019 vertoont het uitstroompercentage een stijgende lijn. In 2023 bereikte het een hoogtepunt van 16%, een stijging ten opzichte van 15% in 2022 en 13,16% in 2021. In 2024 is het uitstroompercentage echter gedaald naar 6,6%. Het gemiddeld aantal fte in 2024 is ten opzichte van 2023 gestegen. Ultimo 2024 waren er 328,59 fte in dienst (2023: 308,16 fte).

De vergoedingen voor zwangerschap, uitlenen van personeel en overige loonlastenvergoedingen kwamen in 2024 hoger uit dan 2023. De gemiddelde salarislaster per fte stijgt van € 0,094 miljoen in 2023 naar € 0,099 miljoen in 2024. Deze stijging van 5,84% is het gevolg van de wijzigingen in de cao, reguliere periodieke verhogingen, de wijzigingen van de sociale en pensioenlasten en hogere inschaling van medewerkers.

Overige personeelslasten (18)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Uitzendkrachten/personeel derden	3.184	323	3.210
Arbolasten	204	77	115
Studielasten	500	474	678
Werving	42	75	44
Rechtspositionele lasten	160	151	171
Onttrekking/Dotatie voorzieningen	633	-	269
Overige lasten	448	802	1.554
Reis- en verblijflasten	539	365	431
Totaal overige personeelslasten	5.710	2.266	6.471

De overige personeelslasten overschrijden de begroting met € 3,444 miljoen. Per begrotingspost zijn de verschillen als volgt te duiden:

- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 2,861 miljoen hoger uit dan begroot. Deze kosten hebben onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging.
- De studielasten en de reis- en verblijfskosten vallen respectievelijk € 0,026 miljoen en € 0,174 miljoen hoger uit dan begroot. Ten opzichte van 2023 stijgen vooral de reiskosten aanzienlijk.

Reiskosten met het openbaar vervoer steeg met € 0,053 miljoen en de reiskosten buitenland steeg met € 0,057 miljoen.

- De arbolasten vallen € 0,127 miljoen hoger uit dan begroot. Deze lasten bestaan uit een bedrijfszorgpakket, begeleiding vanuit een bedrijfsarts en arbo-gerelateerde aanpassingen van de werkplekken. Door het wegvallen van de vorige bedrijfsarts moest er in 2023 een nieuwe bedrijfsarts gevonden worden. De nieuwe bedrijfsarts heeft een iets andere aanpak dan de vorige bedrijfsarts. Zo is zij meer gericht op coaching en preventie en is de standaard spreekuurspraak langer.
- Het ziekteverzuim is in 2024 uitgekomen op 5,98%. Dit is hoger dan 2023 (5,49%) en ook hoger dan het streefpercentage van 3,5%.
- De rechtspositionele kosten vallen hoger uit dan begroot door meer jubileum uitkeringen en gratificaties.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2024		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige personeelslasten			
	280	5.430	5.710

Kantoor- en huisvestingslasten (19)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Huisvestingslasten	1.019	999	1.132
Onderhoud en inventaris	670	475	551
Automatiseringslasten	5.127	2.490	3.039
Telecommunicatie	5	23	7
Drukwerklasten	-	26	-
Bibliotheeklasten	786	781	778
Restauratieve lasten	596	488	606
Totaal kantoor- en huisvestingslasten	8.203	5.281	6.114

De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 2,922 miljoen hoger. Op bijna alle onderdelen is de realisatie hoger uitgekomen dan begroot. De huisvestings- en onderhoudslasten zijn gestegen, onder andere door aanpassingen van het pand aan de Nassaulaan 11. Ook de restauratieve lasten komen in 2024 hoger uit dan begroot maar zijn wel lager dan de realisatie in 2023. De automatiseringslasten zijn ten opzichte van de realisatie van 2023 gestegen met € 2,088 miljoen (hiervan is € 1,620 miljoen project gefinancierd). Verder brengt een grotere omvang van het personeelsbestand extra (licentie-) kosten met zich mee.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2024		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor- en huisvestingskosten	1.620	6.583	8.203

Activiteitslasten (20)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Voorlichting	1.585	548	1.182
Bijeenkomsten	3.608	298	3.363
Onderzoek	3.084	3.736	2.494
Advies derden	114.672	84.545	104.250
Bijdragen en lidmaatschappen	5.519	582	3.734
Doorbelasting	-	-8.623	-1
Totaal activiteitslasten	128.468	81.086	115.023

De activiteitslasten zijn € 47,382 miljoen hoger dan de begroting. De voornaamste verschillen per afzonderlijke begrotingspost zijn:

- Voorlichting: Het budget voor voorlichting wordt met € 1,037 miljoen overschreden. Dit bedrag heeft voor een deel betrekking op extern gefinancierde projecten. De kosten hiervan bedroegen in 2024 € 0,550 miljoen. Het andere deel heeft betrekking op de intern gefinancierde projecten, onder andere gefinancierd door aanvullend op de begroting toegewezen prioriteitenbudget.
- Bijeenkomsten: De overschrijding van € 3,310 miljoen heeft voor een bedrag van € 1,847 miljoen betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Onderzoek: Dit budget wordt in de loop van het jaar projectmatig toegewezen, de lasten van deze activiteiten worden verantwoord onder afzonderlijke begrotingsposten zoals adviezen derden, overige personeelslasten en ICT-lasten. Daardoor blijft de realisatie (€ 0,652 miljoen) op de post onderzoekskosten achter bij begroot.
- Advies derden: Er is € 30,127 miljoen meer uitgegeven dan begroot. De realisatie ten opzichte van 2023 is gestegen met € 10,422 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door extern gefinancierde projecten. De kosten van de inhuur van personeel op de subsidies en GGU gefinancierde activiteiten zijn in de presentatie opgenomen onder de activiteitskosten.
- Bijdragen en lidmaatschappen: Er is € 4,937 miljoen meer uitgegeven dan begroot. € 4,952 miljoen heeft betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Doorbelasting: De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 8,623 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke kosten staan weergegeven onder salarislasten, waardoor de realisatie op de doorbelasting op één uitkomt.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2024		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Voorlichting	550	1.035	1.585
Bijeenkomsten	1.847	1.761	3.608
Onderzoek	2.314	770	3.084
Advies derden	111.896	2.776	114.672
Bijdragen en lidmaatschappen	4.952	567	5.519
Doorbelasting	9	-9	0
Totaal	121.568	6.900	128.468

Overige lasten (21)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Overige lasten	-907	1.404	1.802

De realisatie van de overige lasten is in 2024 fors lager ten opzichte van 2023. In 2024 was € 0,090 miljoen negatief, project gefinancierd (in 2023 was dit € 0,886 miljoen). Verder is er een positief BTW-resultaat in 2024 van € 1,600 miljoen dit is inclusief de vrijval en correctie van niet verrekenbare BTW over de periode 2019 t/m 2023 (in 2023 was dit € 0,113 miljoen opgenomen).

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2024		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige lasten	-90	-817	-907

Financiële baten en lasten (22)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Opbrengst van effecten	-240	-	3.622
Rentebaten	987	-	1.383
(Rente)lasten	0	-	-
Totaal financiële baten en lasten	747	-	5.005

De opbrengst van effecten en rentebaten is conform de gemaakte contributieafspraken niet opgenomen in de begroting.

Resultaat deelnemingen (23)

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	1.518	-	1.282
VNG International B.V.	535	-	347
VNG Risicobeheer B.V.	716	-	232
VNG Realisatie B.V.	45	-	57
VNG Diensten B.V. (enkelvoudig)	-117	-	-101
Vennootschapsbelasting	-682	-	-455
Totaal resultaat deelnemingen	2.015	-	1.362

VNG Diensten B.V. (VNG Diensten)

VNG Diensten is de houdstermaatschappij namens VNG en is 100% aandeelhoudster van de VNG-deelnemingen. VNG Diensten voert uitsluitend houdstermaatschappij activiteiten. De inkomsten van Diensten bestaan uit rente en uit de omslag van kosten die wordt doorbelast aan de VNG-deelnemingen. Vanwege externe omstandigheden is besloten dat alleen kosten van derden (buiten het VNG Concern) aan de deelnemingen worden doorbelast. De intern vanuit VNG Concern aan te rekenen kosten worden nu gedekt door de resultaten van de VNG-deelnemingen, hetgeen voor VNG betekent dat de post resultaat deelnemingen iets lager uitkomt.

Het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten kwam het voorgaande jaar uit op € 0,101 miljoen negatief. Voor 2024 komt het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten, op € 0,117 miljoen negatief uit. In deze toename van het negatieve resultaat is begrepen een toename kosten extern advies en kosten ondersteuning van uit VNG (€ 0,070 miljoen en anderzijds hogere financiële baten (rente opbrengsten) als gevolg van hogere stand liquide middelen en lagere rente (toename € 0,023 miljoen).

VNG Connect Holding B.V.

Het positieve resultaat van VNG Connect Holding B.V. voor belastingen bedraagt € 1,518 miljoen, ten opzichte van een positief resultaat van € 1,266 miljoen een jaar eerder. In vergelijking met de begroting 2024 is een positieve afwijking zichtbaar van € 0,918 miljoen. Deze positieve afwijking valt uiteen in enerzijds hogere brutomarges dan begroot (€ 0,534 miljoen) en anderzijds € 0,384 miljoen minder uitgaven op de bedrijfs- en financieringskosten. De totale gerealiseerde brutomarge voor 2024 bedraagt € 6,703 miljoen en is daarmee ruim 8,6% hoger dan begroot en tevens 27% hoger dan voorgaand boekjaar. De bedrijfskosten zijn € 0,359 miljoen lager dan begroot, namelijk € 5,226 miljoen versus begroot € 5,585 miljoen.

VNG Risicobeheer B.V.

Voor 2024 was een negatief resultaat voor belastingen van € 0,082 miljoen geraamd. Het werkelijk resultaat voor belastingen is uitgekomen op € 0,716 miljoen.

Het resultaatverschil van € 0,799 miljoen wordt als volgt verklaard:

	Realisatie
Hogere personeelskosten	-70.177
Lagere overige bedrijfskosten	802.787
Hogere provisieopbrengsten	71.328
Hogere financiële baten en lasten	-5.331
Hoger resultaat	798.607

De hogere personeelskosten worden deels verklaard door de nieuwe CAO (+€ 0,023 miljoen). Bij de overige personeelskosten waren het voornamelijk de hogere kosten voor personeel van derden, hogere kosten voor opleidingen en de afronding van de egalisatievoorziening, (totaal +€ 0,050 miljoen).

De lagere overige bedrijfskosten hebben betrekking op de gemaakte kosten betreffend de projectkosten. Doordat het steeds duidelijker wordt dat het Risicobeheerfonds (RBF) doorgang zal vinden in 2025 nemen deze kosten substantieel toe. Daarom is besloten deze kosten voorlopig op de balans te plaatsen en niet ten laste van het resultaat te brengen.

De provisieopbrengsten vallen hoger uit. Het contract met IZA leverde € 0,018 miljoen meer op dan begroot, Centraal Beheer Achmea ging uit van € 0,263 miljoen voor 2024, maar uiteindelijk is er € 0,025 miljoen meer afgerekend. Daarnaast waren er nog inkomsten uit bijdragen van gemeenten voor hun deelname aan het Leernetwerk Leiderschap en De Bedoeling.

VNG International B.V.

Het netto geconsolideerd resultaat van de VNG International groep van € 0,413 miljoen na belastingen is gelijk aan een rendement op eigen vermogen van 8,9%, hetgeen een mooie voortzetting is van de toename in 2023 (6,3%). Het enkelvoudig resultaat vóór belastingen van VNG International is met een bedrag van € 0,526 miljoen hoger dan begroot. Daarmee heeft VNG International een uitstekend jaar achter de rug. De dekking uit productieve uren was in 2024 hoger dan begroot, in combinatie met mooie projectresultaten en een positief resultaat op de financiële baten en lasten, kon het jaar met een erg mooi positief resultaat worden afgesloten.

Het resultaat op projecten is met € 1,700 miljoen marge op de implementatie van de projecten boven begroot uitgekomen, mede door het afsluiten van een aantal projecten. Daarnaast toont het aan dat de inzet de afgelopen jaren om tot rendabeler plannen van aanpak te komen effect heeft.

De verhouding totale marge op projecten van € 1,736 miljoen ten opzichte van de totale enkelvoudige omzet van € 41,194 miljoen is met 4,2% nog steeds een vrij smalle marge en in de lijn van de marges van de afgelopen jaren. Het blijft goed om in ogenschouw te nemen dat de winstmarges op het internationaal werk sinds de oprichting van het bedrijf in 2001 nooit heel groot zijn geweest. Dit hangt uiteraard samen met de nadrukkelijke keuze van de organisatie in goed overleg met de aandeelhouder om de inhoudelijk doelstelling 'versterking van democratisch lokaal bestuur' centraal te stellen en niet te beperken tot commercieel aantrekkelijk werk.

VNG Realisatie B.V.

VNG Realisatie heeft geen permanent winststreven. Doelstelling is de projecten tegen kostprijs uit te voeren met opslag voor de eigen toe te rekenen kosten. Vanaf 2018 wordt tevens een opslag in

rekening gebracht ter dekking van (eventuele) projectverliezen en ter verdere groei van het weerstandsvermogen van de VNG Realisatie B.V. Het resultaat over 2024 komt uit op € 0,126 miljoen negatief. Dit resultaat wordt veroorzaakt door een negatief resultaat op de overige projecten (€ 0,170 miljoen) en een positief resultaat op de overige bedrijfsopbrengsten (€ 0,044 miljoen). De omzet is met 14% gestegen ten opzichte van 2023. Deze stijging doet zich zowel voor bij GGU (€ 3,6 mln., 10%) als bij de overige projecten (€ 4,5 mln., 19%).

WNT-verantwoording 2024 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op VNG van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor de VNG is € 0,233 miljoen. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De leden van het Bestuur van de VNG ontvangen geen bezoldiging.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2024

bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,5
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.331,90	86.429,30
Beloningen betaalbaar op termijn	23.309,52	11.643,54
Subtotaal	201.641,42	98.072,84
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	116.500
Bezoldiging	201.641,42	98.072,84
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023

bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,49
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	166.299,89	84.901,21
Beloningen betaalbaar op termijn	22.522,92	11.250,72
Subtotaal	188.822,81	96.151,93
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	109.999
Bezoldiging	188.822,81	96.151,93

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.

Overzicht 2024 voor de WNT van de Toezichthoudende functionarissen VNG (met bezoldiging kleiner dan € 2.100)

Naam	Functie	Periode
Mw. S. Dijkma	Voorzitter	01/01 t/m 31/12
Dhr. M. Boumans	Vice-voorzitter	01/01 t/m 31/12
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris/Penningmeester	01/01 t/m 31/12
Dhr. S. van Alfen	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Ausems	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. A. van Berckel	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. C. van den Bos	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 25/06
Dhr. G. Broer	Lid van het Bestuur	29/11 t/m 31/12
Mw. H van Buren	Lid van het Bestuur	29/11 t/m 31/12
Mw. S. Bruines	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Depla	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. E. Drenth	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12

Naam	Functie	Periode
Mw. C. Dortmans	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 25/06
Dhr. R. Groot Wassink	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 20/06
Dhr. T. Heerts	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Heijkoop	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 18/09
Mw. L. Hooijdonk	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 04/12
Dhr. J. de Koning	Lid van het Bestuur	29/11 t/m 31/12
Dhr. J. Kramer	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. N. Kramers	Lid van het Bestuur	26/06 t/m 31/12
Dhr. R. Lieverse	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 28/02
Dhr. J.M. van Rees	Lid van het Bestuur	01/12 t/m 31/12
Dhr. A. Reinders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. M van der Sloot	Lid van het Bestuur	29/11 t/m 31/12
Dhr. P. Snijders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. G. Soest	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/08
Mw. L. Spies	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. O. Chang	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. M. Vermue	Lid van het Bestuur	26/06 t/m 31/12
Dhr. R. Wever	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12

Geconsolideerde jaarrekening 2024

Geconsolideerde balans per 31 december 2024

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		2024	2023
<i>Vaste activa</i>			
Immateriële vaste activa			
Software		308	77
Materiële vaste activa (24)			
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	7.258		7.805
Activa in uitvoering	501		361
Machines en installaties	722		772
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.338		1.288
		9.819	10.226
Financiële vaste activa			
Overige effecten	68.388		63.986
Leningen u/g	13		18
		68.401	64.004
Totaal vaste activa		78.528	74.307
<i>Vlottende activa</i>			
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	26.357		17.269
Gelieerde ondernemingen	75		
Overige vorderingen	12.686		8.681
Overlopende activa	87.229		11.355
		126.347	37.305
Liquide middelen (25)		51.082	63.508
		51.082	63.508
Totaal vlottende activa		177.429	100.813
Totaal activa		255.957	175.120

PASSIVA

		2024	2023
Eigen vermogen			
Groepsvermogen	60.361		56.301
		60.361	56.301
Voorzieningen (26)			
Voorzieningen	1.541		2.150
		1.541	2.150
Kortlopende schulden			
Handelscrediteuren	12.697		10.599
Belastingen en premie sociale verzekeringen	8.212		7.509
Overlopende passiva (27)	138.906		84.248
Overige schulden (28)	34.240		14.313
		194.055	116.669
Totaal passiva		255.957	175.120

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2024

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Baten		
Contributies	28.108	26.206
Bijdrage projecten	136.286	124.182
Vergoeding geleverde diensten (29)	50.634	47.539
Overige baten (30)	7.355	5.701
Som der baten	222.383	203.628
Lasten		
Salarissen (31)	44.441	39.270
Sociale lasten (31)	5.875	4.581
Pensioenbijdragen (31)	6.206	5.837
Overige personeelslasten (31)	7.552	7.578
Afschrijvingen IMVA	15	10
Afschrijvingen MVA	1.487	1.486
Activiteitslasten	147.234	137.743
Overige lasten (32)	10.708	9.217
Som der lasten	223.518	205.722
Bedrijfsresultaat	-1.135	-2.094
Financiële baten en lasten		
Opbrengst van effecten	-240	3.623
(Rente)baten	1.444	1.704
(Rente)lasten	-21	-
Som der financiële baten en lasten	1.183	5.327
Bijzondere baten en lasten	-	31
Resultaat uit voorgaande jaren	-	16
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor Vpb	48	3.280
Vennootschapsbelasting	-682	-456
Resultaat	-634	2.824
Dekking uit het vermogen	608	934
Onverdeeld resultaat	-26	3.758

Resultaatsbestemming

Het resultaat 2024 is gelijk aan € 0,634 miljoen negatief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 0,608 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat. Het onverdeeld resultaat komt daarmee uit op € 0,026 miljoen negatief en komt ten laste van de overige reserves.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

		2024	2023
Bedrijfsresultaat	-1.135	-	-
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.502	2.094	2.094
Toename vorderingen OHW	-274		
Toename vorderingen	-88.768	5.706	5.706
Afname voorzieningen	-608	-4	-4
Toename kortlopende schulden	77.386	-5.760	-5.760
		-10.763	1.438
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		-11.898	-656
Ontvangen interest	1.395	1.979	1.979
Ontvangen dividend	813	614	614
Betaalde interest	-21	-336	-336
Resultaat effectentransacties	-1.053	3.008	3.008
Koersresultaat deelnemingen	49	52	52
Mutatie omrekenverschillen	12	-7	-7
Buiten gewone baten en lasten	0	31	31
Resultaat voorgaande jaren	0	16	16
Betaalde/ontvangen vennootschapsbelasting	-682	-455	-455
Kasstroom uit operationele activiteiten		513	4.902
(Des)investeringen in immateriële vaste activa	-231	-44	-44
(Des)investeringen in materiële vaste activa	-1.094	-777	-777
Investeringen in financiële vaste activa	285	-4.647	-4.647
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.040	-5.468
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0	-
Netto kasstroom		-12.425	-1.222
Mutatie liquide middelen (01-01 t/m 31-12)		-12.425	-1.222

Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (24)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installa- ties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal 2024
Beginstand					
Aanschafwaarde	24.878	361	6.319	6.415	37.973
Correctie waarde investering ivm wisselkoersen*					
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.073	-	-5.547	-5.125	-27.745
Correctie waarde investering ivm wisselkoersen*					
Boekwaarde 1 januari	7.805	361	772	1.290	10.228
Mutaties					
Investerings	378	501	125	466	1.470
Desinvesteringen aanschaf- waarde	-19	-	-363	-1.083	-1.465
Desinvesteringen afschrij- vingen	19	-	358	1.083	1.460
Herrubriceringen aanschaf- waarde	-	-361	-	-2	-363
Herrubriceringen afschrij- vingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-925	-	-170	-416	-1.511
Totaal mutaties	-547	140	-50	49	-409
Eindstand					
Aanschafwaarde	25.237	501	6.081	5.796	37.615
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.979	-	-5.359	-4.458	-27.796
Boekwaarde 31 december	7.258	501	722	1.338	9.819
Afschrijvingspercentages	0-20%	-	5-16,7%	10-33%	-

Liquide middelen (25)

	2024	2023
Kas	12	20
Bank	51.070	63.456
Kruisposten	-	32
Stand per 31 december	51.082	63.508

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de kas, zakelijke rekeningen-courant en spaar-en vermogensspaarrekeningen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

Voorzieningen (26)

Voorziening	2024	2023
Stand per 1 januari	2.150	2.154
Bij: dotaties	564	538
Af: onttrekkingen	-1.069	-512
Af: vrijval	-104	-30
Stand per 31 december	1.541	2.150

In 2024 is de voorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen gedaald met € 0,609 miljoen. Het saldo bestaat uit:

- Per 31-12-2017 is er een voorziening getroffen in verband met een gerechtelijke procedure in Jordanië. De omvang betreft € 0,100 miljoen. De voorziening heeft betrekking op de juridische claims en is naar haar aard langlopend.
- De voorziening voor WW- en Bovenwettelijke WW-gerechtigden (€ 0,855 miljoen), mede als gevolg van de afspraken gemaakt met individuele medewerkers, en de betaling van bestaande gerechtigden en de vrijval als gevolg van oud-medewerkers, waarvan de rechten vrijvallen als gevolg van ander werk en/of het opnieuw berekenen van de looptijd van de BWW. Ongeveer € 0,530 miljoen is langlopend van aard;
- De voorziening gevormd voor toekomstige ambtsjubilea (€ 0,586 miljoen). De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, verwachte salarisstijgingen, blijfkans en leeftijd. Het kortlopend deel (< dan 1 jaar) bedraagt € 0,089 miljoen. Het overige deel is langlopend van aard.

Overlopende passiva (27)

	2024	2023
Vooruit gefactureerde bedragen	1.507	22.513
Vooruit gefactureerde contributie	29.748	28.108
Nog te besteden subsidies	103.557	28.267
Fonds GGU & Gemeentefonds saldi	4.093	5.360
Stand per 31 december	138.905	84.248

Vanaf 2024 worden de nog te ontvangen en de nog te besteden subsidies niet meer met elkaar gesaldeerd. Ze worden dan opgenomen onder de overlopende activa en overlopende passiva. Voor 2023, betekent het dat de vergelijkende cijfers voor de nog te besteden subsidies uitkomt op € 97,617 miljoen per eind 2023.

Overige schulden (28)

	2024	2023
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	3.877	2.953
Overige schulden	30.363	11.360
Stand per 31 december	34.240	14.313

Overige informatie

Bankgaranties

VNG International B.V. heeft bij ABN AMRO een obligokrediet van € 2,600 miljoen. Binnen dit krediet kan VNG International bij ABN AMRO Bank N.V. bankgaranties afsluiten. Als zekerheid zijn voor een gelijk bedrag debiteuren verpand. Voorts heeft VNG International één bankgarantie via ABN AMRO N.V. afgegeven ter waarde van € 1,074 miljoen.

1. Tunisia, support to the process of decentr & deconcentration (€ 1,074 miljoen met als begunstigde Delegation de L'Union Europe.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) als ook de huurovereenkomsten en Dienstverleningsovereenkomsten van de onderliggende entiteiten bedraagt € 8,176 miljoen (t/m 2028).

Per jaar is de verplichting:

2025 € 6,925 miljoen

2026 € 0,752 miljoen

2027 € 0,346 miljoen

2028 € 0,153 miljoen

Omzetbelasting

VNG is opgenomen in een fiscale eenheid Omzetbelasting waar ook de onderstaande rechtspersonen deel van uit maken.

- VNG Diensten B.V.
- VNG Risicobeheer B.V.
- Congres en studiecentrum VNG B.V.
- VNG International B.V.
- VNG Realisatie B.V.
- VNG Opleiding & Detachering B.V.
- VNG Connect Holding B.V.
- VNG Connect Services B.V.

De onderscheidende rechtspersonen binnen de fiscale eenheid omzetbelasting doen zelfstandig aangifte. Binnen de fiscale eenheid Omzetbelasting wordt geen BTW aangerekend. Elke entiteit binnen de fiscale eenheid is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de Omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Vennootschapsbelasting

Elke entiteit binnen de fiscale eenheid is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Om de leden te ondersteunen in hun "stap naar voren" is een gelijkgestemde, doelgerichte en wendbare VNG-organisatie nodig. Dat vraagt om soepele en professionele bedrijfsvoering en communicatie die, naar binnen en buiten, één geheel uitstralen. Er zijn kansen voor verbetering in de interne processen van bedrijfsvoering en communicatie bij VNG Bureau en VNG Realisatie. Daarom heeft de algemene directie uitgesproken de staffuncties over te hevelen naar één centrale bedrijfsvoeringsafdeling en één centrale communicatieafdeling. De uitwerking hiervan is gestart in 2024 en wordt vervolgt in 2025.

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Algemeen

Het resultaat is uitgekomen op € 0,634 miljoen negatief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 0,026 miljoen negatief. Het resultaat is ten opzichte van 2023 met € 3,784 miljoen gedaald. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 1,135 miljoen negatief. Dit is ten opzichte van 2023 een stijging van € 0,959 miljoen.

Het gerealiseerde resultaat uit de effectenportefeuille is € 3,875 miljoen lager dan in 2023. Dit is het gevolg van een afname gerealiseerd koersresultaat obligaties/aandelen (-€ 1,265 miljoen) wat voornamelijk veroorzaakt wordt door verkoop obligaties, door hogere kosten (€ 0,115 miljoen) als gevolg van prijs en volume effecten en door dat vorig jaar de negatieve ongerealiseerde waardemutaties zijn ingelopen. Alleen de dividend opbrengsten kwamen dit jaar hoger uit (€ 0,199 miljoen).

Met betrekking tot de ongerealiseerde waarde mutaties valt in dit kader op te merken dat zolang de cumulatieve ongerealiseerde koersresultaten negatief zijn, zij via het resultaat lopen. Dit jaar zijn de ongerealiseerde koersresultaten positief en vormen een herwaarderingsreserve, in dat geval lopen de ongerealiseerde waardemutaties lopen dan via de balans.

Vergoeding geleverde diensten (29)

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Vergoeding geleverde diensten	50.634	47.539
Totaal vergoeding geleverde diensten	50.634	47.539

De vergoeding geleverde diensten stijgt ten opzichte van 2023 met € 3,095 miljoen. Dit komt voornamelijk door de verbetering van opbrengsten van de georganiseerde congressen en gestegen opbrengsten VNG International.

Overige baten (30)

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Opbrengst derden	4.202	2.321
Auteursvergoedingen	205	425
Overige baten	2.948	2.955
Totaal overige baten	7.355	5.701

De overige baten zijn in 2024 € 1,654 miljoen hoger dan vorig jaar. De realisatie van de auteursvergoedingen ligt iets hoger dan de begroting maar lager dan eerdere jaren. In de realisatie 2023 zaten de royaltyafrekening van het SDU over 2022 en 2023.

Personeelslasten (31)

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Salarissen	44.441	39.270
Sociale lasten	5.875	4.581
Pensioenbijdragen	6.206	5.837
Overige personeelslasten	7.552	7.705
Totaal personeelslasten	64.074	57.393

De personeelskosten stijgen aanzienlijk ten opzichte van vorig jaar. De stijging is o.a. veroorzaakt door een toename van salariskosten volgend uit wijzigingen in de CAO en een stijging van de omvang van het personeelsbestand.

Ten opzichte van het voorgaande jaar stijgen de personeelslasten met € 6,681 miljoen.

De totale bezetting van de VNG is per ultimo 2024 als volgt onderverdeeld naar de verschillende onderdelen (in fte's):

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
VNG, de Vereniging	328,6	308,2
Congres- en Studiecentrum VNG B.V. (incl. COD)	109,0	88,9
VNG International B.V. (incl. buitenlandse dochterbedrijven)	79,0	77,2
VNG Risicobeheer B.V.	3,9	3,9
VNG Realisatie B.V.	132,3	120,9
Totaal	652,8	599,1

Overige lasten (32)

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Huisvestingskosten	444	1.157
Onderhoudskosten en inventaris	670	551
Automatisering	7.147	3.918
Telecommunicatie	992	752
Drukwerkkosten	39	1
Bibliotheekkosten	791	784
Restauratieve kosten	595	606
Overige bedrijfskosten	30	1.448
Totaal	10.708	9.217

De stijging in de overige lasten komt voornamelijk door de aanzienlijk hogere kosten voor automatisering. Een groot deel hiervan is project gefinancierd. Verder brengt een grotere omvang van het personeelsbestand extra (licentie-) kosten met zich mee.

De honoraria voor de externe accountant met betrekking tot het boekjaar 2024 opgenomen in de controle- en advieskosten, opgenomen onder overige bedrijfsposten, zijn als volgt samengesteld:

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Onderzoek van de jaarrekening	278	208
Andere controle opdrachten	204	196
Fiscaal advies en niet controle opdrachten	91	192
Totaal	573	596

De controle- en advieskosten zijn iets gedaald vergeleken met vorig jaar, ondanks de gemaakte kosten voor het RBF (€ 0,051 miljoen).

Overzicht mutatie eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Vermelding van de mutatie in het eigen vermogen is volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	-634	2.824
Mutatie herwaarderingsreserve	4.682	1.780
Omrekenverschillen	12	-7
Mutatie eigen vermogen	4.060	4.597

Den Haag, mei 2025

Namens het bestuur,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Sharon Dijksma
Voorzitter

Eric van Oosterhout
Penningmeester

Overige gegevens

Overige zaken betreffende de jaarrekening

Vaststelling jaarrekening

Conform artikel 8 lid 5 legt het bestuur de jaarrekening ter vaststelling voor aan de algemene ledenvergadering.

CONCEPT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Vereniging van Nederlandse Gemeenten te 's-Gravenhage gecontroleerd. De verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (hierna WNT-verantwoording) is opgenomen in de jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. Daarnaast is de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording inzake Vereniging van Nederlandse Gemeenten over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2024;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024;
- het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande

informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude en niet van ons verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude en fouten.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de entiteit en de bedrijfsomgeving en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de entiteit met betrekking tot fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. In overeenstemming met het voorgenoemde en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

- het frauderisico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt;
- het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces;
- het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico;
- het frauderisico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten
- het frauderisico ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen

Op basis van onze risicoanalyse en uitgevoerde werkzaamheden hebben we geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd. Onderstaand worden de risico's en de uitgevoerde werkzaamheden verder beschreven.

Het risico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt

Dit betreft het frauderisico dat het bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Het bestuur bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur, waaronder risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het bestuur. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op management om de

begroting te realiseren. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het doorbreken van de interne beheersing moeten mitigeren in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld;
- wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria gericht op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- wij hebben in onze controle aandacht besteed aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;
- wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen waaronder de voorzieningen en waardering van activa;
- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico ten aanzien van corruptie moeten mitigeren. Daarnaast hebben wij een kritische deelwaarneming op de kosten uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

Het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces

Dit betreft het frauderisico dat crediteurenstamgegevens ongeautoriseerd kunnen worden gewijzigd door diverse medewerkers. Diverse medewerkers kunnen zowel gegevens invoeren en muteren en zijn één van de fiatteurs tijdens de controle van de betaalbatch. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de uitgaande betalingen en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de uitgaande betalingen;
- wij hebben een analyse opgesteld van de uitgaande betalingen;
- wij hebben betalingen geselecteerd op basis van risicocriteria.
- Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de uitgaande betalingen.

Het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico

Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd rondom het aanbestedingsproces;

- wij hebben kennis genomen van interne toetsingen gericht op het aanbestedingsproces;
- wij hebben de kosten geanalyseerd op sporen van smeergeld dan wel corruptie op basis van risicocriteria.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van corruptie.

Het risico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten

Als onderdeel van onze risico inschatting hebben wij geëvalueerd welke soorten kosten of beweringen aanleiding geven tot een risico op afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de kostenverantwoording, en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de kostenverantwoording;
- wij hebben verbanden gelegd tussen de projectadministratie en de verantwoorde kosten;
- wij hebben een steekproef uitgevoerd op de verantwoorde (project)kosten;
- wij hebben een aansluiting gemaakt tussen de verantwoorde uren en de geadministreerde kosten;
- wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, zoals memoriaalboekingen in de kostenverantwoording;
- wij hebben kennis genomen van reeds uitgevoerde controles door accountants op afgesloten subsidieverantwoordingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de kosten.

Het frauderisico ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen

Dit betreft het frauderisico dat onderlinge transacties tussen verbonden partijen niet marktconform zijn. Dit zou zich onder andere voor kunnen doen in hogere tarieven van/aan verbonden partijen, of het niet naleven van de aanbestedingsregelgeving. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de transacties met verbonden partijen, en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de transacties met verbonden partijen;

- wij hebben de transacties met verbonden partijen geïdentificeerd, gedocumenteerd en middels een deelwaarneming aangesloten met onderliggende brondocumentatie;
- wij hebben beoordeeld of er sprake is geweest van significante transacties buiten het normale verloop van de bedrijfsactiviteiten.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van niet-marktconforme transacties met verbonden partijen.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft zijn continuïteitsbeoordeling voor de periode van tenminste 12 maanden vanaf de datum van het opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten waaronder het aanwenden van liquiditeiten middels toekomstige dividendstromen, aanspraken op de effectenportefeuille;
- evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen in het kader van het GGU-fonds en inkomsten uit contributies;
- evalueren of in de continuïteitsbeoordeling rekening is gehouden met de ontwikkelingen rondom minimaal aan te houden weerstandsvermogen;
- analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, in overeenstemming met het beleid;
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Gebaseerd op onze werkzaamheden hebben wij geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven en achten wij de continuïteitsveronderstelling zoals door het bestuur gehanteerd aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag bevat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2024, het Protocol beheer Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woudenberg, 2 mei 2025

Vallei Accountants Audit B.V.



**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

mei 2025

06a. Uitstel Jaarcongres en ALV 2026 naar 29 en 30 september 2026 (Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025)

Aanleiding

Wij stellen u voor om de reguliere ALV (Jaarvergadering) van juni 2026 uit te stellen naar het najaar van 2026. Dit doen wij omdat:

- Afgelopen keren is na de gemeenteraadsverkiezingen gebleken dat het voor gemeenten bijna onmogelijk is om tijdig mensen in te schrijven voor het Jaarcongres in juni. Colleges zijn of nog niet benoemd, of benoeming vindt zo kort voor het congres plaats, dat dit niet te organiseren is. Na de raadsverkiezingen van maart 2026 zullen in juni 2026 naar verwachting wederom nog relatief weinig colleges zijn gevormd.
- In juni 2026 is ook de grote vacatureronde voor VNG-bestuur en commissies nog niet afgerond. Pas medio september zal het bestuur naar verwachting de circa 240 waarnemende leden in bestuur en commissie kunnen benoemen.

Gelet op het verwachte tempo van de collegevorming, de benoeming van waarnemers in bestuur & commissies én de wenselijkheid om een ALV niet verder uit te stellen dan noodzakelijk, zou de ALV kunnen worden uitgesteld tot **woensdag 30 september** (het VNG Congres vindt dan plaats op 29 en 30 september).

Voorstel aan de leden:

Te besluiten dat de ALV in 2026 op 30 september wordt gehouden, conform de hierna uitgewerkte aanpak.

Aandachtspunten bij uitstel ALV tot 30 september 2026

Uitstel van de ALV van juni naar 30 september 2026 brengt de volgende aandachtspunten met zich:

1. **Statutaire bepalingen:** wij zullen moeten afwijken van een aantal statutaire bepalingen (waaronder de bepaling dat uiterlijk in juni de ALV plaats vindt en dat daar contributievoorstel en jaarrekening/verantwoording met decharge bestuur op de agenda staan). Tevens wordt afgeweken van het gebruik dat een GGU-voorstel/kadernota op de agenda staat (zodat gemeenten hier in hun begroting rekening mee kunnen houden).
2. **Tijdige duidelijkheid voor leden én VNG-bureau over hoogte contributie en GGU-bijdrage:** voor zowel leden als VNG-bureau is het te laat als er pas eind september duidelijkheid is over de hoogte van de contributie en van de GGU-bijdrage. De bedragen kunnen dan niet meer worden meegenomen in de begrotingscyclus.
3. **Afronding grote vacatureronde medio september:** bij benoeming van waarnemers door het bestuur medio september kunnen deze waarnemers meteen aan de slag en eindigt de termijn van de zittende bestuurs- en commissieleden. Dat maakt het mogelijk dat de nieuwe (waarnemende) bestuursleden hun debuut maken in de ALV van eind september.
NB: vanzelfsprekend is de afronding van de grote vacatureronde medio september afhankelijk van het tempo van de collegevorming. Als de trend van latere collegevorming doorzet kan dit betekenen dat pas op een later moment waarnemers kunnen worden benoemd.

Afwegingen bestuur bij de aandachtspunten

Ad 1. Statutaire bepalingen

Wij zullen moeten afwijken van een aantal statutaire bepalingen, waaronder de bepaling dat uiterlijk in juni de ALV plaats vindt en dat daar het contributievoorstel en de jaarrekening/verantwoording met decharge bestuur op de agenda staan. Ook wordt standaard een GGU-voorstel/kadernota besproken opdat de gemeenten hier in hun eigen begrotingsbehandeling rekening mee kunnen houden (officiële deadline volgens de statuten: 31 december). De statuten geven geen uitspraak over uitstel van termijnen. De wet geeft de mogelijkheid wel (art. 2:48 BW): afwijkingen van de betreffende statutaire bepalingen zijn in beginsel mogelijk, mits gesteund door de leden in de ALV. Vandaar dit voorstel aan de ledenvergadering *Ad 2. Tijdige duidelijkheid voor leden én VNG-bureau over hoogte contributie en GGU-bijdrage*

Voor zowel de leden als het VNG-bureau is het te laat als er pas eind september 2026 duidelijkheid is over de hoogte van de contributie en van de GGU-bijdrage. Zij kunnen de bedragen dan niet meer meenemen in hun begrotingscyclus.

Contributievoorstel 2027

Naar onze inschatting zal de agendering van het contributievoorstel voor 2027 in de Najaars ALV van 2025 geen probleem vormen omdat (in tegenstelling tot GGU) de hoogte van de contributie niet direct aan specifieke VNG-activiteiten is gekoppeld.

Het VNG-bestuur stelt de volgende aanpak voor:

- In de ALV van juni 2025 legt het bestuur, zoals gebruikelijk, het contributievoorstel voor 2026 aan de leden voor
- In de Najaars ALV van 2025 legt het bestuur het contributievoorstel voor 2027, conform de vastgestelde meerjarige contributiesystematiek, ter besluitvorming aan de leden voor. Daarbij wordt aangekondigd dat:
 - o De gebruikelijke indicator voor bepaling van het percentage loon- en prijscompensatie wordt gevolgd
 - o Dit percentage op dat moment nog niet bekend is
 - o De leden na bekendwording van dit percentage, medio maart 2026, daarover zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

GGU-begroting, inclusief proposities, en GGU-bijdrage voor 2027

Op voorhand zal het lastiger zijn om ook voor de GGU-begroting, inclusief proposities, en GGU-bijdrage voor 2027 reeds in de Najaars ALV van 2025 een voorstel aan de leden ter besluitvorming voor te leggen. Actuele ontwikkelingen kunnen immers noodzakelijk maken dat het financiële plaatje nog moet worden aangepast.

Het VNG-bestuur stelt hierbij de volgende aanpak voor:

- In de ALV van juni 2025 legt het bestuur, zoals gebruikelijk, voorstellen voor aan de leden voor de GGU-begroting, inclusief proposities, en GGU-bijdrage voor 2026
- In de Najaars ALV van 2025 legt het bestuur een voorstel voor aan de leden voor de GGU-begroting, inclusief proposities, en GGU-bijdrage voor 2027
- In de Najaars ALV 2025 legt het bestuur ook het contributievoorstel voor 2027 ter besluitvorming aan de leden voor. Het indexpercentage voor loon- en prijsontwikkelingen wat voor de contributie wordt gehanteerd is ook van toepassing op het GGU
- Daarbij wijst het bestuur erop dat op basis van urgente actuele ontwikkelingen indien noodzakelijk een aanvullend voorstel kan worden voorgelegd in de ALV van 30 september 2026. Indien dit het geval is zal dit aanvullende voorstel uiterlijk op 30 mei 2026 worden aangekondigd.

NB: In dit scenario is het de bedoeling dat gemeenten en VNG-bureau in hun begrotingen tijdig de voorziene bedragen kunnen meenemen en dat alleen indien noodzakelijk én voor een relatief beperkte bedragen een aanvullend voorstel wordt gedaan in de ALV van 30 september 2026. Vanzelfsprekend beslissen de leden er in de ALV zelf over of zo een aanvullend voorstel wordt gehonoreerd.

Ad 3. Afronding grote vacatureronde medio september

Benoeming waarnemers tweede helft september

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 zijn de colleges demissionair en daarmee het bestuur ook. Daarbij zullen naar verwachting snel een aantal wethouders vertrekken. Om zo snel mogelijk tot een volwaardig bestuur te komen, kan het bestuur waarnemers benoemen. Dit gebeurt op voordracht van de voordrachtscommissie. Als de oproep tot vervulling nieuwe bestuurs- en commissieleden vlak na de gemeenteraadsverkiezingen uitgaat, en de deadline wordt gesteld op 19 augustus 2026, is het mogelijk dat de voordrachtscommissie in de tweede helft van september vergadert om te komen tot een definitieve voordracht. Het bestuur kan daarna deze voorgedragen kandidaten tot waarnemer benoemen. Vanaf dat moment kunnen deze waarnemers aan de slag en eindigt de termijn van de zittende bestuurs- en commissieleden. De nieuwe (waarnemende) bestuursleden kunnen hiermee hun debuut maken in de ALV van 30 september.

NB: De ervaring leert dat een beperkt aantal gemeenten begin augustus nog geen college heeft. De kandidaatstellingsprocedure is erop gericht om medio augustus de bulk van de kandidaten te delen met o.a. provinciale afdelingen en netwerken, die aanbevelingen mogen doen voor kandidaten uit hun achterban. Kandidaten die zich niet eerder konden aanmelden worden na medio augustus steeds zo spoedig mogelijk met de aanbevelende netwerken gedeeld.

Formele benoeming in Najaars ALV 2026

Formele benoeming van de nieuwe bestuurs- en commissieleden vindt zoals te doen gebruikelijk plaats in de Najaars ALV van 2026. Vijf weken voor deze ALV wordt de mogelijkheid tot tegenkandidaatstelling geopend en in de ALV worden alle voorgedragen kandidaten en eventuele tegenkandidaten aan de leden voorgelegd in de Najaars ALV van 2026.

NB: het is derhalve mogelijk dat benoemde waarnemers reeds in de Najaars ALV hun bestuurs- of commissielidmaatschap verliezen. De ervaring leert dat dit slechts sporadisch gebeurt.

Samenvatting voorgestelde keuze

Het bestuur stelt de leden voor om de ALV van juni 2026 uit te stellen tot 30 september en daarbij de volgende aanpak te volgen:

- In de ALV van juni 2025 aan de leden de volgende voorstellen voor te leggen:
 - o Contributievoorstel, GGU-begroting, inclusief proposities, GGU-bijdrage en Kadernota voor 2026;
 - o Voorstel voor uitstel ALV 2026 van juni naar september;
 - o Voorstel om in de Najaars ALV van 2025 reeds contributievoorstel, GGU-begroting, inclusief proposities, GGU-bijdrage en Kadernota voor 2027 vast te stellen.
- In de Najaars ALV 2025 aan de leden de volgende voorstellen voor te leggen:
 - o Contributievoorstel GGU-begroting, inclusief proposities, GGU-bijdrage en Kadernota voor 2027;
 - o Daarbij expliciet aan te geven dat op basis van urgente actuele ontwikkelingen indien noodzakelijk een aanvullend voorstel zou kunnen worden voorgelegd in de ALV van 30 september 2026, en dat dit dan uiterlijk op 30 mei 2026 zal worden aangekondigd
- In de uitgestelde ALV van 30 september 2026 aan de leden de volgende voorstellen voor te leggen:
 - o Jaarverslag 2025, inclusief Financieel Jaarverslag en verantwoording over het Fonds GGU;
 - o Geactualiseerde Kadernota 2027 met ambities voor beleidsinzet en inzet op gebied GGU (binnen de budgettaire kaders zoals al in november 2025 vastgesteld);
 - o Aanvullende voorstellen rond contributie en GGU, maar alleen indien noodzakelijk op basis van urgente actuele ontwikkelingen.



VNG contributievoorstel 2026

Bijlage bij ledenbrief: "Uitnodiging ALV 2025"

Samenvatting

Tijdens de ALV 2018 hebben de leden ingestemd met de uitgangspunten voor de meerjarige ontwikkeling van de contributie. Daarbij is afgesproken om de VNG-begroting weer in evenwicht te brengen door een combinatie van geleidelijke contributieverhoging en het inzetten van het vermogen van de VNG. Binnen dit uitgangspunt beweegt de contributie op basis van twee componenten:

- Compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers
- 1,0% voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie van de VNG vanuit de contributie.

Gelet op de financiële situatie van gemeenten, zoals die in de Najaars ALV van 29 november 2024 nog eens door de gemeente Schiedam onder de aandacht is gebracht, stellen wij u voor bij de vaststelling van de voor 2026 af te zien van de genoemde 1% ingroei en te volstaan met de indexatie.

Voorstel bestuur

Het bestuur stelt de leden voor om de contributie, conform de afgesproken meerjarige systematiek, te verhogen met 2,1% (te weten: indexatie loon- en prijsontwikkeling van 2,1%) en daarbij de 1% ingroei achterwege te laten. Deze komt daarmee voor rekening van de VNG zelf.

Overwegingen bij afzien van 1% voor ingroei

De financiële situatie van gemeenten, zoals die in de Najaars ALV van 29 november 2024 nog eens door de gemeente Schiedam onder de aandacht is gebracht, is aanleiding geweest voor het bestuur om bij de vaststelling van de voor 2026 af te zien van de genoemde 1% ingroei en te volstaan met de indexatie.

Dit legt echter wel een extra druk op de VNG-begroting. De VNG hanteert al een aantal jaar een vaste, meerjarige contributiesystematiek. De basis hiervan is een loon- en prijsindexatie. Daarmee is de contributie de afgelopen jaren wel geïndexeerd voor de vaste lasten, maar niet aangepast op de grotere omvang van de opgaven en taken die de organisatie voor de leden uitvoert. De VNG heeft steeds binnen de beschikbare financiële middelen oplossingen gezocht en gevonden. Met andere woorden, de VNG doet steeds meer met steeds minder geld.

Met het afzien van de 1% ingroei op de contributie ontstaat een aanvullende taakstelling die de druk op de VNG begroting opnieuw verhoogt. Om de houdbaarheid van de VNG begroting te borgen zal een evaluatie van de huidige contributiesystematiek nodig zijn.

Indexatie

De compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op een combinatie van de loonvoetsector van de overheid (2,0%) en het HICP index (2,4%), afgezet tegen de kosten van de basisorganisatie van de VNG. De genoemde indices zijn in februari 2025 door het CPB gepresenteerd in het Centraal Economisch Plan 2025.

Op basis van genoemde indices zijn de verwachte kosten voor de VNG berekend, waarmee de gewogen indexatie voor de loon- en prijsontwikkeling uitkomt op 2,1%.

Op basis van de indexatie stellen wij voor de contributie voor 2026 met 2,1% te verhogen.

Dit betekent voor de te betalen contributie het volgende bedrag per inwoner:

	2026		2025	
Inwonersaantal van 0 - 5.000 inwoners	€	2,065	€	2,023
Inwonersaantal van 5.000 - 25.000 inwoners	€	1,897	€	1,858
Inwonersaantal van 25.000 - 200.000 inwoners	€	1,634	€	1,600
Inwonersaantal vanaf 200.000 inwoners	€	0,811	€	0,794

Ontwikkeling en risico

In de doorrekening van het CPB zit een minimale indexatie van de loonkosten. Dat betekent een risico voor de VNG op het moment dat de CAO in 2026 harder zal stijgen. De ontwikkeling van de CAO Rijk 2026 en verder is op het moment van het vaststellen van de indexatie van de contributie nog niet bekend. Datzelfde geldt voor de prijsindexatie. Doordat de loonvoet in de VNG begroting het zwaarste weegt wordt deze in de doorrekening ook de meest bepalende component. Leveranciers van de VNG die hun kosten met meer dan de geraamde 2,1% indexeren betekenen dus voor de VNG dat er bezuinigd moet worden.

Voor het Fonds GGU indexeren we conform eerdere afspraken de budgetten ook met het genoemde percentage. Als de werkelijke inflatie en loonstijgingen achteraf hoger blijken te zijn, zal dit gevolgen hebben voor het rondkrijgen van de begroting vanaf 2026. Er wordt dan binnen de bestaande budgetten gekeken waar er ruimte is en als die er niet is, wordt gekeken wat geen doorgang kan vinden. Maar dat is pas duidelijk bij de jaarplanbegroting in het najaar, wanneer de detailbegroting wordt opgesteld.

06c. VNG Kadernota 2026 met ambities voor beleidsinzet en inzet op gebied Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) inclusief GGU begroting 2026 en financiële bijdrage fonds GGU

Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025

Samenvatting

In 2024 is de Meerjarige Kadernota 2025-2028 aangeboden. In deze lijn presenteren wij u de Kadernota voor het jaar 2026 met daarin trends, ontwikkelingen en koerswijzigingen voor 2026. Eén plan dat alle activiteiten van de VNG in de volle breedte beslaat.

Dit jaar is afgesproken het fonds niet te laten groeien met nieuwe proposities.

De beleidsinzet wordt primair vanuit de VNG-contributie gefinancierd en door het VNG-bestuur vastgesteld. De GGU-activiteiten worden primair vanuit het Fonds GGU gefinancierd en zijn vooraf voorgelegd aan het College voor Dienstverleningszaken. Aansluitend stelt het VNG-bestuur deze onderdelen vast. Ten slotte zijn er activiteiten die op basis van subsidies worden gefinancierd. Voor gesubsidieerde activiteiten is geen aanvullende besluitvorming noodzakelijk in de ALV.

Het Bestuur legt de volgende voorstellen aan u voor:

1. De VNG Kadernota 2026, waarin VNG beleidsmatige ambities en de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering geïntegreerd zijn, vast te stellen;
2. In te stemmen met de GGU begroting 2026 inclusief ophoging van het fonds GGU in verband met de jaarlijkse indexatie op basis van de CPB indexcijfers (conform het ALV-besluit van 2020) Voor 2026 komt de indexatie uit op 2,1 %.

Als gevolg van bovenstaande besluiten komt de bijdrage per inwoner voor het GGU fonds daarmee voor 2026 neer op € 4,644. In 2025 was de bijdrage per inwoner € 4,574.

Algemeen

Voor u ligt de Kadernota 2026 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze nota markeert een belangrijk moment in ons gezamenlijke streven naar een sterke, veerkrachtige en toekomstgerichte lokale overheid. We willen komend jaar verder werken aan het realiseren van de verenigingsstrategie waarin we aangeven als gemeenten een stap naar voren te willen zetten.

Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid en pakken hun rol als drijvende kracht achter oplossingen voor de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd, zoals klimaatverandering, woningnood en vergrijzing. Gemeenten zijn bij uitstek in staat om beleid en uitvoering te verbinden. Hun kennis van de lokale leefwereld maakt hen onmisbaar bij het verbeteren van de leefbaarheid en het welzijn van inwoners.

Deze Kadernota onderstreept dan ook de noodzaak van samenwerking en wederzijds vertrouwen, zowel tussen gemeenten onderling als met andere overheden en partners in de samenleving. De afgelopen periode stond mede in het teken van intensief overleg met het rijk over de financiële positie van gemeenten. Hoewel er voorzichtig optimisme is over de toezegging van extra middelen

in de voorjaarsnota, blijven belangrijke onderwerpen zoals compensatie voor eerdere jeugdzorguitgaven nog onderwerp van gesprek.

2026 is bovendien een verkiezingsjaar: een natuurlijk moment van bezinning en koersbepaling binnen het lokaal bestuur. In een tijd van internationale instabiliteit en binnenlandse uitdagingen hebben we elkaar meer dan ooit nodig. Met deze Kadernota geven we een uitwerking aan de ambitie om een stap naar voren te zetten.

Enkele ontwikkelingen uitgelicht

De collectieve aanpak heeft zich de afgelopen jaren in meerdere opzichten bewezen. Het strekt te ver om hier een compleet overzicht te geven. Een kijkje op de website bij Ondersteuning Gemeentelijke Uitvoering geeft al een uitstekend beeld.

Per thema zijn de trends en ontwikkelingen beschreven en voorzien van de koers voor 2026. Dit jaar is afgesproken het fonds niet te laten groeien met nieuwe propositities. In 2025 zal een proces worden gestart voor herprioritering en herijking van het GGU-portfolio.

Versterken Informatiepositie Sociaal Domein

Hier is een aanpak opgenomen voor het Versterken van de informatiepositie Sociaal Domein. Gemeenten hebben een groeiende behoefte aan beter inzicht in de effecten en kosten van hun gezondheidsinterventies en preventiebeleid. Momenteel is de beschikbare data versnipperd, niet gestandaardiseerd en moeilijk toegankelijk. Dat probleem willen we oplossen met de aanpak Versterken Informatiepositie Sociaal Domein door betere beschikbaarheid en koppeling van data uit het sociaal domein en de zorg.

Voor deze koerswijziging worden de middelen ingezet die vrijkomen door het stopzetten van het contract met Vektis voor de Gemeentezorgspiegel per 2025. Na evaluatie is vastgesteld dat dit project niet de beoogde meerwaarde op lokaal en regionaal niveau heeft opgeleverd.

Weerbare gemeenten

In 2026 is extra aandacht voor weerbaarheid.

De recent oplopende geopolitieke spanningen en de militaire hybride dreigingen zijn extra aanleiding om als gemeenten een substantiële bijdrage te leveren aan de weerbaarheid en veerkracht van Nederland. Op basis van eigen taken en daartoe opgeroepen door het kabinet en de Europese Commissie.

De koers (samengevat) is als volgt:

- In 2026 hebben alle gemeenten en veiligheidsregio's de mogelijkheid om voldoende noodsteunpunten in te richten. Hierover komen bestuurlijke sectorale afspraken.
- In 2026 hebben alle gemeenten hun BedrijfsContinuïteitsManagement-plannen geüpdated, iedere gemeente heeft deel kunnen nemen aan een crisisoefening, al dan niet in veiligheidsregio-verband.
- De VNG biedt gemeenten handreikingen ten behoeve van weerbaarheid en veerkracht.

Lokaal bestuur

De Quick Scan Lokale Democratie (QSLD) helpt gemeenten de staat van hun lokale democratie te evalueren door input te verzamelen van inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Vanaf 2026 wordt het beheer en de technische ondersteuning van de QSLD overgedragen aan een marktpartij, waardoor de VNG deze verantwoordelijkheid niet langer draagt.

Meerjarig perspectief fonds GGU 2026 tot en met 2029

We hebben op basis van de begroting voor 2026 een doorrekening gemaakt die leidt tot een raming tot en met 2029, rekening houdend met structurele en ontwikkelbudgetten. De meerjarenraming stellen we op om een eerste indicatie te geven van de financiële ontwikkeling van de begroting en de dekking van het fonds GGU.

De meerjarenraming leidt niet tot het vaststellen van het indexatiepercentage over de jaren na 2026. In de meerjarenraming gaan we uit van dezelfde uitgangspunten als voor de begroting van 2026, namelijk:

- De indexatie is gelijk aan de indexatie zoals die gebruikt wordt voor de contributie. Voor 2026 is de indexatie vastgesteld op 2,1%;
- Er zijn geen nieuwe proposities opgenomen in de meerjarenraming. Eventuele nieuwe proposities worden apart voorgelegd aan de ALV;
- De overbegroting wordt afgebouwd tot 1% van het Fonds GGU in 2029. Dat wil zeggen dat er een herprioritering c.q. bezuiniging plaats vindt van € 465K in 2026 tot € 1.449K in 2029.

Samen met het lage indexatiepercentage zal dit gevolgen hebben voor het rondkrijgen van de begroting vanaf 2026.



Kadernota 2026

Inhoud

Inleiding	4
1 Een krachtige lokale overheid	5
1.1 Gemeenteraadsverkiezingen 2026	6
1.2 Verenigingsstrategie	7
1.3 Visie Nederland 2040	7
1.4 Kennis en leren	8
2 Inclusieve samenleving	9
2.1 Bestaanszekerheid	10
2.2 Jeugd en kansengelijkheid	11
2.3 Gezond samenleven	12
2.4 Asiel en migratie	14
2.5 Platform Sociaal Domein	14
3 Leefomgeving	16
3.1 Fysieke leefomgeving	18
3.2 Omgevingswet	19
3.3 Energie en klimaat	19
4 Lokaal bestuur	21
4.1 Goed lokaal bestuur	22
4.2 De veilige gemeente	23
4.3 De weerbare gemeente	24
4.4 Gemeenterecht	24
4.5 Gemeentefinanciën	26
4.6 Werkgeversfunctie	26
5 Digitale samenleving	28
5.1 Digitale veiligheid & privacy	29
5.2 Verantwoorde inzet van digitalisering	31
5.3 Verantwoord datagebruik en versterken informatiepositie	32
5.4 Innovatie-infrastructuur	33
5.5 AI en algoritmen	33

6	Versterken lokale uitvoering	35
6.1	Inclusieve dienstverlening	36
6.2	Digitale overheid	37
6.3	Open overheid en archieven	38
6.4	Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht	39
6.5	Collectieve dienstverlening en inkoopbeleid	40
6.6	Risicobeheer	41
7	Europa, Internationaal en Caribisch deel van het Koninkrijk	42
7.1	Europa	43
7.2	Internationaal	44
7.3	Caribisch deel van het Koninkrijk	45
8	De ondersteunende organisatie	46
8.1	Communicatie	47
8.2	Bedrijfsvoering	48
9	Financiën	50

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2026 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze nota markeert een belangrijk moment in ons gezamenlijke streven naar een sterke, veerkrachtige en toekomstgerichte lokale overheid. We willen komend jaar verder werken aan het realiseren van de verenigingsstrategie waarin we aangeven als gemeenten een stap naar voren te willen zetten. Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid en pakken hun rol als drijvende kracht achter oplossingen voor de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd, zoals klimaatverandering, woningnood en vergrijzing.

Gemeenten zijn bij uitstek in staat om beleid en uitvoering te verbinden. Hun kennis van de lokale leefwereld maakt hen onmisbaar bij het verbeteren van de leefbaarheid en het welzijn van inwoners. Deze Kadernota onderstreept dan ook de noodzaak van samenwerking en wederzijds vertrouwen, zowel tussen gemeenten onderling als met andere overheden en partners in de samenleving.

De afgelopen periode stond mede in het teken van intensief overleg met het rijk over de financiële positie van gemeenten. Hoewel er voorzichtig optimisme is over de toezegging van extra middelen in de voorjaarsnota, blijven belangrijke onderwerpen zoals compensatie voor eerdere jeugdzorguitgaven nog onderwerp van gesprek.

2026 is bovendien een verkiezingsjaar: een natuurlijk moment van bezinning en koersbepaling binnen het lokaal bestuur. In een tijd van internationale instabiliteit en binnenlandse uitdagingen hebben we elkaar meer dan ooit nodig.

Met deze Kadernota geven we een uitwerking aan de ambitie om een stap naar voren te zetten. Voor sterke gemeenten. Voor een sterke samenleving.

Leonard Geluk, algemeen directeur VNG

Leeswijzer

In deze kadernota staat op hoofdlijnen wat de VNG voor de gemeenten wil bereiken en wat dat mag kosten. Hiervoor is de basis gelegd in de Kadernota 2025-2028, zoals vastgesteld in de ALV van juni 2025.

Verder lezen? Een volledig overzicht van alle projecten en programma's is te vinden in de begroting en op de [VNG-website](#).

Omkeringsthema's

Door heel de kadernota heen staan verwijzingen naar onze [verenigingsstrategie](#); de stap naar voren die we zetten omdat wij als collectief van Nederlandse gemeenten sterker staan. In de beleidsinhoudelijke omkeringsthema's spelen gemeenten een cruciale rol in het formuleren en uitvoeren van oplossingen: een omgekeerde vorm van medebewind. Gemeenten signaleren maatschappelijke opgaven en dragen daar oplossingen voor aan. Met de omkering is aanzienlijk meer maatschappelijk resultaat te behalen.



1

Een krachtige lokale overheid

Gemeenten nemen het voortouw in belangrijke maatschappelijke kwesties, dat is de omkeringsgedachte die centraal staat in de verenigingsstrategie. Vanuit kennis van de lokale samenleving stellen gemeenten langetermijndoelen op. Ze nemen initiatief, zetten de stap naar voren. Gezamenlijk geven we aan wat we van het rijk nodig hebben. Hiermee zetten we de inwoners op de eerste plaats en zorgen we voor samenhang in beleid en een gelijkwaardige samenwerking tussen alle overheidslagen.

Een sterke kennispositie is een belangrijke sleutel tot een krachtige lokale bestuurslaag. Daarom zetten we ons in voor effectieve kennisdeling en -ontwikkeling. Zodat we samen beter worden. De netwerken kunnen niet zonder elkaar; daarom is er ook veel aandacht voor de verdere ontwikkeling van de VNG als knooppunt van netwerken. Dit alles kan alleen in een klimaat waarin de VNG-leden zich betrokken weten bij de VNG. Daarom versterken we de komende jaren de governance.

1.1 Gemeenteraadsverkiezingen 2026

In 2025 is het programma voor de gemeenteraadsverkiezingen 2026 van start gegaan, dat gericht is op het ondersteunen van leden en het organiseren van activiteiten rond de verkiezingen.

Trends & ontwikkelingen

Het programma werkt aan het invullen van vacante bestuurs- en commissieposities binnen de VNG en biedt ondersteuning aan gemeenten, politieke partijen en griffies bij de voorbereidingen. Hierbij wordt nadruk gelegd op het bevorderen van representativiteit, diversiteit en gendergelijkheid in kandidatenlijsten, wat essentieel is voor de lokale democratie en de governance van de VNG.

Zo hopen we onder andere meer vrouwen te enthousiasmeren voor lokale politiek. In onze inzet voor het bevorderen van de opkomst kijken we ook hoe we bijvoorbeeld jongeren een extra zetje kunnen geven.

Na de verkiezingen stroomt een deel van onze leden uit de huidige commissies en colleges. We willen snel na de verkiezingen in contact komen met nieuwe bestuurders. We bekijken wat wethouders en raadsleden nodig hebben om een nieuwe start te maken, en hoe ze ook ons als VNG kunnen leren kennen.

Koers in 2026

- We versterken het belang en enthousiasme rondom lokaal bestuur.
- We bevorderen de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen.
- We creëren bekendheid van de VNG bij nieuwe raadsleden, en agenderen belangrijke thema's zoals omkerings- en ontwikkelthema's.

1.2 Verenigingsstrategie

De verenigingsstrategie kent vijf zogenoemde beleidsinhoudelijke omkeringsthema's:

- bestaanszekerheid
- kansengelijkheid en jeugd
- vergrijzing en gezond leven
- klimaat en energie
- ruimtelijke puzzel van opgaven in de leefomgeving

Om het verschil te kunnen maken op deze thema's en andere beleidsdossiers, zijn in de verenigingsstrategie ook vijf ontwikkelpunten voor gemeenten en de VNG als organisatie opgesteld:

- één sterke bestuurslaag van gemeenten
- leren van elkaar
- knooppunt van netwerken
- regionale samenwerking
- versterken van mandaat en slagvaardigheid van de VNG

Trends & ontwikkelingen

De ontwikkelingen in de wereld volgen elkaar steeds sneller op. Daarbij zien we dat de landelijke politiek vooral met zichzelf en de internationale wereld bezig is. Dit onderstreept het belang van gemeenten om het voortouw te nemen voor oplossingen op maatschappelijke opgaven. Daarbij zijn de zogenaamde 'omkeringsthema's' niet limitatief. Nieuwe vraagstukken kunnen opkomen.

Gemeenten willen en kunnen dit alleen het hoofd bieden door stevig samen op te trekken. Dit vraagt iets van onze professionaliteit. We moeten onze manier van samenwerken verstevigen, evenals de manieren waarop we van elkaar leren en onszelf ontwikkelen.

Koers in 2026

- In 2026 zet de VNG zich verder in op het versterken van de professionaliteit van gemeenten en de aanpak van de maatschappelijke opgaven. We sluiten daarbij aan bij de activiteiten voor het programma Gemeenteraadsverkiezingen. Enerzijds door onderlinge kennisoverdracht en anderzijds door het verder ontwikkelen van vaardigheden die de dienstverlening van gemeenten versterken. Voor een krachtige bestuurslaag is het van belang dat netwerken van gemeenten onderling met elkaar verbonden zijn. De VNG kan hierin een spilfunctie vervullen en zet samen met de netwerken een platform voor informatiedeling op.

1.3 Visie Nederland 2040

De ontwikkelingen in de wereld blijven vragen om een lange termijn focus. Er zijn ingrijpende keuzes nodig. De gesprekken daarvoor moeten we blijven voeren om te bereiken dat Nederland in 2040 krachtiger, groener en menselijker is. Het initiatief 'Nederland 2040' – dat mede door de VNG is geïnitieerd – vertelt hoe een krachtiger, groener en menselijker Nederland te realiseren is.

Trends & ontwikkelingen

Er is sprake van spanningen in de samenleving. Die worden gevoed door de veranderende geopolitieke verhoudingen, het zichtbaarder en merkbaarder worden van de effecten van klimaatverandering en de toenemende bevolking wereldwijd. Ook op nationaal niveau zijn er belangrijke maatschappelijke trends. De vergrijzing neemt verder toe. De digitale revoluties schrijden voort. Het gebrek aan mensen, middelen en grondstoffen, het gevoel van achteruitgang en de ervaring van afstand tot politieke besluitvorming en overheidsbeleid vormen een voedingsbodem voor sociale en maatschappelijke onvrede.

Koers in 2026

- In 2026 zetten we in op het stimuleren van langetermijndenken met en bij maatschappelijke partners, politieke organisaties en overheden. Samen met de partnerorganisaties die in 2025 een langetermijnvisie voor de toekomst van Nederland hebben gepubliceerd, zetten we in op het verder brengen van dit toekomstbeeld. Dat doen we door via Stichting Denktank NL2040 een nieuw maatschappelijk midden te voeden en te inspireren.
- We zetten een stap naar voren door, met het oog op de gemeenteraads- en Tweede Kamer-verkiezingen, een aanjager te zijn van de veranderingen die de komende decennia nodig zijn.

1.4 Kennis en leren

Het thema 'Kennis en Leren' draait om het versterken van de kennisinfrastructuur binnen de VNG, zodat gemeenten beter toegerust zijn voor het ontwikkelen, uitvoeren en samenwerken van/aan beleid. We moedigen onze leden aan om doorlopend te blijven leren en zich aan te passen aan de veranderingen om ons heen. De meerwaarde voor gemeenten ligt in het gemakkelijker kunnen uitwisselen van kennis en ervaringen, wat hen helpt om effectiever en efficiënter te opereren in een snel veranderende omgeving. Zo dragen we bij aan het behalen van beleidsdoelen en verbeteren we de dienstverlening aan onze inwoners.

Trends & ontwikkelingen

Voor 2026 zien we bij de VNG een aantal trends die de focus op Kennis en Leren nog verder gaan versterken. De digitalisering van gemeentelijke processen blijft in een rap tempo doorgaan, wat betekent dat gemeenten steeds vaker kennis moeten ontwikkelen op gebieden als data-analyse, kunstmatige intelligentie en cybersecurity. Daarnaast neemt de vraag naar integrale kennis toe, omdat domeinen als duurzaamheid, sociale zorg en woningbouw steeds meer met elkaar verweven raken. We merken ook dat gemeenten behoefte hebben aan meer multidisciplinaire samenwerking en kennisdeling, niet alleen met andere gemeenten, maar ook met publieke en private organisaties. Onze ambitie is om deze ontwikkeling te ondersteunen door kennisplatforms en netwerken te faciliteren, gezamenlijke leermodules te ontwikkelen en digitale leeromgevingen aan te bieden.

Koers in 2026

- In 2026 zetten we sterk in op het verder intensiveren van kennisdeling en het aanbieden van leren op maat. Dit omvat onder andere 'skills-based leren' en het gebruik van 'skills-gap analyses' om gericht te werken aan de ontwikkeling van specifieke vaardigheden.
- We gaan verder met de digitalisering van onze ondersteuning in kennisontwikkeling, door online leerplatforms verder uit te breiden. Zodat gemeenten van verschillende grootte en met verschillende behoeften flexibel en toegankelijk kunnen leren.
- We blijven inzetten op het versterken van intergemeentelijke samenwerking en kennisnetwerken, met een extra focus op regionale kenniscentra en academies. De rol van data en technologie in kennisdeling krijgt meer nadruk, bijvoorbeeld door datagestuurde leermodules en tools te ontwikkelen die gemeenten helpen in hun dagelijkse beleidsvoering.
- In 2026 maken we meer ruimte voor co-creatie, waarbij gemeenten samen met externe experts en andere stakeholders nieuwe kennis ontwikkelen. Nieuwe onderzoeksinitiatieven richten zich op het versterken van de effectiviteit en wendbaarheid van gemeenten, zodat zij flexibel kunnen inspelen op toekomstige uitdagingen.



2

Inclusieve samenleving

Hoe dichter bij de voordeur, hoe meer een maatschappelijk vraagstuk gebaat is bij omkering. Niet voor niets zijn bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven benoemd als omkeringsthema in onze verenigingsstrategie. Op die onderwerpen is er aanzienlijk meer maatschappelijk resultaat voor de samenleving te behalen. We blijven het rijk duidelijk maken dat daarvoor passende financiële middelen nodig zijn. Het versterken van uitvoeringskracht is noodzakelijk. Net als investeren in samenhang, zoals de commissie Van Ark ook nadrukkelijk onderstreept. Standaardisatie bespaart tijd en geld van onze leden.

Een inclusieve samenleving berust op een aantal sociale grondrechten. Dat betreft in de eerste plaats inkomen, wonen en werk, oftewel: voldoende bestaanszekerheid. Hiervoor is het nodig om onzekerheden te verminderen. Ten tweede, in nauw verband met bestaanszekerheid, gaat het om kansengelijkheid. Dit is te bereiken via onderwijs en andere ontplooiingsmogelijkheden. Dat vraagt soms om ongelijk te investeren. Het derde grondrecht, een goede volksgezondheid, raakt aan een gezonde leefomgeving; in ruimte en in voorzieningen. Gezond samenleven is onder meer te bereiken door gemeenschappen te verbinden. We bereiden ons voor op onontkoombare keuzes in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als gevolg van vergrijzing, personeelskrapte en een groeiend beroep op ondersteuning en maatschappelijke opvang. Een inclusieve samenleving houdt óók in dat er humaan asiel- en migratiebeleid is. Dat er goede opvang is voor asielzoekers. Gemeenten spelen in dit alles een belangrijke rol. De VNG ondersteunt hen in dit grote maatschappelijke vraagstuk dat impact heeft op de lokale samenleving.

Aangezien de maatschappelijke opgave groot en ingewikkeld is, is het wenselijk dat we versnippering in de ondersteuning tegengaan. Vanuit die gedachte is het Platform Sociaal Domein actief: we werken gericht en leren van elkaar. We bundelen de krachten door praktijkkennis te delen, zowel tussen gemeenten als naar het rijk. Samenwerking is het sleutelwoord; samen kom je verder.

2.1 Bestaanszekerheid

Gemeenten hebben een grondwettelijke verantwoordelijkheid voor de bestaanszekerheid van inwoners. Die bestaanszekerheid bestaat uit vier onderdelen:

Inkomenszekerheid: inkomen is voldoende en voorspelbaar om van rond te komen.

Werkzekerheid: iedereen kan meedoen via werk of een andere zinvolle dagbesteding, waarmee zoveel mogelijk kan worden voorzien in eigen levensonderhoud.

Inwonergerichte dienstverlening: de overheid vertrouwt inwoners en past waar nodig de menselijke maat toe.

Beschikbare en betaalbare voorzieningen: voorzieningen als wonen, zorg en onderwijs zijn voor iedereen beschikbaar en betaalbaar.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten merkten de afgelopen jaren dat steeds meer inwoners in de problemen komen. Op basis van die signalen agendaert de VNG het brede thema bestaanszekerheid. Dat doen we al sinds 2019. Inmiddels staan we op het punt dat verschillende wets- en beleidstrajecten in de implementatiefase komen. Zo gaan vanaf 2026 de maatregelen uit Participatiewet in Balans van start, evenals de regionale werkcentra. Daarnaast is in 2025 een start gemaakt met de ondersteuning van een duurzame transitie van sociaal ontwikkelbedrijven en het Nationaal Programma Armoede en Schulden. De behandeling van de wet proactieve dienstverlening SZW geeft gemeenten nieuwe mogelijkheden en verwachtingen voor het bereik van armoede-instrumenten. In brede zin verschuift de aandacht van beleidsvorming naar implementatie.

Ondertussen zien we dat de gewenste vereenvoudiging van inkomensondersteuning en toereikendheid van sociaal minimum vanuit het rijk nog meer stappen vragen en niet op korte termijn gerealiseerd worden. De doelgroep die extra steun nodig heeft vanuit de gemeente bij inkomen of werk blijft daarmee op hetzelfde niveau.

Koers in 2026

- In 2026 rust de VNG gemeenten toe om zelf een lokale agenda bestaanszekerheid te voeren. We zorgen voor expertise om de landelijke ketens rond werk, inkomen en schulden te kunnen laten werken. Er is ondersteuning bij handhaving in gezamenlijkheid met andere uitvoerders in sociale zekerheid. Daarnaast bieden we sturingsinstrumenten voor lokaal beleid, leren we onderling van gemeenten in de leeragenda Participatiewet en onderzoeken we businesscases om samen efficiënter te kunnen werken.
- Met Participatiewet in Balans Spoor 1, oprichting van werkcentra, transitieprogramma sociaal ontwikkelbedrijven en het programma armoede en schulden komt er veel op gemeenten af. In een afgestemd programma dragen we bij aan uitvoerbaarheid bij gemeenten en zetten we ons in voor goede wetgeving.
- De VNG werkt aan randvoorwaarden en ondersteuning voor gemeenten om het gemeentelijke (uitvoerings-)perspectief leidend te laten zijn bij stelselvernieuwing, politieke besluitvorming en ketensamenwerking, wat aansluit bij de omkeringsgedachte. Een voorbeeld hiervan is de inzet op proactieve dienstverlening. Daarbij gaan we vanuit ervaringen in het land wetgeving mede-ontwikkelen en beproeven waardoor inwoners niet meer zelf hoeven te zoeken naar ondersteuning, maar ontvangen waar men recht op heeft om rond te kunnen komen.

2.2 Jeugd en kansengelijkheid

Een inclusieve samenleving begint bij een sterke sociale en pedagogische basis, thuis, op school en in de wijk; een basis die jongeren de ruimte biedt zich naar eigen behoeften en mogelijkheden te ontplooiën. De kans op een goed leven mag niet afhangen van waar je woont of wie je bent. Samen met onze partners in onderwijs en kinderopvang doen we een stap naar voren door deze pedagogische basis en het werken aan gelijke kansen voor kinderen een impuls te geven. Verbinding met (specialistische) hulp is daarbij onmisbaar, net als een goede organisatie daarvan.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten hebben samen met partners een cruciale rol in het bijdragen aan een inclusieve samenleving. Met de uitkomsten van het adviesrapport Van Ark gaat er de komende tijd meer aandacht uit naar een verbreding van de aanpak van de Hervormingsagenda waarmee de focus sterker komt te liggen bij het wegnemen van de oorzaken van problemen die leiden tot een beroep op Jeugdhulp. Met de zojuist vastgestelde voorjaarsnota neemt het kabinet tot 2028 de grootste financiële druk weg bij gemeenten en ontstaat er meer ruimte om samen met het rijk te werken aan de houdbaarheid en beheersbaarheid van het stelsel. Parallel daaraan vervolgen kabinet en VNG het overleg over de randvoorwaarden.

De problemen binnen het jeugdstelsel vragen om een brede jeugd- en gezinsaanpak, op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Zodat we gezamenlijk bijdragen aan een gezonde en veilige ontwikkeling van gezinnen. Denk hierbij aan het versterken van lokale teams. Maar ook aan een domeinoverstijgende aanpak die bijdraagt aan bestaanszekerheid en kansengelijkheid, en het vereenvoudigen en verbeteren van de jeugdhulp. Naast de noodzakelijke inzet via de Hervormingsagenda Jeugd vraagt dit om een verbetering van de data-infrastructuur en brede inzet voor gezinnen op de gebieden bestaanszekerheid, kinderopvang, onderwijs en hulpverlening aan de ouders. Ook is een koppeling met de transformatie van de veiligheidsketen nodig, door een voortvarende implementatie van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming. De organisatie van de jeugdhulp zit in 2026 volop in de transformatie van individueel aanbod naar collectieve voorzieningen in de wijk. Samenwerking met kinderopvang, onderwijs, jeugdzorg, ouders en jongeren hoort daar vanzelfsprekend bij. De inperking van de reikwijdte van de jeugdhulp en het nieuwe financieringsstelsel dienen daaraan eveneens bij te dragen.

Koers in 2026

- In 2026 worden de aanbevelingen uit het adviesrapport Van Ark voortvarend opgepakt. Wij werken aan sterke lokale teams en een sterke sociale en pedagogische basis. Juist om jongeren en gezinnen bij te staan vanuit dagelijkse, vanzelfsprekende relaties en de druk op het jeugdzorgstelsel te verminderen.
- We werken vanuit onze eigen kansengelijkheid-agenda aan een breed pedagogisch aanbod voor kinderen en gezinnen. Dit doen we in een nauwe samenwerking tussen kinderopvang, scholen en gemeenten. Tegelijkertijd is dit ook de basis voor onze lobby bij het rijk. Belangrijke onderwerpen zijn daarin adequate randvoorwaarden voor de onderwijshuisvesting en een nieuw kinderopvangstelsel dat meer gelijkheid beoogt.
- In 2026 pakken we door met de Hervormingsagenda Jeugd. In het bijzonder dragen we bij aan de afbouw van de JeugdzorgPlus en het bieden van alternatief zorgaanbod en het versterken van de regionale samenwerking tussen gemeenten en met aanbieders. De landelijke aanpak voor een uniforme organisatie van de specialistische jeugdhulp draagt bij aan een eenvoudiger organisatie van de schaarse hulp.
- Op basis van politieke besluitvorming in 2025 over het toekomstscenario kind en gezinsbescherming wordt in 2026 gestart met de implementatie hiervan.
- In 2026 zetten we in op verdere professionalisering van naleving op de kwaliteit van kinderopvang en Voorschoolse Educatie om kinderen een goede start in kwalitatief hoogwaardige kindercentra te bieden. We onderzoeken een stevigere governance voor de ondersteunende digitale registratiesystemen voor toezicht en handhaving.
- Als ketenregisseur voor de informatievoorziening in het sociaal domein treft het Ketenbureau i-SD voorbereidingen om te komen tot een modernisering van de gegevensuitwisseling, met name tussen zorgaanbieders en gemeenten.

2.3 Gezond samenleven

Een inclusieve samenleving nodigt mensen uit tot gezond en prettig samenleven. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Mensen hebben invloed op hun gezondheid via leefstijlkeuzes en gedrag, maar we weten ook dat gezondheid vooral wordt beïnvloed door de sociale en fysieke situatie waarin mensen zich bevinden. Als vereniging zetten we een stap naar voren door in te zetten op een sterke sociale basis in gemeenten. Plus we zetten in op versterking van wederkerige samenwerking tussen het sociaal en medisch domein. We bepleiten een forse transformatie door structurele overheveling van 2 procent van de zorgbegroting naar gemeenten. Zelf zetten we onder meer in op toegankelijke voorzieningen en gebiedsgerichte samenwerking tussen bijvoorbeeld welzijn, sport, onderwijs, gezondheidszorg, politie en woningcorporaties. Zo geven we steviger inhoud aan het makkelijker maken van gezond leven, elke dag weer.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten staan voor drie belangrijke maatschappelijke opgaven de komende jaren: de transformatie van zorg naar gezondheid om een zorginfarct te voorkomen, het opvangen van de vergrijzing in de samenleving en het bijdragen aan inclusieve samenleving waarin elke inwoner een (beschermde) thuis kan vinden en meedoen.

In de samenleving groeit het beroep op passende woonvoorzieningen zodat mensen met een zorgvraag een thuis en netwerk hebben om mee te blijven doen. Ook als VNG zetten we nadrukkelijk in op het voorkomen of uitstellen van zorgvraag door interventies in het sociaal domein. Dit maakt gezond leven makkelijker. Een goede samenwerking tussen medisch en sociaal vraagt verder een duidelijke stip op de horizon en een gezamenlijk commitment op een langjarig gezamenlijk proces. We voorzien de komende jaren een verdergaande beweging van zorg naar gezondheid. Eerdere landelijke akkoorden, manifesten en actieplannen zetten daarvoor de toon.

Ook de komende jaren is het zoeken naar een gezonde balans tussen enerzijds de (medebewinds-)taken en middelen die gemeenten ter beschikking staan en anderzijds de toenemende verwachtingen richting álle gemeenten van Nederland om een meer gestandaardiseerd basisniveau aan voorzieningen voor inwoners te garanderen. Dit wringt met de huidige uitvoering van de Wet publieke gezondheid en Wet maatschappelijke ondersteuning. Om die reden zijn de uitkomsten van het Houdbaarheidsonderzoek en de Meerjarenagenda Wmo en herijking van de Wet publieke gezondheid in 2026 bepalend voor het toekomstbestendig inrichten van de rol die gemeenten kunnen spelen in het makkelijker maken van gezond (samen)leven.

Koers in 2026

- In 2026 maken we een inclusieve en toegankelijke samenleving mogelijk door uitvoering te geven aan de werkagenda bij de Nationale strategie VN-verdrag Handicap. Inzet van de VNG is dit aan te laten sluiten op de Lokale Inclusie Agenda's en gemeenten daarin de komende jaren ook te blijven ondersteunen.
- We verwachten in de loop van 2025 duidelijkheid over het nieuwe Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord. Als dit inderdaad doorgaat, zet de VNG hier namens gemeenten in op wederkerige domeinoverstijgende samenwerking tussen het sociale domein en de zorg. Denk aan mentale gezondheidsnetwerken, samenwerking met huisartsen en ziekenhuizen op gezonde leefstijl, valpreventie maar ook de aanpak van zorgfraude. Dit gaat gepaard met een feitelijke budgetverschuiving van medische zorg naar maatschappelijke ondersteuning, preventie en samenlevingsopbouw. Zodat gezond leven makkelijker wordt.
- Gemeenten hebben een groeiende behoefte aan beter inzicht in de effecten en kosten van hun gezondheidsinterventies en inzet in het sociaal domein. Op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Momenteel is de beschikbare data versnipperd, niet gestandaardiseerd en moeilijk toegankelijk. Dat willen we komende jaren gaan oplossen met een aanpak Versterken Informatiepositie Sociaal Domein. Om die op gang te brengen, zetten we de middelen in die vrijkomen door het stopzetten van het contract met Vektis voor de Gemeentezorgspiegel per 2025. Hierin nemen we ook de verbeterde monitoring van dakloosheid mee.
- In aansluiting op de Woontop komt er in 2026 een plan om de bouw van ouderenwoningen te versnellen, onder de noemer 'van bod naar plot'. Zo maken we vitaal oud worden mogelijk.
- Begin 2026 vallen enkele belangrijke beslissingen over de toekomst van de Wmo: de uitkomsten van het houdbaarheidsonderzoek, de meerjarenagenda en de keuze omtrent het financieringsmodel moeten leiden tot veranderingen die de wet en de daaruit voortvloeiende zorg en ondersteuning meer toekomstbestendig en houdbaar maakt. Het jaar 2026 is het jaar waarin we aan de slag gaan om die belangrijke beslissingen in de praktijk te brengen.
- In 2026 bereidt de VNG in afstemming met het rijk, CAK en gemeenten de implementatie van de herinvoering inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo vanaf 2027 voor.
- 2026 is het eerste jaar waarin een nieuwe Landelijke Nota Volksgezondheid en Nationaal Preventie Akkoord richtinggevend zijn voor de lokale invulling van het gezondheidsbeleid. De VNG ondersteunt gemeenten daarbij.
- Het rijk heeft het voornemen om de Wet Publieke Gezondheid te herzien, waarbij voorstellen en besluitvorming daarover worden verwacht voor 2026. Voor gemeenten en hun GGD-en zijn uitwerking van verankering van gezondheidsdoelen, heldere taakomschrijving en passende structurele financiering daarbij van belang. De VNG wil daarbij vooral inzetten op een duidelijke taak ten aanzien van ouderengezondheidsbeleid, in aansluiting op de Wmo en andere zorgwetten.
- Kwaliteit en rechtmatigheid zorg: Het fundament van toezicht verstevigen door vanuit het collectief gemeenten te gaan ondersteunen bij het standaardiseren van het toezichtproces en de wettelijke en financiële kaders daarvoor in overleg met het rijk te verbeteren.

2.4 Asiel en migratie

Asiel en Migratie omvat alle vraagstukken rond vluchtelingen, Oekraïense ontheemden, arbeidsmigranten en overige vormen van migratie. De VNG behartigt de gemeentelijke belangen in landelijke wet- en regelgeving en biedt ondersteuning bij de uitvoering. Zo versterkt de VNG gemeenten in hun opgave voor opvang, integratie en bescherming van diverse migrantenstromen. De toegevoegde waarde is dat gemeenten gezamenlijk sterk staan in overleg met het rijk en andere partners. Ook zorgt de VNG voor kennisdeling en praktische handreikingen voor de uitvoering.

Trends & ontwikkelingen

Er is grote onzekerheid over de effectiviteit en timing van voorgenomen kabinetsbeleid rondom opvang en inburgering van migranten. De mogelijke intrekking van de spreidingswet bemoeilijkt de bestuurlijke regie op asielopvang, terwijl een voorgenomen verbod op voorrang bij huisvesting van statushouders de doorstroom verder belemmert. Dit heeft grote gevolgen voor gemeenten.

Rond de opvang van Oekraïners spelen zowel korte- en middellange termijn vragen (onder andere de houdbaarheid van de opvang) als langdurige kwesties, bijvoorbeeld rond de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en huisvesting of eventuele terugkeer. Wanneer een aanzienlijk deel van de Oekraïners blijft, vergt dat forse inspanningen in diverse gemeentelijke domeinen.

Voor arbeidsmigratie worden nieuwe wetten en regels voorbereid om huisvesting, registratie en begeleiding beter te reguleren, in lijn met de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten. De VNG waarschuwt dat gefragmenteerde maatregelen zonder regie niet effectief zijn. Zij pleit daarom voor samenhangend beleid en integrale samenwerking tussen domeinen als zorg, onderwijs, inburgering, participatie en jeugd.

Koers in 2026

- De VNG blijft in 2026 inzetten op een stabiele, betrouwbare rol van gemeenten als eerste overheidslaag in asiel- en migratievraagstukken, inclusief de opvang van Oekraïense ontheemden. We stimuleren leden om met één stem op te treden en benutten de vereniging als krachtig platform voor onderlinge solidariteit. Nieuwe wet- en regelgeving beïnvloeden we actief (lobby) en we bieden ondersteuning bij de implementatie en uitvoering in gemeenten.
- Qua strategie werken we in 2026 toe naar structurele, langetermijnoplossingen voor opvang, inburgering en huisvesting, terwijl we – waar relevant – stoppen met versnipperde (deel) projecten die geen meerwaarde meer bieden. In plaats van alleen te reageren op beleid willen we uitdragen wat volgens gemeenten wél werkt en expliciet aangeven wat daarvoor van het rijk nodig is.

2.5 Platform Sociaal Domein

Het Platform Sociaal Domein helpt gemeenten, het rijk en hun partners bij het slimmer inrichten van het sociaal domein en ondersteunt bij het verbeteren van de samenwerking in de regio's. Met als uiteindelijk doel: betere hulp aan inwoners en een veilige, gezonde maatschappij. Dat doen we door kennis, inzicht en advies te bieden. Via ons online platform, experts én via onze regioadviseurs. De regioadviseurs zijn als één team overal aanwezig in het land, halen op, delen kennis en ondersteunen waar nodig voor korte en langere tijd. Wij zijn er voor inrichters in het sociaal domein. Zij werken bij gemeenten en ketenpartners. Denk aan beleidsmedewerkers, kwaliteitsmedewerkers, procesinrichters en managers.

Trends & ontwikkelingen

Binnen het sociaal domein komt er veel op gemeenten af. Steeds vaker is er behoefte aan domeinoverstijgend samenwerken, maar die noodzakelijke verbinding komt niet vanzelf tot stand. Wij zetten ons in voor het verbinden van het medisch domein, wonen, zorg en veiligheid in het sociaal domein. Daarnaast werken wij aan het versterken van de lokale teams en toegang. Wij hebben aandacht voor de randvoorwaarden van succesvol samenwerken, zoals privacy en gegevensdeling.

In nauwe samenwerking binnen en buiten de VNG, helpen wij beleid beter aan te sluiten op hetgeen inwoners nodig hebben. Het Platform zet zich samen met het rijk en onze (kennis) partners in op deze thema's en biedt een stevige ondersteuningsstructuur in en met de regio, bijvoorbeeld door opgaven te concretiseren en samenwerkingen te versterken. Het versterken van het lerend vermogen van gemeenten, het rijk en de regio's vinden wij hierbij ontzettend belangrijk. Daarom werken onze regioadviseurs volgens onze ontwikkelde methodes om signalen uit de praktijk te onderbouwen. Hierbij zetten wij ook altijd ervaringsdeskundigheid in. Om kennisdeling te vergroten werken wij ook aan ons online platform, waarop applicaties en kennis ontsloten worden.

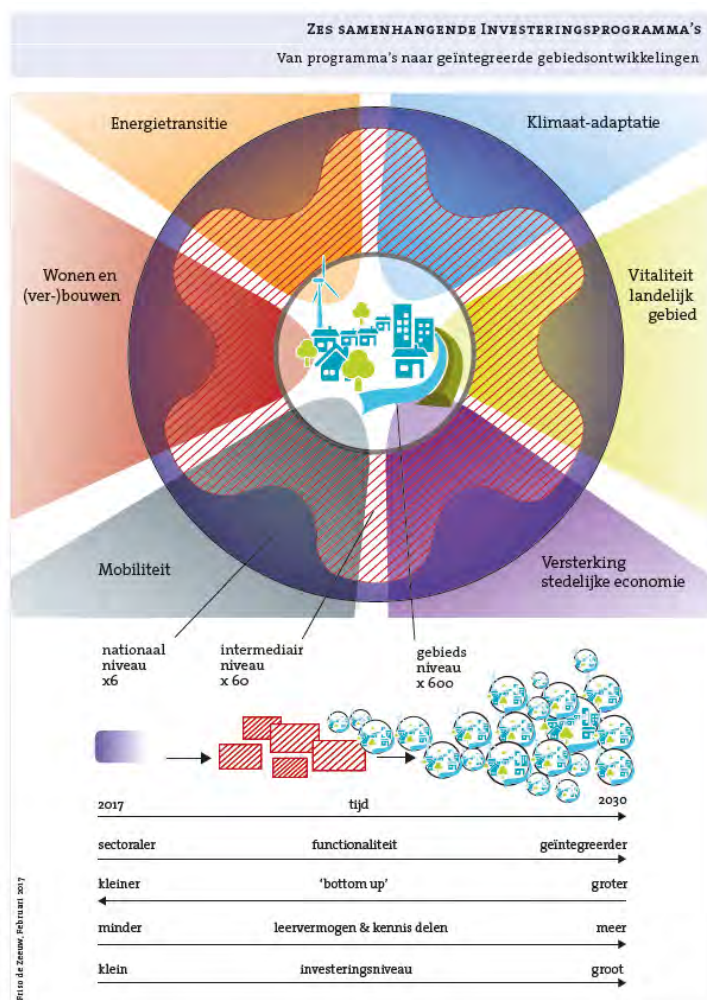
Koers in 2026

- In 2026 bieden we handvatten voor het vormgeven van samenwerking, spiegelen we in de regio's en brengen we kennis verder.
- We zetten een nieuwe stap in onze werkwijze, onder andere door het verder ontwikkelen en toepassen van methodisch werken. Hierbij halen we signalen uit de regio op, werken we deze uit en agenderen we deze in relevante gremia. Deze signalen uit de praktijk worden ook besproken met onze opdrachtgevers (de gemeenten en het rijk).
- In 2026 gaan we de leergang Praktijkbeleid en de leergang Privacy en gegevensdeling doorontwikkelen.
- We ontsluiten kennis en ondersteuningsaanbod voor het sociaal domein via onze regioadviseurs en onze website.



3 Leefomgeving

Ons land, en daarmee ook alle 342 gemeenten, staat voor een verbouwing vergelijkbaar met de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. De opgaven zijn groot en de impact voor inwoners is enorm. Denk aan de omvangrijke woonopgave en de ruimtelijke inrichting van ons land. Of de bereikbaarheid, die samenhangt met de aanleg van de benodigde infrastructuur, en ook het beheer en onderhoud daarvan. En als het gaat om vergunningverlening en het inregelen van bijbehorende handhaving en toezicht: hoe halen we ons land weer van het slot? De figuur maakt inzichtelijk om welke transitie en thema's het in dit domein gaat. Het geheel daarvan is op z'n zachtst gezegd uitdagend.



Ter illustratie, wat opgaven in getallen:

- 55.000 trafohuisjes erbij tot 2040
- in tien jaar 900.800 woningen erbij (nationale woon- en bouwagenda)
- voor 2050 zijn er 1.500 kilometer aan dijken en 400 sluizen en gemalen te versterken en te vernieuwen voor 2050
- 1.700 agrarische bedrijven die gebruik willen maken van een uitkoopregeling (deze kabinetsperiode)

En dat is alleen nog maar de inhoud. Er zijn ook procesmatige, politieke en maatschappelijke uitdagingen, juist ook voor gemeenten. We – de samenwerkende overheden, onze inwoners, en marktpartijen – hebben behoefte aan keuzes over de leefomgeving. Te vaak worden keuzes, eenmaal gemaakt, tot aan de Raad van State uitgevochten. Dat moet en kan anders waarbij we nieuw beleid ook tijd geven om te werken en inzetten op de uitvoeringsondersteuning. Het ontwikkelthema 'samenwerken in regio's' speelt een belangrijke rol in 2026. Dit komt doordat het regionale niveau, ondanks de kritiek van staatsrechtelijke aard over democratische legitimiteit, essentieel is in ruimtelijke afwegingen en actie. Andere ontwikkelthema's zoals leren van elkaar en de uitvoering versterken uiteraard ook. Centraal in het fysieke domein staan uitvoeringsvragen, zoals het vraagstuk: Hoe kunnen we tot beleid komen dat de (decentrale) uitvoering versterkt?

3.1 Fysieke leefomgeving

Gemeenten hebben te maken met een stapeling van opgaven, kaders en doelen in de leefomgeving. En dat tegen een achtergrond van beperkte budgetten en ruimte. Er moeten woningen en voorzieningen bij, inwoners moeten een goede boterham kunnen verdienen, de dijken moeten op hoogte om droge voeten te houden, er is noodzaak tot lokale opslag van elektriciteit, een steviger herstel van de natuur is nodig en tegelijkertijd minder (stikstof) emissie. Er vliegen jachtvliegtuigen maar de gemeente moet de geluidsnormen handhaven, tegenstrijdige regelgeving werkt belemmerend. De VNG ontwart en verbetert de Haagse beleidskaders en gaat naast de gemeenten staan om te helpen puzzelen en uitvoeren in regio's.

Trends & ontwikkelingen

Het is waarschijnlijk dat de dominantie van de woningbouwopgave doorzet en dat de overige thema's in toenemende mate worden gezien in termen van hun effect daarop. Onze verwachting is dat het verschijnsel 'bouwstromen' (regionaal gecoördineerde planning, logistiek en inkoop) leidt tot innovatie en doorontwikkeling van regionale governance.

In 2026 hebben we waarschijnlijk een Nota Ruimte, met daarin een paar - maar niet voldoende - ruimtelijke keuzes op hoofdlijnen. De randvoorwaarden voor de daarin geprojecteerde ontwikkelingen en intensivering zullen nog niet op orde zijn. We gaan ervan uit dat er dan een houdbare oplossing voor het stikstofprobleem komt met een geborgd pad voor dalende (stikstof)emissies in combinatie met een structureel pad met betrekking tot natuurherstel. Sinds de val van het kabinet Den Uyl was het adagium in politiek Den Haag "Houd je mond over grond". Hugo de Jonge bracht daar met zijn kamerbrief "modernisering grondbeleid" in juni 2023 verandering in. En nu staan we aan de vooravond van de keuze over de grootste stelselwijziging in decennia. Inzet is dat de enorme stijging van grondprijzen wordt afgeremd, dat waardevermeerdering van grond bij gebiedsontwikkeling niet meer automatisch en volledig naar de grondeigenaar gaan en dat het voor gemeenten makkelijker en financieel haalbaar wordt gemaakt om een actieve rol te pakken in gebiedsontwikkeling.

Ook in 2026 blijven klimaatadaptatie en issues van water, bodem en milieu actueel. In cases die daaruit voortvloeien, zetten wij ons in voor lobby, kennisdeling en versterking van de uitvoeringskracht. Te verwachten is dat crises, materiële schade, gezondheidsrisico's de juridisering in het fysieke domein verder versterken en mogelijk terugtrekkende bewegingen van bank- en verzekeringswezen oproepen. Het vraagt dus een stevige agenda en een praktische, opvraaggerichte koers.

Koers in 2026

- In 2026 kiezen we voor meer uitvoeringsondersteuning en vergroting van de uitvoeringskracht. Samenwerken in de regio en kennis(deling) krijgen extra accent.
- Met de handen uit de mouwen richten we ons in 2026 extra op de opgaven die samenhangen met de woonopgave, Vergunningen, Handhaving en Toezicht (VTH) en omgevingsveiligheid. We staan daarbij naast gemeenten en regio's, vanuit begrip van de opgaven en besef van de beleidscontext dat de ondersteuning richt. Gewoonweg omdat alles op dezelfde hectares moet passen, of het nu over energie en warmte gaat, dan wel dat er sprake is van klimaatadaptatie, woningbouw, mobiliteit, regionale gebiedsontwikkeling of samenwerkingsconstructies. Datagedreven ondersteuning krijgt daarbij meer aandacht. Ons motto voor 2026 luidt dan ook: 'samen vooruit'.
- In 2026 moet Nederland een uitvoeringsplan formuleren voor de kaderrichtlijn water en natuurherstelverordening. Waar dit het gemeentelijk perspectief raakt, krijgt dit onze grootst mogelijke aandacht.

3.2 Omgevingswet

De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Dat wordt bereikt door duidelijke visie en prioriteiten, goede afwegingen, vermindering én vereenvoudiging van regels. En door meer ruimte voor initiatieven. De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) zijn op 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet biedt kansen om de complexe opgaven in het land optimaal aan te pakken. Het vormt het instrumentarium om dat te doen. Daar richt de VNG zich dan ook op.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten moeten 'de winkel verbouwen, terwijl deze open is'. Dat blijkt een uitzonderlijke opgave omdat ze nog maar kort werken met de Omgevingswet. Er valt daarin nog veel te doen en verbeteren. Op het vlak van functionaliteiten en gebruiksvriendelijkheid van systemen, omdat regelgeving en praktische uitvoering soms nog schuren. Het kost tijd om werkprocessen aan te passen. Een andere manier van werken vereist van professionals dat ze buiten het eigen vakgebied kijken en de taal van een collega moeten leren spreken om effectief in de keten samen te kunnen werken. Bovendien is het niet het enige wat gemeenten te doen hebben; hun (verander)agenda's staan vol met grote bovenlokale maatschappelijke opgaven, terwijl er een gebrek is aan deskundigheid, capaciteit en middelen. We zien dat de aandacht verder verschuift van het oplossen van knelpunten naar het werken in de geest van de wet. De VNG biedt gemeenten ondersteuning bij de transitie naar het omgevingsplan. Het betreft een complexe en specifieke opgave waar de komende jaren veel inspanning voor nodig is.

Koers in 2026

- In 2026 zetten we onze programmatische ondersteuning aan gemeenten voort, omdat afschaling nog altijd onverantwoord is. De opgave met betrekking tot de Omgevingswet is vele malen groter dan gedacht. De opgave om de wet beter te laten functioneren is urgent en belangrijk.
- De inzet van de VNG is verschoven naar ondersteuning in het planproces en een grotere koppeling tussen de beleidsinhoud en het instrumentarium van de Omgevingswet. De dienstverlening op het vlak van VTH en Wkb wordt beperkt en in de lijn gebracht. Dit geldt ook voor de activiteiten op het vlak van participatie. Rond bruidsschat en toepasbare regels zijn gemeenten dusdanig ver dat de programmatische activiteiten op dit vlak worden afgebouwd.
- Met de acties van de VNG in 2026 ondersteunen we gemeenten juridisch en stapsgewijs naar de ontwikkeling van een omgevingsvisie en integraal omgevingsplan die in respectievelijk 2027 en 2032 klaar moeten zijn. We bieden een samenhangend transitieframework voor het omgevingsplan. Daaraan gekoppeld worden ook de beleidscyclus en de daarvan deel uitmakende instrumenten inzichtelijk gemaakt. Dit alles doen we natuurlijk in een vorm die recht doet aan de verschillen tussen gemeenten en hun diverse aanpakken.

3.3 Energie en klimaat

Wij voorzien een onzeker speelveld in 2026. Dit als gevolg van geopolitiek, stijgende energie- en warmteprijs (energiearmoede) en ontwikkelingen op Europees, nationaal en lokaal niveau. Kabels, leidingen, transformatorhuisjes en duurzame opwek moeten allemaal een plek krijgen in Nederland. Dit vraagt behoorlijk wat in de uitvoering.

Weliswaar is er circa 700 miljoen euro per jaar beschikbaar voor gemeenten voor hun energie- en klimaattaken, maar de Raad voor Openbaar Bestuur heeft in 2024 geadviseerd (rapport 'Koersen op Klimaatneutraal') dat dit bedrag met circa 300 miljoen euro per jaar omhoog moet. We blijven pleiten bij het rijk voor opvolging van dit advies, al is in de huidige landelijke politieke en budgettaire context de kans daarop niet groot. We zien bovendien ook dat vanuit het rijk de wens is om nog meer taken bij gemeenten te leggen, mede ter uitvoering van Europese regelgeving (uitwerking Greenddeal), waarbij de nieuwe Europese Commissie wel andere accenten legt.

Dit vraagt ten eerste om duidelijke afspraken met het rijk. Ten tweede dat gemeenten kiezen welke taken zij uitvoeren. De VNG blijft onverminderd aandacht vragen voor de consequenties van deze invloeden voor gemeenten en voor de uitvoerbaarheid van nationaal beleid.

Trends & ontwikkelingen

Gebouwde omgeving (wonen en utiliteitsbouw): De nadruk zal in 2026 nog meer komen te liggen op de ondersteuning van de uitvoering en de uitvoerbaarheid van het beleid. Een gebieds- en wijkgerichte aanpak staat centraal voor het vinden van warmte- en energieoplossingen. Wij gaan gemeenten ondersteunen om uitvoering te geven aan de wettelijke rollen die zij straks hebben volgens de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw), en energiewet en de Wet Collectieve Warmte (Wcw) (medio 2025). Wij voorzien dat nieuwe Europese wetgeving, bijvoorbeeld rond soortenbescherming, in 2026 kan leiden tot de eerste rechtszaken waarin gemeenten betrokken zijn. Wij gaan daarom extra aandacht besteden aan specifieke dwarsverbanden tussen wetgeving om waar mogelijk uitvoeringsknelpunten voor gemeenten weg te nemen door middel van VNG kennisproducten en lobby richting het rijk.

Netcongestie: Binnen dit thema is de verwachting dat netcongestie in 2026 een van de meest urgente vraagstukken wordt. De VNG zet zich in voor de gemeentelijke belangen en die van haar inwoners en ondernemers. De rol van gemeenten, het vraagstuk van taken en middelen verdient nadrukkelijk aandacht. De VNG maakt zich in 2026 sterk om het kennisniveau bij gemeenten op peil te brengen en te houden. Nieuwe energievormen en infrastructuur vereisen immers andere vaardigheden. De gemeenten voeren regie op de bodem en ondergrond en ruimtelijke afwegingen. Gekeken moet worden hoe de netbeheerders daarbinnen hun wettelijke taken uit kunnen voeren? Dat doen we samen met de netbeheerders en andere stakeholders.

Bedrijvigheid en industrie: De Clean Industrial Deal is een initiatief van de Europese Commissie, gepresenteerd op 26 februari 2025, dat tot doel heeft de Europese industrie te verduurzamen en concurrerender te maken. Het plan omvat maatregelen zoals het verlagen van energieprijzen, het versnellen van vergunningstrajecten en het versoepelen van staatssteunregels om investeringen in schone technologieën te stimuleren. De rol van gemeenten hierin is beperkt, maar het raakt zeker het domein van gemeentelijke taken en bevoegdheden. De VNG blijft het initiatief volgen en kijkt continu hoe we binnen de driehoek rijk - industrie - gemeente kunnen bijdragen aan verduurzaming.

Koers in 2026

- In 2026 ondersteunen we gemeenten met inzet op de interbestuurlijke samenwerking voor de aanpak van netcongestie en de uitvoering van de afspraken in de Wcw en Wgiw. De warmtetransitie belandt hiermee in een andere fase, wat extra aandacht van de VNG vraagt.
- De VNG verzwakt de inzet op lerende netwerken en vult ons netwerk waar nodig aan door netcongestie en warmtevraag steeds meer te koppelen aan de woningbouw golf en de grote verbouwing van Nederland. Met de aankomende woningbouw golf wordt ook hier opgeschaald, zodat energie- en warmtevragen in de pas lopen met de bouwopgave. Dit draagt bij aan het vergroten van de gemeentelijke capaciteit en helpt netcongestie en bouwvertragingen te voorkomen. Hiervoor is het essentieel dat de samenwerking op regionaal niveau en met de verschillende stakeholders, met name de netbeheerders, doorgaat en verbetert.
- In 2026 zetten we in op kennisproducten die de vaardigheden versterken en het kennisniveau binnen gemeenten op peil houden in relatie tot nieuwe energievormen en infrastructuur.



4 Lokaal bestuur

Vertrouwen in de overheid is een groot thema in het domein van het lokaal bestuur. Een effectief democratisch samenspel draagt bij aan een krachtig lokaal bestuur. Dat bestuur oefent zijn taken steeds vaker uit in samenwerking met andere gemeenten en partners in de regio. Regionale samenwerking biedt kansen voor meer lokale uitvoeringskracht. Toch worstelen gemeenten er ook mee, omdat het lastig is om grip te krijgen op taken die regionaal worden uitgevoerd.

Veiligheid is van oudsher een kerntaak van de overheid. In dit domein spelen allerlei maatschappelijke trends die de speciale aandacht van gemeenten vragen. De toename van wapenbezit en misbruik van zwaar vuurwerk als explosief zijn daar voorbeelden van; zorgelijke ontwikkelingen die de opgave in het veiligheidsdomein veranderen. Ook geopolitieke spanningen, hybride dreigingen en klimaatverandering werken op lokaal niveau.

De juridische inzet van de VNG is een vertrouwd onderdeel; gemeenten maken dankbaar gebruik van de modelverordeningen. Goed beleid begint bij goede wetgeving. Daar is onze lobby op gericht.

Voor wat betreft de financiën hopen we dat de situatie vanaf 2026 rooskleuriger is en we onze inzet kunnen richten op verbeteringen in het stelsel: zoals de verdeling, verantwoording en het toezicht op de middelen van gemeenten.

De VNG-rol van collectieve werkgeversfunctie heeft als voordeel dat gemeenten een aantrekkelijke werkgever voor hun werknemers blijven. Dit is belangrijk, want werknemers in de gemeentelijke sector zijn de basis voor de dienstverlening aan de inwoners.

Arbeidsmarktkrapte is een urgent thema. De VNG wil oplossingen vinden voor de personeels-tekorten door ons te richten op de arbeidsmarkt van de toekomst en op innovatie.

Het belang van kennisdeling is alleen maar toegenomen; en dat geldt voor het hele domein van lokaal bestuur en veiligheid. We intensiveren het delen van voorbeelden, zodat we optimaal leren van elkaar, in een knooppunt van netwerken.

4.1 Goed lokaal bestuur

In Nederland heeft het lokaal bestuur een zeer sterke traditie. Gemeenten zijn democratisch, rechtsstatelijk en geografisch verankerd. Het lokaal bestuur krijgt elke dag ontzettend veel voor elkaar. Dit geeft houvast, ook als de overheid aan vertrouwen lijkt in te moeten. We zetten in op een betrouwbaar, benaderbaar en wendbaar lokaal bestuur. We zoeken hierin steeds naar mogelijke verbeteringen; dit geeft gemeenten handelingsperspectief.

Trends & ontwikkelingen

Veel rapporten laten het zien: het vertrouwen in de overheid staat onder druk. Dat is zorgelijk, ook vanuit de benodigde legitimiteit die nodig is om taken uit te voeren. Dit vraagt om zelfreflectie van zowel het rijk als het lokaal bestuur.

We maken de komende jaren werk van de uitvoering van de pijlers uit de eigen agenda op Lokaal Bestuur. Versterken van betrouwbaarheid en benaderbaarheid zijn daarin belangrijk. Menselijke communicatie en vakmanschap zijn essentiële waarden voor een goed lokaal bestuur. Zo ook grip en handelingsperspectief in regionale samenwerking. Net als goede interbestuurlijke verhoudingen met het rijk en kennis van inwonersparticipatie; hoe geef je inwoners een stem.

We blijven onze lobby voeren voor goede wetgeving en positie van lokale media in het mediabestel, adequate taken en bevoegdheden van het lokale bestuur, en uitvoerbare betaalbare verkiezingen waarbij digitale mogelijkheden beter worden benut.

Koers in 2026

- We zorgen voor een inwerkprogramma en een goede informatiepositie voor (nieuwe) raadsleden, die na de gemeenteraadsverkiezingen starten. We doen dat onder andere door extra bijeenkomsten te organiseren (Raad op Zaterdag).
- In 2026 hebben we een positie bepaald over digitale onafhankelijkheid en betrouwbare informatie vanuit het perspectief van de lokale democratie.
- In 2026 ligt er een whitepaper over de vernieuwing van de lokale democratie.

- We faciliteren het lokale gesprek over goed lokaal bestuur door middel van het uitvoeren van een game en het bieden van handelingsperspectief. We organiseren daarvoor roadshows in het land.
- We maken een leeraanbod van vernieuwende inwonersparticipatie, het faciliteren van burgercollectieven en gemeenschappen.
- We faciliteren het gesprek bij gemeenten over de uitvoering van lokale participatieverordeningen.
- We vullen een expertfunctie in voor (het functioneren van) de ondersteuning van gemeenten in regionale samenwerkingsverbanden. We beginnen daartoe met een proeven in het domein van de fysieke leefomgeving.

4.2 De veilige gemeente

Veiligheid is van oudsher een kerntaak en een basisvoorwaarde voor een leefbare en kansrijke omgeving om in te wonen en te ondernemen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale veiligheid van de inwoners. De VNG behartigt de belangen van gemeenten om haar regierol in het veiligheidsbeleid te kunnen vormgeven en ondersteunt ze in de uitvoering van haar taken. Bijvoorbeeld in het versterken van de informatiepositie, de aanpak van ondermijning, het veilig kunnen uitoefenen van haar dienstverlening (veilige publieke taak) en het organiseren van toezicht en handhaving in de openbare ruimte.

Trends & ontwikkelingen

De opgaven waar gemeenten voor staan zijn aan het veranderen. Denk aan technologische en digitale ontwikkelingen maar ook individualisering, onzekerheid en mogelijke militaire of digitale dreiging. Ook het gebruik van extensief geweld en explosieven zorgen voor nieuwe en/of veranderende opgaven binnen het veiligheidsdomein.

Op een groot aantal onderdelen hebben gemeenten sterk de behoefte om lokaal het verschil te maken voor inwoners. Door de operatie samen slimmer te organiseren om ook de eigen slagkracht te versterken. En waar nodig op meer uniforme wijze, zonder afbreuk te willen doen aan de lokale politiek- bestuurlijke autonomie en behoeften van gemeenten.

We veranderen mee in de maatschappelijke ontwikkelingen die vragen om een bijgestelde koers en andere inhoudelijke thema's waar we de belangenbehartiging en ondersteuning vormgeven. We versterken de lokale aanpak.

Koers in 2026

- In 2026 hebben we een nieuw model Integraal Veiligheidsplan voor gemeenten.
- In 2026 zetten we in op structurele rijksmiddelen voor de preventieve wijkaanpak. We ondersteunen gemeenten in de versterking van de samenwerking met de politie, en leveren een bijdrage aan de uitvoering van de visie op de politiefunctie.
- We helpen gemeenten in de informatiepositie op maatschappelijke onrust en we werken mee aan een duurzaam toekomstmodel voor gemeenten hoe om te gaan met demonstraties.
- De gemeentelijke leerkringen over Veilige Publieke Taak, aanpak Corruptie en Explosieven bouwen we verder uit. We versterken de rol van gemeenten in een weerbare veerkrachtige samenleving die voorbereid is op militaire en/of digitale dreiging.
- In 2026 ondersteunen we gemeenten op de onderwerpen polarisatie en maatschappelijke onrust, door middel van een netwerk en loket.

4.3 De weerbare gemeente

Een weerbare maatschappij draagt bij aan de bescherming van onze veiligheid, vrijheid, welvaart en waarden. Dit geldt niet alleen bij hybride aanvallen of een militair conflict, maar ook bij andere crises of rampen, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen. Dat raakt tal van verantwoordelijkheden van gemeenten en regio's in diverse sectoren, niet in de laatste plaats die voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing. We moeten ons echter voorbereiden op het feit dat de overheid niet in alle gevallen in staat zal zijn om alles op te lossen. Daarom moet de samenleving als geheel meer doordrongen raken van het belang van zelf- en samenredzaamheid, zodat individuen en gemeenschappen beter voorbereid zijn op mogelijke crises. Hier ligt een belangrijke rol voor gemeenten en veiligheidsregio's om de kracht van burgers en organisaties te verbinden aan de weerbaarheidsopgave.

Trends & ontwikkelingen

De recent oplopende geopolitieke spanningen en de militaire hybride dreigingen zijn extra aanleiding om als gemeenten een substantiële bijdrage te leveren aan de weerbaarheid en veerkracht van Nederland. Op basis van eigen taken (bevolkingszorg, rampen en crises, brandweer en geneeskundige hulp, maar ook waterzuivering, huisvesting, infra, energie et cetera), en daartoe opgeroepen door het kabinet en de Europese Commissie. We moeten ons voorbereiden op grootschalige en langdurige uitval van kritieke voorzieningen, als samenleving en als overheden. Tenslotte hebben we ook rekening te houden met een zogenaamd artikel 5 NAVO-scenario waarbij gemeenten ook een rol zullen krijgen in de opvang van gewonden, krijgsgevangen en vluchtelingen.

Gemeenten zorgen ervoor dat hun eigen democratische besluitvorming, taakuitvoering en bedrijfsvoering ten allen tijde doorgang kunnen vinden, bijvoorbeeld door analoge protocollen te ontwikkelen én te oefenen. Door steunpunten in te richten, borgen gemeenten in tijden van crisis informatievoorziening en het verstrekken van noodvoorzieningen aan de meest kwetsbaren. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het versterken van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid, want de overheid kan het niet alleen. Een goede samenwerking tussen bedrijfsleven, inwoners en overheid - the whole of society approach - is essentieel.

Koers in 2026

- In 2026 hebben alle gemeenten en veiligheidsregio's de mogelijkheid om voldoende noodsteunpunten in te richten, langs uniforme kaders en protocollen zodat hier door andere ketenpartners op aangesloten kan worden. Hierover komen bestuurlijke sectorale afspraken.
- In 2026 hebben alle gemeenten hun BedrijfsContinuïteitsManagement-plannen geüpdated, waarbij de kwetsbaarheden van digitalisering en digitale soevereiniteit zijn geadresseerd. Iedere gemeente heeft deel kunnen nemen aan een crisisoefening, al dan niet in veiligheidsregio-verband.
- De VNG biedt gemeenten handreikingen ten behoeve van weerbaarheid en veerkracht. Denk hierbij aan het versterken van de maatschappelijke netwerken in de gemeente, of het in kaart brengen van de meest kwetsbaren in diverse type crises. Zie ook het eerder genoemde model [Integraal Veiligheidsplan](#) en de koers op de [digitale samenleving](#).

4.4 Gemeenterecht

Het juridische team van de VNG ondersteunt en adviseert gemeenten op het gebied van het staats- en bestuursrecht, het overheidsprivaatrecht en het vormgeven van modelverordeningen. De VNG richt zich op het beheer en de juridische control van alle VNG-modelverordeningen en het behartigen van de belangen van gemeenten op een aantal generieke wetten zoals de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, de Wet open overheid en het Burgerlijk Wetboek. De VNG ondersteunt de uitvoering bij gemeenten met publicaties over actuele juridische onderwerpen, relevante kennisbijeenkomsten, een vraagbaakfunctie en het beheer van diverse netwerken. Bovendien organiseren we ieder jaar een groot congres dat zich exclusief richt op kennisopbouw en versterking van het netwerk voor gemeentejuristen.

Trends & ontwikkelingen

Taakverzwaring, schaalvergroting en intergemeentelijke samenwerking in verschillende, opgavegerichte verbanden hebben invloed op het functioneren van gemeenten. Aan een dynamisch lokaal bestuur in combinatie met voortdurende taakverzwaringen kleven veel juridische consequenties.

Extra taken leiden immers vaak tot meer regeldruk. In 2026 leiden de gemeenteraadsverkiezingen wellicht tot andere keuzes en verschuiving van beleidsprioriteiten.

Een belangrijke ontwikkeling is het responsieve karakter van de rechtsstaat. Dat wil zeggen: een rechtsstaat waarin inwoners en ondernemers ervaren dat het om hen te doen is. Het is aan de gemeente om tot een adequate belangenafweging te komen.

Het kabinet werkt aan de implementatie van het wetsvoorstel om de waarborgfunctie in het bestuursrecht te versterken. Dit beginsel houdt in dat het bestuursorgaan zich bij het uitoefenen van zijn taak dienstbaar dient op te stellen. Het wetsvoorstel richt zich ook op meer maatwerk bij bestuursorganen en de mogelijkheid rekening te kunnen houden met het daadwerkelijke vermogen van burgers om in actie te komen naar aanleiding van overheidshandelen ('doenvermogen'). De VNG staat achter de uitgangspunten van het wetsvoorstel, maar wel willen we veel meer aandacht voor de uitvoering van de kabinetsplannen voor gemeenten.

De bevindingen van de staatscommissie Rechtsstaat hebben naar verwachting de nodige juridische gevolgen. De VNG betreft lokale bestuurders en ambtenaren bij de plannen met onder andere een richtinggevend essay.

Gemeenten zetten steeds meer digitale technologieën in om maatschappelijke opgaven op te pakken en de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. Digitalisering biedt veel kansen maar roept ook vragen op, bijvoorbeeld op het gebied van privacy en grondrechten. Die hebben een belangrijke juridische component. In 2026 brengt specifieke expertise in de juridische functie van de VNG de juridische gevolgen van de snelle technologische veranderingen voor gemeenten in kaart.

Tenslotte staan gemeenten ook voor een toename van juridische vraagstukken binnen de maatschappelijke opgaven. Na invoering van de Omgevingswet werkt het lokaal bestuur aan een grootschalige klimaat- en energietransitie. Vanwege de complexiteit in zowel regelgeving als uitvoering is er binnen deze onderwerpen een toename van de vraag van gemeenten voor ondersteuning op juridisch gebied. Datzelfde geldt voor veel andere onderwerpen binnen het sociaal domein en het informatierecht. Het maken van modelverordeningen en het geven van wetgevingsadvies is een belangrijk onderdeel van de uitvoeringskracht van de VNG. Daarom is het wenselijk dat kwaliteit en de benodigde capaciteit in orde zijn. Het opstellen van modelverordeningen, het geven van wetgevingsadvies en het juridisch adviseren in individuele gevallen zijn voor gemeenten van groot belang: de VNG-leden waarderen de producten zeer.

Koers in 2026

- In 2026 bouwt de VNG de dienstverlening aan de leden verder uit door het aanbieden van een adequaat en volledig pakket met geactualiseerde modelverordeningen. Daarmee beschikken nieuwe raads- en collegeleden bij hun aantreden na de gemeenteraadsverkiezingen direct over de juiste en meest actuele informatie.
- De model-Algemene Plaatselijke Verordening wordt grondig herzien vanwege de relatie met de Omgevingsplannen die gemeenten moeten maken. We leveren op 31 december 2026 een compleet gereviseerde model-APV.
- Met behulp van structurele GGU-financiering zet de VNG in op een intensivering van de juridische inzet en advisering.
- Vanaf 2026 verwacht de VNG een grondige herziening van het algemeen bestuursrecht. Wij houden daarbij de uitvoerbaarheid en eventuele extra kosten voor gemeenten in de gaten, en vertalen de gevolgen ervan bovendien in publicaties en handreikingen.
- De VNG blijft in 2026 een krachtige lobby voeren voor het codificeren van de mogelijkheid om geschillen tussen de verschillende bestuurslagen aan een rechterlijke instantie voor te leggen.

4.5 Gemeentefinanciën

De VNG ondersteunt en adviseert leden over alles wat met gemeentefinanciën en -belastingen te maken heeft. We behartigen de belangen van de gemeenten in de gesprekken met het rijk over de bekostiging van de taken van gemeenten, onder andere via het gemeentefonds en de verdeling daarvan. Daarnaast ondersteunen we de uitvoering door het beschikbaar stellen van modelverordeningen en handleidingen in de lokale heffingen.

Trends & ontwikkelingen

Na de gemeenteraadverkiezingen van 2026 worden er nieuwe coalities gesmeed. De belangrijkste vraag is: binnen welke financiële kaders gebeurt dit? Afgelopen jaren heeft de VNG vol ingezet op een zo goed mogelijke financiële uitgangspositie voor gemeenten vanaf 2026. Dat zullen wij blijven doen.

Naast de omvang van de koek, gaat het in 2026 ook om de verdeling van de koek. Dat is intern een spannend traject, omdat geld tussen de leden wordt verdeeld. In 2026 worden nieuwe aanpassingen van het verdeelmodel Gemeentefonds verwacht, welke per 2027 ingaan. VNG is actief deelnemer van dit traject en probeert de belangen van alle gemeenten zo goed mogelijk te dienen.

De verkiezingen bieden ook kansen voor nieuwe instrumenten, bijvoorbeeld binnen de lokale heffingen. Daar ontwikkelen wij waar mogelijk actief, samen met onze leden, nieuwe initiatieven en brengen deze ter tafel bij de betreffende vakdepartementen.

Koers in 2026

- Wij blijven strijden voor een goede balans tussen taken en middelen. De situatie maakt dat we nog slimmer moeten samenwerken en zaken zo efficiënt mogelijk proberen te organiseren. Maar soms ook heffingen inzetten om het uitvoeren van taken betaalbaar te houden. VNG neemt hier een rol in, onder andere door als verbinder goede voorbeelden tussen de leden te delen en het ontwikkelen en verbeteren van het gemeentelijk instrumentarium.
- We vervangen de software van TIOX in het GGU-project WOZ Datacenter. De huidige software dateert uit 2007 en is aan vervanging toe, want die is niet goed meer te onderhouden. Hiervoor is naar verwachting een flinke investering nodig, mede omdat we gedurende de herbouw het oude systeem ook nog moeten onderhouden. De exacte investering is nog niet bekend.

4.6 Werkgeversfunctie

De VNG verzorgt de collectieve werkgeversfunctie voor onze 342 leden. Dit doen wij door het afsluiten van de Cao Gemeenten en de pensioenregeling ABP voor de werknemers in de gemeentelijke sector. Daarvoor trekken we samen op met de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO) met ruim 200 leden.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt sluiten wij - samen met de werkgeversvereniging Cedris - de Cao Sociale Werkvoorziening en de Cao Aan de slag met de pensioenregeling PWRI (Pensioenfonds Werk en (re)Integratie) af. Ook behartigt de VNG de belangen van de politieke ambtsdragers voor hun rechtspositie en pensioen in het Overleg Rechtspositie Decentrale Politieke Ambtsdragers met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Trends & ontwikkelingen

Door demografische ontwikkelingen houdt de krapte op de arbeidsmarkt nog jaren aan.

Dit vraagt van gemeenten en de gemeentelijke organisaties om zich als aantrekkelijk werkgever te blijven profileren ten opzichte van andere sectoren. Daarnaast is het essentieel om samen te werken en innovatieve oplossingen te benutten, zoals het slimmer organiseren van werkprocessen en het voortdurend aandacht houden voor het behoud en ondersteunen van de ontwikkeling van de medewerkers, zodat de dienstverlening aan de inwoners op peil blijft.

De Europese en Nederlandse wetgeving op het terrein van arbeidszaken blijft voortdurend in beweging. Dit geldt onder andere voor het thema Arbeidsvoorwaarden: Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) met regels over flexibel werk en vaste contracten, de Wet op de cao met bepalingen over collectieve arbeidsovereenkomsten, de sociale zekerheidswetgeving met regels rondom sociale uitkeringen en verzekeringen, de wet op de loonbelasting met voorschriften over loonheffingen en belastingen. Het thema Veilige werkomgeving en arbeidsomstandigheden: Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) met regels voor veiligheid, gezondheid en welzijn op de werkvloer. Het thema Verlofregelingen: Wet arbeid en zorg (WAZO) met bepalingen over verschillende vormen van verlof, zoals ouderschapsverlof en zorgverlof. Deze wetten en regelingen worden regelmatig aangepast om in te spelen op ontwikkelingen in de arbeidsmarkt en maatschappelijke behoeften. Samen met de Zelfstandige Publieke Werkgevers (de werkgeverskoepel van de drie decentrale overheden en zeven onderwijssectoren) voert de VNG een lobby op deze thema's in afstemming met VNO/NCW/MKB. Daarnaast bewaken we dat onze cao-afspraken binnen deze wettelijke kaders passen, en informeren we onze leden hierover.

Bij het schrijven van deze kadernota loopt de Wet toekomst pensioenen nog binnen het voorgenomen tijdschema, alle pensioenfondsen moeten vóór 1 januari 2027 hun transitie naar de nieuwe wetgeving hebben afgerond. PWRI is overgegaan per 1 januari 2025, het ABP wordt verwacht per 1 januari 2027, en daarna kunnen de pensioenen van de wethouders worden ondergebracht bij het ABP.

In 2025 worden besluiten genomen over de arbeidsmarktinfrastructuur (de wet Suwi: wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, Participatiewet). Op basis van die besluitvorming én afspraken over financiering met het ministerie van SZW én de leden van de VNG wordt voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt afspraken gemaakt onder welke arbeidsvoorwaarden of regelingen zij aan het werk, en/of kunnen - waar mogelijk - worden begeleid naar regulier werk.

Gemeenten kunnen bij het begeleiden van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ook een werkgeversfunctie inzetten. Die functie is nauw verbonden met de beleidsinzet op het gebied van werkzekerheid, het beschut werk, de banenafpraak en sociaal ontwikkelbedrijven. De Cao Aan de slag biedt het arbeidsvoorwaardelijk kader, soms voor altijd (beschut werk) en soms tijdelijk als opstap naar regulier werk. De toekomst van die cao is afhankelijk van de uitkomsten van de gesprekken met het kabinet over aanvullende financiering.

Koers in 2026

- In 2026 blijft de VNG haar leden actief ondersteunen tot en met 2027 met het driejarige programma Arbeidsmarktkrapte. Het programma biedt gemeenten al concrete handvatten, zoals handreikingen, pilots, leer- en ontwikkelnetwerken en een gerichte campagne. Daarnaast worden succes- en faalfactoren inzichtelijk gemaakt.
- In nauwe samenwerking met onder andere het A&O fonds, VNG Realisatie en VNG Connect bepalen we welke initiatieven van waarde zijn voor gemeenten en worden geborgd in de lijn. In 2025 wordt, in samenhang met het programma Focus op Uitvoering, besluitvorming voorbereid voor de ALV om (arbeidsmarkt)krapte vanaf 2027 integraal binnen de VNG te agenderen. Het jaar 2026 fungeert als een overgangsperiode, waarin het programma wordt afgebouwd en overbrugd naar een structurele aanpak.
- In 2026 sluit de VNG waar nodig cao's af met de vakbonden. Ook voert de VNG samen met de WSGO en de vakbonden diverse onderzoeken uit om de Cao Gemeenten en Cao SGO actueel, aantrekkelijk en passend bij de technologische ontwikkelingen te houden. Daarnaast onderhandelt VNG over de pensioenregelingen, lobbyt ten behoeve van wetgeving die eraan komt, ontwikkelt beleid en past de cao-inzetten aan op basis van de wensen van de leden en de actuele wettelijke kaders.



5

Digitale samenleving

We leven in een digitale samenleving, het raakt de levens van onze inwoners. Digitalisering is kernonderdeel van vrijwel elk beleidsdomein en is bepalend voor onze dienstverlening. De impact groeit de komende jaren alleen maar verder, met name door de sprong in AI. Van democratie tot bestaanszekerheid; digitalisering is overal. Digitalisering heeft ons veel opgeleverd, maar is niet als vanzelf veilig bruikbaar voor onze opgaven, of verantwoord inzetbaar. Niet alleen de baten, maar juist ook de risico's zijn meer dan ooit zichtbaar. Machtsconcentratie bij de big tech, het toeslagenschandaal en desinformatie op sociale media zijn een paar voorbeelden. Hier is regie op nodig van een actieve, beschermende overheid. Een overheid die richting geeft, kaders stelt en samen sterk staat.

De VNG ondersteunt gemeenten hierbij. We kijken vooruit, helpen de bruikbaarheid van technologie te beoordelen en stellen de nodige kaders en (juridische) standaarden op. We organiseren samenwerking om de technologie verantwoord en veilig in praktijk te brengen. Door gemeenten zelf, maar nadrukkelijk ook met marktpartijen en andere spelers in het digitaliseringsveld. Zo zorgen we dat de inzet van technologie bijdraagt aan onze opgaven (zoals in het fysieke domein) en onze publieke kernwaarden (zoals democratie, autonomie en vrij ondernemerschap).

5.1 Digitale veiligheid & privacy

Vanuit de Agenda Digitale Veiligheid werken we collectieve oplossingen uit voor gemeenten en versterken we lokale bestuurders als opdrachtgever van ICT-diensten en bij inkoop, contract- en leveranciersmanagement van digitaal veilige technologie. Wij werken de komende jaren verder aan de volgende hoofdthema's:

Voorbereiding op digitale ontworping: Dit vraagt om een digitaal veiligheidsstelsel dat in samenhang werkt met het fysieke veiligheidsstelsel.

Weerbare inwoners en ondernemers: Het is cruciaal om inwoners en ondernemers te informeren en te trainen in digitale veiligheid, zodat zij zelfredzaam en weerbaar zijn tegen digitale bedreigingen.

Eigen huis/basis op orde - robuuste informatiebeveiliging: Dit omvat integraal risicomanagement, waarbij digitale risico's en privacybescherming gelijk meegewogen worden met de juridische en financiële risico's. Het planmatig implementeren van sterke beveiligingsmaatregelen, het monitoren en het regelmatig testen en updaten van systemen van de gemeentelijke dienstverlening en de fysieke leefomgeving worden reguliere onderdelen van procesmanagement.

Verder verkennen we of we het vraagstuk van **toezicht en verantwoording in de breedte** herzien, en of deze verbeterd en makkelijker gemaakt kan worden op basis van de lessen uit onder meer ENSIA.

Trends & ontwikkelingen

Voorbereiding op Europese en nationale wet- en regelgeving van belang, die overigens voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Het is essentieel dat deze regelgeving lokaal uitvoerbaar, haalbaar en betaalbaar is. Bovendien zijn sterk en integer leiderschap en voortdurende professionalisering van verschillende functies in de gemeente noodzakelijk om te kunnen sturen op digitale veiligheid en deze effectief te beheren en te verbeteren. Ook hebben we de arbeidsmarktkrapte het hoofd te bieden: Het aantrekken, behouden en opleiden van voldoende gekwalificeerd personeel is een uitdaging die moet worden aangepakt om de continuïteit en kwaliteit van digitale veiligheid te waarborgen.

Honderd procent veiligheid bestaat niet, maar informatiebeveiliging is wel een heel belangrijke voorwaarde. Gericht risicobeheer is noodzakelijk, waarbij digitale risico's net als juridische en financiële risico's worden meegewogen. Dit vraagt om een digitaal veiligheidsstelsel in

samenhang met het fysieke veiligheidsstelsel, een sterke lokale informatiepositie, de juiste expertise aan boord en structurele financiering. Bovendien is er aandacht nodig voor preventie, zoals het versterken van de digitale weerbaarheid van specifieke doelgroepen die kwetsbaar zijn voor online criminaliteit.

Belangrijkste ontwikkeling voor ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is de implementatie van de Cyberbeveiligingswet waaronder de BIO2 en de verantwoording daarover. Op dit moment is nog niet bekend welke wijzigingen hiervoor nodig zijn en welke impact dat heeft op gemeenten. Het vraagstuk van toezicht en verantwoording groeit sterk. Dit is het gevolg van stapeling van toezichtslast uit, onder meer, Europese wetgeving voor AI en data. Het vraagstuk wordt overheidsbreed herkend, de wens is een integrale oplossing. We verkennen of dit stelsel herzien kan worden, met heldere (interbestuurlijke) afspraken, hergebruik en gestandaardiseerde processen, op basis van de lessen uit ENSIA.

Koers in 2026

- In 2026 bereiden we gemeenten voor op het scenario van digitale ontwrichting. Oefenen is gemeengoed. We streven ernaar dat taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het digitale veiligheidsstelsel zijn geconcretiseerd, uitgebreid en vastgelegd. Er komt een meldvoorziening waarin bestuurders een melding kunnen doen van onrechtmatige of schadelijke online content. Ook werken we aan bewustwording bij bestuurders en ambtenaren.
- In 2026 helpen we gemeenten om de digitale weerbaarheid van hun inwoners en ondernemers te vergroten. We streven ernaar dat gemeenten over voldoende financiële middelen, expertise en mankracht beschikken om het onderwerp cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit op te pakken. Ook duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden van gemeenten, politie en OM draagt hieraan bij.
- Met het beleidsteam Digitale Veiligheid, de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en ENSIA ondersteunen we gemeenten in de versterking van hun digitale weerbaarheid.
- In 2026 maken we inzichtelijk wat gemeenten nodig hebben om te voldoen aan de zorg- en meldplicht die voortvloeit uit de cyberbeveiligingswetgeving.
- In 2026 ondersteunt de VNG bij de implementatie van een functionerende PDCA-cyclus en een werkend ISMS in samenhang met de ENSIA-processen. Constante, realtime dataverwerking over dreigingen en verantwoording vermindert de noodzaak voor lastminute inspanningen. Om de auditlasten verder te verlagen ten behoeve van de feitelijke veiligheid, pleit de VNG ervoor dat stelselhouders de verticale verantwoordingsverplichtingen harmoniseren.
- De VNG zet zich in 2026 in voor haalbare, betaalbare en uitvoerbare implementatie van de nieuwe richtlijnen uit de verschillende EU digital decade wetten ten aanzien van digitale veiligheid.
- In 2026 versterkt de VNG de professionalisering van de gemeentebestuurders, de ambtelijke top, gemeentesecretarissen en experts (zoals de adviseur openbare orde en veiligheid, chief information security officer, functionaris gegevensbescherming en privacy officer).
- In 2026 helpt de VNG om de effectiviteit via om- en bijscholing van het huidige personeelsbestand te vergroten. Dit is een van de manieren om arbeidsmarktkrapte het hoofd te bieden.
- De subsidie van ENSIA voor de tool loopt af. Basis voor een nieuwe subsidieaanvraag is hoe we omgaan met het aflopen van de huidige overeenkomst voor de tool en een mogelijke aanbesteding.
- De VNG wil in 2026 een vijftal principes in de interbestuurlijke afspraken verankeren: nabijheid, enkelvoudigheid, samenwerking, selectiviteit en proportionaliteit. Ze zijn afkomstig uit de Wet Revitalisering Toezicht (2012), waarvan de grondslag nog steeds een belangrijke basis vormt voor het VNG-standpunt over het efficiënter, effectiever en transparanter maken van interbestuurlijk toezicht binnen de digitaliseringswetgeving. Het gaat ons om de implementatie en adoptie van digitaliseringswetgeving en de mogelijkheden voor horizontaal en interbestuurlijk toezicht.

5.2 Verantwoorde inzet van digitalisering

Het beschermen van digitale grondrechten en de inbedding van ethiek vormen de basis voor het verantwoord gebruik van digitale technologieën binnen gemeenten. De Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 richt zich op het herstellen van de disbalans in de verhoudingen binnen digitalisering: tussen overheid en inwoners, tussen overheid en markt, en tussen overheden onderling.

De VNG ondersteunt gemeenten bij de implementatie van nieuwe en bestaande wet- en regelgeving, zoals de AVG, AI-verordening en NIS2 (in NL: Cyberbeveiligingswet), en zet in op collectivisering en een sterke samenwerking met medeoverheden. Gemeenten hoeven niet individueel het wiel uit te vinden, maar moeten kunnen aansluiten bij gezamenlijke initiatieven, standaarden en infrastructuren.

Digitale afhankelijkheid van grote niet-Europese techbedrijven zorgt voor een steeds groter risico op het verlies van grip op de betrouwbaarheid, wendbaarheid en weerbaarheid van onze digitale infrastructuur. Het is zorgelijk dat Europese, nationale en lokale overheden niet meer volledig in control zijn als het gaat om de ontwikkeling, het beheer en zeggenschap over hun ICT-systemen. Mondiale geopolitieke spanningen maken dit onderwerp zeer urgent.

Trends & ontwikkelingen

In 2026 verschuift de aandacht nog meer van beleidsvorming naar uitvoering, met de AI-verordening en de AVG als belangrijke kaders. Dit heeft impact op hoe gemeenten digitalisering inzetten en welke verantwoordelijkheden zij dragen binnen het bredere bestuurlijke veld. De disbalans in de drie verhoudingen uit de agenda Digitale Grondrechten en Ethiek zijn hierin richtinggevend.

Overheid – inwoner: Gemeenten hebben een belangrijke rol in het beschermen van grondrechten van inwoners in het digitale tijdperk. Een duurzame verbetering vraagt hierbij om een gecoördineerde aanpak in plaats van individuele initiatieven. De VNG kijkt hier hoofdzakelijk naar bestaande initiatieven en faciliteert samenwerking met medeoverheden. Hierdoor benutten gemeenten collectief bestaande kennis en infrastructuren.

Overheid – markt: De afhankelijkheid van grote niet-Europese techbedrijven blijft een risico voor gemeenten. De VNG zet in op gezamenlijke standaarden, publieke regie op digitalisering en betere onderhandelingspositie bij inkoop. Dit voorkomt vendor lock-in en versterkt de positie van gemeenten binnen de markt.

Overheid – overheid: Samenwerking tussen gemeenten, rijk en medeoverheden is cruciaal om versnippering tegen te gaan. De VNG zet in op collectivisering van digitale infrastructuur, gezamenlijke standaarden en een actieve coördinerende rol van de rijksoverheid. Dit voorkomt dubbel werk en zorgt ervoor dat lastige keuzes over digitale onafhankelijkheid en publieke regie gezamenlijk worden gemaakt.

Het is van grote noodzaak om op korte termijn de digitale autonomie en weerbaarheid van gemeenten te versterken. Ook op het niveau van de Europese Unie zien we een grote bereidheid om te versnellen op dit thema. Als VNG moeten we hier vlug op inspringen en gemeentelijke belangen verankeren. Bovendien is het van belang om een standpunt te bepalen zodat onze leden een handelingsperspectief krijgen. De VNG duidt de impact van digitale afhankelijkheid voor gemeenten en geeft een doorkijk over de gewenste beleidskaders en ondersteuning. Dat heeft onder andere betrekking op vraagstukken die zich voordoen rondom data-eigenaarschap, de transitie naar de cloud en de ingebruikname van AI.

In 2026 ligt de nadruk op collectieve oplossingen en efficiëntere samenwerking tussen overheden om de bescherming van digitale grondrechten en ethische afwegingen structureel te verankeren.

Koers in 2026

- In de verhouding overheid/inwoner ondersteunt de VNG gemeenten via bestaande (interbestuurlijke) initiatieven en handreikingen op het gebied van digitale ethiek en integrale compliance. De VNG zorgt ervoor dat deze kennis breed beschikbaar en toepasbaar is, zonder onnodige nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

- In de verhouding overheid/markt versterken we de regie op thema's zoals digitale dienstverlening en het gebruik van AI door gezamenlijke afspraken en standaarden, zodat gemeenten sterker staan bij inkoopvraagstukken en strategische leveranciersmanagement.
- Als het gaat om de verhouding overheid/overheid zet de VNG in op een gezamenlijke innovatie-infrastructuur en het voorkomen van niet-schaalbare initiatieven. We zetten in op een rijksoverheid die haar coördinerende rol serieus neemt en een gezamenlijke afweging van strategische keuzes faciliteert.
- In 2026 intensiveren we de VNG-inzet op het thema digitale afhankelijkheid. We richten ons op het ontwikkelen van overheidsbreed normatief leveranciersmanagement en een overheidsbrede cloudstrategie. We nemen regie op diverse lopende activiteiten, programma's en projecten die – in samenhang – kunnen bijdragen aan het versterken van de digitale autonomie van gemeenten. We ondersteunen onze leden concreet met handelingsperspectief en kennisdeling.

5.3 Verantwoord datagebruik en versterken informatiepositie

De VNG Datastrategie en de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) zijn instrumenten om de individuele positie van gemeenten als eerste overheidsorganisatie te verstevigen. We versterken hiermee de collectieve positie van gemeenten als één bestuurslaag. We zetten nadrukkelijk in op datagedreven werken voor maatschappelijke opgaven en ondersteuning aan gemeenten, en versterken de belangenbehartiging via datagedreven werken. Met het oog op verantwoord datagebruik bouwen we aan een datafundament met versnellers en kaderstelling. Waarbij we de noodzaak van standaardisatie niet uit het oog verliezen. De dataprojecten uit dit thema raken de maatschappelijke opgaven in alle beleidsdomeinen, en zijn te vinden in de hoofdstukken 2 t/m 4.

Trends & ontwikkelingen

Het vertrouwen in de overheid is deels veroorzaakt door de rol van data. Denk aan de toeslagenaffaire en de aanpak van de coronacrisis. Meer dan ooit hebben we een gedragen, transparante strategie voor verantwoord datagebruik nodig. De samenleving wordt steeds complexer, de grote maatschappelijke opgaven ingewikkelder. Het niet kunnen delen van data vormt een belemmering voor het oplossen van die vraagstukken. Terwijl het delen van data het vinden van oplossingsrichtingen vergroot.

Uiteraard is het delen van data niet altijd vanzelfsprekend en toegestaan. Om optimaal te kunnen profiteren van de kansen die data delen biedt, zijn een visie, een afsprakenstelsel en standaardisering nodig. Daarnaast kan collectief inkopen van data voor gemeenten besparingen opleveren. We zien over de hele linie een verschuiving van individueel naar collectief ontwikkelen en van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd ontwikkelen.

Het kennisnetwerk 'Data en Samenleving' is met 4.200 deelnemers een plek waar onze leden elkaar goed vinden voor kennisuitwisseling en gezamenlijke productontwikkeling. In 2026 verkennen we de koppeling van andere communities en hoe dit netwerk kan werken om met leden in gesprek te gaan over onder andere gewenste producten en inzet.

Koers in 2026

- Om versnippering van ICT-oplossingen te voorkomen, investeren we in 2026 in een samenbindende aanpak voor datagedreven werken, zodat we collectief beter in staat zijn de opgaven het hoofd te bieden.
- In 2026 versterken we de informatiepositie voor gemeentelijke opgaven in het sociaal en fysiek domein.
- In 2026 verkent de VNG hoe het kennisnetwerk 'Data en Samenleving' versterkt kan worden voor de samenwerking tussen gemeenten. We gaan in gesprek met leden over prioriteiten en collectieve ontwikkeling.

5.4 Innovatie-infrastructuur

In de aanpak van de maatschappelijke opgaven uit de omkeringsthema's liggen kansen om (nieuwe) technologie in te zetten. Gemeenten zien die ook. De VNG biedt een brede 'innovatie-infrastructuur' om met elkaar de waarde van die kansen te doorgronden, bijvoorbeeld via trendanalyses. En om te experimenteren in Werk aan Uitvoering (WaU)-pilots. Om producten en diensten te ontwikkelen (in de communities) en te beoordelen of die innovaties zich lenen voor doorontwikkeling en opschaling naar collectief gebruik vanuit het GGU (programma GROEI). Met GROEI bieden we gemeenten ondersteuning bij het opschalen van hun succesvolle innovaties naar breed en/of collectief gebruik. Daarnaast zet de VNG met de Gemeentedelers kansrijke innovaties van gemeenten in de spotlight. We leggen verbinding met de [Europese innovatie-infrastructuur](#) en we werken samen met decentrale overheden en kennisorganisaties aan kennisuitwisseling, krachtenbundeling en financiering voor [missiegedreven vraagstukken](#).

Trends & ontwikkelingen

De beweging naar nauwere samenwerking tussen gemeenten en ook overheidsbreed zet zich door. Innovatie vraagt allerlei disciplines en - voor grote impact - een fors schaalniveau. Daarom stimuleert de VNG gemeenten om elkaar te vinden en kritisch te beoordelen wat een innovatie betekent, en wat de grenzen daarvan zijn. En om in die beoordeling te kijken of zij hier gezamenlijk verder op willen investeren of collectiviseren. De VNG zorgt voor de verbinding met allerlei (inter-)nationale initiatieven. AI en Algoritmen blijven onverminderd belangrijk, waarbij er veel scherper wordt welke onderwerpen voor gemeenten écht meerwaarde bieden. Denk hierbij aan de inzet van AI rondom digitale assistentie; dat is digitale interactie en vraagbaak voor medewerkers, inwoners en bedrijven. Of verantwoord transcriberen van gevoelige 'keukentafelgesprekken' voor medewerkers. Maar ook het verlichten van de administratieve last bij bezwaar en beroep procedures (*legal tech*). Verantwoorde inzet van digitalisering en innovatief samenwerken blijven hierbij hét speerpunt. Zeker nu een deel van de leveranciers een expliciete politieke kleur heeft gekozen, waardoor de digitale publieke ruimte zijn neutraliteit heeft verloren. Daardoor komt onze grondwet op spanning te staan.

Koers in 2026

- In 2026 organiseren we verbinding, beoordeling en gezamenlijke ontwikkeling van innovaties, met behulp van Gemeentedelers en GROEI.
- In onze inzet focussen we ons op AI in thema's als digitale assistentie, verantwoord transcriberen en legal tech.
- We maken ons sterk voor een gemakkelijke en betaalbare inzet van verantwoorde digitalisering bij de overheid, onder andere via inkoopvoorwaarden.

5.5 AI en algoritmen

Het gebruik van AI en algoritmen door gemeenten biedt kansen voor betere dienstverlening, efficiëntere processen en beleidsmatige ondersteuning, maar roept ook vragen op over transparantie, uitlegbaarheid en digitale onafhankelijkheid. Gemeenten moeten wettelijke en ethische kaders naleven en tegelijkertijd ruimte houden voor innovatie en maatwerk. De VNG ondersteunt gemeenten door in te zetten op gezamenlijke kaders, een gedeelde innovatie-infrastructuur en interbestuurlijke samenwerking, zodat AI en algoritmen op een verantwoorde en effectieve manier worden toegepast.

Trends & ontwikkelingen

De impact van AI op gemeentelijke processen groeit, met name door de implementatie van de AI-Act en de bredere adoptie van (generatieve) AI binnen publieke dienstverlening. Dit brengt nieuwe verantwoordelijkheden en risico's met zich mee.

Verantwoord gebruik van AI: Gemeenten worden geconfronteerd met eisen rond transparantie, risicobeoordeling en governance. De VNG helpt hen om aan deze verplichtingen te voldoen, met de focus op collectieve oplossingen om versnippering te voorkomen.

AI en gemeentelijke besluitvorming: De inzet van AI binnen gemeentelijke processen raakt direct aan democratische legitimiteit en bestuurlijke verantwoordelijkheid. Zonder duidelijke kaders en sturing hierop dreigt een situatie waarin beslissingen worden beïnvloed door niet-transparante algoritmen, met risico's op willekeur en uitsluiting. De VNG zet in op bestuurlijke sturing, zodat AI alleen wordt ingezet op een manier die uitlegbaar, controleerbaar en democratisch verantwoord is.

AI in relatie tot leveranciers en de markt: Gemeenten zijn vaak afhankelijk van grote marktpartijen voor AI-oplossingen, waardoor vendor lock-in en een gebrek aan grip op technologie dreigen. De VNG zet in op gezamenlijke regie en strategisch leveranciersmanagement.

Interbestuurlijke samenwerking: De VNG werkt aan een gecoördineerde aanpak met het rijk en andere overheden om wetgeving uitvoerbaar te maken.

De focus voor 2026 ligt op collectieve ontwikkeling en implementatie, bestuurlijke sturing en het verminderen van digitale afhankelijkheid.

Koers in 2026

- We ondersteunen gemeenten bij de implementatie van de AI-Act en ontwikkelen met het rijk praktische methodieken en standaarden om de inzet van AI en verantwoord te laten toepassen, zonder dat gemeenten individueel alles moeten uitzoeken.
- De VNG werkt in 2026 aan een moderne visie op strategisch leveranciersmanagement. Zodat gemeenten goede afspraken over transparantie, verantwoordelijkheden en *compliance* met aanbieders kunnen maken. Het gaat om grip op AI in de markt.
- De VNG zet in op een gemeenschappelijke innovatie-infrastructuur, waarin *lessons learned* structureel worden vertaald naar collectieve oplossingen. Dit voorkomt dat gemeenten telkens vanaf nul moeten beginnen en maakt het mogelijk om schaalbare en herbruikbare AI-toepassingen te ontwikkelen.
- In 2026 zetten we in op een sterkere interbestuurlijke samenwerking, waarbij het rijk een coördinerende rol speelt en gemeenten structureel worden betrokken bij AI-beleid en wetgeving.



6

Versterken lokale uitvoering

Er liggen vele kansen om de lokale uitvoering te versterken. Denk bijvoorbeeld aan de digitale overheid. De VNG helpt gemeenten om data en digitalisering verantwoord te benutten en tegelijkertijd de (digitale) grondrechten van inwoners te waarborgen vanuit de menselijke maat. Vanuit gemeentelijk perspectief nemen we de regie en werken we samen met de relevante partners aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Wil de gemeentelijke informatievoorziening kunnen meebewegen, dan moet ze modern en flexibel zijn. Het vraagt om een informatiearchitectuur die is opgebouwd uit herbruikbare componenten, waarvoor standaarden nodig zijn op het gebied van architectuur, data-uitwisseling en koppelvlakken volgens de Common Ground visie.

Thema's als arbeidsmarktkrapte, gegevensdeling en vereenvoudiging van regelgeving vragen om gezamenlijke inzet van de overheden. We werken daarom mee aan de realisatie van een overheidsbrede loketfunctie die logisch verbonden is met de gemeentelijke dienstverlening. De digitale overheid raakt aan vele ontwikkelingen en onderwerpen.

Dit alles doen we om de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers te verbeteren. Ook uitvoerbare wet- en regelgeving is een weg naar sterke lokale uitvoering. We slaan bovendien de handen ineen op gebied van bedrijfsvoeringsfuncties zoals collectieve inkoop en contractbeheer. Het coöperatieve Risicobeheerfonds laat zien dat de bundeling van krachten ons verder brengt.

6.1 Inclusieve dienstverlening

In onze samenleving moet iedereen mee kunnen doen. Daarom maken we dienstverlening eenduidig, toegankelijk en begrijpelijk en investeren we in digitale inclusie. Gemeenten staan voor een betrouwbare digitale dienstverlening, met alternatieven voor inwoners en ondernemers die behoefte hebben aan persoonlijk contact en ondersteuning. We werken daarbij als één overheid samen met uitvoeringsorganisaties en medeoverheden.

Trends & ontwikkelingen

Betrouwbare overheidsdienstverlening is een belangrijk element in het contact tussen inwoners en overheid. Daarom ondersteunen we gemeenten om transparante dienstverlening te kunnen leveren. Een belangrijke sleutel daartoe is een goede gegevensdeling. Daarmee transformeert de dienstverlening van reactief en onpersoonlijk naar proactief en georganiseerd vanuit het perspectief van inwoners en ondernemers.

In samenwerking met uitvoeringsorganisaties en medeoverheden dragen we bij aan de uitwerking van Werk aan Uitvoering (WaU) die de beweging naar één overheid stimuleert. We ondersteunen gemeenten bij de regie op de informatiepunten digitale overheid (IDO), dragen oplossingen aan voor de vraagstukken die uit hulpvragen naar voren komen en behartigen interbestuurlijk de belangen van gemeenten rond die vraagstukken. Ook werken we aan meer eenduidige digitale dienstverlening samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en andere overheidsorganisaties.

Koers in 2026

- In 2026 monitoren we de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en bevorderen kennisdeling.
- We werken in het kader van het interbestuurlijke programma Werk aan Uitvoering aan verbetering van de overheidsbrede dienstverlening en de loketfunctie van de overheid.
- We werken aan meer uniforme digitale dienstverlening van gemeenten en andere overheidsorganisaties door gebruik te maken van NL Designsystem, mijn services en het platform dienstverlening.

6.2 Digitale overheid

De VNG helpt gemeenten om op een verantwoorde manier richting te geven aan digitalisering. Dit doen we met het oog op een betere uitvoering van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers enerzijds en de gemeentelijke bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken anderzijds.

De basiselementen daarvoor zijn: goede toegang van inwoner en ondernemer tot de digitale overheid, gegevensdeling en transparantie. Europese wetten en interbestuurlijke ontwikkelingen helpen om digitalisering in goede banen te leiden. Wil de gemeentelijke informatievoorziening kunnen meebewegen als onderdeel van de gehele digitale overheid, dan moet ze modern en flexibel zijn. En dit vraagt om samen werken en uitvoeren met medeoverheden, leveranciers en ketenpartners.

Trends & ontwikkelingen

De benodigde ontwikkeling van de gemeentelijke digitalisering krijgt vorm vanuit een interbestuurlijke benadering waarbij de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) op landelijk niveau een belangrijke basis vormt. Vanuit die basis ontstaat uniformiteit in datadeling in de vele ketens en taken waarin gemeenten met andere partijen samenwerken. Europese verordeningen en ambities beïnvloeden de Nederlandse digitalisering en de manier waarop inwoners en ondernemers met de overheid in verbinding staan.

Vanuit de informatiekundige visie Common Ground werken gemeenten – al dan niet in samenwerkingsverbanden – aan de transitie van de eigen informatievoorziening. Nieuwe standaarden en kaders geven richting aan die ontwikkelingen, net als interbestuurlijke bouwstenen.

De digitale transformatie krijgt in 2026 verder vorm. We helpen gemeenten om opgaven op een betrouwbare en effectieve manier te adresseren. Hierbij staat de mens centraal. Ons staat voor ogen: een basis waarin de potentie van digitalisering en data beter wordt benut voor toepassingen ten dienste van inwoners en ondernemers. Zo leggen we samen met partners een stevig fundament dat wendbaar is voor maatschappelijke en technologische veranderingen, de basis vormt voor vertrouwen, en kansen biedt voor de maatschappelijke vraagstukken waar gemeenten voor staan. Samen met partners ontwikkelen we bouwstenen en services waarmee alle gemeenten ondersteund worden om hun taken uit te voeren. Natuurlijk ondersteunen we gemeenten, leveranciers en ketenpartners bij het gebruik van afspraken, standaarden en kennisoverdracht. Daarbij zetten we ook een stap van Samen Organiseren naar het verkennen van Samen Uitvoeren op intergemeentelijk en interbestuurlijk niveau.

Met onze inzet rondom Regie op Datastelsels dragen we bij aan onze doelen: data beschikbaar te maken voor maatschappelijke opgaven en excellente dienstverlening. De informatiekundige visie Common Ground en het Federatief Datastelsel bieden daarbij belangrijke uitgangspunten. Die komen van pas in het standaardiseren van data en onbegrensde samenwerking (interoperabiliteit).

Koers in 2026

- Vanuit interbestuurlijke afspraken en samenwerken in ketens (domeinen) werken we in 2026 aan vergelijkbare uitgangspunten en resultaten bij de inrichting van de ondersteunende informatievoorziening.
- Onder de noemer Regie op Datastelsels werken we in 2026 beleidsmatig aan de generieke, domeinoverstijgende kaders die nodig zijn om data goed te organiseren. Dit doen we vanuit de taken van gemeenten als bronhouder en als gebruiker, passend bij onze informatiebehoefte.
- In 2026 passen we de interbestuurlijke en gemeentelijke kaders concreet toe in domeinen waar aan nieuwe datastelsels wordt gewerkt (zoals het Digitaal Stelsel Mobiliteit) alsook daar waar bestaande stelsels worden doorontwikkeld (zoals de basisregistraties). Dit als gevolg van Europese en/of nationale regelgeving.
- We focussen ons in 2026 ook op de ontwikkeling van een digitale identiteit. Dit doen we in verbinding met een strategie op bijbehorende vastlegging van persoonsgegevens zoals we dat al in de BRP en Burgerzaken doen.

- In 2026 gaan we voor een verbeterd stelsel voor toegang, machtigen en vertegenwoordigen. Onderdeel hiervan is de publieke wallet waarmee de burger straks (meer) controle heeft over het gebruik en uitwisseling van persoonlijke gegevens. Gemeenten gaan (verplicht) gegevens naar die wallets ontsluiten en walletdienstverlening bij de eigen fysieke en digitale loketten mogelijk maken.
- Bij informatiekundige vraagstukken sturen we in 2026 vanuit 'werken onder architectuur' op hergebruik van standpunten, afspraken, standaarden en bouwstenen zodat gemeenten minder variëteit in oplossingen ervaren.
- We zetten in op regievoering bij de inrichting van ICT en de omgang met data en algoritmes om zo de samenwerking met medeoverheden, uitvoeringsorganisaties en marktpartijen strategisch te organiseren.

6.3 Open overheid en archieven

Gemeenten moeten open en transparant zijn voor de samenleving. Dat doen ze door documenten openbaar te maken, te publiceren en duurzaam toegankelijk te bewaren. Hiermee dienen gemeenten de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling. Daarnaast wordt door publieke verantwoording bijgedragen aan de versterking van het vertrouwen in de overheid. Voorwaarde hiervoor is dat de informatiehuishouding op orde is en dat de duurzame toegankelijkheid van digitale documenten geborgd wordt. Hierbij dragen wij niet alleen bij aan de uitvoering van relevante wet- en regelgeving, maar ook aan de digitale transformatie bij gemeenten. Door gemeenten te helpen om de digitale basis op orde te krijgen, ontstaan er voor gemeenten kansen om de mogelijkheden van moderne technologie beter te benutten.

Trends & ontwikkelingen

Voor het herstel van vertrouwen in de overheid is versterking van de openheid en transparantie van het bestuur nodig. In een vitale democratie moeten burgers, onderzoekers en maatschappelijke organisaties de besluitvorming van de overheid kunnen controleren. Dit vraagt van gemeenten dat zij een open bestuurscultuur nastreven, met een moderne informatiehuishouding. Hiervoor moeten gemeenten de komende jaren een lokaal platform inrichten waarop zij relevante documenten actief openbaar kunnen maken. Met behulp van metadata worden deze documenten vindbaar in de landelijke voorziening. Daarnaast wordt de Archiefwet gemoderniseerd om beter aan te sluiten op het digitale tijdperk. In de toekomst moeten gemeenten documenten eerder overbrengen naar e-depots bij de archiefdienst. Bovendien dient elke gemeentelijke organisatie een archivaris aan te stellen. Wij helpen gemeenten bij het realiseren van een open bestuurscultuur door richting te geven aan het op orde brengen van de informatiehuishouding en door concrete oplossingen aan te reiken. Het voldoen aan de Woo en de nieuwe Archiefwet draagt daarmee in belangrijke mate bij aan de democratie en het vertrouwen van burgers in hun eigen gemeenten. Daarnaast draagt het strategisch implementeren van deze wetten bij aan het duurzaam verbeteren van de eigen bedrijfsvoering.

Koers in 2026

- In samenwerking met gemeenten werken wij in 2026 aan een visie op de informatiehuishouding die gemeenten in staat stelt om doelgericht en slagvaardig de digitale basis op orde te brengen.
- Via het meerjarenprogramma Grip op Informatie ondersteunen we gemeenten bij knelpunten bij invoering van de Woo en de gemoderniseerde Archiefwet.
- In 2026 zoeken we interbestuurlijk naar oplossingen voor digitale archivering en actieve publicatie van overheidsinformatie.
- Samen met de Adviescommissie Archiven actualiseren we de Selectielijst archiefbescheiden gemeenten en intergemeentelijke organen. Voor bijzondere categorieën zoals e-mail en tekstberichten ontwikkelen en beheren we specifieke selectielijsten.

- We helpen gemeenten om prioriteit te geven aan hun informatiehuishouding, door onder andere te werken aan het opstellen van voorstellen voor gemeentelijke coalitieakkoorden, en door op interbestuurlijk niveau vorm te geven aan een innovatieagenda voor informatiehuishouding en openbaarmaking.

6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht

Veel van het beleid dat in Den Haag wordt gemaakt vindt zijn uitwerking in gemeenten. Om beter aan te sluiten op de verwachtingen en behoeften van inwoners is de uitvoeringskracht van gemeenten onmisbaar. De ruim 180.000 professionals die bij gemeenten werken, weten wat er lokaal speelt en wat nodig is in de praktijk. Gemeenten willen realistische beloftes doen aan hun inwoners. Dat vraagt – zeker in tijden van schaarste – om balans in ambities, taken, middelen en uitvoerbaarheid van beleid.

Trends & ontwikkelingen

Het vertrouwen in de overheid is laag. Dit geldt voor de landelijke politiek, maar ook voor het werk van gemeenten. Juist in tijden van geopolitieke instabiliteit en een uitdagend politiek landschap is een sterke en stabiele uitvoering nodig om aan te sluiten op de verwachtingen en behoeften van inwoners. De lokale uitvoering moet kunnen waarmaken wat vanuit de landelijke en lokale politiek wordt beloofd en in beleid wordt bedacht. Het gezamenlijk optrekken van beleid en uitvoering is noodzakelijk.

Van één ding zijn we allemaal doordrongen: de uitvoering staat onder druk. Wekelijks worden nieuwe onderzoeken gepubliceerd die aantonen waar het precies knelt in de maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, bestaanszekerheid en woningbouw. De sleutels liggen bij vereenvoudiging, gegevensdeling en innovatie. De vraag is echter: hoe zetten we de stap van hierover praten en schrijven naar échte oplossingen? Het doorlopend toetsen van nieuwe wet- en regelgeving op maatschappelijk impact en op financiële en andere voorwaarden, dat staat ons te doen. Net als versnelling van de digitale agenda, minder complexe regelgeving en goede voorbeelden opschalen.

De huidige institutionele en organisatielogica is te veel gericht op deelbelangen van individuele departementen. Dit helpt gemeenten en in het bijzonder kwetsbare inwoners niet verder en schaadt het publieke belang. Voor vereenvoudiging moet je je dus niet enkel richten op de uitvoering, maar juist ook de politieke keuze(s) voorleggen voor een doorbraak. Meer mensen en meer geld zijn er niet. Dit vraagt politieke keuzes en anders organiseren. Want voor nieuwe maatschappelijke opgaven zijn creativiteit, nieuwe manieren van organiseren en inzet van nieuwe technologie als AI heel belangrijk om tot nieuwe oplossingen te komen. Door lokale successen vanuit GemeenteDelers en andere pilots te stimuleren worden deze lokale successen gedeeld, opgeschaald via GROEI en kunnen andere gemeenten hiermee hun voordeel doen.

Koers in 2026

- In 2026 adresseren we uitvoerbaarheid eerder in het beleidsproces van het rijk en zorgen voor kennisopbouw bij bestuurders en beleidscollega's.
- We leveren een gemeentelijke stand van de uitvoering op, om trends in de uitvoeringspraktijk van gemeenten te agenderen en knelpunten te signaleren en weg te nemen.
- We werken aan doorontwikkeling van bestaande en nieuwe producten om de uitvoerbaarheid te vergroten (zoals doorontwikkeling uitvoeringstoetsen, quick scans en invoeringstoetsen).
- We ondersteunen pilots om goede ideeën in de lokale praktijk te beproeven. Met de inzichten en oplossingen die hieruit voortkomen geven we de uitvoeringskracht van gemeenten een impuls.
- We werken en ondersteunen bij opschaling van succesvol bewezen pilots die de uitvoeringskracht van gemeenten versterken (in tijden van schaarste in middelen en personeel).

6.5 Collectieve dienstverlening en inkoopbeleid

Gemeenten besteden jaarlijks miljarden aan dienstverlening voor hun inwoners door de inkoop en aanbesteding van producten en diensten binnen strikte Europese en Nederlandse wet- en regelgeving. In toenemende mate is maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) uitgangspunt van inkopen, met een focus op besparingspotentieel en het afvlakken van meerkosten voor gemeenten. Deze geldstromen bieden gemeenten de mogelijkheid om maatschappelijke opgaven te sturen en tegelijkertijd bij te dragen aan de lokale economie. Zij kunnen hun inkoopkracht zowel individueel als gezamenlijk benutten, waarbij samenwerking – van kennisdeling tot gezamenlijke inkoop – bijdraagt aan een efficiëntere en effectievere besteding van gemeenschapsgeld. Door de collectieve diensten samen te organiseren maken we de dagelijkse uitvoeringspraktijk voor gemeenten eenvoudiger en sterker. De VNG behartigt gemeentelijke belangen bij ontwikkelingen in wetgeving en stimuleert, faciliteert en ondersteunt de samenwerking tussen leden en gelieerde organisaties.

Trends & ontwikkelingen

Veel gemeenten hebben te maken met krapte in geld en in mensen. Er is steeds meer aandacht voor kostenbesparingen en het beperken van meerkosten voor gemeenten. Door collectieve diensten samen te organiseren, wordt de dagelijkse uitvoeringspraktijk eenvoudiger en versterkt, waardoor gemeenten hun middelen effectiever kunnen inzetten. Door slim samen te werken in de uitvoering proberen we kosten op duurzame en sociale wijze te reduceren. De VNG draagt daaraan bij door collectieve diensten, en het faciliteren van kennisdelen en samenwerken in de regio.

De VNG organiseert de collectieve diensten op een robuuste, toekomstbestendige wijze. We bundelen interne activiteiten om deze effectief en efficiënt uit te voeren. We creëren één voordeur om tot een collectieve oplossing te komen en richten relatiemanagement in om onze leden en ketenpartners, zowel ambtelijk als bestuurlijk, in positie te brengen. We houden daarbij voortdurend contact met marktpartijen en leveranciers, waarbij we een afweging maken in gezamenlijke behoefte en gemeentelijke meerwaarde.

Vanuit collectieve diensten worden de randvoorwaarden inzichtelijk gemaakt, waarbinnen het mogelijk is om naar een systematiek van duurzame financiering toe te werken. Wetende dat de kosten voor de baten uit gaan, ontwikkelt de VNG zich om op langere termijn de collectieve diensten structureel te bestendigen. Essentieel bij deze ontwikkeling is het inzichtelijk maken van de geleverde meerwaarde voor gemeenten, en dit ten allen tijde voor het voetlicht te brengen. Variërend tussen maatschappelijke meerwaarde, het collectief ontzorgen door samen te werken, gerealiseerde besparing en minder meerkosten, belangenbehartiging, het opbouwen van een netwerk én systematiek van voortbrenging en samenwerking.

Koers in 2026

- We behartigen de belangen van gemeenten in de Europese en Nederlandse wetsvoorstellen voor aanpassing van de Aanbestedingswet 2012 en Wet Markt en Overheid.
- In 2026 zetten we in op de ondersteuning van gemeenten bij uitvoering van de MVOI-doelstellingen.
- We organiseren de collectieve diensten gezamenlijk en werken toe naar een structurele dienst met duurzame financiering.
- In 2026 richten we het relatiemanagement met zowel onze leden, inkoop samenwerkingen en stakeholders verder in, zoals andere aanbestedende diensten, leveranciers, departementen en PIANOo, het Expertisecentrum Aanbesteden.
- We werken aan het delen van inzicht in aanbestedingen van andere gemeenten en samenwerkingsverbanden en het versterken van het leveranciers- en contractmanagement.

6.6 Risicobeheer

In het kort, gaat risicobeheer over: Goed inspelen op onzekerheden met scenario's voor de voorstelbare risico's. Grip op de voorstelbare (verzekerbare) risico's tegen zo laag mogelijke kosten. Zó sturen en verantwoorden dat in de gemeentelijke organisatie en in het bestuur optimale risicoafwegingen worden gemaakt.

Kansen en risico's inschatten is de basis van goed bestuur. VNG Risicobeheer ondersteunt gemeenten hierbij. Voor de onberekenbare (onzekere) risico's gebeurt dit met data en AI, en (het uitwisselen van) kennis en methoden. Voor de berekenbare (verzekerbare) risico's streven we naar een Risicobeheerfonds. Dit is een coöperatief concept voor lagere premies, meer preventie en veiligheid, en minder personele inzet in gemeenten. VNG Risicobeheer richt zich op platformontwikkeling, beleid en uitvoering, met het oog op sterkere gemeenten. De prioriteiten zijn:

Risico Platform Overheden: VNG Risicobeheer faciliteert de professionele community van gemeentelijke concerncontrollers en strategisch adviseurs, het Risico Platform Overheden (RPO). Het RPO organiseert landelijke themabijeenkomsten, laagdrempelige online interview en één maal per jaar een landelijk congres.

Risicobeheerfonds: Met een coöperatieve eigen gemeentelijke schadeverzekeraar introduceren we een collectieve aanpak voor risicomangement van gemeentelijke gebouwen te versterken. Door een collectieve krachtenbundeling kunnen de premies omlaag en krijgen gemeenten de vastgoedportefeuille beter in beeld.

Meer strategisch vermogen met collectieve intelligentie: Door het verzamelen van data en het vertalen van ontwikkelingen en trends naar inzichten en samenhang, vergroten we het strategisch vermogen. We stimuleren de dialoog tussen gemeenten, en we ontwikkelen een AI Risico-assistent en een Risico App.

Zorgcontract 2.0: Het collectief zorgcontract met IZA, Menzis en CZ loopt af op 1 januari 2026. De inzet voor nieuwe afspraken is gericht op duurzame inzetbaarheid en vitale medewerkers met een vernieuwende – op data gebaseerde – aanpak.

Trends & ontwikkelingen

De risico's voor gemeenten veranderen door klimaatverandering, digitalisering en strengere wet- en regelgeving. Extreme weersomstandigheden vergroten de kans op schadeclaims, terwijl cyberrisico's en aansprakelijkheidskwesties gemeenten voor nieuwe uitdagingen stellen. Ook de verzekeraarbaarheid van publieke gebouwen en voorzieningen staat onder druk door stijgende premies en strengere voorwaarden.

Onze strategische koers sluit aan bij de meerjaren kadernota 2025-2028 en draagt bij aan een toekomstbestendig gemeentelijk risicobeheer.

Koers in 2026

- In 2026 versterken we risicobeheer door de inzet van proactieve preventie en collectieve oplossingen. Dat doen we door datagedreven risicobeheer; de inzet van AI en betere risicomodellen voor nauwkeurigere voorspellingen.
- Om stijgende risicokosten beheersbaar te houden, gaan we voor nieuwe financieringsmodellen.
- Onze koers in 2026 draait ook om versterkte samenwerking tussen gemeenten: kennisdeling en gezamenlijke aanpak van risico's.
- In 2026 gaan we voor uitbreiding van RPO en de AI Risico-assistent; ofwel de verdere ontwikkeling van innovatieve tools.
- Optimalisatie van Zorgcontract 2.0: Door maatwerkoplossingen voor ziekteverzuim.



7 Europa, Internationaal en Caribisch deel van het Koninkrijk

Wereldwijde uitdagingen zoals klimaatverandering, migratie en geopolitieke ontwikkelingen hebben directe invloed op het werk van gemeenten. Europese regels en wetten komen samen op gemeentelijk niveau. Internationale samenwerking biedt kansen voor belangenbehartiging, kennisdeling en projecten. De VNG vertegenwoordigt lokale overheden op Europees niveau en adviseert over internationaal beleid. Via netwerken als onze koepelverenigingen Council of European Municipalities and Regions (CEMR), United Cities and Local Governments (UCLG) en Europese samenwerkingsverbanden benadrukt de VNG het belang van lokaal bestuur in internationale agenda's. Ook Saba, Sint Eustatius, Bonaire, Aruba en Curaçao, de Caribische leden van de VNG, worden ondersteund.

De VNG doet een stap naar voren door zowel op Europees als internationaal niveau proactiever de belangen van de Nederlandse gemeenten te behartigen. Op Europees niveau maken we gebruik van het nieuwe momentum en de koers van de nieuwe mandaatsperiode van de Europese Commissie. Op belangrijke dossiers zetten we in op goede interbestuurlijke samenwerkingen met provincies, waterschappen en het rijk, zodat we gezamenlijk sterk staan in het beïnvloeden van wetgeving. Daarnaast voeren we op internationaal niveau projecten uit, vaak in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarmee we bijdragen aan de verbetering van lokale diensten en het aanpakken van uitdagingen in de gemeenschappen van de landen waar we actief zijn.

7.1 Europa

Gemeenten zijn op allerlei manieren betrokken bij de uitvoeringspraktijk van Europese wetgeving, bijvoorbeeld op het gebied van milieu, energie, mobiliteit, digitale zaken, lokale democratie en economie. Daarnaast zetten gemeenten zich actief in om Europese wetgeving goed uitvoerbaar te maken voor lokale overheden in heel Europa. Daartoe dragen we de benodigde praktijkvoorbeelden en informatie aan bij de Europese instellingen. Onze inzet stoelt op drie pijlers. De eerste pijler is: proactief verbinden en beïnvloeden - sterkere bruggen naar Brussel. De tweede pijler is het versterken van interbestuurlijke en grensoverschrijdende netwerken. Kennis als kracht, is pijler drie. We vergroten Europees bewustzijn voor meer invloed.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten spelen een cruciale rol in de groene en digitale transitie. De EU werkt met de 'Clean Industrial Deal' aan een duurzame industrie en stimuleert digitalisering. De VNG ondersteunt lokale initiatieven op het gebied van [energietransitie en slimme technologieën](#). Om deze ontwikkelingen te versnellen, zet de EU in op versimpeling van regelgeving en komt implementatie van regels centraal te staan. Dit past perfect in de VNG focus op het belang van uitvoering in nationale en Europese beleidsvorming. Daarnaast is concurrentievermogen een EU-speerpunt. Met het 'Kompas voor het concurrentievermogen' wil de EU innovatie en productiviteit versterken. De VNG ondersteunt gemeenten bij het stimuleren van economische groei in alle regio's. De VNG zet zich in voor voldoende lokale en regionale EU-fondsen binnen het Meerjarig Financieel Kader (MFK), zodat gemeenten de ruimte krijgen om hun ambities waar te maken. Door geopolitieke ontwikkelingen worden defensie en veiligheid belangrijker. Dit raakt ook aan het werk van gemeenten, bijvoorbeeld in hun beleid voor weerbaarheid.

Koers in 2026

- Door vroegtijdige signalering en strategische dialoog zorgen we dat gemeentelijke belangen helder en krachtig worden ingebracht in Europese besluitvorming. De start van een nieuwe beleidscyclus biedt een uitgelezen kans om relaties in Brussel te versterken. Het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie vormt hierbij een belangrijke basis voor de Europese agenda van de VNG. We zetten met de Europese agenda in op het proactief benaderen van Europarlementariërs en beleidsmakers bij de Europese Commissie en zetten

stappen op concrete dossiers. De VNG-delegatie in het Europees Comité van de Regio's speelt hierbij een sleutelrol.

- We intensiveren in 2026 de interbestuurlijke samenwerking richting Brussel. Door een gezamenlijke interbestuurlijke agenda en concrete samenwerkingsafspraken met het rijk en andere decentrale koepels, vergroten we de invloed van gemeenten op de Nederlandse EU-standpunten. Daarnaast verkennen we hoe een VNG EU-fondsenbureau gemeenten kan helpen bij het benutten van Europese financieringskansen.
- Gemeenten hebben steeds meer te maken met de impact van Europese regelgeving op hun lokale beleid. Daarom zetten we in 2026 in op het vergroten van het Europees bewustzijn, met betrouwbare en toegankelijke informatievoorziening.

7.2 Internationaal

Internationale ontwikkelingen op het gebied van klimaat, veiligheid, de arbeidsmarkt en migratie beïnvloeden direct de Nederlandse gemeenten. Die gevolgen werken door op lokaal beleid. Zo legt de opvang van vluchtelingen en andere migranten een groeiende druk op gemeenten. Tegelijkertijd nemen wereldwijd verstedelijking, klimaatverandering, migratie, geopolitieke verschuivingen en instabiliteit toe, wat zowel uitdagingen als kansen voor innovatie en samenwerking biedt. Lokale overheden spelen een cruciale rol in het vinden van oplossingen die aansluiten bij de behoeften van hun inwoners. Daarom blijft VNG International zich namens de VNG en Nederlandse gemeenten inzetten voor de versterking van goed functionerend lokaal bestuur wereldwijd.

Trends & ontwikkelingen

Het Nederlandse kabinet gaat de inzet op ontwikkelingssamenwerking sterker richten op Nederlandse belangen (handel en economie, veiligheid en stabiliteit, en migratie) en op thema's waar Nederland in uitblinkt die deze belangen ondersteunen (watermanagement, voedselzekerheid en gezondheid). Als VNG zijn wij ervan overtuigd dat goed functionerend lokaal bestuur een essentiële randvoorwaarde is om deze beleidsdoelen te realiseren. Gemeenten spelen een sleutelrol in veiligheid, migrantenopvang, waterbeheer en het stimuleren van ondernemerschap. Zonder sterke lokale instituties blijft de impact van Nederlandse beleidsinzet beperkt. Daarom zetten wij ons in voor een stevige verankering van lokaal bestuur in internationaal beleid.

Via projecten in meer dan dertig landen werkt VNG International aan wederopbouw en versterking van lokaal bestuur wereldwijd. Waar mogelijk gebruiken we hierbij expertise uit Nederlandse gemeenten. Dit doen we met financiering vanuit bijvoorbeeld het ministerie van Buitenlandse Zaken, EU en Wereldbank. De financiering voor het huidige partnerschap met het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarmee in twaalf landen gewerkt wordt aan goed bestuur, loopt tot 2026. Daarnaast ondersteunen we Nederlandse gemeenten over aspecten van gemeentelijk internationaal beleid in het licht van groeiende wereldwijde uitdagingen. Op mondiaal niveau groeit de erkenning voor het belang van het betrekken van lokale overheden bij besluitvorming. Als VNG spelen wij een actieve rol in deze ontwikkeling. Voorzitter Sharon Dijksma heeft samen met de adviesgroep van lokale overheden van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties advies gegeven over hoe lokale overheden beter geïntegreerd kunnen worden in het VN-systeem. In het VN Pact for the Future wordt de essentiële rol van lokale overheden benadrukt bij het aanpakken van wereldwijde problemen en het bevorderen van vrede en dialoog tussen burgers. Het streven is dat hier tijdens de volgende vergadering van de Algemene Raad van de VN afspraken over worden gemaakt. Via de wereldvereniging van steden en gemeenten (UCLG) blijft de VNG betrokken bij dit proces.

Koers in 2026

- We zetten in op en geven vorm aan een hernieuwde samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin we werken aan sterk lokaal bestuur als belangrijke randvoorwaarde voor veiligheid en stabiliteit, handel en economie, migratie en watermanagement.
- We blijven aandacht vragen voor het belang van goed bestuur in internationale agenda's, beleid en programma's. Dit doen we bijvoorbeeld via onze netwerken in de EU en via de wereldvereniging UCLG, waarvan Jan van Zanen in 2026 in het bestuur zit.
- We verstevigen de relatie met Nederlandse gemeenten om kansen voor gezamenlijke initiatieven voor internationale samenwerking te initiëren, bijvoorbeeld voor internationale economische samenwerking.

7.3 Caribisch deel van het Koninkrijk

De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de autonome landen Aruba en Curaçao zijn lid van de VNG. Zij hebben een bijzondere positie binnen het Koninkrijk en dus ook binnen de VNG. De Caribische leden van de VNG en gemeenten in Europees Nederland kunnen veel van elkaar leren als het gaat om opgaven zoals bestuurskracht en uitvoeringskracht.

Trends & ontwikkelingen

Net als de gemeenten in Europees Nederland staan de eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk voor grote uitdagingen. Bijvoorbeeld als het gaat om bestaanszekerheid, voldoende structurele financiering voor de taken die er liggen en uitvoeringskracht. De VNG kan de Caribische leden daarbij ondersteunen. Bijvoorbeeld door te adviseren, beschikbare kennis en producten te delen, praktijkvoorbeelden uit te wisselen, samenwerking te bevorderen en hun stem richting het rijk te versterken. We ondersteunen de Caribische leden bij concrete bestuurs- en uitvoeringsvraagstukken via het Caribisch uitwisselingsnetwerk en via de VNG Caribendesk. Dat doen we in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), die hiervoor financiën beschikbaar stelt.

Koers in 2026

- We versterken de relatie met de Caribische leden door meer bekendheid te geven aan de diensten en producten van de VNG.
- We zetten ons in om ook in 2026 de Caribische leden concrete ondersteuning te blijven bieden via een vervolg op het Caribisch uitwisselingsnetwerk en de Caribendesk.



8

De ondersteunende organisatie

In 2026 krijgt de samenvoeging van de twee bedrijfsvoeringsorganisaties van VNG bureau en VNG Realisatie verder vorm. Dit leidt tot efficiëntere en beter geïntegreerde ondersteuning, waarbij processen en systemen optimaal worden ingericht. Deze samenwerking draagt bij aan een verbeterde dienstverlening, meer innovatie en verdere verduurzaming binnen de organisatie. Kortom, we werken in 2026 aan een goed functionerende organisatie, zodat de VNG en haar leden nog beter in staat worden gesteld te werken aan de belangrijke beleids- en ontwikkelthema's.

Kunstmatige intelligentie (AI) is niet meer weg te denken uit ons dagelijkse leven en onze werkplek, en dat geldt ook zeker voor onze communicatieprofessionals. AI is een innovatie die ons kansen geeft, maar ook dilemma's. Naast de corporate communicatie werken de communicatieprofessionals binnen de verschillende projecten, programma's en diensten, en altijd vanuit de één VNG-gedachte. In ons werk hebben we continu aandacht voor het intensiveren van de samenwerking tussen alle communicatieprofessionals en het optimaliseren van onze communicatie-activiteiten. De interactie met leden heeft een centrale plek: we informeren onze leden over tal van onderwerpen, via verschillende kanalen.

8.1 Communicatie

De VNG vervult als vereniging verschillende rollen: belangenbehartiger, bemiddelaar, dienstverlener en verbinder. We zetten onderwerpen stevig op de agenda, zowel bij het rijk als bij de eigen achterban. De communicatieprofessionals geven strategisch advies en dragen zorg voor eigentijdse uitvoering van de externe en interne communicatie. Daarnaast inspireren en faciliteren zij bestuur, directie en medewerkers in hun persoonlijke communicatie over belangrijke onderwerpen.

Trends & ontwikkelingen

De digitalisering van de samenleving heeft grote impact op onze wijze van communiceren. Informatie verspreidt zich snel via social media, nieuwssites en fora; vaak zonder regie. De communicatieprofessional van vandaag is in staat in dit brede, complexe speelveld van belangen af te wegen en positie te bepalen, met respect voor alle deelnemers. De opkomst van AI biedt kansen, maar compliceert ook de betrouwbaarheid van berichtgeving. Het is belangrijk om voortdurend te sturen op juistheid van informatie en data. En ook zelf de mogelijkheden van AI te benutten. De toenemende polarisatie in de wereld en onze samenleving versterken de noodzaak om afgewogen en transparant, maar ook verbindend en mensgericht te communiceren.

Koers in 2026

- In 2026 is de verenigingsstrategie inhoudelijk leidend voor de inrichting van onze communicatie: de zogenoemde omkerings- en ontwikkelthema's hebben prioriteit. Dit wordt gecombineerd met wat de actualiteit vraagt. Zeker als de landelijke politieke situatie onduidelijk blijft, zetten we veel communicatiekracht in op de rol van belangenbehartiger van alle gemeenten.
- In de verenigingsstrategie staat werken en denken vanuit de lokale uitvoering centraal. In lijn hiermee brengen we het gemeentelijke portfolio van producten en diensten breed bij onze leden onder de aandacht. We motiveren leden daarmee tot verdere samenwerking en het vinden van nieuwe gezamenlijke oplossingen.
- We ontwikkelen de communicatievaardigheden en -kanalen van de VNG. Dat doen we vanuit de geschetste trends en ontwikkelingen.

8.2 Bedrijfsvoering

Een goed functionerende organisatie vraagt om sterke financiële en strategische ondersteuning op het gebied van Inkoop, HR, Business Support, Financiën, FD en ICT. Ook een moderne en duurzame werkomgeving is essentieel om deze ambities te ondersteunen. Om zoveel mogelijk impact te maken met de verenigingsstrategie, is het belangrijk dat we ons blijven ontwikkelen. Heel veel gaat al goed in wat we als organisatie doen in het belang van onze leden, maar er is altijd ruimte voor verbetering. Door lopende en nieuwe initiatieven in het perspectief te plaatsen waar we ons als organisatie naartoe ontwikkelen, kunnen we onze medewerkers en onze leden beter meenemen in wat we waarom doen en wat ze van de VNG als organisatie mogen verwachten. Ook kunnen we als organisatie nog beter sturen en prioriteren in onze werkzaamheden, zodat we gericht impact kunnen maken voor onze leden en hun opgaven.

Trends & ontwikkelingen

Financiën & Control speelt een cruciale rol door zich te ontwikkelen tot een proactieve en integrale businesspartner. Sturingsinformatie wordt actiever verzameld, geanalyseerd en gekoppeld, zodat een compleet en actueel beeld ontstaat van de financiële, fiscale en juridische aspecten binnen de organisatie. Om dit te bereiken, worden administratieve systemen en processen verder geoptimaliseerd, met als doel de efficiëntie en effectiviteit te verhogen. Ook Inkoop draagt bij aan een goed functionerende organisatie. We zorgen voor naleving van de aanbestedingswet en ondersteunen de organisatie bij het rechtmatig en doelmatig aangaan van contracten. In de toekomst verschuift de focus naar contractbeheer en contractmanagement.

Business Support helpt bij het creëren van overzicht en samenhang binnen de verschillende processen en afdelingen. Door inzicht te bieden, draagt deze afdeling bij aan betere samenwerking en efficiëntere bedrijfsvoering.

In een krappe arbeidsmarkt blijft de focus liggen op actieve arbeidsmarktcommunicatie en recruitment. Vanuit het principe 'de basis op orde' worden de arbeidsvoorwaarden en het HR-beleid verder geoptimaliseerd, met een goede aansluiting op de cao Rijk.

Samen één VNG; dat is waar we in de organisatieontwikkeling naartoe werken. We willen de brug slaan tussen de inhoudelijke ambities en wat die betekenen voor de organisatie. Als organisatie staan we samen voor de uitdaging om ons verder te ontwikkelen en toekomstbestendig te blijven.

Waarderend veranderen staat hierbij centraal. We doen als VNG-ers al ongelooflijk veel goed en willen dat verder bevorderen, met oog voor de hoeveelheid werk die iedereen verzet en de ervaren werkdruk. Daarom ontwikkelen we werkende weg – stap voor stap, met aandacht voor wat werkt en wat nodig is. Samen bouwen we aan een sterke toekomst.

Koers in 2026

- In 2026 vergroten we de zichtbaarheid van Inkoop, zodat de interne organisatie beter wordt ondersteund en processen soepeler verlopen.
- In 2026 wordt de verduurzaming en herinrichting van de Willemschhof afgerond. Het pand voldoet dan aan de nieuwste milieueisen en arbo-normen en biedt meer ruimtes voor overleg en samenwerking, afgestemd op de behoeften van medewerkers en leden.
- HR zet in 2026 in op het optimaliseren van de balans tussen interne en externe medewerkers, binnen de kaders van strategische personeelsplanning en de Wet DBA.
- We investeren in de (persoonlijke) ontwikkeling van medewerkers en leidinggevenden, zodat zij optimaal kunnen bijdragen aan de groei en ambities van de organisatie. Onze kernwaarden hierbij: wij verbinden, wij nemen initiatief en wij maken het verschil.
- Informatisering en Automatisering ontwikkelt zich verder passend bij de organisatieopgaven. Hierbij ligt de focus niet alleen op het uitbreiden van kennis en vaardigheden binnen I&A, maar ook op een betere aansluiting op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

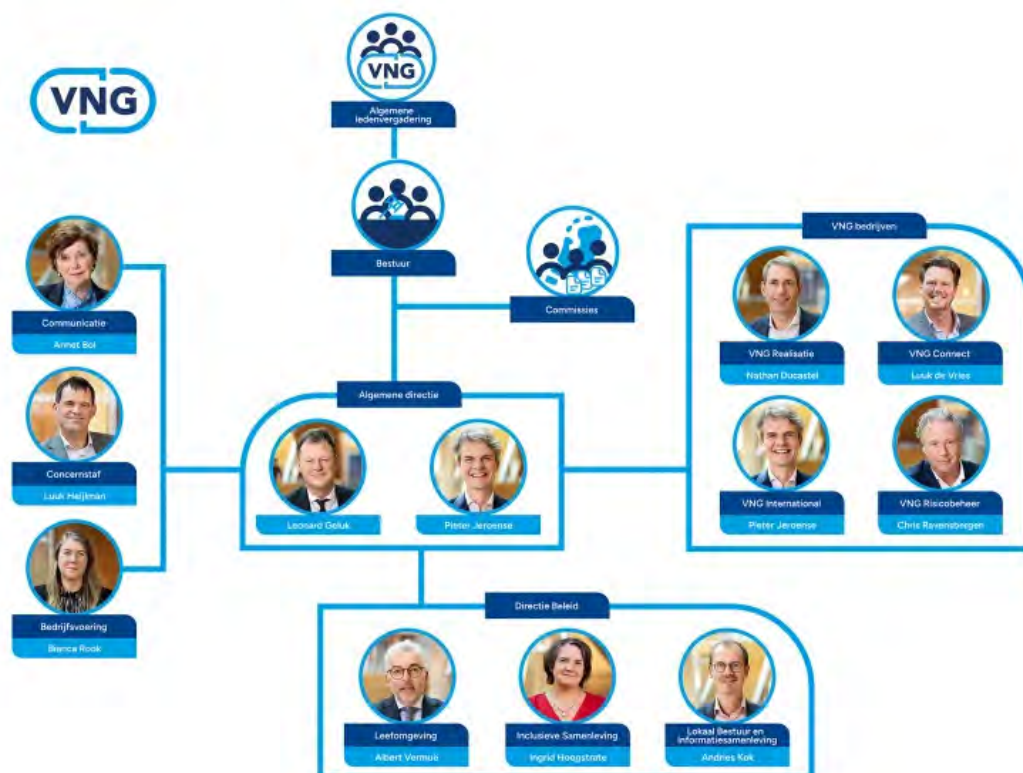
- We werken aan een verdere overgang van applicaties naar de cloud, zodat de organisatie flexibeler, veiliger en toekomstbestendig wordt.
- In de verkenning van de wijze waarop we de organisatieontwikkeling vormgeven, richten we ons op het ontwikkelen van een organisatiestrategie die in lijn is met onze verenigingsstrategie en die toekomstbestendig is. Bovendien onderzoeken we mogelijkheden om opgavegericht samen te werken. We werken aan een organisatie waarin elke medewerker zo goed mogelijk floreert.



9 Financiën

In dit hoofdstuk gaan we in op de financiële ontwikkeling van de VNG. Daarvoor worden verschillende kaders benoemd die samen richting geven aan de vorm van de VNG-begroting in 2026. De VNG-organisatie is een concern, waarbinnen de verschillende onderdelen samen meerwaarde creëren voor haar leden.

De afgelopen jaren is gewerkt aan een sterke basis, die ten goede komt aan de kwaliteit en effectiviteit van de primaire dienstverlening: de belangen van gemeenten behartigen en gemeenten ondersteunen bij de uitvoering van diverse taken. Daarbij staat het samenbrengen van het concern en het continueren van de kwaliteit van dienstverlening voorop. De huidige inrichting van de VNG is hieronder in het organogram schematisch weergegeven.



De in het organogram weergegeven dochterbedrijven VNG Connect, VNG Risicobeheer, VNG International en VNG Realisatie vallen onder de holding VNG Diensten BV.

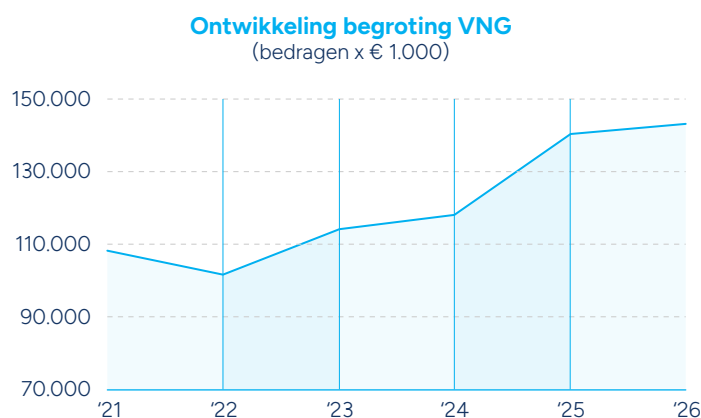
De volgende organisatorische ontwikkelingen spelen op dit moment:

1. Het is bekend dat de vakbonden zich voorbereiden op nieuwe CAO-gesprekken met het rijk. De VNG volgt de CAO Rijk. In de doorrekening van het CBS zit een minimale indexatie van de loonkosten. Dat betekent een risico voor de VNG op het moment dat de CAO in 2026 harder zal stijgen. Datzelfde geldt voor de prijsindexatie. Doordat de loonvoet bij het opstellen van de VNG-begroting het zwaarste weegt wordt deze in de doorrekening ook de meest bepalende component. Leveranciers van de VNG die hun kosten met meer dan de geraamde contributiestijging exclusief ingroei (in 2026 is dit 2,1%) indexeren betekenen voor de VNG dat we moeten bezuinigen.
2. De ICT helpdesk, het beheer van het netwerk en servers en aanverwante werkzaamheden worden in 2025 opnieuw aanbesteed vanwege het bereiken van de maximale uitvoeringstermijn. Op dit moment worden de werkzaamheden uitgevoerd door een externe leverancier die eerder via een aanbesteding bij VNG is begonnen. Het plan voor de komende jaren op hoofdlijnen is om ongeveer dezelfde diensten opnieuw aan te besteden. Waarbij wederom zaken als goede dienstverlening, veiligheid en continuïteit centraal staan.

3. De verwachting is dat we in de zomer beginnen met de start van de verbouwing van de Willemshof. De opdracht waar we de verbouwing mee ingaan is als volgt:
 - Verbetering van klimaat in het gebouw.
 - Verduurzaming vanwege de klimaatdoelen 2030: isolatie van het dak, duurzame LED-verlichting, zonnepanelen en van het gas af (we onderzoeken nog verschillende opties).
 - Bepaalde installaties en faciliteiten zijn aan vervanging toe.
 - Een nieuwe manier van samenwerken, met teamzones als 'thuisbasis' voor de teams, meer ruimte voor samenwerken en overleg en meer plekken om even (alleen) geconcentreerd te kunnen werken of te bellen.
 - Betere faciliteiten die gericht zijn op kennisdeling en ontmoeten (zowel online als offline).
4. Personele verschuiving van flex naar vast.

Ontwikkeling begroting

De begroting van de VNG kent drie kerncomponenten. Dit zijn contributie, subsidie en het Fonds GGU. Deze inkomensstromen vormen de belangrijkste basis van waaruit de VNG haar activiteiten financiert.



Ontwikkeling begroting VNG (Bedragen x € 1000)

De begroting is in de afgelopen jaren flink gestegen door de toename van rijkssubsidies en het GGU-fonds. De belangrijkste fluctuatie in de begroting ontstaat vanuit de wisselende subsidies. In de jaren vanaf 2022 is ieder jaar een stijging van de omvang van de inkomende geldstromen zichtbaar.

Subsidieprojecten en het fonds GGU worden concernbreed uitgevoerd.

Contributieontwikkeling

Eerder is door de ALV een meerjarige contributiesystematiek vastgesteld waarbinnen de contributie kan veranderen op basis van twee componenten:

1. Compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers
2. 1,0% voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de VNG-basisorganisatie vanuit de contributie.

Het bestuur stelt de leden voor om de contributie, conform de afgesproken meerjarige systematiek, te verhogen met 2,1% (te weten: indexatie loon- en prijsontwikkeling van 2,1%) en daarbij de 1% ingroei achterwege te laten. Deze komt daarmee voor rekening van de VNG zelf. De compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op een combinatie van de loonvoetsector van de overheid (2,0%) en de HICP, de geharmoniseerde consumenten-prijsindex (2,4%). Deze indices worden afgezet tegen de kosten van de VNG-basisorganisatie. De genoemde indices zijn in februari 2025 door het CPB gepresenteerd in het Centraal Economisch Plan 2025. Op basis van genoemde indices zijn de te verwachte kosten voor de VNG berekend, waarmee de gewogen indexatie voor de loon- en prijsontwikkeling uitkomt op 2,1%. Met het achterwege laten van de 1% contributie ingroei en het volstaan met de indexatie, komt de contributie voor 2026 uit op 2,1%.

Meerjarig perspectief

We hebben op basis van de begroting voor 2025 een doorrekening gemaakt die leidt tot een raming voor 2026 tot en met 2029, rekening houdend met structurele en tijdelijke effecten. De meerjarenraming stellen we op om een eerste inzicht te geven in de financiële ruimte voor beleids- en bedrijfsvoeringprioriteiten.

Hierbij gaan we uit van dezelfde uitgangspunten als voor de begroting van 2025. Voor de meerjarige indexatie wordt gebruik gemaakt van de CPB-kerngegevens en de aanvullende kerngegevens Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2033, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2025. Over de periode 2026 – 2029 verwacht het CPB een ontwikkeling van de loonvoet sector overheid van 2,2% en een HICP van 3,9%.

Indexaties	Index	2025	2026	2027	2028	2029
Loonontwikkeling	A	4,40%	2,00%	3,90%	3,90%	3,90%
Prijsonwikkeling (CPI-index)	B	2,50%	2,40%	2,20%	2,20%	2,20%

Kosten "Kernorganisatie"		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Salarissen	A	39.059.724	39.840.918	41.394.714	43.009.108	44.686.463
Overige Personeelskosten	B	2.362.584	2.419.286	2.472.510	2.526.906	2.582.497
Afschrijvingen	B	1.778.619	1.821.306	1.861.375	1.902.325	1.944.176
Kantoor-en huisvestingskosten	B	6.324.645	6.476.436	6.618.918	6.764.534	6.913.354
Overige bedrijfskosten	B	1.370.031	1.402.912	1.433.776	1.465.319	1.497.556
Dekking Uren	A	-10.345.280	-10.552.186	-10.963.721	-11.391.306	-11.835.567
Activiteitskosten	B	1.081.337	1.107.289	1.150.473	1.175.784	1.201.651
Totaal		41.631.660	42.515.962	43.968.046	45.452.669	46.990.131

Doorbelasting van kosten en overige baten		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Doorbelasting Kosten Bedrijven	B	-6.066.037	-6.211.622	-6.348.278	-6.487.940	-6.630.674
Doorbelasting Salarissen Gelieerde instellingen	A	-852.016	-869.056	-902.949	-938.164	-974.753
Overige baten	B	-607.000	-621.568	-635.242	-649.218	-663.501
Totaal doorbelasting van kosten en overige baten		-7.525.053	-7.702.246	-7.886.470	-8.075.322	-8.268.928

Kosten 'Kernorganisatie'	34.106.607	34.813.716	36.081.576	37.377.347	38.721.203
---------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Verwachte ontwikkeling kosten kernorganisatie in %	4,2%	2,1%	3,6%	3,6%	3,6%
Ingroeipercantage contributie	1,0%	-	1,0%	1,0%	1,0%
Contributie stijging incl. loon-en prijsontwikkeling	5,2%	3,1%	4,6%	4,6%	4,6%

Financiële kaders

Voor de begroting 2026 hanteren we een aantal financiële kaders:

- De ontwikkeling van de contributie is conform besluit contributievoorstel 2026. Het bestuur stelt de leden voor om de contributie, conform de afgesproken meerjarige systematiek, te verhogen met 2,1% (te weten: indexatie loon- en prijsontwikkeling van 2,1%) en daarbij de 1% ingroei achterwege te laten. Deze komt daarmee voor rekening van de VNG zelf.
- De begrote salarislasten worden doorgerekend met als vertrekpunt de formatie zoals deze is vastgesteld voor de begroting van 2025, waarbij er wordt gekeken naar de bezetting op peildatum 1 juli van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. Bij deze vergelijking is het uitgangspunt dat de in de begroting op te nemen kosten zo dicht mogelijk aansluiten bij de te verwachten werkelijke lasten.
- Voor de invulling van prioriteiten werd in 2025 een bedrag gereserveerd van € 1,7 miljoen. Dit is € 0,85 miljoen voor de beleidsdirecties en € 0,85 miljoen voor de staf- en ondersteuningsafdelingen. Dit bedrag zal jaarlijks geïndexeerd worden op basis van de loon- en prijsontwikkeling.
- Er zal gekeken worden voor een dekking voor langdurige zieken om ruimte te creëren voor de inzet van interim personeel.
- Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de activiteiten van de organisatie als geheel worden gedekt. Subsidies en bijdragen aan het fonds GGU vormen hierbij een wezenlijke bron van inkomsten voor de daarbij behorende activiteiten.
- Voor het fonds GGU wordt het jaarplan voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. De omvang van het GGU-fonds is, op basis van de voorgelegde plannen, € 83,778 miljoen. De werkelijke omvang van de subsidieprojecten zal worden vastgesteld tijdens het opstellen van de begroting 2026 in het najaar van 2025. Deze vaststelling heeft geen effect op het resultaat van de Vereniging.
- Als gevolg van eerdere subsidies die ontvangen zijn ter ondersteuning van de VNG doelstellingen, niet zijnde GGU activiteiten, kunnen nieuwe werkzaamheden ontstaan. De uitvoering hiervan kan, in een later stadium, als voorstel binnen het GGU worden uitgevoerd.
- In de begroting 2025 komt er conform de contributiesystematiek 13% dekking vanuit de inzet van het eigen vermogen. Op basis van het contributievoorstel 2026 daalt de inzet van het eigen vermogen naar 12% waarmee de begroting voor 2026 sluitend is. Deze ingroei is de tweede component in het contributievoorstel (naast de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling).
- De resultaten van de effectenportefeuille en de VNG-bedrijven worden toegevoegd aan het resultaat van de Vereniging op jaareinde.

Bij het opstellen van de hierboven weergegeven eerste raming zijn nog niet alle actuele parameters toegepast. De volgende onderdelen zullen hierdoor nog worden geactualiseerd in een volgende raming:

- De salarisverwerker maakt een doorrekening van de salarislasten. Deze doorrekening geeft een precies inzicht in de te verwachten salarislasten. Op 1 januari 2026 verloopt de huidige CAO Rijk. De VNG volgt deze CAO. De uitkomsten van gesprekken over een nieuwe CAO zullen, daar waar bekend en vastgesteld, mee worden genomen in de doorrekening van de verwachte salarislasten voor 2026.
- De tarieven voor de dienstverlening dienen, net als de (externe) uurtarieven, nog inzichtelijk te worden gemaakt. Dit gebeurt tijdens het opstellen van de begroting 2026, waarbij de in de begroting op te nemen kosten het uitgangspunt vormen voor de tariefstelling.

Meerjarig perspectief Fonds GGU 2026 tot en met 2029

We hebben op basis van de begroting voor 2026 een doorrekening gemaakt die leidt tot een raming tot en met 2029, rekening houdend met structurele en ontwikkelbudgetten. De meerjarenraming stellen we op om een eerste indicatie te geven van de financiële ontwikkeling van de begroting en de dekking van het fonds GGU. De meerjarenraming leidt niet tot het vaststellen van het indexatiepercentage over de jaren na 2026. In de meerjarenraming gaan we uit van dezelfde uitgangspunten als voor de begroting van 2026, namelijk:

- De indexatie is gelijk aan de indexatie zoals die gebruikt wordt voor de contributie. Voor 2026 is de indexatie vastgesteld op 2,1%;
- Er zijn geen nieuwe proposities opgenomen in de meerjarenraming. Nieuwe proposities worden apart voorgelegd aan de ALV;
- De overbegroting wordt afgebouwd tot 1% van het Fonds GGU in 2029. Dat wil zeggen dat er een herprioritering c.q. bezuiniging plaats vindt van € 465K in 2026 tot € 1.449K in 2029. Samen met het lage indexatiepercentage zal dit gevolgen hebben voor het rondkrijgen van de begroting vanaf 2026.

Hoofdstuk	Structu- reel	Ontwikkeling	2026	2027	2028	2029
1. Een Krachtige Lokale Overheid	-	2.044	2.044	2.118	2.194	2.273
2. Inclusieve Samenleving	17.472	11.223	28.695	29.728	30.798	31.907
3. Leefomgeving	8.255	6.459	14.714	15.244	15.792	16.361
4. Lokaal Bestuur en Veiligheid	2.403	1.123	3.526	3.653	3.784	3.921
5. Digitale Samenleving	5.791	2.449	8.240	8.537	8.844	9.162
6. Versterken lokale uitvoering	12.262	8.200	20.462	21.199	21.962	22.752
8. De Organisatie	8.238	-	8.238	8.535	8.842	9.160
Totaal	54.421	31.498	85.919	89.012	92.217	95.536

Herprioritering (verlagen overbegroting)	(465)	(916)	(1.399)	(1.449)
Totaal Begroting	85.454	88.096	90.818	94.087

Dekking	2026	2027	2028	2029
Huidig fonds (stand vorig boekjaar)	82.055	83.778	86.794	89.919
Indexatie	1.723	3.016	3.125	3.237
Totaal inclusief indexatie	83.778	86.794	89.919	93.156

Bijdrage leden	83.778	86.794	89.919	93.156
Overbegroting	1.676	1.302	899	932
Totaal Dekking	85.454	88.096	90.818	94.087

Begroting en omvang Fonds GGU

Bedragen in € 1.000

Begroting 2026 (bedragen in € 1.000)	Structureel	Ontwikkeling	Totaal
1. Een Krachtige Lokale Overheid	-	2.044	2.044
2. Inclusieve Samenleving	17.472	11.223	28.695
3. Leefomgeving	8.255	6.459	14.714
4. Lokaal Bestuur en Veiligheid	2.403	1.123	3.526
5. Digitale Samenleving	5.791	2.449	8.240
6. Versterken lokale uitvoering	12.262	8.200	20.462
8. De Organisatie	8.238	-	8.238
Basisbegroting	54.421	31.498	85.919
Herprioritering (verlagen overbegroting)			-465
Totaal Begroting 2025			85.454

Bedragen in € 1.000

Dekking	Begroting
Huidig fonds (2025)	82.055
Indexatie	1.723
Subtotaal	83.778
Bijdrage Leden 2025	83.778
Overbegroting / verwacht onderhanden werk	1.676
Totale Dekking	85.454

Op basis van bovenstaande tabel is de bijdrage GGU 2026 per inwoner gelijk aan € 4,644.
Voor 2025 is de ALV akkoord gegaan met een bijdrage van € 4,574 per inwoner.

Agendapunt 7 Oprichting Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV

Het VNG-bestuur:

- Vraagt u kennis te nemen van de stand van zaken rond de oprichting van het Risicobeheerfonds
- Nodigt u uit om deel te nemen aan het Risicobeheerfonds.

Doel van het Risicobeheerfonds

Het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV is een gezamenlijk initiatief van gemeenten en de VNG op het gebied van Dienstverlening en Kennisdeling. Het fonds heeft als doel vanuit gebundelde collectieve kracht gemeenten in staat te stellen zelf risico's rond, in eerste instantie, gemeentelijke gebouwen te verminderen om zo kosten te besparen en de veiligheid van gemeenten te vergroten. Hierdoor ontstaat een duurzaam stabiel financieel kader voor gemeenten waarmee gemeenten structureel middelen vrijspelen. Gemeenten maken zelf de keuze of zij deelnemen in het Risicobeheerfonds.

Lagere premies, minder kosten en efficiënter risicomanagement

Het fonds is ontwikkeld als uitvloeisel van de Verenigingsstrategie VNG 2030 en is een strategische keuze van gemeenten om hun risicobeheer te versterken. De collectieve aanpak maakt het mogelijk om niet alleen financiële voordelen te behalen, maar door preventie ook de veiligheid te verbeteren. Gemeentelijke gebouwen hebben een aantoonbaar lagere schadelast dan andere bedrijfsgebouwen zoals winkelcentra, loodsen, of fabrieken. In combinatie met de keus voor een andere eigen risico systematiek en een financieel vangnet voor calamiteiten, leidt dit tot duurzaam lagere premies, minder kosten en efficiënter risicomanagement. Bovendien vermindert het Risicobeheerfonds de administratieve lasten van gemeenten door het overnemen van de volledige schadeafhandeling en het opheffen van de noodzaak tot aanbestedingen bij het afsluiten van verzekeringen.

Adviesgroepen en externe experts positief over business case

Al sinds voorjaar 2024 zijn door diverse adviesgroepen aanbevelingen gedaan om de business case en de bedachte uitvoering van het Risicobeheerfonds robuust te maken. Deze adviescommissies waren:

- VNG Commissie gemeentefinanciën;
- College voor Dienstverleningszaken;
- Overleg Directeuren Financiën en Concerncontrollers 100.000+ gemeenten;
- RisicoPlatform Overheden (Concerncontrollers gemeenten < 100.000inwoners;
- VerzekeringsPlatform Overheden (VPO).

KPMG heeft op een tweetal momenten een expert judgement uitgevoerd op de business case en later op de geactualiseerde rendementsberekening gemaakt. De resultaten hiervan zijn positief. De geactualiseerde rendementsberekening heeft verder een stresstest ondergaan. De uitkomsten van de stresstest zijn eveneens positief.

Positieve financiële business case

Bij 75% deelname van gemeenten is uitgerekend dat de jaarlijkse besparingen op premies voor gebouwen in combinatie met hogere schadelast door hogere eigen risico's € 49 miljoen bedraagt. Op basis van historische as/is berekeningen, zijn besparingen voor gemeenten mogelijk tot gemiddeld 75% over minimaal 15 jaar, afhankelijk van het schadeverleden van de gemeente. De besparingen voor gemeenten kunnen nog fors groter worden als het Risicobeheerfonds nog meer verzekeringsproducten gaat aanbieden en meer gemeenten deelnemen. Voor VNG voorziet de business case in dividenduitkeringen Risicoholding waarmee leningen die zijn aangegaan met VNG in 7 jaar terugbetaald kunnen worden.

Betrouwbaar aandeelhoudersmodel met robuuste participatie VNG

De VNG participeert met 50% van de aandelen in het Risicobeheerfonds om daarmee stevig verantwoordelijkheid te nemen om dit initiatief tot een succes te maken. Zo ontstaat een vergelijkbaar construct als bij de BNG, waar het Rijk 50% van de aandelen heeft naast de 50% aandelen van gemeenten. Dit aandeelhoudersmodel geeft vertrouwen aan de DNB die een vergunning moet geven aan het Risicobeheerfonds om verzekeraar te zijn en daarna het externe toezicht houdt op de uitvoering van het verzekeringsbedrijf. Zonder een robuuste participatie door VNG en daarmee financieel draagvlak van VNG, is de kansrijkheid van dit initiatief op alle fronten kwetsbaar.

Financiering aandelen VNG

Voor het storten van het VNG aandelenkapitaal van maximaal € 21,6 miljoen bij 75% deelname van gemeenten, gaat VNG gefaseerd een lening aan. Hiervan wordt € 15,6 miljoen geleend bij BNG wat in zeven jaar met rente zal worden terugbetaald. Gedurende de aflossingsperiode wordt het financiële risico voor VNG steeds kleiner tot nihil in jaar acht na de start van de lening. Als onderpand van de lening wordt hypothecaire zekerheid verschaft aan BNG.

Besluitvorming – stemverhoudingen en bevoegdheden

Invloedrijke zeggenschap van gemeenten is in de Aandeelhoudersstatuten en Aandeelhoudersovereenkomst gewaarborgd via stemrecht met aandelen, verdeeld op basis van inwoneraantal. Dit zorgt voor een eerlijke verdeling van kosten en zeggenschap. De besluitvormingsstructuur voorziet in een Algemene Vergadering van Aandeelhouders waarin alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn. Hiermee behouden gemeenten directe invloed op belangrijke (strategische) beslissingen, en wordt formele zeggenschap vertaald in daadwerkelijke invloed. Uittreden kan na vijf jaar, waarbij aandelen kunnen worden teruggekocht. Dit zorgt voor een stabiele financiële basis in de eerste jaren van het fonds.

Nieuwe verzekeringsproducten op basis van draagvlak

Voor het introduceren van nieuwe verzekeringsproducten vindt besluitvorming plaats op basis van aandelen per gemeente. Dit aandeel dient uitsluitend ten behoeve van besluitvorming over nieuwe verzekeringsproducten. Minimaal 80% van het aantal gemeenten dient met een voorstel voor een nieuw verzekeringsproduct in te stemmen. Daarmee wordt geborgd dat nieuwe

verzekeringsproducten er alleen komen als er zeer groot draagvlak is. Deze werkwijze komt tegemoet aan de wensen van adviesgroepen.

Financiële waterscheiding Risicobeheerfonds en VNG

Het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV wordt ondergebracht in een nieuwe tussenholding VNG Risicoholding BV. Dit vormt de basis van de financiële waterscheiding bij de operationele uitvoering van het Risicobeheerfonds. In de uitvoering van het Risicobeheerfonds zijn er uitsluitend premies en inkomsten vanuit deelnemende gemeenten betrokken. In de jaren totdat het geïnvesteerd vermogen helemaal is vergoed aan VNG, lopen niet deelnemende gemeenten alleen bij faillissement een risico. En wel een indirect risico, namelijk over dat deel van hun eerdere bijdragen aan VNG dat alsdan verloren gaat. Dit bedrag wordt steeds kleiner tot nul in het 7^e jaar als het geïnvesteerde kapitaal volledig is vergoed.

Juridische houdbaarheid en voldoen aan Aanbestedingswet 2012

Aanbestedingsjuristen op het gebied van aanbestedingsrecht, hebben de juridische structuur getoetst en zijn ervan overtuigd dat met succes een beroep gedaan kan worden op de wettelijke uitzonderingsbepaling “quasi-inbesteding” en de aandeelhoudende gemeenten aldus zonder aanbestedingsprocedure hun verzekeringsopdrachten aan het fonds kunnen gunnen. Mochten marktpartijen gemeenten in rechte dagen om dergelijke gunningen te laten toetsen, dan zal VNG die zaken coördineren.

Afdekking risico's voor VNG en gemeenten

Het starten van een eigen verzekeringsmaatschappij kent risico's. Deze zijn in kaart gebracht, onderzocht en blijken, mede volgens externe experts als KPMG, beheersbaar en te mitigeren. Gedurende het bestaan van het Risicobeheerfonds borgt het zeer strenge toetsingskader van de DNB dat het Risicobeheerfonds financieel gezond blijft. Daarbij heeft het fonds een uitgebreid instrumentarium aan maatregelen om bij te sturen zoals het aanpassen van premies, eigen risico's van zichzelf en gemeenten en dekkingen. Faillissement van het Risicobeheerfonds en daarmee de teloorgang van het geïnvesteerd vermogen is zo goed als nihil. Daar komt bij dat de toezichthouder het überhaupt niet zover laat komen. Mocht ondanks alle beheersmaatregelen de continuïteit van het Risicobeheerfonds op enig moment volgens de DNB in het geding komen, dan kunnen aandeelhouders tijdig beslissen tot verkoop van het fonds naar een commerciële verzekeraar.

Impact voor gemeenten

Deelname aan het Risicobeheerfonds is de start van vooral veranderingen in gemeentelijke werkprocessen rondom verzekeren en de rol van verzekeringsambtenaren. Deelname aan het Risicobeheerfonds heeft ook impact voor andere afdelingen en medewerkers, echter deze is geringer dan voor verzekeringsambtenaren. Verzekeringsambtenaren zullen een verschuiving gaan in hun werk gaan doormaken van operationeel contractbeheer naar een meer adviserende rol. De focus hierbij ligt op strategische risicobeheersing en preventie. Het begint met het risicothema Gebouwen en in de loop van de jaren zullen andere risicothema's volgen zoals bijvoorbeeld Aansprakelijkheid. Om deze reden is er binnen de implementatie van het

Risicobeheerfonds expliciet aandacht voor begeleiding en ondersteuning van verzekeringsambtenaren. Zij worden ook goed betrokken bij de uitwerking en implementatie en hun expertise zal optimaal worden benut.

De VNG als dienstverlener en kennisdeler

Naast Belangenbehartiging, vervult VNG met het Risicobeheerfonds de twee andere rollen waarvoor zij bestaat. Die van Dienstverlener naar gemeenten en die van Kennisdeler naar gemeenten.

De VNG als aandeelhouder

Historisch werkt VNG met dochterbedrijven in de vorm van BV's waar VNG de aandeelhouder van is. Het gaat daarbij zowel om interne BV's zoals VNG Diensten BV, als meer extern gerichte BV's zoals VNG Risicobeheer BV. Inmiddels zijn er ook een aantal van die dochters/bedrijven verkocht, zoals CIB, SGBB, VB, BING, GEMNET etc. De dochters hebben allemaal gemeen dat ze een nuttige bijdrage leveren voor een groot deel van onze leden.

Lage marktpremies op dit moment

Sommige gemeenten geven in gesprekken aan dat de voorgestelde kostenbesparingen in de praktijk lager zullen worden omdat thans contracten verlengd kunnen worden met zeer gunstige premies. Dat wordt herkend en de oorzaak hiervan is enerzijds een 'zachte markt' en anderzijds pogingen van verzekeringsmakelaars en commerciële verzekeraars om met lage premies de komst van het Risicobeheerfonds tegen te houden.

Opgemerkt wordt dat over een komende periode van 15 jaar de premies gemiddeld even duur zullen zijn als de afgelopen 15 jaar. De huidige door de markt aangeboden lage premies zullen tijdelijk zijn. Dat komt omdat het premiemodel van commerciële verzekeraars duurder is. Het is daarom goed om bij de afweging voor deelname aan het Risicobeheerfonds niet alleen naar de huidige situatie te kijken, maar ook naar de lange termijn voordelen van duurzaam lagere premies.

Instemming VNG-bestuur met oprichting Risicobeheerfonds

Het VNG-bestuur heeft ingestemd met de oprichting van het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV conform het Oprichtingsplan. Belangrijke onderdelen van het Oprichtingsplan zijn:

- een investering door de VNG van maximaal € 21, 6 miljoen bij 75% deelname van gemeenten (waarvan € 15,6 miljoen wordt geleend bij BNG);
- de voorgestelde governance en zeggenschap waaronder aandeelhoudersverhoudingen en waarden;
- iedere gemeente beslist zelf of zij deelneemt aan het Risicobeheerfonds.

De statuten van de VNG bepalen dat de ALV geen besluit hoeft te nemen de oprichting, mede gelet op het feit dat iedere gemeente zelf beslist of zij deelneemt aan het Risicobeheerfonds.

Gefaseerde implementatie en actieve werving gemeenten

De implementatie verloopt gefaseerd. Koplopergemeenten delen ervaringen en resultaten, waarmee ze de voordelen van het Risicobeheerfonds zichtbaar maken: meer grip op risico's, kostenbesparingen en een eenvoudiger schadeproces. Gemeenten zijn mede-eigenaar, niet klant. Om 30% deelname (naar inwoneraantal) te bereiken combineren we bestuurlijke betrokkenheid, financiële onderbouwing en praktische ondersteuning. Met een gerichte communicatiestrategie vragen we hen een vrijblijvende Startverklaring te tekenen, wat inzicht geeft in het verloop van de werving. De werving wordt versterkt via een ambassadeursnetwerk van bestuurders en managers, ondersteund door partners zoals FAMO, VGS en de Wethoudersvereniging. Een ambassadeursraad van koplopergemeenten deelt praktijkervaringen. De voortgang is zichtbaar via een interactieve netwerkaart. Gemeenten kunnen deelnemen via risicobeheerfonds@vng.nl, persoonlijke gesprekken, regionale bijeenkomsten, webinars en digitale communicatie via bestaande netwerken.

08. Collectivisering digitalisering

Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025

Voorstellen aan de leden:

- a. In te stemmen met de resolutie ‘Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving’;
- b. In te stemmen met het collectiviseringsvoorstel Common Ground en de daarin voorgestelde afbakening op het onderwerp gemeentelijke dienstverlening: “platform dienstverlening en Mijn Services”, in nauwe samenwerking met de markt.

Samenvatting

Het VNG-bestuur doet een voorstel aan de leden om *Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving* te nemen. Als concrete volgende stap in deze beweging legt zij ook het voorstel Realisatiekoers Common Ground voor.

Twee aanleidingen: schaarste en geopolitieke instabiliteit

Digitalisering is een kritiek onderdeel van vrijwel alles wat gemeenten doen: van vergunningverlening tot maatschappelijke ondersteuning. Daarom moet het veilig, efficiënt en effectief zijn: dezelfde eisen die we bijvoorbeeld ook aan onze inrichting van het wegennet stellen.

Twee ontwikkelingen zetten dit voor digitalisering momenteel onder druk. Ten eerste is er een grote schaarste aan benodigde mensen en middelen bij gemeenten die hun capaciteit om te werken aan maatschappelijke opgaven en de kwaliteit van de gemeentelijke digitale dienstverlening aan inwoners en bedrijven onder druk zet. Zeker in het licht van de vele nieuwe wettelijke verplichtingen vanuit Europa. Die zijn bedoeld voor betere, verantwoorde en veilige uitvoering van gemeentelijke taken en dienstverlening, maar vragen ook veel extra werk.

Ten tweede bestaat er een instabiele geopolitieke omgeving, die de veiligheid en continuïteit van juist onze digitale systemen bedreigt, omdat de digitale systemen van gemeenten nadrukkelijk [doelwitten zijn](#) van kwaadwillende statelijke actoren om ons land fundamenteel te ontregelen.

Gemeenten kunnen deze ontwikkelingen het beste gezamenlijk het hoofd bieden. Samen staan we immers sterker dan individueel: collectief digitalisering oppakken brengt schaalvoordelen, slagkracht, en versterkte weerbaarheid en risicobeheersing voor gemeenten. Gemeenten werken hier al jaar en dag aan en het is een Verenigingsprioriteit. De geschetste ontwikkelingen zijn echter zo urgent, dat de beweging tot nauwere samenwerking forse versterking en versnelling verdient. Het bestuursvoorstel vraagt de leden hierin een volgende stap te zetten, in de collectieve aanpak, sturing en organisatie van digitalisering.

Onderdeel van (inter)nationale samenwerking en bestaande strategie van gemeenten

Het voorstel is nadrukkelijk een onderdeel van een bredere beweging naar onderlinge samenwerking. Tussen gemeenten, maar ook op nationaal en Europees niveau.

In de Verenigingsstrategie 2030, de Digitale Agenda Gemeenten 2028 en eerder natuurlijk Samen Organiseren en de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering stellen gemeenten zich al tot doel om verregaand samen te werken op digitalisering.

In Nederland is momentum aan het ontstaan om daadwerkelijk doorbraken te realiseren. Allereerst jaagt de Europese digital decade langs de lijn van wetgeving en Europese fondsen verandering aan. Met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie ontstaat een interbestuurlijk samenwerkingsplatform én uitvoeringsprogramma met als doel om onder regie samen te versnellen op het realiseren van de digitale basis, dit langs de lijnen van standaardisatie en gezamenlijkheid te doen, en de vrijblijvendheid voorbij te gaan. Hierbij wordt ook gesproken over wetgeving, investering, inkoopkracht benutten en het aanjagen van de transitie.

Voor gemeenten is het belangrijk dat zij in dit samenhangende geheel één sterke bestuurslaag vormen. Zij moeten weten wat er praktisch nodig is én met één mond spreken richting de andere bestuurslagen en de markt. Het voorstel om versneld digitalisering als collectief van gemeenten op te pakken draagt hieraan bij. Hernieuwd en verdergaand commitment hierop is nodig.

Wens uit consultatie: 80 procent van de gemeentelijke digitalisering kan collectief

Een centraal uitgangspunt van het voorstel, is dat inwoners en bedrijven voor het merendeel van de gemeentelijke digitalisering niet verwachten dat gemeenten hierin onderling van elkaar verschillen, maar wel dat dit efficiënt, effectief, kwalitatief, verantwoord en veilig gebruikt wordt. Deze digitalisering leent zich voor collectivisering. Het afgelopen half jaar sprak de VNG-commissie Informatiesamenleving gemeenten, experts en stakeholders in het digitaliseringsveld hierover en vertaalde dit in het voorstel. Met een forse bestuurlijke ambitie: experts in het veld, waaronder veel gemeentelijke *Chief Information Officers*, zien dat een overgrote meerderheid, minstens 80 procent, van de gemeentelijke digitalisering zich volgens dit criterium leent voor collectivisering. Dat gaat echter niet vanzelf: daarom geven zij ook een set randvoorwaarden en succesfactoren mee, in het voorstel opgenomen onder de 'principes'.

Voorstel: digitalisering collectief oppakken en 'de vrijblijvendheid voorbij'

Het bestuursvoorstel vraagt de leden om ermee in te stemmen dat:

- Zij bereid zijn tot verregaande collectivisering van de gemeentelijke digitalisering, ook voorbij de focus van Common Ground, met als streefbeeld om uiteindelijk meer dan 80% collectief te organiseren;
- Zij de gemeentelijke digitalisering hiervoor als één bestuurslaag zullen sturen en organiseren onder het motto 'de vrijblijvendheid voorbij', en waar mogelijk aansluiting zoeken bij de nationale ontwikkelingen, volgens principes in bijlage I;
- De uitvoering van deze resolutie zal gebeuren door afzonderlijke en navolgende 'collectiveringsvoorstellen' op specifieke onderwerpen, met daarin de uitwerking zoals governance, organisatie, financiering en wijze van implementatie;

Governance en uitvoering

Het is belangrijk om te benadrukken dat het bestuursvoorstel nog niet ingaat op concrete dossiers waarop gemeenten kunnen collectiviseren. Dit gebeurt in 'collectiveringsvoorstellen', die de VNG met gemeenten en het interbestuurlijke veld ontwikkelt en voorlegt op de ALV. Wel geeft het voorstel randvoorwaarden en succesfactoren ('principes') mee op het gebied van governance en uitvoering. Het zal per dossier, zoals cloudstrategie of leveranciersmanagement, sterk verschillen wat de beste aanpak is qua organisatie, financiering en wijze van implementatie. Dat komt in de verschillende collectiviseringsvoorstellen aan bod. De rol van de VNG is hierin telkens ook onderdeel van het gesprek: op voorhand is zij niet verantwoordelijk voor de uitvoering, maar uitsluitend faciliterend aan gemeenten in de voorstellen die zij ontwikkelen, ondersteunende kennis- en governanceproducten en de besluitvorming daarover.

Eerste collectiviseringvoorstel: Realisatiekoers Common Ground

Op de agenda van deze ALV staat het eerste 'collectiveringsvoorstel', namelijk de realisatiekoers Common Ground. De afgelopen jaren hebben gemeenten gezamenlijk geïnvesteerd in het ontwikkelen van digitale oplossingen met de uitgangspunten van Common Ground. De eerste focus ligt op digitale dienstverlening. Dit heeft geleid tot tastbare resultaten, waarbij koplopergemeenten al succesvol in samenwerking met marktpartijen nieuwe software hebben ontwikkeld en in gebruik genomen (zoals de services op gebied van het platform dienstverlening en 'Mijn services'). Hiermee hebben de koplopergemeenten hun digitale dienstverlening merkbaar verbeterd. In 2024 heeft de ALV ingestemd om samen de transitie naar Common Ground te maken. Het voorstel voor de realisatiekoers geeft aan op welke manier we dit voor elkaar krijgen. We zetten daarmee de volgende stap: bepalen via welke route resultaten van de koplopers zo goed en zo snel mogelijk beschikbaar komen voor alle gemeenten, zodat iedereen kan profiteren van betere dienstverlening, betere bescherming van gegevens en meer regie voor de burger.

Het voorstel introduceert een vorm van samenwerking waarin gemeenten hun opdrachtgeverschap professionaliseren en gezamenlijk de regie nemen over de ontwikkeling en het beheer van generiek delen van de digitale voorzieningen van gemeenten. Gemeenten zullen niet zelf ontwikkelen, maar als collectief opdrachtgever en eigenaar optreden en sturing geven aan marktpartijen. Door gezamenlijk kaders te stellen, standaardisatie af te dwingen en afspraken te maken over beheer, versterken gemeenten hun grip op de gemeentelijke digitalisering en op gemeentelijke data.

Drie samenwerkingsvormen

Om deze strategie te realiseren, wordt gewerkt met drie samenwerkingsvormen:

1. *Samen Denken* – Gemeenten stellen gezamenlijk kaders en standaarden op. Deze afspraken zorgen voor een heldere basis waar marktpartijen op kunnen aansluiten.
2. *Samen Bouwen* – Gemeenten treden gezamenlijk op als opdrachtgever voor de ontwikkeling van standaardsoftware. Dit gebeurt in samenwerking met de markt, waarbij gemeenten sturen op kwaliteit, kosten en tijdige levering.
3. *Samen Exploiteren* – Gemeenten dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en gebruik van de software. Leveranciers ondersteunen hierbij, maar de regie en het eigenaarschap liggen bij de gemeenten.

Van onderdeel tot onderdeel wordt bepaald welke samenwerkingsvorm het meest passend is met als uitgangspunt daarbij steeds te kiezen voor de meest collectieve wijze van samenwerken: collectief waar het kan, decentraal waar het moet.

Bijlagen:

1. Resolutie: 'Als één sterke bestuurslaag regie op de Digitale Samenleving'
2. Collectiveringsvoorstel: 'Realisatiekoers Common Ground'.

Als één sterke bestuurslaag regie op de Digitale Samenleving

Resolutie

Informatiesamenleving, 21 mei 2025

1. Resolutie

De leden van de VNG, in de ALV bijeen te Eindhoven op 18 juni 2025:

Constateernde dat:

- De uitvoering van gemeentelijke taken en dienstverlening aan inwoners en bedrijven onder druk staat door schaarse middelen en mensen;
- Gemeenten als informatie-intensieve organisaties uitdagingen ervaren in de beperkingen van hun huidige informatiekundige ondersteuning/landschap, en vernieuwing forse investeringen en kennis en kunde vraagt;
- Gemeenten onderdeel zijn van een veranderend geopolitiek speelveld, waardoor bestaande afhankelijkheidsverhoudingen nieuwe risico's met zich meebrengen en waarin de digitale systemen van gemeenten doelwitten zijn van kwaadwillende statelijke actoren;

Overwegende dat:

- De Verenigingsstrategie VNG 2030, de Digitale Agenda Gemeenten 2028 en de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering verregaande samenwerking op digitalisering tot doel stellen om maatschappelijke opgaven het hoofd te kunnen bieden met betere, veilige en verantwoorde inzet van digitalisering;
- Er op nationaal niveau wordt (mee-)gewerkt aan een Nederlandse Digitaliseringsstrategie en – uitvoeringsprogramma die belangrijke kansen bieden voor gemeenten op het gebied van kennisdeling en versnelling;
- Inwoners en ondernemers voor de gemeentelijke digitalisering niet verwachten dat gemeenten hierin onderling van elkaar verschillen;
- Deze verschillen tussen gemeenten nu kwetsbaarheden, kosten en afhankelijkheden in de hand werken;
- Gemeenten daarom baat hebben bij collectief werken aan dit deel van hun digitalisering, om de continuïteit van hun dienstverlening én de kansen (zoals innovatie van dienstverlening, opvangen van vergrijzing etc.) ten volste te benutten;
- Experts, netwerken en organisaties in het veld constateren dat het merendeel van de gemeentelijke digitalisering zich leent voor een collectieve aanpak;
- Een eerste voorstel voor collectivisering vanuit de door de ALV goedgekeurde propositie Common Ground is ontwikkeld en direct na deze resolutie op de agenda staat;

Stemmen ermee in dat:

- Zij bereid zijn tot verregaande collectivisering van de gemeentelijke digitalisering, ook voorbij de focus van Common Ground, met als streefbeeld om uiteindelijk meer dan 80 procent collectief te organiseren;
- Zij de gemeentelijke digitalisering hiervoor als één bestuurslaag zullen sturen en organiseren onder het motto 'de vrijblijvendheid voorbij', en waar mogelijk aansluiting zoeken bij de nationale ontwikkelingen, volgens principes in de bijlage;
- De uitvoering van deze resolutie zal gebeuren door afzonderlijke en navolgende 'collectiveringsvoorstellen' op specifieke onderwerpen, met daarin de uitwerking zoals governance, organisatie, financiering en wijze van implementatie.

2. Bijlage: Principes Collectivisering Digitalisering

2.1. Samenwerkingsprincipes

- Gemeenten nemen beslissingen over niet-onderscheidende digitalisering gezamenlijk, via de ALV en onderliggende VNG-gremia. De voorbereiding van specifieke voorstellen wordt begeleid vanuit de leden.
- Gemeenten hanteren bij collectivisering het principe 'eerst overheidsbreed, in tweede instantie collectief gemeentelijk, als derde (sub)regionaal en alleen indien nodig decentraal';
- Een collectiviseringsvoorstel wordt in de ALV in twee rondes behandeld, in de eerste ronde wordt de scope en richting geaccordeerd, een definitief besluit vindt plaats in een tweede ronde en vereist een meerderheid van ten minste twee derde van het aantal ter vergadering uitgebrachte stemmen.
- De governance kan via pre-commitment en mandatering van de ALV integraal sturen, met de benodigde slagkracht en snelheid, en verder moet deze:
 - Representatief zijn voor de aard, omvang en behoeften van het diverse ledenbestand;
 - De expertise vanuit de uitvoeringspraktijk in zich borgen;
 - Waar mogelijk aansluiten bij bestaande governance, netwerken en samenwerkingen en die zo nodig versterken.
- Voor de uitvoering van de collectiviseringsvoorstellen:
 - Worden verschillende organisatievormen afgewogen, waaronder Europees, landelijk en regionaal;
 - Geldt de sterke voorkeur voor gebruik en/of versterking van organisaties en samenwerkingen die er al zijn.
- Gemeenten binden zich aan de gezamenlijke keuzes die met de collectiviseringsvoorstellen gemaakt worden en dat zij op die collectieve onderwerpen:
 - Bestaande trajecten verbinden, samenvoegen en/of uitscheiden;
 - Geen losstaande nieuwe trajecten starten.
- Voor de uitvoering van collectiviseringsvoorstellen kan het wenselijk of noodzakelijk zijn om processen of zelfs beleid te standaardiseren. Dit wordt dan per voorstel verkend, onderbouwd en uitgewerkt in nauwe samenwerking met de verantwoordelijke beleidsdomeinen.
- Dat de samenwerking met marktpartijen actief wordt aangegaan, met ruimte voor hun creativiteit, innovatiekracht en investeringsbereidheid, binnen een open en voor het bedrijfsleven aantrekkelijke gemeentelijke ict-markt, en op basis van een gelijkwaardige en transparante rolverdeling tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers.

2.2. Uitvoeringsprincipes

- De uitvoering van deze ambities vindt gefaseerd plaats, op basis van collectiviseringsvoorstellen, waarbij implementatie gebeurt passend bij onder meer draagkracht, lopende begrotingen, bestaande afspraken en vervangingscycli van de verschillende gemeenten.
- De uitvoering van de resolutie vraagt veranderstrategieën op zowel de integrale samenhang als voor de afzonderlijke collectiviseringsvoorstellen, waarin onder meer rekenschap gegeven wordt van de verschillen die er in aard en omvang tussen gemeenten kunnen bestaan en welke consequenties dit heeft voor de tijdslijnen en aanpak van implementatie.
- De veranderstrategieën bevatten hiertoe afspraken en principes om voldoende houvast en urgentie te bieden aan leden onderling, (inter)bestuurlijke partners en marktpartijen voor de langjarige transitie.

3. Toelichting

3.1. Aanleiding

De afgelopen jaren is er door gemeenten gezamenlijk een beweging in gang gezet om zich op het gebied van digitalisering te organiseren als één sterke bestuurslaag. Digitalisering en deze beweging richting collectivisering leveren veel voordelen op voor gemeenten, maar voornamelijk twee ontwikkelingen maken dat het essentieel is om deze beweging aanzienlijk te versnellen.

Ten eerste maken de grote krapte van geld, mensen en middelen dat bij gemeenten het water aan de lippen staat. Zij staan voor de enorme uitdaging om ondanks die krapte toch belangrijke maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden en dienstverlening te verzorgen aan hun inwoners. Digitalisering vervult hierin een sleutelrol, mits verantwoord, veilig en doelmatig ingezet. De gemeentelijke digitale systemen en oplossingen vormen samen een onmisbare schakel om deze doelstellingen te verwezenlijken.

Ten tweede maken mondiaal oplopende geopolitieke spanningen dat juist deze digitale systemen doelwitten zijn geworden voor kwaadwillende statelijke actoren. Dit gegeven maakt gemeenten kwetsbaar, zeker in het licht van versnippering en individueel georganiseerde digitale weerbaarheid en veiligheid. Daar komt nog eens bij dat Nederlandse gemeenten (net als veel andere Europese overheden) een zeer sterke afhankelijkheid hebben van grote niet-Europese technologiebedrijven, wat aanzienlijke risico's oplevert voor de continuïteit van dienstverleningsprocessen, de gegevensbescherming van inwoners en ondernemers, en het vermogen van gemeenten om eigen (inrichtings)keuzes te maken.

3.2. Beweging tot samenwerking, relatie met Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)

In de Verenigingsstrategie VNG 2030 ('Stap naar voren') hebben gemeenten zich voorgenomen om zich te ontwikkelen tot één sterke bestuurslaag. Voor digitalisering hebben gemeenten dit uitgewerkt in de Digitale Agenda Gemeenten 2028, waarin zij constateren dat 'in een tijd van grote schaarste van mensen en middelen, gezamenlijkheid en collectiviteit essentieel [is]'. De resolutie maakt deze ambitie concreet, door formeel commitment te vragen van gemeenten om hun krachten te bundelen en verregaand te collectiviseren. Dit is de volgende stap in de beweging naar méér samenwerking, waar onder meer de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering onderdeel van is.

Gemeenten handelen hierin niet solistisch. Europese wetgeving en standaardisatie noopt tot samenwerking. Er is ook beweging naar overheidsbrede samenwerking, die op nationaal niveau wordt vormgegeven in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Daarin maken overheden in gelijkwaardigheid afspraken, zoals over standaarden, en plannen (bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een soevereine cloud). De resolutie helpt gemeenten om in dit overheidsbrede speelveld als één sterke bestuurslaag te opereren.

3.3. Voordelen van collectivisering

Het collectiviseren van de gemeentelijke digitaliseringsopgave is in relatie tot de genoemde aanleidingen in feite een kwestie van **goed bestuur**. Het brengt drie voordelen met zich mee:

- **Schaalvoordelen:** Collectivisering levert schaalvoordelen op bij de inkoop, ontwikkeling en het beheer van ICT-systemen. Wanneer we gezamenlijk software, beveiligingsoplossingen en data-infrastructuur inkopen, drukken we de kosten aanzienlijk en maken we het voor alle

gemeenten mogelijk om te profiteren van dezelfde kwaliteit. Gezamenlijk kunnen we een vuist maken en de randvoorwaarden voor digitalisering afdwingen. Daarnaast creëert het voorspelbaarheid richting de markt, zodat leveranciers weten waar ze aan toe zijn;

- **Slagkracht:** Digitalisering helpt bij het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken, zoals de energietransitie, zorg en mobiliteit. Door een gezamenlijke, grootschalige aanpak ontstaat meer slagkracht om deze opgaven doeltreffend op te lossen en wordt de impact op het bredere maatschappelijke domein vergroot. Collectivisering helpt om de kansen van innovatie, zoals een sterke informatiepositie, datagedreven werken en de inzet van AI, te verzilveren, en door gezamenlijke experimenten te richten op doorontwikkeling, opschaling en beheer.
- **Veiligheid en risicobeheersing:** Gemeenten beheren zeer gevoelige data. Digitale systemen zijn – zeker bij oplopende geopolitieke spanningen – een voornaam doelwit. Het inzetten van collectieve kennis en middelen verkleint de kans op succesvolle cyberaanvallen en vergroot de weerbaarheid om eventuele incidenten snel en effectief aan te pakken. Tegelijkertijd kunnen gemeenten collectief beter stellingnemen ten opzichte van de markt om de eigen digitale afhankelijkheid te beperken.

Deze voordelen kennen we al van bestaande zaken die gemeenten collectief hebben opgepakt, zoals de versterking van hun digitale weerbaarheid met behulp van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) of de gezamenlijke inkoop van telefonie. We benutten bovendien de opgedane kennis op het gebied van governance en uitvoering van zulke bestaande initiatieven voor de nieuwe collectiviseringsvoorstellen.

3.4. Bereik van de resolutie: collectivisering van niet-onderscheidende digitalisering

Collectivisering betekent dat gemeenten als één sterke bestuurslaag sturen en organiseren rond een thema, dossier of toepassing binnen digitalisering. Denk hierbij aan 'informatiebeveiliging', 'leveranciersmanagement en inkoop', 'cloudstrategie' of de prioriteiten uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, zoals digitale autonomie. Het vraagt dat gemeenten gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen en dat zij bindende afspraken maken op thema's en dossiers, ondersteund door de besluitvormingsstructuur van de VNG.

Het bereik van deze resolutie omvat digitalisering waarvan inwoners niet verwachten dat gemeenten zich hierin onderling van elkaar onderscheiden, maar wel dat dit efficiënt, effectief, kwalitatief, verantwoord, eenvoudig en veilig gebeurt (de **niet-onderscheidende digitalisering**). Hieronder vallen bijvoorbeeld de inrichting van een data-infrastructuur, het gebruik van generieke bedrijfsvoeringsapplicaties of de digitalisering die wordt gebruikt bij dienstverlening, zoals de uitgifte van paspoorten of de verstrekking van vergunningen.

Een aanvullend voorbeeld: ook *binnen* een onderwerp, bijvoorbeeld parkeerbeleid, maken we onderscheid tussen onderscheidend en niet-onderscheidend. Het parkeerbeleid is een belangrijk thema voor veel inwoners. Dit gaat om de beleidskeuzes die hierop gemaakt worden, zoals aantal en plek van parkeerplaatsen. De onderliggende IT-systemen die gebruikt worden voor de uitvoering van het parkeerbeleid zijn echter *niet* onderscheidend. Die lenen zich om te collectiviseren, zodat daar (bijvoorbeeld) schaalvoordelen uit gehaald kunnen worden.

Op basis van uitvoerige consultaties met experts in het veld, CIO's, leveranciers en organisaties zoals SURF, is de verwachting dat op basis van het criterium niet-onderscheidende digitalisering ten minste 80 procent van de gemeentelijke digitalisering zich leent voor collectivisering. Dit is

vertaald in het bestuurlijk streefbeeld van de resolutie, met de erkenning dat dit een langjarige inzet vraagt.

3.5. Uitvoering van de resolutie via collectiviseringsvoorstellen

Digitalisering is verbonden met alle domeinen en valt uiteen in allerlei thema's, dossiers en toepassingen. Deze kennen elk ook uiteenlopende manieren van organiseren, financieren en implementeren. Kortom, digitalisering is een complex speelveld. Deze resolutie gaat over het **uitspreken van de bereidheid tot collectivisering**, de randvoorwaarden waarbinnen dit besproken en besloten moet worden, en welke eisen aan het vervolg gesteld moeten worden. De nadere uitwerking vindt plaats via navolgende 'collectiviseringsvoorstellen', volgens de principes uit de bijlage bij de resolutie.

Uitvoerige consultatie heeft een overtuigend beeld opgeleverd dat het nodig is om op voorhand randvoorwaarden en eisen op te stellen voor collectieve sturing, organisatie en de ontwikkeling van collectiviseringsvoorstellen om succes te behalen.

De samenwerkingsprincipes in de bijlage van de resolutie zijn opgesteld op basis van deze consultatiegesprekken, en in uitvoerige samenwerking met CIO's, CISO's, vakverenigingen, lecernaciers, relevante organisaties (SSC's, SURF, LOGIUS, etc.) en ervaringsdeskundigen. Ze zijn gebaseerd op geleerde lessen uit het verleden en een breed gedeelde visie op een collectieve toekomst.

Bij de prioritering staat de behoefte van de leden centraal. Die wordt door experts in het veld vertaald in voorstellen en geverifieerd in ledenconsultaties. De voorstellen worden vervolgens per thema, dossier of toepassing voorgelegd aan de ALV. Eerst om door een representatieve groep gemeenten uit te werken en vervolgens voor akkoord voor uitvoering, met randvoorwaarden qua commitment, financiering en organisatie. De centrale plek van de ALV borgt dat bindende afspraken tussen de leden op het hoogste bestuurlijke gremium gemaakt worden. Maar de 'dagelijkse sturing' gebeurt in onderliggende governance, met voldoende wendbaarheid, snelheid en slagkracht en met rekenschap van lessen en ervaringen uit het veld en het verleden.

De uitwerking zal per dossier sterk verschillen: een voorstel kan gaan over de inrichting van een gezamenlijke inkooporganisatie, 'compliance centers' waar juridische kwesties rondom AI belegd worden, de standaardisatie van 'ethics-by-design' of het verbinden en versterken van bestaande SSC's om hun diensten breder aan te bieden.

Zo'n diversiteit aan onderwerpen zal ook uiteenlopend georganiseerd worden. Een landelijk expertteam kan bijvoorbeeld de onderhandeling met Amerikaanse leveranciers doen voor alle overheden, terwijl voor CISO's en FG's iets vergelijkbaars op regionaal niveau ingericht kan worden. Uitgangspunt is dat waar mogelijk 'wat er al is' wordt ingezet, versterkt en verbonden. Zoals SSC's, netwerken, (inter)bestuurlijke uitvoeringsorganisaties. De rol van de VNG is hierin ook telkens punt van gesprek, op voorhand is zij uitsluitend ondersteunend aan de leden in het opstellen van de voorstellen, kennis- en governanceproducten die helpen bij de uitvoering ervan en besluitvorming erover.

Ter illustratie: Digitale Veiligheid

Digitale Veiligheid is voor gemeenten een belangrijk thema. Europese regelgeving om dit te versterken legt uitgebreide verplichtingen op, terwijl hackpogingen in aantal en intensiteit toenemen. Dit onderwerp leent zich collectivisering, door gezamenlijk kwetsbaarheden in digitalisering op te sporen en (met leveranciers) te dichten, met standaarden voor toezicht de implementatielast van Europese wetgeving te verlichten en expertise- en ondersteuning vanuit landelijke organisaties (zoals de IBD) te intensiveren.

De ALV kan een diverse en representatieve groep gemeenten vragen om een collectiviseringsvoorstel op te stellen, met nauwe betrokkenheid van hun eigen expertise en die van het bredere veld. Dit voorstel beschrijft hoe een collectieve aanpak op deze uitdagingen eruit kan zien, hoe je dit het beste kunt organiseren, financieren en implementeren.

Een voorbeeld van wat in een voorstel aan bod kan komen: dat de standaarden voor toezicht overheidsbreed relevant zijn en in samenwerking met het Forum Standaardisatie uitgewerkt kunnen worden. Dat de behoeften van grote en kleine gemeenten deels verschillen, maar beiden gediend zijn met helder opdrachtgeverschap richting leveranciers. En dat financiering een mix van geldstromen vraagt, al is het maar omdat het werk deels uit hogere wetgeving volgt.

De ALV kan hier vervolgens akkoord op geven, samen met afspraken die ook de opschaling borgen. Zoals dat wanneer de oplossingen voldoen aan een set eisen (vergelijkbaar met een aanbesteding) de leden zich vooraf committeren om deze oplossingen ook te implementeren. Zonder 'tenzij' bepalingen, als collectief. Dit geeft houvast aan de leden onderling, maar ook de interbestuurlijke partners die meebetalen en natuurlijk marktpartijen voor wie dit lange-termijns investeringen kan vragen.

Ook moet in de collectiviseringsvoorstellen rekenschap gegeven worden van de diverse kenmerken van gemeenten, zoals aard, omvang, draagkracht, volwassenheid van de digitalisering, bestaande juridische afspraken en lopende begrotingen. Dit betekent onder meer dat gemeenten kunnen 'faseren' bij de uitvoering van de voorstellen. Zij kiezen met deze resolutie voor een gezamenlijk pad in een specifieke richting, maar nadrukkelijk niet voor een 'big-bang' verandering van al hun digitalisering. Dit gebeurt stapsgewijs, met de voorstellen en daarin een uitwerking van (gezamenlijke) implementatie en bijpassende veranderstrategie. Een logisch moment van implementatie is bijvoorbeeld om aan te sluiten op vervangingscycli binnen gemeenten.

In de collectiviseringsvoorstellen geven gemeenten commitment om een bepaald dossier gezamenlijk op te pakken. Daarin borgen zij dat de sturing representatief is, met bijvoorbeeld een kerngroep van diverse gemeenten die daarvoor door de ALV is aangesteld, met de mogelijkheid voor andere gemeenten om zich hierop in te zetten. Door bestaande initiatieven te verbinden aan de collectieve aanpak vanuit een voorstel en nieuwe initiatieven ook onder die vlag uit te voeren. Deze aanpak vraagt nauwere samenwerking door gemeenten bij innovatie, maar versterkt tegelijkertijd de schaalbaarheid.

Onderdeel van de uitvoering van de resolutie is een gezamenlijke roadmap voor collectivisering, die houvast geeft aan leden en stakeholders bij de langjarige collectivisering. De Digitale Agenda Gemeenten '28 en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie zijn daarin belangrijke kaders. Het uitgangspunt is vervolgens om te beginnen met collectivisering waar gemeenten snel en

overduidelijk baat bij hebben (urgent en evident). Hierbij maken we onder meer gebruik van de uitgangspunten 'samen denken', 'samen bouwen' en 'samen exploiteren' vanuit Common Ground. Ook halen we inspiratie uit de wijze waarop het Rijk collectivisering van digitalisering heeft aangepakt.

Belangrijk om te benadrukken: de voorbeelden in de resolutie en de toelichting zijn uitsluitend ter illustratie, we vragen nu nadrukkelijk géén akkoord op uitwerking of prioritering van deze thema's. Het eerste collectiviseringsvoorstel dat wel wordt ingediend, is de Realisatiekoers Common Ground, die ook tijdens deze ALV voorligt.

Ook worden met deze resolutie nadrukkelijk géén financiële consequenties aangegaan. Die consequenties en de beslissingen daarover zijn onderdeel van de collectiviseringsvoorstellen. In lijn met de principes is financiering van interbestuurlijke voorstellen ook een interbestuurlijke opgave.



Realisatiekoers Common Ground

Collectiviseringsvoorstel

Informatiesamenleving, 21 mei 2025

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Maatschappelijke opgave.....	2
3.	Kiezen voor gezamenlijke regie op gemeentelijke software	3
4.	Focus: digitale dienstverlening	6
5.	Wat betekent dit voor mijn gemeente	7
6.	Transitie.....	7
7.	Marktstrategie.....	8
8.	Financiering.....	8

1. Inleiding

De afgelopen jaren is volop geïnvesteerd in het ontwikkelen en beproeven van oplossingen op basis van de informatiekundige visie Common Ground. Dit heeft tastbare resultaten opgeleverd: diverse gemeenten hebben deze werkwijze inmiddels succesvol geïmplementeerd, en oplossingen in productie genomen¹. De tijd is nu rijp om de stap naar brede toepassing te zetten, zodat alle gemeenten – en daarmee ook hun burgers – kunnen profiteren van de voordelen die deze aanpak biedt: snellere dienstverlening, betere gegevensbescherming en meer regie voor de burger tegen de laagst mogelijke kosten.

Met het instemmingsbesluit van de ALV in juni 2024 ten aanzien van de propositie voor het Transitieprogramma Common Ground, hebben gemeenten zich gecommitteerd aan een gezamenlijke aanpak voor de verdere ontwikkeling en implementatie. De VNG Verenigingsstrategie 2030 en de Resolutie Collectivisering Digitalisering benadrukken die koers: samen werken aan gemeentelijke digitalisering. Ook op landelijk niveau tekent zich via de Nationale Digitalisering Strategie (NDS) steeds nadrukkelijker een beweging af richting interbestuurlijke samenwerking, waarbij overheden gezamenlijk optrekken in plaats van ieder afzonderlijk het wiel te blijven uitvinden.

De precieze invulling en richting is echter nog onvoldoende bepaald om daadwerkelijk tot een eenduidige gezamenlijke gemeentelijke informatievoorziening te komen. Daarmee komt nu de strategische vraag centraal te staan welke realisatiekoers het meest geëigend is om de Common Ground-aanpak duurzaam en landelijk te verankeren; waarop standaardiseren gemeenten en hoe worden de taken verdeeld? Om een goede afweging te kunnen maken is een verdiepend onderzoek uitgevoerd door M&I/Partners. Op basis van hun analyse adviseren zij gemeenten om de krachten te bundelen en gezamenlijk met leveranciers richting te geven aan de digitale transformatie van het lokaal bestuur door op verschillende onderdelen *Samen te Denken, te Bouwen of te Exploiteren*.

2. Maatschappelijke opgave

Momenteel ondervinden gemeenten, dat keuzes uit het verleden niet meer aansluiten bij het belang dat digitalisering nu heeft voor het leveren van kwalitatieve dienstverlening. Slecht samenwerkende applicaties en maatwerkoplossingen leiden tot hoge kosten, beperkte wendbaarheid en onvoldoende grip op data en processen.

De maatschappelijke uitdagingen waarvoor gemeenten staan, vereisen een digitale infrastructuur die:

- **Burgers en ondernemers beter bedient** door naadloze en toegankelijke digitale dienstverlening.
- **Nieuwe wet- en regelgeving sneller implementeert** en bestuurlijke ambities ondersteunt.
- **Veilig en toekomstbestendig is**, met sterke bescherming van persoonsgegevens en cyberweerbaarheid.

¹ Dit zijn onder andere toepassingen als Signalen, Gem chatbot, Open Web Concept, Open Zaak, Open Formulieren. Zie ook het Common Ground Portfolio: <https://commonground.nl/page/view/b68441ec-e536-4f81-82d8-ce6f3d6606a9/portfolio>

- **Kosten bespaart** door gezamenlijke ontwikkeling, efficiënter inkoopbeleid en hergebruik van oplossingen.
- **Gemeentelijke autonomie versterkt**, door te werken met open standaarden en leveranciers flexibeler in te zetten.

Common Ground is de gekozen koers om te werken richting een moderne, flexibele en efficiënte informatievoorziening, gebaseerd op open standaarden en hergebruik van gegevens. Op basis daarvan kunnen gemeenten vervolgens in goede samenwerking met leveranciers de digitalisering – die een belangrijke randvoorwaarde is voor de gemeentelijke dienstverlening – verder vormgeven. Door als gemeenten gezamenlijk te werken aan een gestandaardiseerde en modulaire informatievoorziening en daar een beetje autonomie in te leveren, wordt ruimte gecreëerd voor meer beleidsmatige autonomie om eigen inhoudelijke keuzes te maken, sneller in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en dienstverlening toekomstbestendig in te richten.

Deze koers stelt gemeenten in staat om belangrijke publieke waarden – transparantie, betrouwbaarheid, gegevensbescherming en digitale soevereiniteit – zelf vorm te geven. Zij willen niet langer slechts afnemer zijn van systemen, maar mede-eigenaar van de oplossingen die zij gebruiken. Dit vraagt om collectieve organisatiekracht en sterk opdrachtgeverschap, en levert meer autonomie op waar het er echt toe doet: bij het organiseren van integrale dienstverlening die aansluit bij de behoeften van inwoners, ondernemers en partners. Kortom: dit is geen technische keuze, maar een strategische stap richting een sterker en weerbaarder lokaal bestuur.

In juni 2024 hebben gemeenten deze richting omarmt door het vaststellen van de Propositie transitieprogramma Common Ground. Nu wordt een stuk concreter hoe die richting er precies uit gaat zien. Het is belangrijk om deze af te spreken. In de uitvoeringspraktijk blijkt dat het ontbreken van een aantal fundamentele keuzes over standaardisatie en taakverdeling herhaaldelijk tot discussies en onzekerheid leidt, wat tot stagnatie van de implementatie leidt. Terwijl juist versnelling nodig is.

3. Kiezen voor gezamenlijke regie op gemeentelijke software

Door een adviesbureau is onderzocht welke keuzes het collectief van gemeenten zou moeten maken om de gemeentelijke digitalisering de komende jaren passend in te gaan richten. Onder gemeentespecifieke software wordt daarbij verstaan de softwaresystemen waarmee primaire processen worden uitgevoerd; software die speciaal voor Nederlandse gemeenten is gemaakt.

Hiervoor is een afwegingskader ontwikkeld waarin technische, operationele en bestuurlijke overwegingen zijn teruggebracht tot vier bestuurlijke waarden:

- *Slagkracht*: het vermogen van de gemeente om snel en effectief in te spelen op verandering, zowel in dagelijkse processen als bij uitzonderlijke situaties binnen de *bestaande* kaders.
- *Grip*: het vermogen van de gemeente om haar digitale processen effectief te beheren, risico's te minimaliseren, kosten te beheersen en tegelijkertijd in te spelen op toekomstige technologische veranderingen.
- *Veranderkracht*: het vermogen van de gemeentelijke informatievoorziening en de IT-organisatie om flexibel en effectief in te spelen op *nieuwe* ontwikkelingen, beleidsdoelen en maatschappelijke uitdagingen.
- *Autonomie*: het vermogen van de gemeente om regie te voeren over haar digitale infrastructuur, data en technologische keuzes. Dit verhoogt de flexibiliteit, waarborgt digitale soevereiniteit en versterkt de innovatiekracht.

Het afwegingskader is gebruikt om per laag van de Common Ground architectuur af te wegen welke keuze op het gebied van standaardisatie gemaakt moet worden en welke verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeenten, leveranciers en regie- en leveringsorganisaties zo optimaal mogelijk aansluit op de bestuurlijke waarden.

Dit is vertaald in drie aanpakken/samenwerkingsvormen: Samen Denken, Samen Bouwen en Samen Exploiteren:

- *Samen Denken* betekent dat gemeenten gezamenlijk bepalen *hoe* digitalisering eruit moet zien. Ze spreken collectief af welke spelregels en standaarden er gelden, zodat iedereen software kan ontwikkelen die op elkaar aansluit; zij standaardiseren op specificaties. Een klein deel van de taken wordt collectief opgepakt, de rest blijft decentraal liggen bij gemeenten en marktpartijen.
- *Samen Bouwen* gaat een stap verder: gemeenten geven samen opdracht aan leveranciers om software te bouwen en onderhouden. Leveranciers helpen vervolgens elke gemeente om de software klaar te maken voor gebruik en in te richten naar de eigen werkwijze. Gemeenten standaardiseren op software. Een deel van de taken verschuift naar het collectief (o.a. opdrachtgeverschap, eigenaarschap).
- *Samen Exploiteren* is de volgende fase: gemeenten geven samen opdracht aan leveranciers om software niet alleen te bouwen en onderhouden, maar ook direct gebruiksklaar te maken. De gemeente hoeft dan alleen nog de instellingen aan te passen aan de eigen organisatie. Gemeenten standaardiseren op software. Het overgrote deel van de taken wordt collectief ingevuld.

Gemeenten maken de volgende keuzes voor de verschillende lagen van de Common Ground architectuur:

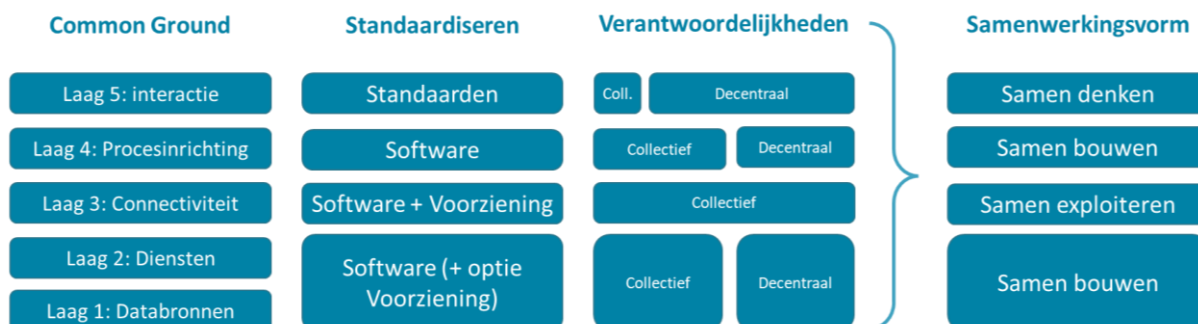
- De Interactie² laag – *Samen Denken*. Dit is de ‘voorkant’ van de dienstverlening: de websites en apps die burgers, ondernemers en medewerkers gebruiken. Door hierover afspraken te maken in de vorm van kaders en standaarden, blijft er voldoende ruimte voor gemeenten om hun dienstverlening flexibel aan te passen aan de lokale situatie. Dit zorgt voor meer *veranderkracht* en *slagkracht* van gemeenten en biedt *autonomie*.
- De Procesinrichting³ laag – *Samen Bouwen*. Achter de schermen verlopen processen vaak anders van gemeente tot gemeente. Toch kan de software die deze processen ondersteunt (zoals bedrijfsregels en werkstromen) wél gezamenlijk ontwikkeld worden. Dat maakt het makkelijker om snel in te spelen op nieuwe wet- en regelgeving. Gemeenten hoeven zo niet telkens opnieuw het wiel uit te vinden. Dit verhoogt de *grip* en versterkt *slag- en veranderkracht*.
- De Connectiviteit⁴ laag – *Samen Exploiteren*. Deze laag zorgt ervoor dat alle onderdelen van de digitale omgeving met elkaar kunnen communiceren, ook met externe bronnen zoals landelijke registers. Het is als het ‘wegennet’ tussen systemen. Hier is landelijke standaardisatie al geregeld (via FSC). Door deze laag volledig gestandaardiseerd en gebruiksklaar in overleg met het Rijk aan te bieden, kunnen gemeenten kosten besparen en de betrouwbaarheid en veiligheid vergroten. Het versterkt *grip* en *slagvaardigheid*.

² Interactie laag: dit is het zichtbare deel van de software; de schermen en apps waarmee gebruikers aanvragen kunnen indienen, informatie inzien en processen kunnen uitvoeren.

³ Procesinrichting laag: hierin zitten functies voor het vastleggen en uitvoeren van processen en bedrijfsregels en voor het bewaken dat deze op de juiste wijze worden gebruikt.

⁴ Connectiviteit laag: deze laag zorgt ervoor dat de bovenliggende lagen op een betrouwbare en flexibele manier contact kunnen leggen met dienstenaanbieders uit de Diensten laag. Dat kunnen gemeentelijke diensten zijn, maar ook diensten van andere overheden.

- De lagen Diensten⁵ en Databronnen⁶ - *Samen Bouwen*. Dit zijn de onderdelen waarin data wordt opgeslagen, verwerkt en ontsloten. Door hiervoor gezamenlijke software te gebruiken, houden gemeenten grip op hun gegevens en kunnen ze beter voldoen aan wet- en regelgeving. Ook wordt het eenvoudiger om wijzigingen door te voeren, bijvoorbeeld als er nieuwe wetten komen. Dat vermindert de complexiteit en verhoogt de uitvoerbaarheid. Het leidt tot meer *veranderkracht*, *grip* en *autonomie*.



Door primair te kiezen voor Samen Bouwen voeren gemeenten een stevige paradigmawijziging door en zetten zij een grote stap naar het gezamenlijk regie voeren op de eigen digitalisering. Dit past bij de ambitie om te collectiviseren en als één bestuurslaag vorm te geven aan de digitalisering, zoals verwoord in de verenigingsstrategie, de Digitale Agenda 2028 en de Resolutie Collectivisering Digitalisering.

In de informatiekundige visie Common Ground worden de huidige grote systemen opgedeeld in kleinere onderdelen (componenten). Door de kern van de digitale dienstverlening generiek te maken weten leveranciers precies waar en hoe zij ter ondersteuning van gemeentelijke taken kunnen aansluiten. Aansluiten op het burgerportaal, de gegevenslaag, regels, de integratie met landelijke voorzieningen en andere generieke gemeentelijke bouwblokken. Generieke onderdelen van de gemeentelijke digitalisering zijn digitale bouwstenen, voorzieningen of applicaties die zodanig ontworpen zijn dat ze herbruikbaar en toepasbaar zijn door alle 342 Nederlandse gemeenten, ongeacht hun omvang of organisatie-inrichting. Deze onderdelen zijn afgestemd op de specifieke werkprocessen en wettelijke taken van gemeenten en voldoen aan de volgende kenmerken:

- **Herbruikbaar:** Ze zijn modulair en gestandaardiseerd, zodat elke gemeente ze kan gebruiken zonder dat ze telkens opnieuw ontwikkeld hoeven te worden.
- **Samenhangend:** Ze sluiten aan op landelijke standaarden en voorzieningen (zoals de GDI – Generieke Digitale Infrastructuur) en dragen bij aan een samenhangend digitaal ecosysteem binnen het gemeentelijk domein.
- **Transparant:** Ze zijn zo veel als mogelijk volledig transparant in werking zodat de burger kan vertrouwen op een eerlijke behandeling met respect voor privacy en een veilige omgang met gegevens.

⁵ Diensten laag: diensten in deze laag verzamelen gegevens uit één of meerdere databronnen of voeren daar wijzigingen in door conform wet- en regelgeving.

⁶ Databronnen laag: hierin wordt gemeentelijke data opgeslagen en beschikbaar gesteld op een gestandaardiseerde wijze, die voldoet aan wet- en regelgeving.

De voorgestelde werkwijze maakt dat gemeenten samen de regie moeten voeren. Per domein of onderdeel werken zij samen in communities. Gemeenten brengen inhoudelijke kennis in en stellen samen de eisen op. Ze bepalen ook waarin wordt geïnvesteerd. Zo versterken zij de kwaliteit en kracht van hun opdrachtgeverschap. Leveranciers doen mee in de communities. Zij leveren kennis, bouwen de software in opdracht en ontwikkelen dienstverlening om gemeenten te ondersteunen bij het gebruik van de gezamenlijke oplossingen. Belangrijk is dat er organisatorisch en financieel ruimte blijft voor innovatie (nieuwe functionaliteit, technologische vernieuwingen) en variatie (overbruggen van verschillen tussen gemeenten). Er is dus geen sprake van verplicht standaardiseren op één component, maar van een bewuste keuze voor één of meer varianten door de community op basis van heldere en transparante overwegingen.

Om te voorkomen dat gemeenten op een onderdeel afhankelijk worden van een enkele leverancier, moet goed worden uitgewerkt op welke wijze eigenaarschap en licentiemodellen worden vormgegeven.

4. Focus: digitale dienstverlening

In aansluiting op het uitvoeringsprincipe uit de Resolutie Collectivisering Digitalisering, dat ambities gefaseerd worden gerealiseerd, wordt bewust gekozen om de principes van Common Ground eerst toe te passen binnen het domein dienstverlening⁷. Daar is de waarde voor burgers en ondernemers het grootst en hebben gemeenten het meest eigen regie. Door te starten in dit domein kunnen gemeenten aantoonbaar waarde realiseren in de vorm van snellere, betrouwbaardere en transparantere dienstverlening. Bovendien maakt de aard van het dienstverleningsproces – met relatief uniforme processen en veel interactie met burgers – het mogelijk om snel schaalbare oplossingen te ontwikkelen. Deze keuze creëert niet alleen zichtbare maatschappelijke meerwaarde, maar kan hierdoor ook goed fungeren als vliegwiel voor bredere toepassing van Common Ground in andere domeinen. Daarbij sluit het domein dienstverlening naadloos aan bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van digitale overheidsdienstverlening en interbestuurlijke agenda's en standaarden zoals die van de Digitale Overheid.

Binnen het domein dienstverlening zijn diverse koplopers, zowel gemeenten als marktpartijen, al geruime tijd actief met het toepassen van de Common Ground-principes. Hun inspanningen en gerichte investeringen van de afgelopen jaren hebben geresulteerd in een substantieel aantal herbruikbare componenten, bouwstenen en praktijktoepassingen. Deze vormen inmiddels een solide basis voor verdere opschaling. Zo zijn er met de ontwikkeling van een omnichannel-benadering van gemeentelijke dienstverlening en binnen het Platform Dienstverlening waardevolle resultaten behaald. Initiatieven van o.a. Dimpact-gemeenten, de G4 en de samenwerking binnen de Open Web Concept Community vormen een ecosysteem dat innovatie bevordert en de adoptie van Common Ground binnen het dienstverleningsdomein versnelt. Door de koplopers te ondersteunen en faciliteren en gericht te werken aan brede toepasbaarheid zullen we brede adoptie bij gemeenten realiseren.

⁷ Met 'dienstverlening' wordt hier bedoeld de online dienstverlening aan burgers en organisaties (zoals het aanvragen van producten/diensten en het openbaar maken van gemeentelijke informatie), de functionaliteit waarmee medewerkers de dienstverlening uitvoeren en onderliggende voorzieningen (zoals identificatie, bedrijfsregels en gegevensregistraties).

5. Wat betekent dit voor mijn gemeente

De collectieve aanpak en nauwere samenwerking vereist van gemeenten een strategische keuze over de mate waarin zij willen bijdragen aan en profiteren van collectieve voorzieningen, inclusief een actieve rol in communities en een duidelijke positionering binnen regie- en leveringsstructuren.

Gemeenten moeten zich niet alleen oriënteren op de technische kant van de transitie naar Common Ground, maar ook op de organisatorische en bestuurlijke randvoorwaarden. Sterke regie, actieve betrokkenheid van leveranciers en realistische verwachtingen ten aanzien van kostenbesparingen op de korte termijn zijn allemaal van belang. Common Ground biedt een helder handelingsperspectief: door samenwerking met andere gemeenten en deelname aan landelijke initiatieven vergroten gemeenten hun grip op kosten, kwaliteit en innovatie binnen de informatievoorziening.

Voor gemeenten is het van cruciaal belang dat tijdens de transitie naar Common Ground de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening onverminderd gewaarborgd blijft; dienstverleningsprocessen moeten blijvend functioneren en mogen niet onderbroken worden door technologische vernieuwing. Een zorgvuldig gemanagede overgang – de transitie – is essentieel om te voorkomen dat kritieke IT-voorzieningen uitvallen of de dienstverlening aan burgers en ondernemers in het gedrang komt.

6. Transitie

De gekozen richting betekent een verandering voor gemeenten én leveranciers. In de nieuwe situatie organiseren gemeenten de digitalisering anders. Zij stellen gezamenlijk kaders vast en laten op basis hiervan software ontwikkelen en beheren. De vraag van gemeenten verandert en de markt zal zich daarop moeten aanpassen. De nieuwe manier van samenwerken vraagt dat gemeenten hun rol als opdrachtgever bewuster en krachtiger invullen. Dat betekent gezamenlijke kaders stellen, actief sturen op kwaliteit en voortgang, en verantwoordelijkheid nemen voor het collectieve belang. Deze verandering zal niet van de ene op de andere dag plaatsvinden, maar moet stap voor stap groeien door samenwerking en ervaring.

Ook voor gemeenten zelf betekent dit een andere manier van werken. Waar voorheen per gemeente werd bepaald welke software het beste paste, wordt nu gestandaardiseerd op software. Gemeenten behouden ruimte voor lokale inrichting, maar zullen convergeren op basis van de gezamenlijke koers. Belangrijk is dat iedere gemeente het juiste moment kiest om in te stappen – met oog voor de lokale context en randvoorwaarden. Dit vereist goed collectief opdrachtgeverschap.

De transitie kan niet meteen over de volle breedte van gemeentelijke software. Gemeenten starten met het domein van digitale dienstverlening en pakken daarna de rest domeinsgewijs op. IST en SOLL zullen langere tijd naast elkaar bestaan. Het is cruciaal om nu, met het einddoel in beeld, een zorgvuldige route te bepalen. Een gezamenlijke transitiestrategie is nodig en biedt voorspelbaarheid, richting, tempo en houvast. Aanvullend is een migratie- en aansluitstrategie nodig. Deze beschrijft hoe gemeenten technisch en organisatorisch kunnen overstappen naar de nieuwe werkwijze en voorzieningen, met ruimte voor maatwerk waar nodig, maar altijd met het gezamenlijke doel als stip op de horizon. Het programma Common Ground stelt deze plannen op en richt – zoals eerder in de Propositie Common Ground aangekondigd – een regieorganisatie in voor de uitvoering van deze plannen. Gemeenten hebben een actieve rol in de regieorganisatie.

Vanuit het programma worden handreikingen aangeleverd om gemeenten in staat te stellen hun eigen rol in te vullen.

7. Marktstrategie

De voorgestelde aanscherping van de koers betekent een wezenlijke verandering in de samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen. Waar nu nog vooral software van leveranciers wordt afgenomen via individuele contracten, nemen gemeenten straks gezamenlijk de regie en het eigenaarschap over hun informatielandschap. Gemeenten worden meer en meer gezamenlijk opdrachtgever, financier en eigenaar (intellectueel eigendom) van software en versterken eigenaarschap van en toegang tot gemeentelijke data. Het geschetste toekomstbeeld gaat uit van en ziet mogelijkheden voor meerdere aanbieders in de ontwikkel, beheer en doorontwikkeelfase waarin ruimte en behoefte is aan innovatie vanuit marktpartijen. Marktpartijen passen zich stap voor stap aan op deze nieuwe samenwerking. De leveranciers voor de koplopers werken al volgens de nieuwe aanpak.

De transitie naar collectief opdrachtgeverschap heeft ook gevolgen voor verdienmodellen in de markt. Bedrijven moeten hun waardepropositie aanpassen, omdat inkomsten minder op intellectueel eigendom en licenties gebaseerd zullen zijn en meer via dienstverlening, zoals softwareontwikkelingen, implementatieondersteuning en levering van softwarediensten (SaaS) zullen komen. De veranderingen zorgen aan het begin voor frictie, want (markt)partijen moeten zich hierop kunnen instellen. De duidelijke koers geeft een langetermijnperspectief en versterkt daarmee het innovatieve en adaptieve vermogen van leveranciers die op de gemeentelijke markt opereren. Een zorgvuldige aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van alle betrokkenen en recht wordt gedaan aan de wederzijdse afhankelijkheid, is cruciaal voor een succesvolle en stabiele overgang. Zo wordt voorkomen dat marktpartijen zich terugtrekken uit de gemeentelijke markt en dat gemeenten worden geconfronteerd met hoge kosten. Marktpartijen worden daarom uitgenodigd om deel te nemen aan het vormgeven van de overgang.

Collectief opdrachtgeverschap brengt kansen mee om de marktwerking te versterken. Belangrijk daarbij is het behouden van de innovatieve kracht van marktpartijen en ook het stimuleren dat meerdere marktpartijen (multi-vendorstrategie) blijven opereren op de gemeentelijke markt. Door bewust te kiezen voor samenwerking met meerdere leveranciers en zorgvuldige verkaveling van opdrachten, behouden gemeenten keuzevrijheid en maken zij het voor marktpartijen aantrekkelijk om actief te blijven op de gemeentelijke markt. Dit voorkomt nieuwe vormen van afhankelijkheid en draagt bij aan een open en concurrerende ICT-markt. Een markt waarin ruimte is voor gevestigde partijen om zich aan te passen en waarbij ook ruimte is voor kleinere en gespecialiseerde partijen.

8. Financiering

Er wordt een business case opgesteld op basis van de uitgezette koers en de focus op het dienstverleningsdomein, zoals dit in de Resolutie Collectivisering Digitalisering is beschreven. Voor de wijze van financieren wordt aansluiting gezocht bij de uitwerking van de resolutie van gezamenlijke en waar mogelijk overheid brede financieringsconstructen, met ook Europese middelen in scope.

De keuze voor collectief eigenaarschap van software betekent dat gemeenten samen verantwoordelijk worden voor het laten ontwikkelen en beheren hiervan. Dit heeft ook gevolgen voor de financiële inrichting.

Waar gemeenten nu doorgaans ieder afzonderlijk een-op-een afspraken maken met leveranciers en licentie- en onderhoudskosten betalen, gaan zij in de nieuwe situatie in toenemende mate bijdragen aan de ontwikkeling en het onderhoud van gezamenlijke software. Deze bijdragen maken het mogelijk om de benodigde investeringen collectief te financieren. Op dit moment ontwikkelen meerdere leveranciers dezelfde functionaliteit. De investeringen, en daarmee de kosten voor gemeenten, liggen daardoor nu hoger dan als gemeenten deze functionaliteit één keer gezamenlijk laten ontwikkelen. Te verwachten is dat gemeenten hierdoor op termijn minder meerkosten maken en besparingen realiseren.

Het gebruik van collectieve software biedt ook andere voordelen. Zo vervalt de noodzaak voor individuele aanbestedingen, wat leidt tot lagere kosten en minder inzet van gemeentelijk personeel.

De overgang naar deze nieuwe werkwijze brengt uiteraard eenmalige kosten met zich mee. Door zoveel mogelijk aan te sluiten op natuurlijke vervangingsmomenten van bestaande systemen binnen gemeenten, kunnen deze kosten beheersbaar blijven en wordt dubbele investering voorkomen.

Aan de leden

Datum
20 mei 2025

Ons kenmerk
U202500258
Lbr. 25/023

Telefoon
0703738393

Bijlage(n)
2

Onderwerp
Voorjaarsnota: duiding, financiële analyse en
begrotingsadvies

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In deze ledenbrief informeren we u over de consequenties van de voorjaarsbesluitvorming van het kabinet voor gemeenten. We deden dat al eerder in onze ledenbrief van 18 april en zegden toe dat uitvoeriger te doen als het complete beeld bekend zou zijn.

Deze ledenbrief bevat:

- Een terugblik op onze gezamenlijke inzet en inspanningen van de periode vanaf 2022 tot nu toe met een duiding van het huidige tussenresultaat en een toelichting op onze inzet voor de komende maanden
- Een toelichting op de nieuwe resolutie Jeugd zoals die zal voorliggen in de ALV van 18 juni en de continuering van onze inzet zoals beschreven in de resolutie die is aangenomen tijdens de Najaars ALV 2024
- Een financiële analyse op hoofdlijnen van de Voorjaarsnota met in de [bijlage de volledige financiële analyse](#)
- Een begrotingsadvies op hoofdlijnen voor de jaren 2026/2027 en 2028/2029 met in de [bijlage het volledige begrotingsadvies](#)

Graag gaan wij hierover het gesprek met u aan tijdens onze ALV op 18 juni in Eindhoven.

Een betekenisvolle stap gezet, maar we zijn er nog niet

Grote gezamenlijke inspanning in een hectische periode

Afgelopen jaren heeft de VNG nadrukkelijk kenbaar gemaakt dat taken en middelen in balans moeten zijn. Bij de totstandkoming van het kabinet-Rutte IV in 2022 zijn maatregelen genomen die voor gemeenten verregaande negatieve gevolgen hebben gehad. Die gevolgen zijn gemunt onder de noemer van 'het ravijn', dat bij voorkeur gedicht maar toch in ieder geval gedempt diende te worden. Deze inzet heeft geleid tot intensieve gesprekken met alle politieke partijen op weg naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2023, tot wijziging van verkiezingsprogramma's, tot gesprekken met informateurs en formerende partijen en tot gesprekken met het huidige kabinet en met de fracties in de Eerste en Tweede Kamer.

We kijken terug op een intensieve en collectieve inspanning van alle gemeenten en hun vertegenwoordigers in alle geledingen en netwerken. Nooit eerder hebben gemeenten op deze intensieve wijze gedurende een langere periode een eenduidig en krachtig appel gedaan op de landelijke politiek om op te komen voor de positie van gemeenten en de uitvoerbaarheid van hun wettelijke taken. Deze inspanning vergde een 'schouder aan schouder'-inzet van alle vertegenwoordigers van gemeenten en van alle relevante netwerken. De wijze waarop deze samenwerking is ingevuld is indrukwekkend. Als gemeenten gezamenlijk een heldere boodschap uitstralen en gezamenlijk opkomen voor een gemeenschappelijk belang zijn gemeenten blijkbaar tot veel in staat. Dat is even krachtig als uniek.

In dit kader is ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met maatschappelijke organisaties. Samen riepen we op tot hernieuwde waardering van en investeringen in de publieke sector met een gezamenlijke boodschap om verschraving van het publieke domein te voorkomen en om te investeren in de 'publieke zaak'. Deze samenwerking onderstreept de breedte van de oproep van gemeenten. Het gaat om meer dan alleen een lobby voor geld voor gemeenten. Uiteindelijk is de continuïteit van het functioneren van het publieke domein aan de orde.

Om tot een duidelijk en breed gedragen VNG-standpunt te komen hebben we een zorgvuldig proces doorlopen waarin het VNG-bestuur op tal van manieren de interactie met de leden heeft opgezocht. Het gesprek met de leden in de afgelopen periode was intensief. De resolutie die in de ALV van 29 november 2024 is vastgesteld, vormde de basis van onze inzet. Er volgden talrijke intensieve overleggen met het kabinet en nauwe afstemming tussen de bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van gemeenten. Die goede samenwerking met onze partners en iedereen die ons de afgelopen tijd heeft gesteund, zullen we voortzetten. We blijven actief in gesprek om op individueel dossierniveau te zorgen voor de goede balans tussen taken en middelen.

Voorzichtig optimisme over tussenresultaat

Alle gezamenlijke inspanningen en gesprekken hebben tot een resultaat geleid dat door het kabinet in de Voorjaarsnota is verwoord en waarop door het VNG-bestuur is gereageerd in termen van 'voorzichtig optimistisch' en dat als een 'tussenresultaat' is geduid. Nu we, ruim een maand na de publicatie van de Voorjaarsnota, een duidelijker beeld hebben van de uitkomsten en de consequenties voor gemeenten kunnen we vaststellen dat de kwalificatie als 'tussenresultaat' en

het 'voorzichtige optimisme' passend zijn om duiding te geven aan de uitkomsten van de gesprekken met het kabinet. Dat neemt niet weg dat bij veel gemeenten nog grote zorgen bestaan over de gevolgen van deze Voorjaarsnota op uiteenlopende dossiers. Het bestuur is zich daar zeer van bewust en neemt die signalen zeer serieus. In de financiële analyse van de Voorjaarsnota gaan wij verderop in deze ledenbrief en in de bijlage nader in op de maatregelen op de diverse terreinen.

In een tijd van toenemende financiële krapte en scherpe keuzes is het daarentegen bemoedigend te zien dat er daadwerkelijk beweging bij het kabinet is ontstaan. In een periode waarin ontelbaar veel prioriteiten op het bord van het kabinet lagen, is ingezien dat het noodzakelijk was om middelen aan gemeenten te verstrekken. Hoewel gemeenten helder hebben betoogd dat zowel de wettelijke verantwoordelijkheid van het rijk als ook de maatschappelijke urgentie het noodzakelijk maakten middelen aan het gemeentefonds toe te voegen, bleek dit lange tijd niet evident. Ook de consequenties van besluitvorming in andere sectoren zoals de woningcorporaties laat zien dat sprake is van een volatiele politiek-bestuurlijke omgeving waarbij besluiten aan de orde zijn die onverwacht tot negatieve uitkomsten kunnen leiden. In die zin is het te waarderen dat het kabinet de oproep van gemeenten serieus heeft genomen en de keuze heeft gemaakt om een stap te zetten om de balans tussen taken en middelen van gemeenten te herstellen.

De Voorjaarsnota biedt daarmee een fundament voor vervolgesprekken om de komende jaren te blijven werken aan het verdere herstel van de balans tussen taken en middelen. De Voorjaarsnota is daarmee geen eindpunt, maar een betekenisvol tussenresultaat. Tegen de achtergrond van een financieel krappe rijksbegroting en scherpe keuzes in andere sectoren, mag worden geconstateerd dat onze gezamenlijke inzet effect heeft gehad. De beweging die het kabinet nu laat zien biedt perspectief, al is de structurele balans tussen taken en middelen nog niet hersteld.

VNG-inzet gericht op herstel van balans tussen taken en middelen

Tegelijkertijd is een realistische attitude vereist bij de inschatting welke inzet van de VNG de komende tijd het meeste effect zal hebben voor de genoemde balans tussen taken en middelen. De kans dat er op korte termijn nog generiek extra middelen beschikbaar worden gesteld vanwege de eerdere korting vanaf 2026 (Rutte IV) achten wij niet groot. Maar we zullen ons onverminderd blijven inzetten voor de balans tussen taken en middelen op alle taken waar gemeenten voor aan de lat staan. In de komende jaren zullen wij er naar verwachting rekening mee moeten houden dat binnen de financiële kaders niet alles mogelijk is. De noodzaak om de 'tering naar de nering' te zetten zal scherpe prioritering door gemeenteraden en colleges vereisen.

Gemeenten nemen ook zelf hun verantwoordelijkheid

In dit verband is van belang dat de gemeenten ook zelf blijven werken aan hun eigen uitvoeringskracht. Gesteund door de VNG nemen gemeenten hun verantwoordelijkheid met initiatieven voor doorontwikkeling van samenwerking, standaardisering en collectivisering. Die initiatieven dragen bij aan de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie én leveren aanzienlijke besparingen op. Op basis van de Verenigingsstrategie 2030 heeft de VNG samen met gemeenten meerdere initiatieven genomen, waaronder de oprichting van het VNG Risicobeheersfonds NV en de resolutie "Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving" die in de ALV van

18 juni a.s. aan bod komen.

Voorstel bestuur aan de ALV: nieuwe resolutie Jeugd en continuering inzet resolutie Najaars ALV 2024

Nieuwe resolutie Jeugd

Het bestuur ziet in de aanvullende afspraken met het kabinet rond de jeugdzorg, inclusief een vervroegd tweede advies van de Deskundigencommissie voor de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 (hierna commissie Van Ark), aanleiding om een nieuwe resolutie Jeugd aan u voor te leggen in de ALV van 18 juni. Deze resolutie ontvangt u op 21 mei met de ledenbrief 'Uitnodiging ALV 18 juni 2025'.

Gelet op het dringende beroep van de minister-president op de VNG om de ingebrekestelling op te schorten, ziet de VNG voorlopig af van een juridische procedure. De VNG zal de Staat alsnog in gebreke stellen als op 16 september bij Prinsjesdag niet aan de wettelijke verplichting op basis van de Gemeentewet wordt voldaan om gemeenten te compenseren voor de uitgaven voor de jeugdzorg in de jaren 2023 en 2024. De pas op de plaats die daarmee is gemaakt met betrekking tot een juridische procedure, biedt ruimte om in alle redelijkheid het gesprek met het kabinet voort te zetten richting de besluitvorming in augustus.

Continuering inzet resolutie 'Inzet VNG richting het nieuwe kabinet' (Najaars ALV 2024)

Het VNG-bestuur stelt aan de ALV voor om de huidige inzet gericht op het herstel van de balans tussen taken en middelen te continueren, waarbij de resolutie uit de Najaars ALV van 29 november leidend blijft. De leden hebben daarin uitgesproken dat:

- het uitgangspunt voor afspraken met het rijk onverkort van kracht blijft, namelijk dat gemeenten voldoende middelen moeten hebben om hun taken en verantwoordelijkheden waar te kunnen maken
- gemeenten bereid zijn te overleggen met het kabinet om te komen tot een gezamenlijke inhoudelijke agenda voor onze inwoners en dat hierbij betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van de nieuwe doelstellingen en taken randvoorwaardelijk zijn voor de instemming met die agenda
- als het rijk taken en middelen in balans heeft gebracht in de voorjaarsnota, gemeenten bereid zijn aan deze gezamenlijke inhoudelijke agenda daadwerkelijk invulling te geven

Het bestuur is van mening dat deze uitgangspunten nog steeds voldoende houvast geven voor de VNG-inzet in de komende periode. Dat betekent dat wij ons richting kabinet sterk blijven maken op onderwerpen die voor gemeenten van belang zijn en daarbij helder maken dat er duidelijke grenzen zijn aan de mogelijkheden voor gemeenten om bij te dragen aan de beleidsprioriteiten van het kabinet en aan de uitvoering van akkoorden waarvoor geen toereikende middelen beschikbaar zijn. Het bestuur kiest hierbij voor een pragmatisch-constructief-realistische toon richting het huidige kabinet.

Financiële analyse Voorjaarsnota 2025

Algemeen beeld

Belangrijkste onderdeel van de Voorjaarsnota voor de financiële positie van gemeenten is de keuzes die door het kabinet zijn gemaakt in reactie op het advies van de commissie Van Ark over de jeugdzorg. Dit advies wordt door het kabinet deels overgenomen. Vanaf 2025 wordt structureel € 414 miljoen voor jeugdzorg aan het gemeentefonds toegevoegd en daarnaast is in 2026 en 2027 hiervoor samen circa € 1 miljard incidenteel beschikbaar gesteld. Vanaf 2028 zijn door het kabinet structureel extra besparingen van circa € 800 miljoen op de uitgaven voor de jeugdzorg opgenomen.

De commissie-Van Ark schijnt begin 2027 opnieuw haar licht over de uitgaven in voorgaande jaren en adviseert over de mogelijkheid van de extra besparingen vanaf 2028.

De terugval in structurele middelen in het gemeentefonds vanaf 2026 wordt met circa € 400 miljoen verminderd. Dit bedrag betreft het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds. De middelen in het gemeentefonds zijn vrij besteedbaar. De ramingsproblematiek van het gemeentefonds (waardoor de groei van het gemeentefonds vanaf 2025 structureel achterloopt bij de inflatie) en het herstel van rekenfouten in de overstap van de berekeningswijze van het accres bij taakmutaties worden niet geadresseerd in de Voorjaarsnota en zijn daarmee niet opgelost.

Keuzes van het kabinet – of het uitblijven daarvan – op het gebied van onder andere uitvoeringskosten klimaatbeleid, inburgering, schuldenproblematiek en middelen voor beheer en onderhoud betekenen per saldo dat gemeenten op deze beleidsterreinen minder zullen kunnen doen. Verder zijn er bescheiden toevoegingen op verschillende beleidsterreinen in de voorjaarsnota opgenomen. Daar staan ook nieuwe of geïntensiveerde taken tegenover.

De Voorjaarsnota bevatte heel slecht nieuws voor de investerings- en verduurzamingscapaciteit van onze woningcorporaties en gemeenten. Door de keuzes in de voorjaarsnota zijn gemeenten niet in staat om de ambities die tijdens de Woontop en ook de verschillende woondeals zijn afgesproken in het belang van onze woningzoekende inwoners te realiseren. Hetzelfde geldt voor de aanpakken netcongestie, verduurzaming, wijkontwikkeling en energie-armoedeaanpak onder regie van gemeenten. De VNG zal de komende periode intensief samenwerken met Aedes en met andere ondertekenaars van de afspraken tijdens de Woontop om de bouw en verduurzaming van woningen weer in beweging te krijgen.

Samengevat biedt de Voorjaarsnota verlichting voor de financiële situatie van gemeenten, maar lost deze de financiële problematiek niet structureel op. In dit verband is het goed te wijzen op een motie die door de Eerste Kamer is aangenomen, waarin het kabinet wordt verzocht deze disbalans in beeld te brengen. Het gaat daarbij om de verplichte taken die gemeenten moeten bekostigen en de daarmee gemoeide middelen. Daarmee wil de Eerste Kamer inzicht krijgen hoe groot het aandeel is aan middelen die nog resteren om invulling te geven aan de grondwettelijke autonomie. Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur stuurt in zijn advies *Afrekenen met Disbalans: Advies*

over medebewindstaken aan op een dergelijk onderzoek. De VNG onderschrijft de wens van de Eerste Kamer en het advies van de ROB.

In de [bijlage](#) vindt u de volledige analyse met de volgende onderdelen:

- Algemeen beeld
- Invulling advies commissie Van Ark voor de Hervormingsagenda Jeugd
- Accresontwikkeling gemeentefonds
- Ontwikkeling BTW-compensatiefonds
- Vervolg omzetting specifieke uitkeringen
- Overige onderwerpen

Begrotingsadvies

Vooraf: onzekerheid over middelen

Gegeven de onzekerheden over de middelen van gemeenten brengen wij opnieuw een begrotingsadvies uit. Dit concentreert zich op het advies van de commissie Van Ark en alleen kwalitatief op de structurele korting vanaf 2026, omdat wij het niet waarschijnlijk achten dat hier op korte termijn in algemene zin nog compensatie voor plaatsvindt. Dit neemt niet weg dat wij ons maximaal zullen blijven inspannen om op inhoudelijke dossiers taken en middelen in balans te brengen.

Begrotingsadvies

1. **2026 en 2027: probeer de begroting sluitend te maken, maar geef de effecten van de kortingen en het ‘tering naar de nering zetten’ transparant weer**

Maak in ieder geval boekjaar 2026 en 2027 als dat mogelijk is sluitend. De disbalans in taken en middelen is er nog steeds en dit heeft grote effecten op de taken die gemeenten uitvoeren. Dit moeten we inzichtelijk maken: benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet. Maak inzichtelijk op welke dossiers in het medebewind er meer wordt uitgegeven dan we van het rijk ontvangen. Deze informatie gebruiken we voor onze verdere gesprekken met het rijk. We kiezen ervoor om in elk geval 2026 én 2027 te sluiten, zodat de toezichthouder van de provincie de gemeente niet onder verscherpt toezicht zet en een net geformeerd college in de loop van 2026 niet direct in de bezuinigingsmodus moet voor 2027.

2. **Middelen terugwerkende kracht: benut het incidentele geld voor compensatie 2023 en 2024 via een stelpost om gaten 2026 en 2027 te dichten of in te zetten in stelsel jeugd**

Gebruik de nog te verwachten middelen voor jeugd 2023 en 2024 ad € 728 miljoen die we op Prinsjesdag 2025 verwachten om het jeugdstelsel te verbeteren: benut deze (compensatie van de eerdere kortingen) bij voorkeur voor dekking kosten jeugd in 2026 en 2027 of voor de te realiseren besparingen in de toekomst door bijvoorbeeld meer in te zetten op preventie.

Neem een stelpost op aan de batenkant met de titel: ‘Deskundigencommissie-Van Ark 2023 en 2024’.

3. **2028 en 2029: breng baten en lasten jeugdzorg in balans met stelpost Van Ark waarbij er een realistische raming is gemaakt van de lasten voor jeugdzorg**

In haar vervroegde tweede advies zal de commissie Van Ark begin 2027 onder andere haar oordeel vellen over de verhouding tussen kosten en budget voor jeugd over de jaren 2025, 2026 en een inschatting maken voor het lopende 2027. Maar ook over de jaren daarna: 2028 en verder. In de afgelopen Voorjaarsnota is enkel een gedeeltelijke oplossing gekomen tot en met 2027, we moeten het oordeel van de commissie afwachten voor de jaren 2028 en 2029.

Om geen bezuinigingen op andere beleidsterreinen te moeten inboeken vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg in de jaren 2028 en 2029, terwijl het tweede advies van de commissie Van Ark nog in het verschiet ligt, adviseren we ook hier een stelpost op te nemen aan de batenkant. Het rijk is verantwoordelijk voor tijdige invoering van wet- en regelgeving. Bij uitstel of afstel van wet- en regelgeving geldt dat dit voor rekening risico rijk is. Maak een realistische inschatting voor de kosten op basis van historische groei voor 2028 en 2029 en plus de baten op met een stelpost met de titel *'Deskundigencommissie-Van Ark 2027'* in de begroting voor deze jaren.

In de [bijlage](#) vindt u het volledige begrotingsadvies, inclusief de reflectie van de toezichthouder op ons advies.

Ten slotte

Met de voorgaande bestuurlijke duiding van de Voorjaarsnota, de financiële analyse van de Voorjaarsnota en het begrotingsadvies hebben wij geprobeerd u zo volledig mogelijk te informeren over de huidige stand van zaken en onze inzet voor de komende periode.

Wij hopen u te ontmoeten in onze ALV van 18 juni en wisselen daar graag met u van gedachten hierover.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten



mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

Financiële analyse Voorjaarsnota 2025

*Bijlage ledenbrief "Voorjaarsnota: duiding, financiële analyse en begrotingsadvies"
van 20 mei 2025*

- Algemeen beeld
- Invulling advies commissie Van Ark voor de hervormingsagenda Jeugdzorg
- Accresontwikkeling gemeentefonds
- Ontwikkeling BTW-compensatiefonds
- Vervolg omzetting specifieke uitkeringen
- Overige onderwerpen

Algemeen beeld

De terugval in structurele middelen in het gemeentefonds vanaf 2026 wordt met ca. € 400 miljoen verminderd. Dit bedrag betreft het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds. De middelen in het gemeentefonds zijn vrij besteedbaar. De ramingsproblematiek van het gemeentefonds (waardoor de groei van het gemeentefonds vanaf 2025 structureel achterloopt bij de inflatie) en het herstel van rekenfouten in de overstap van de berekeningswijze van het accres bij taakmutaties worden niet geadresseerd in de Voorjaarsnota en zijn daarmee niet opgelost. Daarnaast is in 2026 en 2027 hiervoor samen ca. € 1 miljard incidenteel beschikbaar gesteld. Vanaf 2028 zijn door het kabinet structureel extra besparingen van ca. € 800 miljoen op de uitgaven voor de Jeugdzorg opgenomen.

Keuzes van het kabinet - of het uitblijven daarvan - op het gebied van uitvoeringskosten klimaatbeleid, inburgering en middelen voor beheer en onderhoud betekenen per saldo dat er door gemeenten op deze terreinen minder gedaan zal kunnen worden. Verder zijn er verschillende bescheiden intensiveringen op verschillende beleidsterreinen in de Voorjaarsnota opgenomen. Daar staan ook nieuwe of geïntensiverde taken tegenover.

Samengevat biedt de Voorjaarsnota verlichting voor de financiële situatie van gemeenten, maar lost het de financiële problematiek niet structureel op. Daarom blijft het voor de VNG essentieel dat door het kabinet gewenste intensiveringen en nieuwe of extra taken voor gemeenten gepaard gaan met extra financiële middelen.

In dit verband is het goed te wijzen op een motie die door de Eerste Kamer is aangenomen, waarin het kabinet wordt verzocht de disbalans tussen taken en middelen in beeld te brengen. Gevraagd is de verplichte taken die gemeenten moeten bekostigen in beeld te brengen en op geld te zetten. Daarmee wil de Eerste Kamer inzicht krijgen hoe groot het aandeel is aan middelen die nog resteren om invulling te geven aan de grondwettelijke autonomie.

Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur stuurt in zijn advies [Afrekenen met Disbalans: Advies over medebewindstaken](#) aan op een dergelijk onderzoek. De VNG onderschrijft de wens van de Eerste Kamer en het advies van de ROB.

Invulling advies commissie Van Ark voor de hervormingsagenda Jeugdzorg

Het kabinet Schoof heeft met de Voorjaarsnota 2025 het advies van de deskundigencommissie voor de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 (commissie Van Ark) gedeeltelijk overgenomen en de onderstaande bedragen toegevoegd.

Tabel 11 Reeks Gemeenten/Jeugd						
In miljoenen euro's (- is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reeks Gemeenten/Jeugd	414	1.312	1.283	- 9	- 7	3
1. w.v. Damping terugval gemeentefonds 2026	-	400	422	412	414	424
2. wv. Tekorten voor rekening rijk	414	414	414	414	414	414
3. wv. Groeipad maatregelen HA	-	498	447	-	-	-
4. wv. Eigen bijdrage Jeugdzorg	-	-	-	- 260	- 260	- 260
5. wv. Sturen op trajectduur jeugdzorg	-	-	-	- 68	- 68	- 68
6. wv. Indexeren opbrengst hervormingsagenda	-	-	-	- 507	- 507	- 507

Het advies van de commissie Van Ark was om het budget 2025 e.v. te baseren op het budget 2024 en de helft van het tekort 2024. Het kabinet Schoof heeft dit voor de jaren 2025 t/m 2027 grotendeels verwerkt, waarbij zij dit heeft opgesplitst in drie effecten: (1) damping terugval gemeentefonds 2026 (dit betreft m.n. het aandeel jeugd); (2) tekorten voor rekening rijk (dit betreft de helft van het tekort 2024); en (3) wijziging groeipad maatregelen Hervormingsagenda. Deze splitsing in subonderdelen is geen onderdeel van het advies Van Ark, maar mede door het rijk aangebracht om verantwoordelijkheid te kunnen verdelen onder de verschillende departementen. Met de optelling van deze drie elementen wordt het advies voor deze jaren grotendeels (cumulatief wordt ca. € 3 miljard toegevoegd), maar niet volledig overgenomen.

De commissie Van Ark adviseerde ook om besparingen pas in te boeken op het moment dat zeker was dat ze ook te realiseren zijn. Omdat mogelijke besparingen telkens alvast in mindering op het gemeentefonds worden gebracht, ontstaat er volgens de commissie een 'kramp' die een serieuze hervorming belemmert. Dit advies heeft het kabinet niet overgenomen. De ombuigingsopgave van de Hervormingsagenda jeugdzorg blijft staan, maar de oploop ervan wordt in de jaren 2026 en 2027 verzacht door voor deze twee jaren respectievelijk eenmalig € 498 miljoen en eenmalig € 447 miljoen beschikbaar te stellen. Daarmee wordt het tijdpad van de ombuigingen met twee jaar vertraagd ten opzichte van de arbitrage-uitspraak van de commissie van wijzen uit 2019. De volgende tabel laat zien wat dit voor deze bedragen betekent. Het betekent alsnog een oploop van de ombuigingen in 2026 en 2027 t.o.v. 2025. Dit komt bovenop de hiervoor genoemde ombuigingsopgave van € 414 miljoen.

Tabel 1. Reeks maatregelen Hervormingsagenda (in miljoenen euro's)

	2024	2025	2026	2027	2028
reeks Hervormingsagenda	374	374	961	1.017	1.017
originele reeks Commissie van Wijzen	<u>463</u>	<u>570</u>	961	1.017	1.017
Originele reeks Commissie van Wijzen jaren '24 en '25 twee jaar opschuiven			<u>463</u>	<u>570</u>	
Nieuwe reeks in Voorjaarsnota Commissie van Wijzen			-498	-447	

Het totaalbedrag van de ombuigingen van de Hervormingsagenda van € 1.017 miljoen (exclusief indexatie) zou dan in 2028 moeten worden gerealiseerd. In deze Voorjaarsnota boekt het kabinet vanaf 2028 daarnaast de volgende (extra) besparingen op de middelen voor jeugdzorg in:

- structureel € 68 miljoen voor het sturen op verkorting van de trajectduur van jeugdhulp
 - structureel € 260 miljoen (prijspeil 2025) voor de invoering van een eigenbijdrage voor (de ouders van) gebruikers van jeugdhulp
 - structureel € 507 miljoen door indexatie van het oorspronkelijke bedrag van de ombuiging.
- Het kabinet heeft hiervoor de € 1.017 miljoen uit de hervormingsagenda geïndexeerd aan de hand van de ontwikkeling van de uitgaven aan jeugdzorg tussen 2019 en 2024.

Deze extra besparingen worden vanaf 2028 dus ook in mindering gebracht op het gemeentefonds. Er zijn nog geen concrete plannen bekend als onderbouwing van deze plannen. Bij de indexering van de oorspronkelijke ombuiging is niet gekeken hoe dit zich verhoudt tot de onderliggende maatregelen waarmee de besparing moet worden bereikt. Voor alle drie de genoemde besparingen vanaf 2028 geldt dan ook dat de VNG deze als te ambitieus beoordeelt en heeft daar niet mee ingestemd.

De commissie Van Ark adviseerde ook om de middelen voor de jeugdzorg in het gemeentefonds apart te indexeren en suggereerde aan te sluiten bij de brede ontwikkeling van de zorguitgaven en de OVA-systematiek. Dit advies is door het kabinet niet overgenomen, waarmee de middelen voor de jeugdzorg meelopen met de bbp-systematiek. Op grond van de historische trend is de verwachting dat deze indexering ontoereikend zal zijn. De VNG gaat er vanuit dat de commissie Van Ark dit punt ook weer expliciet meeneemt in haar advies in 2027.

Het eindadvies van de commissie Van Ark over de toereikendheid van het budget jeugdhulp in het gemeentefonds en de voortgang en haalbaarheid van de hervormingen wordt van 2028 vervroegd naar (begin) 2027. In dat advies zal ook weer worden gekeken naar de discrepantie tussen uitgaven en inkomsten in de jaren daarvoor en een advies gegeven worden over de bekostiging vanaf 2028. Het bestuur zet zich ervoor in dat er zodanige afspraken worden gemaakt met het kabinet (o.a. over de opdracht van de commissie Van Ark en de status van dien advisering) dat gemeenten er eveneens op kunnen vertrouwen dat bij het optreden in de fase 2025-2027 van onvermijdbare tekorten, gemeenten daarvoor dan worden gecompenseerd. Dezelfde afspraken met het kabinet zal het bestuur maken voor de fase na 2027 opdat gemeenten ook dan aanspraak hebben op een adequate bekostiging. Desondanks zijn op dit moment de budgettaire consequenties vanaf 2028 van de jeugdzorg voor het gemeentefonds onzeker.

Bijstelling van de accressen gemeentefonds

Met de Voorjaarsnota 2025 zijn de accrespercentages 2025 t/m 2029 bijgesteld en is het accrespercentage voor het jaar 2030 bekend. Ten opzichte van de accressen Miljoenennota 2025 (voor verwerking van de revisie CBS) ligt het accres 2025 1,07% hoger. Dit wordt voor 0,9% veroorzaakt door een hogere raming van het prijspeil bbp. Het leidt tot een bijstelling van de accrestranche 2025 met € 423 miljoen.

Het accres 2024 stond al vast in de meicirculaire 2024. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft het prijspeil bbp de afgelopen zeven jaar gemiddeld 1 procentpunt te laag geraamd. Met het uitkomen van het CEP 2025 blijkt dat het CPB ook met het CEP 2024 het prijspeil bbp te laag heeft geraamd en wel 1,1 procentpunt. Wij hebben vanwege dit structurele ramingsprobleem het kabinet verzocht

om voor de accresbepaling over te stappen naar nacalculatie. In de Eerste Kamer is een motie ingediend die het kabinet vraagt om voor het zomerreces met een voorstel te komen om de indexatie van het Gemeentefonds voor inflatie te herstellen bij voorkeur door nacalculatie. Als het kabinet in aanloop naar de Miljoenennota 2026 nog een nacalculatie over het accres 2024 toepast voor zowel het volumedeel als het prijsdeel, dan leidt dit tot een positieve bijstelling van structureel € 478 miljoen.

Tabel 2. Accrespercentages bbp-accres Voorjaarsnota 2025

Accrespercentages Voorjaarsnota 2025							
Jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
volume bbp-accres VJN 25	2,41%	2,16%	1,93%	1,82%	1,72%	1,61%	2,28%
prijs bbp-accres VJN 25	5,10%	3,63%	2,74%	2,52%	2,61%	2,50%	2,50%
Totaal bbp-accres VJN 25	7,63%	5,87%	4,72%	4,39%	4,37%	4,15%	4,84%
Verschil VJN 25 met MN 25	1,28%	1,07%	0,20%	0,05%	0,39%	0,23%	0,00%

Voor het jaar 2030 komt het bbp-accres uit op een percentage van 4,84%, wat neerkomt op een bedrag van € 2.241 miljoen. Gemeenten ontvangen bovenop het bbp-accres vanaf 2026 een extra plus van structureel € 75 miljoen per jaar vanwege de sneller stijgende uitgaven Wet Maatschappelijke Ondersteuning door de vergrijzing. In 2030 wordt deze plus van structureel € 75 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd.

Per saldo resteert onderaan de streep voor zowel het jaar 2026 als het jaar 2028 een bescheiden vergoeding aan het gemeentefonds om de autonome ontwikkeling van de uitgaven door inflatie, loonontwikkeling, bevolkingsgroei en de vraag naar hogere standaarden voor publieke diensten door meer welvaart op te vangen. Het accres inclusief niet-taakgebonden mutaties loopt in deze twee jaren daar ver bij achter. Daar bovenop loopt de indexatie van de jeugdmiddelen mee met de bbp-systematiek in plaats van een eigen hogere indexering – zoals door de commissie Van Ark was geadviseerd.

Vrijval BTW-Compensatiefonds (BCF) aan gemeentefonds naar beneden bijgesteld.

In de septembercirculaire 2024 was als voorlopige raming voor de vrijval uit het BCF aan het Gemeentefonds in het jaar 2024 een bedrag van € 447 miljoen opgenomen. Dit bedrag is met de Voorjaarsnota 2025 op basis van de declaraties van gemeenten met € 115 miljoen naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling wordt met de algemene uitkering 2025 verrekend.

De vrijval voor het jaar 2024 komt ermee uit op € 332 miljoen. Dat de vrijval afneemt, is een teken dat de investeringen van gemeenten weer aantrekken richting een 'normaal' peil. Gemeenten mogen voor de meerjarenraming van de komende begroting 2026 en ieder jaar van de meerjarenraming voor de vrijval uit het BCF aan het gemeentefonds uitgaan van ten hoogste de vrijval in 2024 van deze € 332 miljoen.

De vrijval uit het BCF aan het gemeentefonds voor het jaar 2025 komt met de nieuwe raming in de Voorjaarsnota 2025 uit op € 654 miljoen (tabel 37, pag. 254). De vraag is of er sprake is van een blijvend herstel van de investeringen. Zo ja, dan is voor het jaar 2025 een lagere vrijval dan dit bedrag te verwachten.

Vervolg omzetting specifieke uitkeringen (spuks)

De afgelopen maanden is in een intensief traject met fondsbeheerders, departementen en gemeenten en provincies gevolg gegeven aan het voornemen in het regeerprogramma om alle specifieke uitkeringen om te zetten. De resultaten hiervan staan beschreven in een brief die binnenkort naar de Tweede Kamer wordt verstuurd. Daarin zal ook meer informatie te vinden zijn over de wijze waarop invulling is of nog moet worden gegeven aan de korting van 10% korting. Als VNG zijn we voorzichtig optimistisch over de uitkomsten. Een flink aantal spuks zal (op termijn) worden omgezet. Tegelijk is de discussie nog niet afgerond. De besparing van 10% op de spuk-budgetten is door het rijk meteen verwerkt in de departementale begrotingen. Bij een flink aantal spuks is voor ons al duidelijk dat deze besparing niet kan worden opgevangen door het wegvallen van administratieve lasten. Ook het rijk erkent dat dit betekent dat – als de spuk gehandhaafd blijft en het betrokken departement ervoor kiest de besparing toch door te voeren op de spuks – de uit te voeren taken verminderd moeten worden. In genoemde Kamerbrief staat dat dit in goed overleg met VNG en IPO moet gebeuren. Op dit moment kunnen we nog niet zeggen dat dit op alle onderdelen al is gebeurd of goed loopt. Voor een aantal spuks is of lijkt door het departement wel gekozen de 10% zelf aan te vullen. Voor zover dat nu al duidelijk is, staat dat in het overzicht hieronder vermeld.

Overige onderwerpen

Algemeen

- Over het uitkeringsjaar 2024 is een bedrag van € 135 miljoen niet uitgekeerd aan gemeenten. Dit bedrag wordt alsnog middels nacalculatie in het jaar 2025 aan het gemeentefonds toegevoegd.

Wonen

- De huurprijsbevriezing heeft effect op de investeringscapaciteit van woningcorporaties. Sommige doelen van het woontopakkoord en de prestatieafspraken sociale woningbouw raken op deze manier buiten beeld. Dat vinden wij onverstandig en in strijd met afspraken. Dit raakt onze corporaties en onze woningzoekende inwoners zeer.
- Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft al gewaarschuwd voor een mogelijke verlaging van de rating van corporaties. Dit kan effect hebben op de achtervangpositie van gemeenten in het waarborgfonds.

Klimaat en energie

- Er worden geen aanvullende middelen voor uitvoeringskosten Klimaatakkoord vrijgemaakt, en de korting van 10% op de spuk CDOKE blijft in stand. Volgens berekening van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in het artikel 2 onderzoek is er tot en met 2030 € 300 miljoen jaarlijks extra nodig. De gemiddelde € 700 miljoen die gemeenten nu jaarlijks krijgen blijven wel staan tot en met 2030. De klimaatmiddelen voor gemeenten worden ook nu weer gebrekkig geïndexeerd. Dat telt op bij eerdere gebrekkige indexeringen en bij het tekort berekend door de ROB. Gemeenten zullen dus minder kunnen doen wat een direct effect heeft op de doelstellingen en ambities van gemeenten en het rijk.
- In combinatie met huurprijsbevriezing verwachten wij dat wijkontwikkeling achterop gaat raken, energie-armoede zal aanhouden, en de weerbaarheid van het energiesysteem minder snel zal toenemen met lokale opwek/opslag.

Infrastructuur/Beheer en Onderhoud

- Deze voorjaarsnota biedt geen soelaas voor het achterstallig onderhoud en de beheersopgave gemeentelijke infrastructuur. Tevens worden enkele grote infrastructurele projecten worden doorgeschoven of 'aangepast', enkele andere worden met deze nota gefinancierd.
- De 10% bezuiniging op de brede doeluitkering voor openbaar vervoer in de twee metropoolregio's wordt – ondanks dat deze specifieke uitkering niet wordt omgezet en daarmee dus volgens de redenering van het kabinet ook geen besparing op administratieve lasten kan worden bewerkstelligd – vooralsnog niets gedaan. Dit is slecht nieuws voor de mobiliteit van onze inwoners en de bereikbaarheid van voorzieningen.

Gezonde leefomgeving/landelijk gebied

- Doelen natuur, water en klimaatadaptatie blijven staan, belangrijk tegen de achtergrond van de transitie van het landelijke gebied. Uitvoeringsgerichte en gebiedspecifieke aanpak blijft ook overeind. De Voorjaarsnota is het beeld ongewijzigd dat budgetten niet toereikend zijn en er geen budget is voor o.a. klimaatadaptatie en water- en bodemsturend als belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde leefomgeving. Als het gaat om de stikstof aanpak doet de VNG een dringend beroep op het kabinet om in samenspraak met de medeoverheden de maatregelen uit de brief van de ministeriële commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) snel om te zetten naar concrete afspraken, regelgeving waar nodig met juridische en financiële borging, en hiervoor voldoende middelen beschikbaar te stellen. Hoe langer we wachten, hoe langer de onzekerheid bij inwoners, gemeenten en ondernemers blijft.

Werk en inkomen

- Het macrobudget 2025 voor de gebundelde uitkering (BUIG) is met € 187 miljoen naar beneden bijgesteld naar € 7.283 miljoen. Het grootste effect zit op het deelbudget bijstand (negatief € 158 miljoen). Deze daling komt door een conjunctuureffect van negatief € 41 miljoen, realisatie 2024 van negatief € 152 miljoen en een positieve bijstelling van de raming beleidseffecten rijk van € 35 miljoen. Het deelbudget loonkostensubsidie (LKS) is met € 25 miljoen naar beneden bijgesteld als gevolg van lagere aantallen LKS en een hogere prijs.
- De integratie-uitkering Participatie wordt apart geïndexeerd. Voor het jaar 2025 is € 102 miljoen toegevoegd. Dit bedrag loopt af naar € 85 miljoen in 2030.
- Voor een impuls aan het toekomstbestendig maken van de sociale infrastructuur wordt in 2025 een bedrag van € 55 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd, dat oploopt naar € 60 miljoen in 2030. Van dit bedrag is € 28 miljoen structureel.
- Voor de ontwikkeling van de dienstverlening en slagkracht van de arbeidsmarktregio's wordt in 2025 een bedrag van € 44 miljoen oplopend naar € 54 miljoen in 2028 aan het gemeentefonds toegevoegd.
- Vanaf 2025 worden er middelen beschikbaar gesteld om de werking van loonkostensubsidie (LKS) bij beschut werk te verbeteren. Het voornemen is om voor beschut werk een forfaitaire LKS in te voeren. Dit betekent dat de loonwaardemetingen bij beschut werk worden afgeschaft en er standaard een vaste vergoeding voor de gemiste loonwaarde wordt uitgekeerd. Dit zorgt voor een versimpeling in de uitvoering van de LKS bij beschut werk. Ook krijgen de werknemers niet meer te maken met het onzekere jaarlijkse traject van de loonwaardemeting. Deze maatregel vergt een wetswijziging. Tot het

moment dat de wetswijziging is gerealiseerd worden de middelen toegevoegd aan de Rijksbijdrage beschut werk in het Gemeentefonds. In 2025 gaat het om een bedrag van € 34 miljoen. Zie ook [Structurele investering in beschut werk | VNG](#)

- De maatregel Individuele Plaatsing en Steun (IPS) wordt structureel mogelijk gemaakt voor de gemeentelijke doelgroep. Middels IPS worden mensen met een psychische aandoening aan betaald werk geholpen. Het gaat om een bedrag van circa € 12 miljoen.
- Gemeenten gaan vanaf 2027 geld ontvangen voor de begeleiding van jongeren bij wie de wajong-aanvraag afgewezen is. Dit loopt op naar € 17 miljoen in 2030.
- Er wordt een decentralisatie-uitkering van € 15 miljoen incidenteel in 2025 aangekondigd voor een aanpak waarmee gemeenten, scholen en hun partners zich inzetten om kwetsbare jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk.

Participatiewet

- Om de maatregelen uit het wetsvoorstel Participatiewet in balans uit te voeren zijn middelen nodig voor implementatie- en uitvoeringskosten. Het gaat hierbij onder andere om kosten die gemeenten maken voor de training van medewerkers, het informeren van burgers en het aanpassen van werkprocessen. Ook bij het Inlichtingenbureau (IB), de SVB, Divosa en de VNG is er sprake van implementatiekosten. Cumulatief gaat het om een bedrag van € 73 miljoen.
- Vanaf 2027 zijn er extra middelen voor gemeenten gereserveerd voor de uitvoering van de taaleis in de Participatiewet. In 2027 gaat het om een bedrag van € 3,7 miljoen, oplopend tot € 17,4 miljoen structureel. Deze middelen staan vooralsnog op de aanvullende post en komen dus nog niet in de meicirculaire te staan.

Voorkomen en aanpakken schulden

- In 2025 verstrekt het ministerie van SZW eenmalig € 59 miljoen via het gemeentefonds voor de bijzondere bijstand inzake de alleenverdienersproblematiek (€ 25 miljoen), vroegsignalering problematische schulden (€ 19 miljoen) en begeleiding van jongeren naar werk (€ 15 miljoen).
- Het kabinet voert een pakket aan maatregelen in om problematische schulden aan te pakken. Dit pakket is gebaseerd op het basispakket uit het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Problematische schulden. De middelen voor problematische schulden waren beoogd voor gemeentelijk schuldenbeleid (vroegsignalering), een integraal schuldenoverzicht voor huishoudens, één overheidsincasso en het voorkomen van kostenoploop boetes. Door de voorjaarsbesluitvorming is er geen sprake meer van structureel budget voor dit maatregelenpakket. De reeks loopt tot 2029 en daarmee is de structurele dekking van de (uitvoerings)kosten van de verschillende maatregelen weggevallen. Gemeenten krijgen middelen voor vroegsignalering van schulden. Hiervoor wordt in 2025 € 19 miljoen overgemaakt naar het gemeentefonds. Door de voorjaarsbesluitvorming is dit nu ook geen structurele reeks middelen meer, maar zijn de middelen beschikbaar tot en met 2028. Een duurzame investering in vroegsignalering behoeft structurele middelen. Het is voor gemeenten belangrijk dat dit structurele middelen worden en blijven. VNG heeft haar zorgen geuit bij SZW en de Tweede Kamer en verzocht dit te corrigeren en de structurele middelen voor het hele maatregelenpakket veilig te stellen.

Kinderopvang

- Het kabinet kondigt uitstel aan van het nieuwe financieringsstelsel voor kinderopvang. De nieuwe geplande ingangsdatum is 2029. De middelen die daardoor vrijvallen worden benut voor een geleidelijk ingroeipad naar het nieuwe stelsel.
Daarnaast schrapt het kabinet de geplande bezuiniging op de kinderopvang, zoals door de VNG bepleit. Het plan om het maximum uurtarief voor de kinderopvangtoeslag niet te indexeren wordt ingetrokken. Hiermee wordt de toegankelijkheid van de kinderopvang voor lage inkomens beter geborgd.

Cultuur

- De verhoging van de btw op cultuur, media en sport wordt definitief geschrapt. Dit wordt betaald door de belastingschijven en heffingskortingen binnen de inkomstenbelasting beperkt te compenseren voor de prijsontwikkeling. Ook vanuit de VNG is de afgelopen tijd aangedrongen op het schrappen van deze maatregel.

Zorg

- De middelen in het gemeentefonds voor beschermd wonen worden apart geïndexeerd. Met de Voorjaarsnota 2025 wordt € 87 miljoen aan de middelen toegevoegd voor het opvangen van de loon en prijsontwikkelingen. In 2024 en 2025 is geen volume-acres voor deze taak toegevoegd. In de voorjaarsnota ontbreekt voorsnog de toevoeging van een volume-acres voor het jaar 2026.
- Het afschaffen van het abonnementstarief WMO, zodat weer een inkomensafhankelijke bijdrage kan worden gevraagd, is vertraagd naar 2027. Voor het jaar 2026 wordt daarom de structurele uitname van € 225 miljoen die al was ingeboekt, eenmalig gerepareerd.
- Voor de jaren vanaf 2026 worden de resterende middelen van de Hervormingsagenda jeugdhulp van de aanvullende post naar het gemeentefonds overgeheveld.
- Er worden in de Voorjaarsnota geen transitie-middelen beschikbaar gesteld voor hervorming van het stelsel van organisaties die bescherming moet bieden bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Omdat het huidige stelsel onder zware druk staat, blijft deze hervorming echter noodzakelijk. De VNG gaat daarom met de bewindspersonen in overleg om te bezien hoe de stelselvereenvoudiging alsnog realiseerbaar is.
- Voor 2025 tot en met 2027 wordt een jaarlijks bedrag van € 13 miljoen aan het gemeentefonds overgeheveld voor de kinderopvang van pleegouders. Vanaf 2028 wordt dit bedrag verlaagd naar € 3 miljoen structureel.
- In 2026 wordt eenmalig € 10 miljoen via het gemeentefonds verstrekt voor de meerkosten van gemeenten door het scheiden van wonen en zorg binnen de WLZ.
- Er is geen verschuiving te zien van zorgmiddelen t.b.v. gemeenten vooruitlopend op te maken afspraken in AZWA.

Asiel en Migratie

- Het COA-budget wordt in 2025 en 2026 (fors) opgehoogd: respectievelijk € 815 en € 748 miljoen, bedoeld voor crisisnoodopvang. Deze kosten achten wij noodzakelijk, maar ook wrang: door de beoogde intrekking van de Spreidingswet wordt de opbouw van een robuust aanbod van reguliere opvang ondermijnd. Daardoor bestaat het risico dat ook in de toekomst hoge kosten moeten worden gemaakt voor dure – en vaak kwalitatief minder goede – (crisis)noodopvang. Een suggestie om tot goedkopere en efficiëntere asielopvang

te komen is om de Spreidingswet te behouden en te zorgen voor stabiele en meerjarige financiering.

- Gemeenten krijgen in 2025 incidenteel extra middelen op grond van het Faciliteitenbesluit: voor gemeenten met een opvanglocatie wordt € 11 miljoen extra overgeheveld naar een decentralisatie-uitkering.
- In de ramingen zijn de middelen voor de Oekraïne-opvang verlengd tot en met 2027. Dat is in lijn met het uitgangspunt dat de financiering vanuit het rijk aan de gemeenten voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne kostendekkend is. Het kabinet heeft echter het normbedrag voor de Oekraïne-opvang afgelopen jaar flink verlaagd en een meerjarige garantie voor financiering ontbreekt vooralsnog. Dit plaatst gemeenten voor een nagenoeg onmogelijke opgave nu er nog steeds nieuwe opvangplekken nodig zijn.
- De gemaakte afspraken over de uitvoeringskosten van de inburgeringswet in relatie tot het aantal inburgeraars worden vooralsnog niet nagekomen. De beschikbare middelen voor inburgering blijven daarmee onvoldoende. Op het inburgeringsdossier zien wij een kleine voorzichtige meevaller: de aangekondigde korting van 10% op de spuk Inburgeringsvoorzieningen voor 2026 en 2027 wordt niet doorgevoerd.
- Vanuit SZW is € 8 miljoen beschikbaar gekomen voor het voorzetten van de pilots voor dakloze EU-migranten. Dat wordt gecombineerd met middelen van VWS voor de aanpak van dakloosheid.

Veiligheid en weerbaarheid

- De VNG formuleert – samen met o.a. de veiligheidsregio's – wat gemeenten kunnen bijdragen aan de weerbaarheid en veerkracht van Nederland. Een van de belangrijkste voorstellen waar de VNG samen met het Veiligheidsberaad met het kabinet over spreekt is het inrichten van een landelijk dekkend netwerk van noodsteunpunten. De Voorjaarsnota stelt per 2027 een investering van € 70 miljoen per jaar in het vooruitzicht voor weerbaarheid op lokaal en regionaal niveau, toe te voegen aan de begroting van J&V. Het is nog niet duidelijk hoe J&V de € 70 miljoen wil inzetten. Onze inschatting is dat het onvoldoende is om de volledige opgave te dekken, zeker niet omdat voor andere departementen geen middelen voor het thema weerbaarheid zijn vrijgemaakt. De VNG en het Veiligheidsberaad voeren op dit moment het gesprek met de minister van J&V in hoeverre het gereserveerde bedrag aangewend kan worden om de 10% korting op de BDU Rampenbestrijding terug te draaien en tevens ook de noodsteunpunten te financieren. Daarbij wordt ook bekeken of reeds eerder dan 2027 middelen beschikbaar kunnen komen.

Bijlage: ontwikkeling accres 2025-2030 inclusief niet-taakgebonden mutaties

De bijstelling van de percentages (en de grondslag) leidt tot de bbp-accresen van onderstaande tabel. In de tabel zijn ook de effecten van niet-taakgebonden mutaties, die in feite ook tot het accres behoren, meegenomen. De mutaties worden onder de tabel toegelicht.

Met het accres worden ook de taakmutaties die in de circulaire worden aangekondigd, geïndexeerd. De bedragen van deze indexatie taakmutaties per jaar in de tabel bevatten niet de indexatie van taakmutaties met de accrestranches 22, 23 en 24. Die bedragen zijn al uit het verantwoordingsbeeld van de Voorjaarsnota 2025 gevallen.

Ontwikkeling accres 2025-2030 inclusief niet-taakgebonden mutaties

Accres Voorjaarsnota 2025 in miljoenen €						
Jaar	2025	2026	2027	2028	2029	2030
bbp-volume-accres 2025	849	796	792	789	789	788
bbp-prijsaccres 2025	1.458	1.366	1.360	1.355	1.354	1.352
bbp-volume-accres 2026		791	781	754	744	743
bbp-prijsaccres 2026		1.145	1.131	1.091	1.090	1.089
bbp-volume-accres 2027			772	745	744	743
bbp-prijsaccres 2027			1.088	1.050	1.049	1.047
bbp-volume-accres 2028				735	734	733
bbp-prijs-accres 2028				1.134	1.133	1.131
bbp-volume-accres 2029					717	716
bbp-prijsaccres 2029					1.131	1.130
bbp-volume-accres 2030						1.056
bbp-prijsaccres 2030						1.185
Cumulatief bbp-accres bruto	2.307	4.098	5.924	7.653	9.485	11.713
Cumulatief indexatie taakmutaties	0	-145	-179	-319	-335	-348
Cumulatief bbp-accres netto	2.307	4.243	6.103	7.972	9.820	12.061
Indexatie taakmutaties per jaar	0	-145	-34	-140	-16	-13
Tranche bbp-accres per jaar	2.307	1.936	1.860	1.869	1.848	2.241
1. Ravijnkorting accres 2022-2025		-2.349				
2. Restant opschalingskorting (indexatie)		-92				
3. Restant extra korting Jeugd (indexatie)	-51	-57				
4. Verzachting ravijnkorting VJN 2025		400	22	-10	2	10
5. Uitname accres vertraging ombuiging jeugd				-507		
6. Eenmalige korting 25	-675	675				
7. Reparatie vervroeging bbp-systematiek	605	-513	-27	-21	-25	
8. Terugdraaien uitname accres woningbouw		250				
9. WMO-plus		75	75	75	75	75
Accres incl. niet-taakgebonden mutaties	2.186	325	1.930	1.406	1.900	2.326

Toelichting niet-taakgebonden mutaties

1. Damping financiële tekorten – In het coalitieakkoord van kabinet Rutte IV is bepaald dat van het extra volume-accres regeerakkoord dat bovenop het accres Miljoenennota 2022 werd toegekend een bedrag van € 1 miljard achterbleef voor het gemeentefonds en provinciefonds. Het aandeel voor het gemeentefonds daarvan is € 924 miljoen. Het meerdere erboven wordt in het jaar 2026 uitgenomen. Het financiële tekort bedraagt daarmee € 2.349 miljoen.
2. Met de voorjaarsbesluitvorming 2025 is besloten om het deel van het financiële tekort dat aan de middelen Jeugdzorg is toe te rekenen, terug te draaien. Het gaat daarbij in 2026 om een bedrag van € 400 miljoen. Dit bedrag loopt op tot structureel € 424 miljoen in 2030. Daarmee is het financiële tekort – zoals genoemd onder punt 1 – gedaald naar € 1,9 miljard.
3. Bij Voorjaarsnota 2024 is het restant van de opschalingskorting van € 675 miljoen teruggedraaid. De korting werd echter via het accres geïndexeerd. Bij het intrekken van de korting is een deel van de indexatie van structureel € 92 miljoen niet teruggedraaid. In een brief aan de Tweede Kamer heeft het kabinet aangegeven dat dit bewust is gedaan en niet het gevolg is van een fout door de nieuwe wijze van verwerking van taakmutaties zoals wij dachten.
4. Bij Miljoenennota 2025 is de extra korting Jeugdhulp van € 511 miljoen teruggedraaid. Maar daarbij is niet de apart geboekte indexering met loon en prijsbijstelling 22-23 van structureel € 51 miljoen die erbij hoort teruggedraaid. Ook is een deel van de indexering van de extra korting Jeugdhulp via het accres in latere jaren voor een bedrag van structureel € 57 miljoen niet teruggedraaid. In een brief aan de Tweede Kamer heeft het kabinet aangegeven dat deze € 108 miljoen aan structurele kortingen bewust zijn achtergebleven en niet het gevolg zijn van een fout door de nieuwe wijze van verwerking van taakmutaties zoals wij veronderstelden.
5. Bij de invulling van het advies van de commissie Van Ark over jeugdhulp heeft het kabinet besloten de ombuigingen in de jaren 2025, 2026 en 2027 t.o.v. het advies van de Hervormingsagenda van de commissie van wijzen uit 2022 met twee jaar te vertragen. Dit wordt bereikt door een toevoeging aan de algemene uitkering van eenmalig € 498 miljoen in 2026 en van eenmalig € 447 miljoen in 2027. In 2028 wordt het restbedrag van de totale ombuigingen van de Hervormingsagenda jeugdhulp van structureel € 1.017 miljoen alsnog ingeboekt. Het kabinet heeft besloten dit bedrag op te hogen met een indexering gelijk aan de groei van de kosten jeugdhulp in de periode 2019-2024. Daarmee wordt in 2028 een bedrag van structureel € 507 miljoen in mindering gebracht op het extra accres dat de bedragen uit de agenda genereert.
6. Bij de vervroeging van de bbp-systematiek van 2027 naar het ingangsjaar 2024 met de Voorjaarsnota 2024 is besloten een eenmalige korting van € 675 miljoen in 2025 toe te passen. Dit geld van de accrestranche 2025 wordt in 2026 alsnog aan het gemeentefonds toegevoegd.
7. Door de vervroeging van de bbp-systematiek van 2027 naar 2024 ontstond in de jaren 2024 en 2025 een nadeel ten opzichte van het trap op trap af-accres en in 2026 een nadeel tussen het bbp-prijsaccres ten opzichte van het reeds toegekende LPO-accres. Dit is met een toevoeging aan de algemene uitkering tot de oude stand gerepareerd. Daarbij zijn ook de accres op accres-effecten in de jaren 2027, 2028 en 2029 gerepareerd tot de hoogte van de oude stand.
8. In 2023 is een deel van de accrestranche 2023 uitgenomen voor de voeding van twee specifieke uitkeringen ter bevordering van de woningbouw. In 2026 wordt deze uitname van structureel € 250 miljoen aan accres weer teruggedraaid en aan Gemeentefonds toegevoegd.
9. Het kabinet Rutte IV heeft met de Voorjaarsnota 2024 besloten vanaf 2026 per jaar een extra plus aan accres van structureel € 75 miljoen toe te voegen aan de algemene uitkering, zodat

gemeenten de hogere groei van de uitgaven voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning door vergrijzing kunnen opvangen.

Begrotingsadvies VNG 2025

Bijlage bij ledenbrief “Voorjaarsnota: duiding, financiële analyse en begrotingsadvies” van 20 mei 2025

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In de afgelopen jaren heeft de VNG, zeer uitzonderlijk, twee keer een begrotingsadvies gegeven aan haar leden. Dit richtte zich specifiek op de structurele korting vanaf 2026 (het ravijn). Ook dit jaar is het verzoek gekomen van onze leden een begrotingsadvies te geven voor de meerjarenbegroting 2026-2029. Dat richt zich op de uitkomsten van de voorjaarsnota van het rijk en met name op de Deskundigencommissie Hervormingsagenda jeugd 2023-2028 (hierna commissie Van Ark) met betrekking tot de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg.

Huidige stand van zaken

In de Voorjaarsnota is door het rijk een tussenstap gezet, we zijn er nog niet, zoals we ook hebben aangegeven in onze ledenbrief ([Voorjaarsnota 2025: financiële verlichting voor gemeenten | VNG](#)) d.d. 18 april 2025. Zie onderstaande tabel voor de financiële effecten o.b.v. de Voorjaarsnota:

Bedragen in miljoenen euro's	2025	2026	2027	2028	2029
1 Damping terugval gemeentefonds 2026	-	400	422	412	414
2 Tekorten jeugdzorg voor rekening rijk	414	414	414	414	414
3 Groeipad maatregelen Hervormingsagenda	-	498	447	-	-
Aanvullende maatregelen en besparingen Hervormingsagenda					
4 Eigen bijdrage Jeugdzorg	-	-	-	-260	-260
5 Sturen op trajectduur Jeugdzorg	-	-	-	-68	-68
6 Indexeren opbrengst Hervormingsagenda	-	-	-	-507	-507
Totaal toevoeging extra middelen gemeentefonds	414	1.312	1.283	-9	-7

Toelichting op de tabel

- 1: Dit bedrag betreft het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds. De middelen in het gemeentefonds zijn vrij besteedbaar.
- 2: Dit betreft het structureel doortrekken van de compensatie van 50% van het door bureau Improven over 2024 vastgestelde gemeentelijk tekort op de jeugdzorg van € 828 miljoen.
- 3: Dit betreft een verzachting van de besparingen die op basis van de reeks van de Commissie van Wijzen, als onderdeel van de bestuurlijke afspraken over de Hervormingsagenda Jeugd, waren opgenomen. Hiermee worden deze besparingen voor een deel weggenomen. Deze verzachting stopt per 2028. Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan het beoogde effect hebben.
- 4 en 5: Dit betreft door het kabinet te treffen extra maatregelen om de kosten van het stelsel verder te beheersen.
- 6: Dit betreft een prijscorrectie op de opbrengst van de besparingsmogelijkheden uit de Hervormingsagenda Jeugd.

Openstaande punten

Zoals gezegd betreft het een tussenstap, we zijn er nog niet. Er spelen nog drie belangrijke zaken:

1. **Compensatie met terugwerkende kracht voor 2023 en 2024**

Rijk en gemeenten hebben nog geen overeenstemming over compensatie voor de uitgaven van gemeenten aan jeugdzorg in de jaren 2023 en 2024. De deskundigencommissie heeft aangegeven dat gemeenten recht hebben op 50% van deze meerkosten. Dit betreft een (incidenteel) bedrag van € 728 miljoen. Uiterlijk in augustus van dit jaar zal het kabinet hierover conclusies trekken en zal deze conclusie worden meegenomen richting Prinsjesdag. Als dit bedrag niet komt, zal de VNG overgaan tot een juridische procedure.

2. **Deskundigencommissie Van Ark begin 2027 m.b.t. kosten 2025, 2026, 2027 en verder**

Daarnaast is de afspraak gemaakt dat de deskundigencommissie Van Ark een jaar eerder, in het eerste kwartaal van 2027, onder andere kijkt naar de uitgavenontwikkeling en hoe om te gaan met afwijkingen, waarbij zowel terug (2025 t/m 2027) als vooruit (2028 en verder) wordt gekeken. Onderdeel van de afspraak is dat de besluitvorming hierover meeloopt met de voorjaarsbesluitvorming in 2027. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld hun begrotingsproces ordentelijk te doorlopen.

3. **Nieuw financieringsmodel Jeugd vanaf 2029**

Het nieuwe financieringsmodel Jeugd, waarbij (een nader uit te werken deel) van de budgetten voor jeugdhulp niet meer via de algemene uitkering van het gemeentefonds lopen, moet per 1 januari 2029 in werking treden. De risicodeling en indexatie, voor ons belangrijke onderdelen, moeten passend gemaakt worden bij de inhoudelijke afspraken. Dit wordt meegenomen in de vormgeving van het financieringsmodel. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheid van een vangnetregeling zodat gemeenten met dure casuïstiek niet onevenredig worden geraakt. De contouren van dit model worden eind 2025 vormgegeven, waarmee besluitvorming hierover plaats vindt met de voorjaarsbesluitvorming 2026.

Er vindt op dit moment overleg plaats tussen de VNG en het ministerie van VWS over de exacte invulling van bovenstaande punten.

Begrotingsadvies

Gegeven deze onzekerheden brengen wij opnieuw een begrotingsadvies uit. Dit concentreert zich op Van Ark en alleen in kwalitatieve zin op de structurele korting vanaf 2026, omdat wij het niet waarschijnlijk achten dat hier op korte termijn in algemene zin nog compensatie voor plaatsvindt. Dit neemt niet weg dat wij ons altijd zo maximaal mogelijk zullen blijven inspannen om op inhoudelijke dossiers taken en middelen in balans te brengen. Er blijft immers een tekort bestaan tussen onze taken en middelen.

Advies

1. **2026 en 2027: probeer de begroting sluitend te maken, maar geef de effecten van de kortingen transparant weer**

Maak in ieder geval boekjaar 2026 en 2027 als dat mogelijk is sluitend. Al dan niet met toepassing van de [mogelijkheid](#) om een deel van de reserves in te zetten.

De disbalans in taken en middelen is er nog steeds en dit heeft grote effecten op de taken die gemeenten uitvoeren. We zetten de toring naar de nering. Dit moeten we inzichtelijk maken: benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.

Maak inzichtelijk op welke dossiers in het medebewind er meer wordt uitgegeven dan we van het rijk ontvangen. Deze informatie gebruiken we voor onze verdere gesprekken met het rijk.

We kiezen ervoor te adviseren in elk geval 2026 én 2027 te sluiten, zodat de toezichthouder van de provincie de gemeente niet onder verscherpt toezicht zet door 2026 te sluiten en een net geformeerd college in de loop van 2026 niet direct in de bezuinigingsmodus moet voor 2027.

2. Middelen terugwerkende kracht: benut het incidentele geld voor compensatie 2023 en 2024 om gaten in 2026 en 2027 te dichten of in te zetten in het stelsel

Gebruik de nog te verwachten middelen voor jeugd 2023 en 2024 ad. € 728 miljoen die ons op Prinsjesdag 2025 toekomen bij voorkeur om het jeugdstelsel te verbeteren: benut deze (compensatie van de eerdere kortingen) voor dekking kosten jeugd in 2026 en 2027 of voor de te realiseren besparingen in de toekomst.

De middelen worden, naar verwachting, in 2025 uitgekeerd. Benut de richtlijnen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) om de middelen in volgende jaren in te zetten.

3. 2028 en 2029: breng baten en lasten jeugdhulp in balans met stelpost Van Ark waarbij er een realistische raming is gemaakt van de lasten voor jeugdhulp

In haar vervroegde tweede advies zal de commissie Van Ark begin 2027 o.a. haar oordeel vellen over de verhouding tussen kosten en budget voor jeugd over de jaren 2025, 2026 en een inschatting maken voor het lopende 2027. Maar ook over de jaren daarna: 2028 en verder. In afgelopen Voorjaarsnota is enkel een gedeeltelijke oplossing gekomen tot en met 2027 en moeten we het oordeel van de commissie afwachten voor de jaren 2028 en 2029.

Aanvullende maatregelen

Er is een aantal aanvullende maatregelen gepresenteerd in de Voorjaarsnota, waaronder de eigen bijdrage en het sturen op de trajectduur (punt 4 en 5, tabel pagina 1). De toezichthouder heeft aangegeven dat zij het toestaan dat gemeenten deze maatregelen budgetneutraal (korting versus besparing/inkomsten) maken, bijvoorbeeld door middel van een stelpost ("Besparing trajectduur" en "Inkomsten eigen bijdrage"). Het rijk is verantwoordelijk voor tijdige invoering van wet- en regelgeving. Bij uitstel of afstel van wet- en regelgeving geldt dat dit voor rekening en risico rijk is.

Groei

Om geen bezuinigingen op andere beleidsterreinen in te moeten boeken in de jaren 2028 en 2029 vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg, terwijl het tweede advies van de commissie Van Ark nog in het verschiet ligt, adviseren we ook hiervoor een stelpost op te nemen (voor het resterende deel na toepassing van de hierboven genoemde stelposten t.a.v. de aanvullende maatregelen besparing trajectduur en eigen bijdrage):

Maak een realistische inschatting voor de kosten o.b.v. historische groei voor 2028 en 2029, zoals ook de toezichthouder wenst, en plus de baten op met een stelpost met de

titel “Deskundigencommissie Van Ark 2027” in de begroting voor deze jaren.
Wij hanteren als uitgangspunt artikel 108 lid 3 van de Gemeentewet: medebewind is voor rekening risico rijk – dus we brengen baten en lasten voor jeugdhulp in balans.

De toezichthouder geeft aan dat zij o.b.v. het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) niet akkoord kunnen gaan met deze stelpost. Het is voor nu nog te onzeker om op mogelijke uitkomsten van de nieuwe deskundigencommissie Van Ark vooruit te lopen.

We beseffen dat er risico's zijn die gemeenten moeten nemen door het opnemen van deze stelposten. Wij pleiten er dan ook voor hierover een passage op te nemen in de risicoparagraaf:

“In de Voorjaarsnota heeft het rijk een eerste tussenstap gezet in de opvolging van het zwaarwegende advies van de deskundigencommissie Van Ark met betrekking tot de kosten die gemeenten maken voor jeugdhulp. Aansluitend zijn afspraken gemaakt over de opvolging van een resterend deel van het advies, waarbij gemeenten met terugwerkende kracht worden gecompenseerd voor 50% van de extra gemaakte kosten voor 2023 en 2024 én een nieuwe deskundigencommissie welke begin 2027 terugkijkt op de jaren 2025 en 2026 en inschatting maakt van de jaren van 2027 en verder. Voor deze vervolgafspraken zijn in deze begroting stelposten opgenomen, omdat we erop vertrouwen dat het rijk zich aan de gemaakte afspraken houdt.”

Perspectief toezichthouders

Het begrotingsadvies is besproken met het Interprovinciaal Overleg (IPO), het vakberaad van provinciaal toezichthouders en het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK).

Meer informatie

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze ledenbrief, dan kunt u contact opnemen met ons Klantcontactcentrum via info@vng.nl of 070-373 83 93.

Tot slot

De voortdurende onzekerheid over de financiën vraagt veel van u als gemeentebestuur, maar ook van uw gemeentelijke organisatie en uw partners. Als VNG blijven we ons in alle contacten met het rijk onverkort inzetten om hier verandering in aan te brengen. Bij voortschrijdend inzicht, vooral richting Prinsjesdag, zullen we hier spoedig over communiceren.

Ik vertrouw erop dat ons advies behulpzaam is bij het gesprek binnen uw gemeente over mogelijke keuzes in uw meerjarenbegroting 2026-2029.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
L.K. Geluk
Algemeen directeur

09b. Resolutie Jeugd

(Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025)

Voorstel aan de ALV:

In te stemmen de resolutie Jeugd.

Samenvatting

De resolutie Jeugd bevat:

1. De verwerking van de inzet van het kabinet met betrekking tot de opvolging van het advies van de deskundigencommissie Van Ark
2. De weging van de inzet van het kabinet door het VNG-bestuur
3. De inzet van het VNG-bestuur VNG ten aanzien van vervolgstappen.

Inzet kabinet

In het overhedenoverleg van 16 april jl. heeft het kabinet de gemeenten een niet onderhandelbaar bod gedaan dat grosso modo een toevoeging aan de gemeentefinanciën inhoudt van cumulatief € 3 miljard voor de jaren 2025 tot en met 2027. Daarnaast zijn afspraken gemaakt voor de komende tijd, inhoudende dat:

- a. het kabinet zich inspent om gemeenten in augustus van dit jaar tevens te compenseren voor (50% van) de tekorten over 2023 en 2024 (€ 728 miljoen in totaal)
- b. de commissie Van Ark in 2027 een uitspraak zal doen over:
 - de uitgavenontwikkeling 2025 tot en met 2027 en compensatie van tekorten
 - (de haalbaarheid van) het financieel kader vanaf 2028.

Appreciatie door bestuur van bod kabinet

De inzet van het kabinet is niet volledig overeenkomstig het advies van de deskundigencommissie, terwijl de VNG zich op het standpunt heeft gesteld dat dit advies ‘van koft tot koft’ zou dienen te worden overgenomen. Het oordeel van het VNG-bestuur is desalniettemin dat het resultaat – hoewel niet optimaal – gegeven de lastige omstandigheden waaronder de Voorjaarsnota het licht heeft gezien, in deze fase het maximaal haalbare is en heeft daarom voorzichtig positief gereageerd.

Voor de fase 2025 tot en met 2027 biedt het bod verlichting voor de financiële noden, maar dat is niet het geval voor de fase daarna. Er blijft – kortom - in de relatie naar het kabinet de komende tijd op het vraagstuk van de taken en middelen alertheid en scherpste geboden. En daar zal het bestuur zich voor inzetten. Belangrijk is dat de deskundigencommissie Van Ark in 2027 opnieuw een uitspraak doet over de uitgavenontwikkeling in de fase 2025 tot en met 2027, alsook het financieel kader na 2028. Dat geeft (in potentie) comfort naar de toekomst. Daarenboven geldt dat de gemeenten er gelet op de toepasselijkheid van artikel 108 lid 3 Gemeentewet op mogen vertrouwen dat het kabinet hen steeds voorziet van voldoende middelen.

Inzet VNG de komende tijd

De gemeenten voelen zich (mede) verantwoordelijk voor een houdbaar en beheersbaar jeugdstelsel en zij zullen daaraan naar vermogen (blijven) bijdragen.

Belangrijk is dat het kabinet de gemeenten in augustus van dit jaar alsnog (voor 50%) zal compenseren voor de tekorten in 2023 en 2024. Mocht dat onverhoopt niet het geval zijn, dan zal het bestuur het kabinet via een civiele procedure daartoe dwingen.

Het bestuur zet zich er tevens voor in dat er zodanige afspraken worden gemaakt met het kabinet (o.a. over de opdracht van de commissie Van Ark en de status van dien advisering) dat gemeenten er eveneens op kunnen vertrouwen dat bij het optreden in de fase 2025-2027 van onvermijdbare tekorten, gemeenten daarvoor dan worden gecompenseerd. Dezelfde afspraken met het kabinet zal het bestuur maken voor de fase na 2027 opdat gemeenten ook dan aanspraak hebben op een adequate bekostiging.

Ten aanzien van de aanvullende maatregelen die het kabinet wil treffen om de kosten van het jeugdstelsel te beheersen, stelt het bestuur zich nadrukkelijk op het standpunt dat deze de verantwoordelijkheid van het kabinet betreffen. Datzelfde is het geval ten aanzien van het voor 2028 e.v. voorgestelde financieel kader. De bijdrage van VNG en gemeenten is daarmee alleen gericht op de uitvoering de maatregelen, in zoverre dat binnen het takenpakket van gemeenten ligt. Bij de nieuw met het kabinet te maken afspraken zal het bestuur steeds bewaken dat deze haalbaar en uitvoerbaar zijn en passen bij het bepaalde in artikel 108, lid 3 Gemeentewet.

Resolutie Jeugd

(VNG ALV 18 juni 2025)

De leden van de VNG, bijeen te Eindhoven op 18 juni 2025, tijdens de Algemene Ledenvergadering,

Constaterende dat

- In de afgelopen periode door het bestuur van de VNG intensief overleg is gevoerd met het kabinet over de wijze van opvolging van het advies 'Groeipijn' d.d. 30 januari jl. van de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark,
- In het overhedenoverleg van 16 april jl. het kabinet de gemeenten een niet onderhandelbaar bod heeft gedaan dat grosso modo een toevoeging aan de gemeentefinanciën inhoudt van cumulatief € 3 miljard voor de jaren 2025 tot en met 2027,
- Deze toevoeging bestaat uit (i) een structurele bijdrage ter demping van het ravijn, gerelateerd aan de uitgaven jeugd binnen het gemeentefonds. Deze maakt onderdeel uit van het Gemeentefonds en is vrij besteedbaar, (ii) een vergoeding van de structurele kosten van Jeugdhulp vanaf 2025 op basis van het feitelijk uitgavenniveau in 2024, met verrekening van een 50-50% verdeling over 2023/2024 en (iii) een verlaging van de eerder ingeboekte besparingen op de Jeugdhulp voor de jaren 2026 en 2027,
- De vermelde bijdragen onderdeel uitmaken van de Voorjaarsnota van 2025,
- Daarnaast afspraken zijn gemaakt voor de komende tijd, inhoudende dat (a) het kabinet zich inspent om gemeenten in augustus van dit jaar tevens te compenseren voor (50% van) de tekorten over 2023 en 2024 (i.e. € 728 miljoen in totaal) en (b) de commissie Van Ark in 2027 een uitspraak zal doen over (1) de uitgavenontwikkeling 2025 tot en met 2027 en compensatie van tekorten en (2) (de haalbaarheid van) het financieel kader vanaf 2028,
- De leden over de uitkomsten van het overhedenoverleg zijn geïnformeerd met een ledenbrief en deze met hen zijn besproken in een viertal bijeenkomsten op 22 en 23 april jl.,

Overwegende dat

- De geboden compensatie achterblijft bij de inzet van de VNG, maar het oordeel van het VNG-bestuur is dat het resultaat – hoewel niet optimaal – gegeven de lastige omstandigheden waaronder de Voorjaarsnota het licht heeft gezien, in deze fase het maximaal haalbare is,
- De (bovenvermelde) tegemoetkoming voor de fase 2025 tot en met 2027 vooralsnog verlichting biedt voor de financiële noden, maar dat niet doet voor de fase daarna,
- In de relatie naar het kabinet om die reden de komende tijd op het vraagstuk van de taken en middelen alertheid en scherpste geboden blijft, temeer omdat vanaf 2028 opnieuw een groot financieel probleem voor de gemeenten dreigt dat deze niet kunnen adresseren,

- De nieuwe uitspraak die de deskundigencommissie Van Ark doet in februari 2027 over de uitgavenontwikkeling in de fase 2025 tot en met 2027, alsook het financieel kader na 2028 (in potentie) comfort geeft naar de toekomst,
- De gemeenten er gelet op de gemaakte bestuurlijke afspraken bij de Hervormingsagenda Jeugd en bovenal de toepasselijkheid van artikel 108 lid 3 Gemeentewet op mogen en moeten kunnen vertrouwen dat het kabinet hen steeds voorziet van voldoende middelen voor de uitvoering van taken ingevolge de Jeugdwet,

Spreeken uit dat

- De gemeenten zich (mede) verantwoordelijk voelen voor een houdbaar en beheersbaar jeugdstelsel en zij daaraan naar vermogen zullen bijdragen en in dat bestek hun grote inzet ten aanzien van de Hervormingsagenda Jeugd onverminderd zullen continueren,
- De gemeenten er op vertrouwen dat het kabinet hen in augustus van dit jaar alsnog (voor 50%) zal compenseren voor de tekorten in 2023 en 2024,

Verzoeken het VNG bestuur

- Via een civiele procedure het kabinet per direct te dwingen alsnog compensatie te verstrekken voor de tekorten in 2023 en 2024 in het onverhoopte geval dat het kabinet daarin bij Prinsjesdag van dit jaar in gebreke blijft,
- Zodanige afspraken te maken met het kabinet (o.a. over de opdracht van de commissie Van Ark en de status van dien advisering) dat gemeenten er eveneens op kunnen vertrouwen dat bij het optreden in de fase 2025-2027 van onvermijdbare tekorten, gemeenten daarvoor dan worden gecompenseerd overeenkomstig artikel 108. Lid 3 Gemeentewet,
- Zodanige afspraken te maken met het kabinet (o.a. over de opdracht en status van de commissie Van Ark) dat gemeenten ook na 2027 tijdig aanspraak hebben op een adequate bekostiging en gemeenten hun verantwoordelijkheden naar inwoners ook dan ten volle kunnen blijven waarmaken,
- In het overleg met het kabinet in te brengen dat:
 - o De aanvullende maatregelen die het kabinet wil treffen om de kosten van het jeugdstelsel te beheersen, nadrukkelijk diens verantwoordelijkheid betreffen,
 - o De gemeenten het voor 2028 e.v. voorgestelde financieel kader eveneens nadrukkelijk als de verantwoordelijkheid van het kabinet beschouwen,
 - o Bij de nieuw te maken afspraken steeds te bewaken dat deze haalbaar en uitvoerbaar zijn en passen bij het bepaalde in artikel 108, lid 3 Gemeentewet.

10a. Vernieuwing mandaat inkoop sociaal domein

(Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025)

Vragen aan de ALV:

- Stemt u in met het voorstel om de VNG het mandaat te geven om (vanaf 1 januari 2026) de reeds lopende landelijke overeenkomsten Jeugd nog met maximaal driemaal voor de periode van één jaar te verlengen volgens de in dit voorstel genoemde randvoorwaarden?
- Stemt u in met het voorstel om de VNG het mandaat te geven om (vanaf 1 januari 2026) de reeds lopende landelijke overeenkomsten Wmo-ZG nog met maximaal driemaal voor de periode van één jaar te verlengen volgens de in dit voorstel genoemde randvoorwaarden?
- Stemt u in met het voorstel om de VNG het mandaat te geven om de topklinische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader landelijk te contracteren.

Samenvatting

Verlenging mandaat lopende overeenkomsten

De VNG heeft sinds 2015 een mandaat om namens gemeenten landelijke raamovereenkomsten te sluiten voor hoogspecialistische en weinig voorkomende vormen van jeugdhulp en Wmo ondersteuning voor mensen met een zintuiglijke beperking. Voor deze vormen van jeugdhulp en Wmo ondersteuning is landelijke inkoop noodzakelijk, vanwege het landelijke bereik, de lage prevalentie en de vereiste gespecialiseerde kennis en infrastructuur.

De huidige landelijke inkoop van jeugdhulp omvat 14 functies en bedient ongeveer 10.000 kinderen, met een totale omzet van circa € 200 miljoen. Dit vertegenwoordigt ongeveer 2% van alle kinderen in de jeugdhulp en 3% van de totale jeugdhulputgaven. Daarnaast omvat de huidige inkoop van Wmo-ZG omvat één functie, en bedient ongeveer 2.400 cliënten, met een totale omzet van circa € 15 miljoen.

Het huidige mandaat loopt tot 31 december 2025. De VNG vraagt u om een verlenging van het bestaande mandaat voor een periode van maximaal drie jaar. Dit biedt de VNG de mogelijkheid om de bestaande overeenkomsten te verlengen, ter voorbereiding op definitieve besluitvorming over de koers van de landelijke inkoop.

De Hervormingsagenda Jeugd heeft de opdracht neergelegd om de landelijke inkoop jeugdhulp door te ontwikkelen. Gemeenten hebben daarbij aangegeven dat er diverse aandachts- en verbeterpunten zijn die nadere uitwerking vereisen. De VNG grijpt dit moment aan om integraal naar de positie van de landelijke inkoop te kijken. Met de mogelijkheid van het continueren van de bestaande overeenkomsten komt er ruimte om gefundeerde keuzes te maken over de inhoudelijke koers van de landelijke inkoop, governance, rolverdeling en scenario's voor de korte- en lange termijn. Hierbij is het van belang dat

opnieuw gewogen wordt op welke wijze gemeenten inspraak, inzicht en invloed behouden over de koers van de landelijke inkoop.

De komende periode werkt de VNG samen met haar leden scenario's uit voor de doorontwikkeling van de landelijke inkoop op korte en lange termijn. In het najaar zal de VNG haar leden breed consulteren op deze scenario's via de diverse ambtelijke- en bestuurlijke gremia. Dit alles ter voorbereiding op een besluit over de definitieve koers van de landelijke inkoop in de voorjaars ALV van 2026. Naast de doorontwikkelde kaders zal dan ook een langer mandaat worden voorgelegd, zodat gemeenten en instellingen meer duidelijkheid krijgen voor de lange termijn.

Topklinische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Al langere tijd wordt vanuit de jeugdstrafrechtketen benoemd dat de beschikbaarheid van jeugdhulp in strafrechtelijk kader, en in het bijzonder residentieel, een groot probleem is. Mede door de afbouw van de JeugdzorgPlus worden deze knelpunten ook bij gemeenten en aanbieders van residentiële jeugdhulp meer zichtbaar. Deze problemen worden ook bevestigd in diverse onderzoeken. Tijdens de consultatie - ter voorbereiding op de ALV - hebben verschillende gemeenten gepleit voor opname van de topklinische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader binnen de landelijke inkoop.

De VNG zal samen met haar leden en het ministerie van JenV uitwerken onder welke (inhoudelijke) voorwaarden feitelijke contractering kan plaatsvinden. Om dit uiteindelijk te kunnen contracteren vraagt de VNG u om deze specifieke zorgfunctie toe te voegen aan de landelijke inkoop.

Het voorstel aan de ALV bestaat uit drie onderdelen:

- a. Voorstel mandaat jeugdhulp
- b. Voorstel mandaat Wmo-ZG
- c. Voorstel mandaat Jeugdhulp in strafrechtelijk kader (JISK).

A.Voorstel mandaatverlenging Jeugdhulp

Inleiding

In dit voorstel onderbouwt de VNG haar verzoek om het huidige mandaat voor de landelijke inkoop jeugdhulp te verlengen. Daarnaast schetst de VNG de stappen die zij voornemens is te nemen om de landelijke inkoop verder te verbeteren en door te ontwikkelen. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de inrichtingsvraagstukken en de versterking van de samenwerking met betrokken partijen.

De landelijke inkoop jeugdhulp vanaf 2015 tot heden

Historische context

Voor een zeer klein deel, hoogspecialistische en weinig voorkomende vormen van jeugdhulp, is het inkopen op een (boven)regionaal niveau te kwetsbaar in verband met het landelijke verzorgingsgebied van de aanbieders en het lage volume van de vraag per regio/gemeente. Om deze functies niet te laten verdwijnen en er zeker van te zijn dat er een contractbasis is, heeft de VNG via de ALV van 2014, 2017 en 2019 het mandaat gevraagd en gekregen, om namens alle gemeenten raamovereenkomsten af te sluiten met aanbieders voor dergelijke functies. Landelijke inkoopafspraken mogen daarbij de regie van de regio's niet in de weg staan, aangezien deze regie cruciaal is voor maatwerk, inhoudelijke betrokkenheid en het organiseren van passende jeugdhulp.

Om te bepalen welke functies van de specialistische jeugdhulp in aanmerking komen voor landelijke inkoopafspraken worden een drietal criteria in samenhang gehanteerd:

- *Prevalentie*: Het gaat om kinderen en gezinnen met zeer weinig voorkomende hulpvraag. De complexiteit en de meervoudigheid van de hulpbehoefte stellen hoge eisen aan de (evidence based) kennis en vaardigheden van de professionals.
- *Kennis*: De jeugdhulp die wordt geboden is nauw verweven met wetenschappelijk onderzoek, kennisdeling en de ontwikkeling van zorginnovaties. De zorg vraagt een kapitaal- en kennisintensieve infrastructuur die niet eenvoudig (opnieuw) opgezet kan worden
- *Uniciteit*: Het gaat om een dusdanig lage prevalentie waar schaarse capaciteit voor is; die landelijk door maar één of enkele jeugdhulpaanbieders wordt geboden. Hierdoor maken kinderen uit het hele land gebruik van dit aanbod. Bij het wegvallen van capaciteit zou veel kennis, expertise en mogelijk infrastructuur verloren gaan.

Door toepassing van deze drie criteria is een lijst van specialistische functies en de hierbij betrokken aanbieders tot stand gekomen.

Omvang van de huidige landelijke inkoop jeugdhulp

Op grond van de huidige landelijke inkoop jeugdhulp ontvangen jaarlijks ongeveer 10.000 kinderen jeugdhulp. Dit komt neer op 2% van alle kinderen die in 2024 jeugdhulp ontvangen. De totale realisatie die jeugdhulpaanbieders op grond van de landelijke inkoop realiseren is ongeveer € 220 miljoen. Uit het uitgavenonderzoek Jeugdzorg (*Improve* 2024) blijkt dat de totale uitgaven voor individuele voorzieningen en maatwerkvoorzieningen in de jeugdzorg in 2023 € 6,19 miljard bedroegen. Dit betekent

dat het relatieve aandeel van de landelijk gecontracteerde functies ongeveer 3% is. Een belangrijk kenmerk van de landelijke inkoop is dat het aantal kinderen op het niveau van een individuele gemeente zeer beperkt is. In het merendeel van de Nederlandse gemeenten komt dit één tot enkele keren per jaar voor.

Afspraken Hervormingsagenda

Afspraken Hervormingsagenda Jeugd

In juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Partijen zijn het erover eens dat een vorm van landelijke inkoop altijd zal blijven bestaan. Dit betekent dat er een opgave ligt om de landelijke inkoop jeugdhulp door te ontwikkelen. In de Hervormingsagenda zijn deze vertaald naar diverse initiatieven en maatregelen. Deze afspraken hebben voornamelijk betrekking op de omvang, wijze van organiseren en de uitvoering van de landelijke inkoop. Dit binnen de context dat deze afspraken duurzaam en toekomstbestendig doorontwikkeld moeten worden.

Onderzoek 'Inventarisatie en advies doorontwikkeling landelijke inkoop jeugdhulp'

In opdracht van de VNG heeft KPMG onlangs onderzoek gedaan naar de doorontwikkeling van de landelijke inkoop. In het bijzonder is er onderzoek gedaan de selectiecriteria, omvang van de landelijke inkoop, de mogelijkheden voor het versterken van de netwerksamenwerking en de heroverweging van landelijke functies. Uit het rapport komen de volgende conclusies naar voren:

- De landelijke inkoop biedt voor aanbieders rust en stabiliteit en wordt om brede redenen gewaardeerd door aanbieders en professionals. Gemeenten zijn in de praktijk kritischer en ervaren beperkte sturingsmogelijkheden.
- Er wordt geadviseerd om de omvang van de landelijke inkoop te handhaven.
- Een afwegingskader voor de landelijke inkoop helpt maar is niet leidend, het is complex om dergelijke afwegingen via gedefinieerde kaders te laten lopen.
- Een grote en formele herijking van de landelijke inkoop kan elke vijf jaar, op initiatief van de VNG plaatsvinden.
- Een sterkere netwerksamenwerking verkleint de afstand tussen de landelijk gecontracteerde aanbieders en het veld en vergemakkelijkt het vinden van passende vervolgzorg bij afschaling. Als regio's sterker worden ingericht, is het aannemelijk dat de expertise toeneemt en in de toekomst meer zorg dichtbij huis geleverd kan worden.
- Neem landelijk de regie om de consultatie en kennisdeling van de LTA-gecontracteerde aanbieders beter regionaal te kunnen ontsluiten en zorg voor een passende betaaltitel.

Inrichting van de landelijke inkoop en verstevigen van opdrachtgeverschap

Een ander belangrijk onderdeel bij de doorontwikkeling van de landelijk inkoop heeft betrekking op de wijze van organiseren en de uitvoering van de landelijke inkoop. De komende periode ligt de focus op het maken van strategische keuzes, ten aanzien van de inrichting van de landelijke inkoop. Deze keuzes hebben in ieder geval betrekking op:

- Afweging waar de landelijk werkende organisatie gepositioneerd wordt, binnen de huidige VNG-structuur of als zelfstandige entiteit.

- De wijze waarop gemeenten inspraak, inzicht en invloed behouden over de richting van de landelijke inkoop.
- De wijze waarop de samenwerking met ketenpartners (ministeries, zorgaanbieders en toezichthouders) wordt vormgegeven.
- Robuust opdrachtgeverschap van de landelijk werkende organisatie met een heldere rolverdeling op het gebied van beleid, strategie, financiën, inkoop, leveranciers- en contractmanagement, monitoring en toezicht.

Voorstel voor nieuw mandaat

Het huidige mandaat loopt af op 31 december 2025. De VNG verzoekt u om een nieuwe mandaatperiode van maximaal drie jaar. Verlenging van het huidige mandaat biedt de VNG de mogelijkheid de bestaande overeenkomsten te continueren en gefundeerde keuzes te maken over de inhoudelijke koers van de landelijke inkoop voor de korte- en lange termijn in de voorjaars ALV van 2026. Dit alles binnen de context van de Hervormingsagenda Jeugd en daarin geformuleerde opdracht van de doorontwikkeling van de landelijke inkoop.

Vervolgproces

Er zijn verschillende ontwerpkeuzes te maken met betrekking tot het doel, de inhoud en de rolverdeling. Een aantal onderdelen vraagt expliciet om verdere en vaak bredere verkenning voordat definitieve keuzes kunnen worden gemaakt. De VNG grijpt dit moment aan om integraal naar de positie van de landelijke inkoop te kijken. Met de mogelijkheid van het continueren van de bestaande overeenkomsten komt er ruimte om gefundeerde keuzes te maken over de inhoudelijke koers van de landelijke inkoop, governance, rolverdeling en scenario's voor de korte- en lange termijn. Hierbij is het van belang dat opnieuw gewogen wordt op welke wijze gemeenten inspraak, inzicht en invloed behouden over de koers van de landelijke inkoop.

Op hoofdlijnen ziet het proces er als volgt uit:



Consultatie op scenario's

Ter voorbereiding op de definitieve besluitvorming zal de VNG dit najaar haar leden consulteren over de verschillende scenario's met betrekking tot de koers van de landelijke inkoop. Dit gebeurt onder andere via de commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs. In deze consultatie komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Vaststellen van de beoogde omvang van de landelijke inkoop, ter voorbereiding op definitieve besluitvorming in de ALV.
- Scenario's voor de positionering, inrichting en governance van de landelijk werkende organisatie.
- De rolverdeling op het gebied van beleid, strategie, financiën, inkoop, leveranciers- en contractmanagement, monitoring en toezicht.
- De samenwerking tussen de landelijk werkende organisatie en regio's en hoe deze vormgegeven kan worden.

Besluitvorming in de voorjaars-ALV 2026

In de voorjaars-ALV van 2026 zal een definitief besluit worden genomen over de volgende onderwerpen:

- Het mandaat vanaf 2027
- De opdracht van de landelijk werkende organisatie
- De positionering van de landelijk werkende organisatie
- De activiteiten en bijbehorende begroting van de landelijk werkende organisatie
- De inrichting en governance van de landelijk werkende organisatie
- Een doorkijk naar het inkoopproces vanaf 2027/2028

B. Voorstel mandaatverlenging Wmo - ZG

Inleiding

In de dit voorstel onderbouwt de VNG haar verzoek om het huidige mandaat voor de landelijke inkoop van de Wmo ondersteuning voor mensen met een zintuiglijke beperking te verlengen. Daarnaast schetst de VNG welke stappen voornemens is om te nemen om de landelijke inkoop verder door te ontwikkelen.

Landelijke inkoop Wmo-ZG.

Historische context

Sinds 2015 heeft de VNG van de ALV een mandaat gevraagd en gekregen, om namens alle gemeenten raamovereenkomsten af te sluiten met aanbieders voor de Wmo ondersteuning van mensen met een zintuiglijke beperking. Dit zijn mensen met:

- a. een visuele beperking
- b. een auditieve beperking (vroegdoofheid)
- c. een beperking in horen en zien (doofblindheid)

Voor deze zeer klein deel, specialistische en weinig voorkomende vormen van Wmo ondersteuning, is het inkopen op een (boven)regionaal niveau te kwetsbaar in verband met het landelijke verzorgingsgebied van de aanbieders en het lage volume van de vraag per regio/gemeente.

Het vergt veel kennis en kunde om cliënten met een zintuiglijke beperking, soms in combinatie met andere problematiek, goede zorg te bieden en te begeleiden in alle aspecten van het leven. Deze expertise en voorzieningen worden door een beperkt aantal instellingen ontwikkeld. Een belangrijke voorwaarde is ook dat deze Wmo ondersteuning ook een kennisintensieve infrastructuur vraagt die niet eenvoudig (opnieuw) opgezet kan worden. Instellingen die de specialistische zorg bieden, hebben deze expertise en kennis in de afgelopen decennia zorgvuldig opgebouwd.

Omvang

Op grond van de huidige landelijke inkoop Wmo-ZG ontvangen jaarlijks ongeveer 2.400 cliënten Wmo ondersteuning. De totale realisatie die deze aanbieders op grond van de landelijke inkoop realiseren is ongeveer € 15 miljoen. Een belangrijk kenmerk van de landelijke inkoop is dat het aantal cliënten op het niveau van een individuele gemeente zeer beperkt is. In het merendeel van de Nederlandse gemeenten komt dit één tot enkele keren per jaar voor.

Voorstel nieuw mandaat

Het huidige mandaat loopt af op 31 december 2025. De VNG verzoekt u om een nieuwe mandaatperiode van maximaal drie jaar. Verlenging van het huidig mandaat biedt de VNG de mogelijkheid de bestaande overeenkomsten te continueren en gefundeerde keuzes te maken over de inhoudelijke koers van de landelijke inkoop voor de korte- en lange termijn in de voorjaars ALV van 2026.

Vervolgproces

De VNG zal voor de doorontwikkeling van de landelijke inkoop Wmo-ZG aansluiten bij het vervolgproces, zoals geformuleerd in het voorstel mandaatverlenging Jeugdhulp.

C. Jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Inleiding

Al langere tijd wordt vanuit de jeugdstrafrechtketen benoemd dat de beschikbaarheid van jeugdhulp in strafrechtelijk kader, en in het bijzonder residentieel, een groot probleem is. Mede door de afbouw van de JeugdzorgPlus worden deze knelpunten ook bij gemeenten en aanbieders van residentiële jeugdhulp meer zichtbaar. Deze problemen worden ook bevestigd in diverse onderzoeken. Tijdens de consultatie - ter voorbereiding op de ALV - hebben verschillende gemeenten gepleit voor opname van de topklinische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader binnen de landelijke inkoop.

Afspraken Hervormingsagenda Jeugd

In de Hervormingsagenda Jeugd is de principeafpraak gemaakt om jeugdhulp in het strafrechtelijk kader, op basis van een vonnis, toe te voegen aan de landelijke inkoop.

Voorstel nieuw mandaat

De VNG vraagt u om tijdens de voorjaars-ALV van 2025 een mandaat te geven om de topklinische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader landelijk te contracteren via de landelijke inkoop jeugdhulp.

Belangrijke randvoorwaarden

Voor gemeenten is het essentieel dat deze behandelvoorziening een duurzaam alternatief vormt, waarbij de kwaliteit en de rechtsbescherming van kinderen gewaarborgd blijven. De VNG vindt dat de volgende randvoorwaarden daarbij moeten worden geborgd:

- Scope: De voorziening is bedoeld voor jongeren, die op grond van een bijzondere voorwaarde opgelegd bij vonnis of in het kader van opgelegde jeugdreclasseringsbegeleiding, (verplicht) klinische behandeling dienen te ondergaan.
- **Verbinding met het onderwijs: Onderwijs maakt een integraal onderdeel uit van het aanbod. Jeugdigen hebben toegang tot een geïntegreerd zorg-onderwijsprogramma, dat bijdraagt aan hun ontwikkeling op cognitief, sociaal emotioneel, maatschappelijk en lichamelijk vlak. Het onderwijs vindt bij voorkeur buiten de muren van de instelling plaats maar kan ook aangeboden worden binnen de muren van de instelling als de veiligheidssituatie of persoonlijke omstandigheden daarom vragen.**
- **Samenwerking met een Justitiële jeugdinrichting (JJl): Jongeren die vanuit een JJl doorstromen naar een forensische kliniek (of omgekeerd) hebben vaak langdurige en intensieve zorg nodig. Om het perspectief van de jongere te vergroten en de kans op recidive te verminderen is het van belang behandeling in nabijheid van – en in samenwerking met – een JJl wordt geboden.**
- Topklinische setting met keurmerk Top GGZ: De nieuwe behandelvoorziening moet voldoen aan de kwaliteitsstandaarden in de GGZ en toewerken naar een topklinische functie met het keurmerk Top GGZ. Dit garandeert gespecialiseerde en bewezen effectieve zorg voor de doelgroep.
- **Duidelijke omschrijving van de doelgroep: Het is van belang om helder te definiëren welke kinderen in aanmerking komen voor de behandelvoorziening. Dit omvat de kenmerken van de doelgroep en**

duidelijke inclusiecriteria, zodat de juiste zorg op de juiste plek wordt geboden. Het betreft jeugdigen die onvoldoende baat hadden of zullen hebben bij een behandeling conform de professionele standaard en zullen profiteren van deze hoogspecialistische forensische zorg.

- Toetsbare kwaliteitskaders: het is van belang dat de beroepsgroep een objectief meetbaar kwaliteitskader opstelt. Dit kader moeten normatief vertaald worden naar de inrichting van de zorg, zodat gewaarborgd blijft dat de hulpverlening effectief, veilig en verantwoord is. (normen w.o. personeel, groepsgrootte, terrein beschermende factoren etc.).
- Capaciteitsonderzoek naar concentratie en spreiding: Er is geen capaciteitsonderzoek gedaan. Er zijn wel zijn er expertmatige schattingen, die geëxpliciteerd en aangescherpt kunnen worden. Om de omvang van de opdracht te kunnen vaststellen dient er een onderbouwing te komen van de benodigde capaciteit, spreiding en de concentratie van de behandelvoorzieningen.
- Balans tussen maatschappelijke bescherming en rechtspositie van kinderen: Het is van belang dat er een uitspraak komt over het spanningsveld tussen het beschermen van de samenleving en het waarborgen van de rechten van de kinderen die in de behandelvoorziening worden opgenomen.
- Leren en ontwikkelen: Het is van belang dat deze functie actief bijdraagt aan kennisdeling en het versterken van zorg. Hierbij hoort ook de plicht om retrospectief te onderzoeken waarom jeugdigen aan het einde van de keten terecht komen en hoe er kan worden bijgedragen aan het voorkomen van een residentiele plaatsing. Samenwerkingsafspraken met de strafrechtketen zijn hiervoor noodzakelijk.
- Afspraken over toezicht en handhaving: Het is noodzakelijk om heldere afspraken te maken over de verdeling van verantwoordelijkheden met betrekking tot toezicht en handhaving.

Vervolproces

In de komende periode zal de VNG samen met haar leden en de ministeries van JenV, VWS en OCW uitwerken onder welke (inhoudelijke) voorwaarden feitelijke contractering kan plaatsvinden en welke opdracht wordt belegd bij de landelijke organisatie. Afgezien van de jeugdhulp in het strafrechtelijk kader, ziet de VNG op dit moment geen reden om de omvang van de landelijke inkoop verder uit te breiden.



11. Verantwoording over uitvoering moties ALV-en **(Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 18 juni 2025” van 21 mei 2025)**

Samenvatting

Hierbij legt het VNG bestuur verantwoording af aan de leden over de uitvoering van de moties die zijn aangenomen in de Najaars ALV van 29 november 2024 en over de moties die in deze ledenvergadering zijn aangehouden. Bij iedere motie is aangegeven of het bestuur voorstelt om de motie af te doen of langer aan te houden. Uitgangspunt is dat moties worden afgedaan, waarbij de oproep in de motie integraal onderdeel wordt van de VNG-inzet op betreffende onderwerp. Bij uitzondering kan het bestuur om politiek-strategische of meer inhoudelijke overwegingen voorstellen om moties aan te houden.

Voorstel aan de leden

Het bestuur stelt de leden voor om in te stemmen met de verantwoording van het bestuur over de uitvoering van moties, inclusief de voorstellen om de betreffende moties als afgedaan te beschouwen dan wel aan te houden.

Inhoudsopgave verantwoording uitvoering moties

Aangehouden moties:

- Motie Almere en Tilburg "Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II" aangenomen in ALV 29 juni 2022
- Motie Enschede "Herstel financiële verhouding met nieuwe regering" aangenomen in Najaars ALV 1 december 2023
- Motie Beesel "Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën" aangenomen in ALV 14 juni 2023
- Motie Brummen en anderen "Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ" aangenomen in Najaars ALV 1 december 2023.

Aangehouden motie Extra ALV 24 mei 2024:

- Motie Enschede "Geen woorden maar daden".

Aangehouden moties ALV 26 juni 2024:

- Zaanstad "Wendt het ravijn af: compensatie voor 2026 en 2027"
- Zeist "Langdurig en samenhangend investeren voor alle inwoners van probleemgebieden"
- Heemstede "Rechtmatigheidsverantwoording moet het voor gemeenteraden makkelijker maken"
- De Bilt "NIS2, geen taken zonder knaken"
- Gouda en Krimpenerwaard "Nieuwkomersonderwijs"
- Ridderkerk "Een adequate en reële financiering van jeugdhulp"
- Veenendaal "Middelen ten behoeve van specifieke inzet voor verhoging landelijke vaccinatiegraad"
- Kampen "Asielzoekers aan het werk"
- Deventer "Warmtetransitie: alleen als die betaalbaar is!"
- West-Betuwe "Warmtegemeenschappen"
- Gooise Meren "Het milieurendement centraal stellen bij vergoedingen PMD" .

Aangenomen moties Najaars ALV 29 november 2024:

- Apeldoorn "Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord"
- Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg "Synchronisatie termijnen huisvesting statushouders"
- Nunspeet en Harderwijk "Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg"
- Deventer "Landelijke tarieven inkoop jeugdzorg"
- Gooise Meren "Nieuwe taken en eisen aan Omgevingsdiensten worden budgettair gedekt via het bevoegd gezag (gemeenten en provincies)"
- Krimpen aan den IJssel "Uitvoeringslasten: taken kunnen niet zonder knaken"
- Goirle "Compensatie onderwijshuisvesting".

Aangehouden moties eerdere ALV-en

Onderwerp:	Inburgering
Motie en indiener:	Motie Almere en Tilburg “Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II” <i>(ALV 29 juni 2022)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Draagt het bestuur op: - Zich te blijven inzetten voor een betaalbaar en uitvoerbaar inburgeringsstelsel voor gemeenten - Ervoor te zorgen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt om samen met de gemeenten de gesignaleerde knelpunten, ten aanzien van structurele passende financiën, sturingsmogelijkheden, (ICT)systemen, privacy en verantwoording, aan te pakken en op te lossen, anders wordt de regiefunctie voor gemeenten onuitvoerbaar - Ervoor te zorgen dat gemeenten kunnen leren van (praktijk)ervaringen. Het inburgeringstraject is gebaat bij een adaptief systeem, dat qua wet- en regelgeving aan kan sluiten op nieuwe inzichten en ervaringen uit de praktijk.
Verantwoording:	De uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van het inburgeringsstelsel vraagt onverminderd inzet van de VNG. De VNG is hierover structureel in gesprek met het rijk. Daarbij benadrukt de VNG het belang van samenhang en volgorde met andere, door het kabinet aangekondigde, asielmaatregelen. De motie ondersteunt de gesprekken met het rijk over de houdbaarheid van het inburgeringsstelsel en onderschrijft de Wet inburgering Wi) als adaptief en lerend stelsel. Onderdeel daarvan is de tussenevaluatie inclusief kostenonderzoek waarmee nu gestart wordt (oplevering eind 2025). Het rijk is tot onze teleurstelling de financiële afspraak vooralsnog niet nagekomen. De resultaten van het onderzoek zullen eind 2025 beschikbaar zijn en verder inzicht geven in de betaalbaarheid. Bij het uitblijven van voldoende financiële middelen zal opnieuw gekeken moeten worden naar de gemeentelijke taak op inburgering.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	Financieel meerjarenperspectief gemeenten
Motie en indiener:	Motie Enschede "Herstel financiële verhouding met nieuwe regering" <i>(Najaars ALV 1 december 2023)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om: - Samen met de nieuwe regering werk te maken van het herstel van de financiële verhouding. Dit zodat de oeverloze strijd over geld kan stoppen en we aan de slag kunnen met de grote maatschappelijke opgaven waar we gezamenlijk voor staan - Hiervoor als voorwaarde bij de nieuwe regering neer te leggen dat de volledige korting op het gemeentefonds van structureel 3 miljard euro moet worden teruggedraaid - Als de nieuwe regering hiertoe onverhoopt niet overgaat zogenaamde "teruggeefgesprekken" te starten waarbij een nader te bepalen takenpakket dat gemeenten in medebewind voor het Rijk uitvoeren wordt teruggegeven aan het Rijk. Dit om daarmee het takenpakket voor gemeenten weer passend te laten zijn bij de beschikbare middelen in het gemeentefonds.
Verantwoording	In de ledenbrief van PM mei <i>(red. derde week mei en daarmee vrijwel gelijktijdig met de ALV-stukken of als onderdeel van de ALV-stukken)</i> informeren wij de leden nader over de uitkomsten van de Voorjaarsnota, de betekenis daarvan voor gemeenten en het vervolgproces om onder andere op het dossier van de jeugdzorg te komen tot structurele zekerheid over de financiële middelen voor gemeenten. In afwachting van de uitkomsten van dat vervolgproces stellen wij voor om de verschillende moties inzake de gemeentefinanciën aan te houden. In dit kader is van belang dat de minister-president aan de VNG heeft bevestigd in augustus met duidelijkheid te komen over de compensatie van door gemeenten gedane uitgaven voor de jeugdzorg in de jaren 2023/2024.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	Financieel meerjarenperspectief gemeenten
Motie en indiener:	Motie Beesel "Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën" (<i>Najaars ALV 1 december 2023</i>)
Verantwoording	Oproep aan het bestuur om: - Alles in het werk te stellen om bij het Rijk structureel € 3 miljard bij te plussen in het gemeentefonds en de daarbij horende (beleids-)vrijheid met ingang van de Rijksmeerjarenbegroting 2024; - Zo lang het tekort van € 3 miljard niet is opgelost en er geen sprak is van stabiele, solide en duurzame gemeentefinanciën: - o Geen nieuwe bestuurlijke akkoorden te sluiten of afspraken te maken met het Rijk; - o Bestaande taken en akkoorden met het Rijk, ook die zich in de fase van invoering bevinden, door te lichten op mogelijkheden om deze te bevriezen of in te trekken en de leden hierover te informeren uiterlijk in de aanloop naar de BALV in het najaar; - o Zorg te dragen dat de meest kwetsbare groepen in onze samenleving hierdoor niet in de knel komen;
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Langjarige, rechtvaardige en ruimere financiële positie van gemeenten centraal te stellen in elke boodschap van de VNG; - Daarbij gebruik te maken van een breed instrumentarium in relatie tot de inzet van de vereniging om het gesprek met het Kabinet te voeren en een oplossing te bereiken; - Om mee te werken aan een oplossing met betrekking tot het financieel toezicht, door in gesprek te gaan met de provinciale toezichthouders over wat wel en wat niet kan. - Alles in het werk te stellen om bij het Rijk de begrotingsregels met betrekking tot de inzet van incidentele middelen te versoepelen en bij de beoordeling van de financiële positie in te steken op financiële wendbaarheid en weerbaarheid, in navolging van de essaybundel van de raad voor het openbaar bestuur; - De punten uit deze motie in te brengen in het begrotingsproces 2024 van het Rijk en te laten verwerken in de septembercirculaire 2023 en/of zo spoedig mogelijk daarna; - Gezamenlijk te pleiten bij het Kabinet voor het uitwerken van de aanbevelingen van de adviesraden in het rapport "Elke Regio Telt"; - Vanuit de VNG een voorstel aan het Rijk wordt opgesteld op basis van het rapport "Elke Regio Telt", met input van de netwerken, en dit zo spoedig mogelijk en niet later dan 2 september aan te bieden aan het Kabinet en de Tweede Kamer.
Verantwoording	Zie verantwoording bij motie Enschede "Herstel financiële verhouding met nieuwe regering" (Najaars ALV 1 december 2023).
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Motie en indiener:	Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ” (<i>Najaars ALV 1 december 2023</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie bevestigt het belang van de functie Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd en roept op om het gesprek aan te gaan met zorgverzekeraars om een richtlijn te maken, die duidelijkheid geeft over de financiering en verantwoordelijkheden van de POH Jeugd GGZ.
	<i>Traject tot dusver</i> Vóór de zomer heeft de VNG twee overleggen geïnitieerd waarin de mogelijkheden om te komen tot een richtlijn en borgen daarvan in de leidraad samenwerking VNG-LHV zijn verkend. Helaas bleek ZN tijdens deze gesprekken zeer ongenegen om zich te verbinden aan een richtlijn t.a.v. dit onderwerp en gaven zij te kennen hier ook geen verdere gesprekken over te willen voeren. Verdere escalatie n.a.v. dit standpunt is op dit moment vanwege strategische belangen en beperkte capaciteit niet opportuun. <i>Richtlijn</i> Om evenwel aan de gemeentelijke behoefte aan een richtlijn t.a.v. dit thema tegemoet te komen, zijn vervolgens verdere gesprekken gevoerd met de LHV hoe een dergelijke richtlijn zonder medewerking van ZN toch gestalte zou kunnen krijgen. Daarin is overeenstemming bereikt over een richtlijn waarin de twee basismodellen (jeugdconsulent vanuit de gemeente en POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd) als uitgangspunt en te prefereren opties worden beschreven. Het werken met één van deze twee modellen biedt voor gemeenten, huisartsen en zorgverzekeraars de grootst mogelijke duidelijkheid over financiering en verantwoordelijkheidsverdeling. VNG zet er, als uitwerking van de onderhavige motie, dan ook op in het werken met één van deze twee modellen als richtlijn te hanteren. Hierbij zal, gevoed door kennis vanuit het Zorginstituut Nederland, een nadere duiding worden opgenomen van de taken van de POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd. Deze kunnen gemeenten benutten bij de organisatie van het werken met jeugdconsulenten of POH's en afspraken met zorgverzekeraars over dit thema. Deze oplossing biedt o.i. gemeenten de in de motie gewenste duidelijkheid en is n.a.v. de gesprekken met ZN het hoogst haalbare. <i>Vervolgproces</i> In het vervolgproces wil de VNG drie lopende trajecten aan elkaar koppelen: - De uitwerking van de onderhavige motie; - De afspraak uit de Hervormingsagenda Jeugd om de leidraad LHV-VNG voor samenwerking tussen gemeenten en huisartsen te actualiseren en - De totstandkoming van het convenant Stevige lokale teams (eveneens afspraak uit de Hervormingsagenda Jeugd).

Onderwerp: Hervormingsagenda Jeugd	
Verantwoording	Nu het onderwerp van de richtlijn samenwerking met huisartsen betreft, lijkt het logisch om deze op te nemen in de leidraad tussen VNG en LHV t.a.v. dit thema. Dit houdt de informatievoorziening aan onze leden overzichtelijk. De verdere invulling van de in de Hervormingsagenda afgesproken actualisatie van de leidraad is (mede) afhankelijk van de afspraken die we met huisartsen willen maken in het convenant Stevige lokale teams. Het is voor de eenduidigheid naar de leden belangrijk dat deze afspraken en de inhoud van de leidraad met elkaar zijn uitgelijnd. Op 10 april vindt een (semi-)bestuurlijk overleg plaats waarin de afspraken voor in het convenant worden bekrachtigd. Daarna kan de actualisatie van de leidraad worden voltooid (planning: mei 2025) en het convenant worden ondertekend (Q3 2025).
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Gemeentefinanciën	
Motie en indiener:	Motie Enschede “Geen woorden maar daden” <i>(Extra ALV 24 mei 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie ‘Geen woorden, maar daden’ constateert kort samengevat dat de financiële verhoudingen met het hoofdlijnenakkoord niet meteen zijn hersteld en dat taken en middelen van gemeenten vanaf 2026 niet vanzelf in balans zijn gebracht. Zonder goede afspraken betekent dit dat gemeenten (forse) bezuinigingen in gang zullen moeten gaan zetten. De motie roept het bestuur op: - Geen nieuwe taken of uitbreiding in bestaande taken meer te accepteren totdat er weer sprake is van verbetering in de financiële vooruitzichten voor gemeenten. - In beeld te brengen uit welke bestuurlijke akkoorden we ons terug kunnen trekken omdat gemeenten niet voldoende financiële middelen hebben - Daadwerkelijk en per direct te starten met een “takengesprek” met het kabinet. Dit met de insteek om het takenpakket van gemeenten weer passend te laten zijn bij de beschikbare middelen in het gemeentefonds. Die gesprekken te voeren langs 3 invalshoeken: - o wettelijke aanpassingen die gemeenten kunnen helpen om inhoudelijk en financieel meer grip te krijgen - o taken die verlegd kunnen worden naar een ander overheidsniveau omdat ze daar voortvarender danwel efficiënter opgepakt kunnen worden - o taken die juist bij gemeenten moeten blijven omdat het daarop van wezenlijk belang is dat zij het dichtst bij burgers staan.
Verantwoording:	Zie verantwoording bij motie Enschede “Herstel financiële verhouding met nieuwe regering” (Najaars ALV 1 december 2023).
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp: kabinetsformatie/financiën	
Motie en indiener:	Motie Zaanstad "Wendt het ravijn af: compensatie voor 2026 en 2027" <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om het kabinet, en in het bijzonder de nieuwe ministers van Financiën en BZK, te wijzen op de verplichting om gemeenten de komende jaren te compenseren op grond van de Gemeentewet artikel 108 lid 3.
Verantwoording:	Zie verantwoording bij motie Enschede "Herstel financiële verhouding met nieuwe regering" (Najaars ALV 1 december 2023).
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp: kabinetsformatie/financiën	
Motie en indiener:	Motie Zeist “Langdurig en samenhangend investeren voor alle inwoners van probleemgebieden” (<i>ALV 26 juni 2024</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het bestuur: - Bij het Rijk intensiever te pleiten voor een aanvullend programma op het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid om meer gemeenten te kunnen ondersteunen die ook te maken hebben met soortgelijke probleemgebieden. - Als VNG nauw samen te werken met de gemeenten die ook bij het NPLV willen sluiten en de behoeften en uitdagingen van deze gemeenten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid effectief te vertegenwoordigen. - Bij voorkeur hier ook de samenwerking met andere maatschappelijke partners te zoeken die actie met dit thema bezig zijn en hiervoor met het Rijk overleggen, zoals de koepel van woningcorporaties Aedes.
Verantwoording:	De opvolging van de motie Zeist heeft op drie niveaus vorm gekregen: 1. Ambtelijk: Binnen de ambtelijke lijn heeft de VNG een initiërende rol gespeeld in het tot stand brengen van een afspraak tussen het NPLV-programma van BZK en de M50, wat heeft geleid tot een presentatie van het NPLV-team tijdens de ALV van de M50 op 16 mei. Deze bijeenkomst biedt ruimte om behoeften en verwachtingen van middelgrote gemeenten op te halen, waarbij de opgehaalde input van grote waarde is voor het verder vormgeven van een toekomstgericht programma dat beter aansluit bij de specifieke wensen en opgaven van middelgrote gemeenten. 2. Bestuurlijk: Begin juni vindt een gesprek plaats tussen bestuurders uit de M50, de VNG-directie en de directeur-generaal van BZK om verder te verkennen hoe de bestaande kennis en ervaring uit het NPLV breder toegankelijk kan worden gemaakt. Dit overleg is bedoeld om gezamenlijk te onderzoeken hoe een programma voor middelgrote gemeenten eruit zou kunnen zien en welke vormen van ondersteuning daarbij nodig zijn. 3. Tweede Kamer: Ook in de lobby is aandacht voor de probleemgebieden van middelgrote gemeenten. Het debat over Leefbaarheid en Veiligheid op 23 april was een belangrijk moment waarop de inbreng van de M50 – uiteraard in lijn met de aangenomen motietekst van de ALV – zou worden gedeeld. Hoewel het debat uiteindelijk niet doorging, ligt de inhoud klaar om opnieuw te worden ingebracht zodra het debat opnieuw geagendeerd wordt.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: financiën	
Motie en indiener:	Motie Heemstede “Rechtmatigheidsverantwoording moet het voor gemeenteraden makkelijker maken” <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	1. In gesprekken met het rijk aan te geven dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en de huidige spelregels niet lijken te leiden tot het gewenste resultaat 2. In te zetten op een goede evaluatie van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en daarbij expliciet in te gaan op de mate waarin dit gemeenteraden helpt om voortvarend hun controlerende taak in te vullen.
Verantwoording:	Colleges van B&W geven in 2025 voor de tweede keer een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024. De jaarrekening 2025 (afgegeven in 2026) zal de eerste rechtmatigheidsverantwoording zijn waarbij de lagere regelgeving (BBV en BADO) ook is aangepast in lijn met de Gemeentewet. Er is nog weinig ervaring met het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording en het gesprek in de gemeenteraad. Hierover ontvangt de VNG ook wisselende signalen. Binnenkort publiceert de commissie BADO de notitie ‘<i>De eerste ervaringen met de rechtmatigheidsverantwoording</i>’. Hiermee draagt de commissie BADO bij aan de ontwikkeling van de rechtmatigheidsverantwoording. Er is momenteel vanuit het ministerie van BZK geen evaluatie voorzien van de rechtmatigheidsverantwoording. De VNG blijft hierover in gesprek met het ministerie van BZK, om na een aantal jaren wel te evalueren. Het signaal van de motie nemen wij daarin mee. De VNG is voornemens om na de zomer 2026 een onderzoek te doen, om een beeld op te halen over de ervaringen met drie jaar rechtmatigheidsverantwoording. De resultaten van dit onderzoek gebruikt de VNG in haar contact met het rijk. Over de rechtmatigheidsverantwoording en de uitwerking in de praktijk blijft de VNG ambtelijk in gesprek o.a. in de commissie BBV en BADO.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: financiën	
Motie en indiener:	Motie De Bilt “NIS2, geen taken zonder knaken” <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur om bij de internetconsultatie van de Cyberbeveiligingswet¹ en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, naast de uitkomsten uit de uitgevoerde impactanalyse de volgende punten naar voren te brengen: - Zorg dat er geen interpretatieverschil tussen de NIS2 richtlijn en de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten bestaat; - Neem daartoe de categorieën die bedrijven op grond van de NIS2 richtlijn moeten nemen, in de Nederlandse wetgeving over; - Maak duidelijk voor welke organisaties de NIS2 richtlijn van toepassing is; - Voorzie de gemeenten van structureel budget voor de implementatie en uitvoering; - Coördineer de implementatie van deze wet, zodat de verantwoordelijken gelijk kunnen oplopen bij de implementatie, de wijze van uitvoering en het beheersen van de risico's in de keten; - Geef een handelingsperspectief waarmee bestuurders invulling kunnen geven aan hun verantwoordelijkheid, zonder de bestuurdersaansprakelijkheid als een zwaard van Damocles boven zich te hebben hangen; - In dialoog met het Ministerie van JenV, BZK en andere relevante ministeries overeenstemming te bereiken over het geheel aan Europese richtlijnen die op het terrein van digitale veiligheid worden verwacht met als algemene uitgangspunten dat nationale wetgeving tijdig, gebundeld, geïntegreerd en integraal afgewogen (niet versnipperd) wordt aangeboden vanuit de verschillende ministeries en voorzien wordt van een prioritering in de tijd.

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/cyberbeveiligingswet/b1>

Onderwerp: financiën

Verantwoording:	VNG draagt bij aan het voorkomen van interpretatieverschillen tussen de NIS2-richtlijn en de Cyberbeveiligingswet (Cbw) door actief te reageren op consultatieversies van wetteksten en met concrete tekstvoorstellen te komen voor de nationale wetgeving. VNG kan ook bevestigen dat de categorieën zoals opgenomen in de NIS2-richtlijn zijn overgenomen in de Nederlandse wetgeving. Gemeenten vallen onder de reikwijdte van de Cbw. VNG spant zich in om aanvullende duidelijkheid te verkrijgen over de reikwijdte van deze wet ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen en wat dit betekent voor hun zorg- en meldplicht. VNG blijft richting het Rijk benadrukken dat structurele middelen noodzakelijk zijn voor de implementatie van de Cbw. Daartoe wordt ingezet op een duidelijke Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) en op de correcte toepassing van artikel 2 van de Wet financiële verhoudingen. VNG zet zich in voor een gecoördineerde aanpak van de implementatie. Daarbij wordt gelobbyd om de ministeriële regelingen gelijktijdig met de hoofdwet (de Cbw) en de nadere regelgeving (zoals de AMvB/Cyberbeveiligingsbesluit) in werking te laten treden. Hoewel de wet vooralsnog gepland staat voor Q4, is vertraging mogelijk. Om bestuurders te ondersteunen in hun verantwoordelijkheid organiseert VNG op 15 mei een webinar waarin concrete handelingsperspectieven worden aangereikt voor de implementatie van de Cbw binnen gemeenten. Gedurende het jaar 2024 zijn ook verschillende bijeenkomsten georganiseerd om de raadsleden te informeren. VNG is in gesprek met JenV, BZK en andere relevante ministeries om tot een samenhangende, tijdige en integraal afgewogen implementatie van Europese richtlijnen op het terrein van digitale veiligheid te komen. Deze inzet gebeurt zowel via ambtelijke overleggen als via reacties op consultatieversies van wetsvoorstellen.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp: sociaal domein	
Motie en indiener:	Motie Gouda en Krimpenerwaard "Nieuwkomersonderwijs" <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Gemeenten worden geconfronteerd met meerdere urgente knelpunten bij het regelen van nieuwkomersonderwijs. Dit speelt met name bij de Internationale Schakelklassen (ISK) door een onvoorspelbare exponentiële groei van leerlingen. Er zijn extra en onvoorziene investeringen nodig voor ISK onderwijshuisvesting die nog jarenlang drukken op de gemeentelijke kapitaallasten en concurreren met de enorme onderwijshuisvestingsopgave (IHP). Terwijl er geen sprake is van een regionale gemeentetaak. Gemeenten betalen daarnaast afgeleide kosten voor de inzet van regiocoördinatie en op diverse aanpalende beleidsdomeinen zoals bijv. leerlingenvervoer en openbare orde& veiligheid. De gemeenten roepen het VNG-bestuur op in gesprek te gaan met de verantwoordelijke ministers voor: Roept het VNG-bestuur op: • meer (boven)regionale regie vanuit OCW en J&V op het vraagstuk van nieuwkomersonderwijs, zowel PO als VO niveau (ISK's); ; • concrete oplossingen op acute financiële en inhoudelijke knelpunten rond ISK-onderwijs zoals onderwijshuisvesting, regio coördinatie, leerlingenvervoer, leerplicht, doorstroom en COA op de korte termijn te realiseren, zodat e.e.a. toekomstbestendiger is ingericht en voor het voorkomen van de groei van thuiszitters, voortijdige schoolverlaters en het "verdwijnen" van AMV'ers.

Onderwerp: sociaal domein

Verantwoording	Sinds het aanhouden van deze motie op de Najaars ALV is voor het financiële deel een rapport van AEF over de meerkosten voor gemeenten (eindelijk) afgerond. Dat rapport is op 20 november ook aan de kamer gestuurd. De staatssecretaris kondigt in de begeleidende brief een toekomstverkenning aan voor structurele verbeteringen voor de eerste helft van 2025. Wij hebben die toekomstverkenning per heden nog niet gezien. Bij de begrotingsbehandeling OCW heeft de VNG in haar position paper het onderwerp nogmaals stevig onder de aandacht gebracht (zowel financiën als regie). Op beleidsniveau zijn we onregelmatig in gesprek met de OCW ambtenaren over dit onderwerp. We zorgen er wel voor dat de lijn uit motie en position paper consequent wordt gevolgd en stemmen ook af met de VNG collega's op Asiel en Migratie zodat zij het in hun communicatie ook steeds mee kunnen nemen in het bredere geheel van de nieuwkomersdiscussie. Afstemming verloopt goed. Het VNG bureau heeft dus de benodigde inspanningen gedaan en het onderwerp ook op de juiste plekken onder de aandacht gebracht. De opdracht uit de motie om hierover in gesprek te gaan zou daarmee als volbracht kunnen worden beschouwd. Tegelijk is er geen tastbaar resultaat voor gemeenten uit gekomen en sleept het beleidsproces zich op landelijk niveau voort. Ondanks inspanningen vanuit de VNG is het knelpunt waar de motie aandacht voor vraagt echter nog niet opgelost of verbeterd. Door aanhouden van deze motie houden we de druk op OCW dat een specifieke groep gemeenten met een ISK hierdoor getroffen wordt en dat meer aandacht voor deze situatie nodig is. Hiermee blijft het onderwerp stevig op de agenda staan. Tevens kan het de onderhandelingspositie van de VNG ondersteunen. De financiële uitdaging die samenhangt met de motie wordt ook nog eens bevestigd door het genoemde AEF rapport. Op de agenda houden helpt overigens ook als signaal voor gemeenten onderling om afspraken te maken. <i>Ontwikkeling inhoudelijke vraagstukken</i> Capaciteitsvraagstuk: de komende twee jaren worden veel AZC's geopend waardoor er (opnieuw) veel druk op Nieuwkomersonderwijs zal komen. Regie/ Coördinatievoering: betere regievoering over gehele thema blijft noodzakelijk. Zo heeft bijv. Alphen aan den Rijn om gezinnen gevraagd voor haar nieuwe AZC maar hebben nu zoveel gezinnen met kinderen toegewezen gekregen dat zij nu weer halsoverkop met een tijdelijke noodvoorziening voor het Nieuwkomersonderwijs moeten gaan aanvragen. Doorstroom: reguliere scholen waar ISK leerlingen naar doorstromen beginnen ook tegen steeds meer problemen aan te lopen: gebrek aan NT2 expertise, geen bekostiging voor extra taalonderwijs, toename vroegtijdige schoolverlaters, toenemende vraag naar ondersteuning via Passend Onderwijs of Jeugdhulp maar waar geen bekostiging voor is.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp: sociaal domein	
Motie en indiener:	Motie Ridderkerk “Een adequate en reële financiering van jeugdhulp” <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het VNG-bestuur: 1. Er bij het Rijk op aan te dringen dat artikel 108 van de Gemeentewet in acht wordt genomen, hetgeen betekent dat gemeenten een vergoeding van het Rijk ontvangen die in verhouding staat tot de uitvoeringskosten jeugdhulp. Hier ook het financieringsstelsel van Jeugd op aan te passen waarbij de risico's niet alleen bij gemeenten liggen. 2. Gezien de steeds verder stijgende kosten voor de jeugdhulp de besparing van 1 miljard euro per 2026 als niet reëel aan te merken. Dit onderbouwd vanuit de gemeentelijke praktijk voor te leggen aan de deskundigencommissie en op basis van de uitspraak van de commissie zich in te spannen om met het Rijk te komen tot realistische budgetten voor de uitvoering van de Jeugdwet conform artikel 108 lid 3 Gemeentewet. 3. Het Rijk met spoed te verzoeken om duidelijke, rechtvaardige en toekomstbestendige financiële- en juridische kaders voor de uitvoering van de Jeugdwet (reikwijdte), en daarbij oog te hebben voor: - De kracht van de nabijheid van gemeenten en voldoende investeringsruimte op het gebied van o.a. gezondheid, welzijn en onderwijs - De bestaanszekerheid voor onze burgers - De noodzaak in het kader van de houdbaarheid van de zorg om te de-medicaliseren en te normaliseren, en daartoe de maatschappelijke dialoog te initiëren en te continueren.

Onderwerp: sociaal domein

Verantwoording:	De VNG heeft naar aanleiding van de motie de volgende stappen gezet: - Intensief inbreng geleverd aan de commissie van Ark waarin we in lijn met de motie Ridderkerk hebben onderbouwd welke budgetten realistisch zijn voor de jeugdhulp en wat gemeenten allemaal hebben gedaan om tot beheersing te komen. Dit hebben we vanuit de gemeentelijke praktijk gedaan met behulp van vele gemeenten, onder andere door middel van rondetafelgesprekken met wethouders en directeurs en door werkbezoeken van de commissie. - Richting de commissie en na uitkomen van het rapport van Van Ark hebben we in de onderhandelingen met het rijk op basis van artikel 108 lid 3 Gemeentewet aangedrongen op een adequate opvolging van commissie van Ark. In deze onderhandelingen hebben we ook aangedrongen op een spoedige ontwikkeling van de reikwijdte wetgeving en een nieuw financieringskader. Dit zal nog schriftelijk worden bevestigd in vervolgspraken. Die verwachten we uiterlijk begin juni te hebben. Ondanks deze grote inzet constateren we dat uiteindelijk in de voorjaarsnota niet een structurele maar een incidentele en gedeeltelijke financiële oplossing door het kabinet is gerealiseerd voor de periode tot en met 2027. Het is goed dat er tijdelijk verlichting komt, maar de VNG zal zich – mede in voorbereiding op de deskundigencommissie in 2027 – blijvend inzetten voor adequate structurele financiële kaders voor de uitvoering van de Jeugdwet. Op de ALV van 18 juni zullen we door middel van een resolutie de appreciatie van de voorjaarsnotamiddelen op jeugd voorleggen aan de leden. Gezien deze resolutie en de gedane inzet stelt het VNG-bureau voor om deze motie af te doen. Met deze resolutie wordt verdere opvolging gegeven aan de ingezette lijn op basis van de motie Ridderkerk.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: sociaal domein	
Motie en indiener:	Motie Veenendaal "Middelen ten behoeve van specifieke inzet voor verhoging landelijke vaccinatiegraad" <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	De landelijke vaccinatiegraad daalt en dit baart zorgen. Het verhogen hiervan vraagt onder andere om inspanning door gemeenten en GGD'en voor een wijkgerichte werkwijze met een fijnmazige aanpak. Het VNG bestuur wordt opgeroepen om met het Rijk het gesprek aan te gaan over het gezamenlijk belang van het verhogen van de vaccinatiegraad, met als inzet om gemeenten van de juiste randvoorwaarden te voorzien om de benodigde extra inspanning voor gemeenten en GGD'en voor deze aanpak te kunnen realiseren.
Verantwoording:	De G4 hebben eind 2024 incidenteel een bedrag van € 7 miljoen gekregen om met een fijnmazige aanpak de vaccinatiegraad te verhogen. Voor de andere gemeenten is geen extra geld beschikbaar gesteld. Vanuit de VNG is er blijvende aandacht voor het thema vaccinatie, gelet op de dalende vaccinatiegraad en het risico op uitbraken. Waar mogelijk zal de VNG het landelijk belang voor verhoging van de vaccinatiegraad onder de aandacht blijven brengen en zich aansluiten bij initiatieven van gemeenten.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: sociaal domein	
Motie en indiener:	Motie Kampen "Asielzoekers aan het werk" <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	In 2023 is de 24-weken-eis komen te vervallen: asielzoekers mogen langer dan 24 weken per jaar werken, mits hun asielaanvraag minstens 6 maanden in behandeling is en de werkgever een tewerkstellingsvergunning (TWV) heeft. Activering is goed voor het welzijn van nieuwkomers, vroegtijdige participatie via betaald werk draagt bij aan (het tempo van) integratie en meedoen heeft een positief effect op inburgering. In de praktijk zijn er echter nog belemmeringen om asielzoekers te laten werken. Dit zijn meerdere factoren, van aanvragen VOG tot de lange wachttijden in de BRP-straten. Gezien de huidige arbeidsmarktkrapte is het zonde om geen gebruik te maken van de talenten onder asielzoekers. Het hoofdlijnenakkoord 2024-2028 van PVV, VVD, NSC en BBB spreekt zich niet uit over asielzoekers en werken. Daarom dient gemeente Kampen deze motie in en roept de VNG op om; • In samenwerking met ketenpartners zoals COA, het UWV en werkgeversorganisaties met het nieuwe kabinet in gesprek te gaan over het creëren van de juiste kaders en randvoorwaarden om begeleiding en ondersteuning naar betaald werk onder asielzoekers te stimuleren; • De benodigde financiële middelen beschikbaar te laten stellen; • Daarbij te verkennen wat dat betekent voor de rol van gemeenten; • In te zetten op het snel oplossen van belemmeringen om asielzoekers aan het werk te krijgen en houden.
Verantwoording:	Momenteel loopt de lobby op dit onderwerp. Het betreft een lobby die de nodige tijd zal duren, zeker in deze huidige politieke werkelijkheid. Echter gemeenten zijn en blijven vastberaden. Inmiddels ligt er een gezamenlijke kernboodschap van UWV, COA en VNG. Tevens lopen er drie pilots in het land waar de drie partijen toewerken naar een ondersteuningsstructuur om asielzoekers naar werk te begeleiden en ondersteunen. De resultaten van deze pilots worden gemonitord en er volgt in Q1 2026 een evaluatie. Naast deze drie pilots lopen er meerderen in het land. De VNG zal de geleerde lessen hieruit meenemen in de gesprekken met het rijk over de benodigde inzet vanuit het rijk en de belemmeringen die weggenomen dienen te worden. Naast een ambtelijke overlegstructuur tussen alle pilotgemeenten, wordt er nu ook een bestuurlijk netwerk van de diverse pilotgemeenten in het land opgezet. Doel van dit netwerk is om kennis, ervaringen en belemmeringen/knelpunten op bestuurlijk niveau met elkaar uit te wisselen en op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen die zich in de pilotgemeenten voordoen.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: fysiek domein	
Motie en indiener:	Motie Deventer "Warmtetransitie: alleen als die betaalbaar is!" <i>(ALV 26 juni 2024)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Betaalbaarheid van de warmtetransitie is al sinds het sluiten van het klimaatakkoord een gespreksonderwerp tussen gemeenten en het Rijk. Ondanks het feit dat er verschillende (financiële) instrumenten zijn ontwikkeld constateren de indieners dat dit nog steeds niet genoeg is en dat het nog steeds ontbreekt aan een eenduidige definitie om gezamenlijk te bepalen wat we onder betaalbaarheid verstaan. Willen gemeenten hun regierol in de warmtetransitie kunnen invullen dan is het essentieel dat de betaalbaarheid goed wordt geregeld. Zeker wanneer de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) in werking is getreden (medio 2025) en gemeenten in hun besluitvorming ook moeten kunnen onderbouwen dat de betaalbaarheid voor gebouweigenaren is geborgd. Zonder duidelijke en voor inwoners uitlegbare definitie en een ruimhartig financieel instrumentarium om dit te organiseren winnen we het draagvlak en vertrouwen van inwoners in de warmtetransitie niet terug. Deze motie roept het VNG-bestuur op om er bij het rijk op aan te dringen om voor het einde van het jaar tot een gezamenlijke definitie en uniforme uitlegbaarheid van betaalbaarheid te komen waarbij inwoners centraal staan. Tot slot roept de motie het bestuur op in overleg met de minister te treden en erop aan te dringen de betaalbaarheid voor (collectieve) oplossingen voor aardgasvrij te organiseren.
Verantwoording:	Betaalbaarheid van de warmtetransitie is doorlopend onderwerp van gesprek tussen VNG en het rijk. Het landelijk meest gewenste alternatief voor aardgas moet ook de meest betaalbare oplossing zijn voor inwoners. De VNG voert ook op bestuurlijk niveau intensief overleg met de ministers van KGG en VRO over betaalbaarheid. Dit betreft zowel de (door)ontwikkeling van het financiële instrumentarium als de ontwikkeling van landelijke uniforme kaders voor betaalbaarheid. Om het gesprek over landelijke kaders te faciliteren heeft de VNG een onderzoek uit laten voeren dat in oktober 2024 is gepubliceerd. Ons doel is dat landelijke kaders over betaalbaarheid worden vastgelegd in instructieregels voor betaalbaarheid in de Wgiw / Bgiw. Hierover zijn we ambtelijk en bestuurlijk in gesprek met rijk. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan, die in Q2 van dit jaar worden verwacht, zetten wij ook een actieve lobby in naar de Eerste en Tweede Kamer.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp: fysiek domein	
Motie en indiener:	Motie West-Betuwe “Warmtegemeenschappen” (<u>ALV 26 juni 2024</u>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Deze motie roept het VNG bestuur op om met de aanstaande minister van Klimaat en Groene Groei aan te dringen op duidelijkheid over warmtegemeenschappen zodat gemeenten invulling kunnen geven aan hun regierol die voortkomt uit de Wet Collectieve Warmte (WCW).
Verantwoording:	In de nota van wijzigingen op de Wcw wordt iets meer duidelijkheid gegeven over de definitie en de rol van warmtegemeenschappen bij collectieve warmte en verder ingevuld in de Bcw. Dit wordt in het concept wetsvoorstel niet vertaald naar het laten vervallen van het lichtere regime. Duidelijkheid over de rol van warmtegemeenschappen blijft onderwerp van gesprek bij de uitwerking van lagere regelgeving. De voortgang van het gesprek hierover zal met gemeenten regelmatig worden gedeeld in online bijpraatsessies warmte.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: fysiek domein	
Motie en indiener:	Motie Gooise Meren “Het milieurendement centraal stellen bij vergoedingen PMD” (<u>ALV 26 juni 2024</u>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - Bij herziening van de afspraken met Verpact (<i>voorheen: Afvalfonds Verpakkingen</i>), in het kader van de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV), meer aandacht te besteden aan het milieurendement van het door gemeenten ingezamelde Plastic-, Metaal- en Drankenkarton- (PMD) verpakkingsafval - Het milieurendement van de inzameling en verwerking van materialen nadrukkelijker te wegen bij de te maken keuzes. Dit moet leiden tot een stimulans voor het bedrijfsleven om verpakkingsmateriaal te gebruiken, dat leidt tot beter recyclebare monostromen - Bij het Rijk aan te dringen op verdere aanscherping van de normen voor recycling en meer transparantie rondom de verwerking van huishoudelijke afvalstromen, waarbij de milieueffecten centraal worden gesteld.

Onderwerp: fysiek domein

Verantwoording:	De afgelopen maanden heeft de VNG met Verpact onderhandeld over nieuwe afspraken voor de inzameling van verpakkingsafval. Hierbij is nadrukkelijk stilgestaan bij het milieurendement van het door gemeenten ingezamelde Plastic-, Metaal- en Drankenkarton- (PMD) verpakkingsafval. Dit heeft geresulteerd in de afspraak om de gezamenlijke inzet op kwaliteit drastisch te versterken. Daarnaast heeft het rijk duidelijk gemaakt dat de normen rondom de recycling van verpakkingen vanuit Europa verder worden aangescherpt richting 2030. Zie voor nadere toelichting de stukken bij ALV-agendapunt "Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval".
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Aangenomen moties Najaars ALV 29 november 2024

Onderwerp: Zorg	
Motie en indiener:	Motie Apeldoorn "Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - Alleen vanuit gelijkwaardig opdrachtgeverschap het juiste balansgesprek te voeren over ambities, kaders, taken en knaken - Alleen vanuit die gelijkwaardige positie met het Rijk afspraken te maken over een nieuw Zorgakkoord en daarmee verwante gezamenlijke regionale investeringsagenda's, waarbij de volgende punten voorwaardelijk zijn: - o Dat gemeenten als medeoverheid gelijkwaardig partner zijn op inhoud, proces en financiën - o Dat een gezamenlijke inhoudelijke agenda wordt opgesteld met ook oplossingen buiten de zorg en transformatieplannen die niet alleen vergezichten bevatten, maar ook tegemoet komen aan acute problemen van hier en nu - o Dat in lijn met de beweging van zorg naar gezondheid, structureel rond 2% verschuiving van zorgbudget naar sociaal domein plaatsvindt, t.b.v. versterking sociale basis en collectieve preventie - o Dat toekenning en toetsing van domein overstijgende plannen en middelen rondom het Zorgakkoord gezamenlijk (VWS, gemeenten en ZN) plaats vinden - o Dat voor de toetsing van passende kaders, taken en middelen gebruik wordt gemaakt van artikel 2 Financiële-Verhoudingswet en de uitvoerbaarheidstoets - Indien het (aanvullende) Zorgakkoord voldoet aan de inhoudelijke en financiële voorwaarden, zoals hierboven beschreven, deze ter besluitvorming voor te leggen op de ALV VNG 2025.
Verantwoording:	Deze motie heeft betrekking op de besluitvorming over deelname door gemeenten aan het integraal zorgakkoord (IZA) en het aanvullende zorg- en welzijnsakkoord (AZWA) en beschrijft, in lijn met de resolutie "Stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden" (08a-resolutie-iza-met-toelichting.pdf), verschillende stappen om tot besluitvorming te komen. Op dit moment zijn wij in intensief bestuurlijk overleg over een nieuw akkoord. Als we er in de onderhandelingen uitkomen met de andere partijen zou dat nieuwe akkoord op 26 mei a.s. moeten worden ondertekend. Dit akkoord wordt dan in een nazending voor de ALV aan de leden voorgelegd. Als er een nieuw akkoord komt en de ALV stemt daarmee in, stellen wij voor om de motie als afgedaan te beschouwen. Zo niet dan stellen wij voor om de motie aan te houden.
Voorstel:	Aanhouden/Als afgedaan beschouwen (<i>zie verantwoording hiervoor</i>)

Onderwerp: Asiel en migratie	
Motie en indiener:	Motie Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg "Synchronisatie termijnen huisvesting statushouders"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - Aan het rijk aan te geven dat de termijnen van de verschillende regelingen voor opvang statushouders zich niet tot elkaar verhouden en bij het rijk op te roepen tot het gelijktrekken termijn van opvang en termijn van financiering. Op dit moment betreft dit de termijn van opvang van statushouders in doorstroomlocaties (1 jaar) en de HAR regeling (0,5 jaar). Het rijk op te roepen HAR regeling te verruimen zodat het gelijkgetrokken wordt met termijn van 1 jaar voor doorstroomlocaties; • Het rijk op te roepen om in gesprek te gaan met gemeenten over het realiseren van locaties voor tijdelijke opvang van statushouders en ruimere mogelijkheden te bieden en te ondersteunen om bredere oplossingen —zoals duurzame opvang voor meerdere aandachtsgroepen -hierin (ook financieel) te ondersteunen. • Het rijk te verzoeken de doorlooptijd voor beslissing over gezinshereniging voor statushouders zo snel mogelijk terug te brengen; • Het rijk te verzoeken snel, maar uiterlijk het 1° kwartaal 2025, meer duidelijkheid te geven aan gemeenten over het kabinetsbeleid voor huisvesting van statushouders.

Onderwerp: Asiel en migratie

Verantwoording:	De VNG heeft de afgelopen periode veel aandacht gevraagd voor de zorgen die bij gemeenten leven over de huisvesting van statushouders. Hieronder puntsgewijze reactie op de oproep uit de motie: 1. De termijnen voor doorstroomlocaties en de HAR worden – in lijn met de wens van de indieners – gelijk getrokken: - Met inwerkingtreding van de <i>Regeling stimuleren uitstroom vergunninghouders uit de asielopvang 2025</i> (komt de HAR met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2025 te vervallen. Deze wordt vervangen door een eenmalige financiële bijdrage voor het organiseren van tijdelijk onderdak voor statushouders. Verstrekkingen vanuit het COA lopen max. 12 maanden door. - Voor doorstroomlocaties krijgt een gemeente ook financiering voor 1 jaar per statushouder. 2. Het ministerie van VRO werkt aan een ‘doelgroepflexibele regeling’ voor (tijdelijke) huisvesting van diverse groepen. Zodra gesprekken over deze regeling verder vorm krijgen, sluit de VNG daarbij aan. Inzet van de VNG is o.a. inzetbaarheid voor meerdere (aandachts)groepen, langjarige financiering en afdekken van financiële risico's voor gemeenten. De VNG roept het rijk doorlopend op om de medeoverheden tijdig en goed te betrekken. 3. De VNG heeft de afgelopen periode herhaaldelijk gepleit voor het op orde brengen van de asielketen, waaronder de IND, zodat doorlooptijden omlaag gaan en verdere overbelasting wordt tegengegaan. Ook hebben we bij de begrotingsbehandeling aandacht gevraagd voor voldoende financiering voor IND en COA. 4. De VNG vraagt doorlopend ambtelijk en bestuurlijk om helderheid over het kabinetsbeleid op het gebied van opvang, huisvesting en integratie. Inmiddels heeft de VNG o.a. gereageerd op de internetconsultatie voor het verbod op het met voorrang huisvesten van statushouders en op plannen voor doorstroomlocaties. Wij volgen deze ontwikkelingen op de voet en zullen blijven pleiten voor realistisch, uitvoerbaar beleid en goede communicatie hierover naar gemeenten. Met bovenstaande inzet meent het VNG-bestuur aan de oproep van de indieners te hebben voldaan. De VNG blijft de komende periode inzetten op samenhangend beleid, flexibele (tijdelijke) huisvestingsmogelijkheden en goede financiële randvoorwaarden. Hiermee hoopt het bestuur de motie als afgedaan te kunnen beschouwen.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Asiel en migratie	
Motie en indiener:	Motie Nunspeet en Harderwijk "Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - met het rijk in overleg te treden om de decentralisatie-uitkering voor asielzoekerskinderen te herijken opdat gemeenten niet geconfronteerd met onevenredige kosten van jeugdhulp - te onderzoeken of er onder amv'ers (met verblijfsstatus) sprake is van hoger gebruik van jeugdzorg. En of gemeenten met opvanglocaties voor deze amv'ers daardoor onevenredige kosten maken, om te bezien of dit een aanpassing vraagt van de financieringssystematiek.
Verantwoording:	De motie verzoekt in overleg te treden met het rijk over herijking van de decentralisatieuitkering of een specifieke regeling voor jeugdhulpkosten voor asielzoekerskinderen. Al ruim een jaar werkt het ministerie van A&M (in samenwerking met een werkgroep waarin o.a. de VNG en COA deelnemen) aan aanpassing van het Faciliteitenbesluit. De insteek was dat artikel 8, dat ziet op 'onbillijkheden van overwegende aard', voorzien zou worden van een nadere toelichting, waarin hoge kosten voor jeugdhulp specifiek worden genoemd. Het ministerie was voornemens het Faciliteitenbesluit om te zetten naar SPUK's. Omdat het kabinet het aantal SPUK's wil terugdringen, moet dit nu worden aangepast naar DU's. Dit proces loopt nog. Deze motie speelt tegen de achtergrond van bredere discussies over zowel jeugd- als asielbeleid. De aandacht van de VNG is de afgelopen periode vooral uitgegaan naar de grote lijnen van het asielbeleid, betaalbaarheid van de jeugdhulp en gemeentefinanciën in brede zin. We houden het knelpunt dat in de motie wordt gesignaleerd in het vizier en bezien hoe en wanneer dit het beste onder de aandacht kan worden gebracht. Dit financiële punt wordt meegenomen in het bredere traject rond toereikende middelen en de balans tussen taken en middelen.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Jeugdzorg	
Motie en indiener:	Motie Deventer "Landelijke tarieven inkoop jeugdzorg"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - tot het nader concretiseren van de stappen die genomen moeten worden om de jeugdhulp verregaand te standaardiseren - voorafgaand aan de ALV in het voorjaar van 2025 te komen met een plan van aanpak waarin deze stappen beschreven staan.
Verantwoording:	De Hervormingsagenda Jeugd (HVA) streeft naar verregaande en niet-vrijblijvende vereenvoudiging en standaardisatie in de uitvoering en inkoop van jeugdhulp, te beginnen met regionaal en landelijk in te kopen jeugdzorg. De prioriteit zal liggen bij jeugdhulp die straks verplicht regionaal en landelijk zal worden ingekocht. Ook de Commissie van Ark heeft in haar advies aangegeven de opgave rondom standaardisatie onverminderd door te zetten. Nadat de HVA is ondertekend zijn de partijen uit de vijfhoek aan de slag gegaan met het nader concretiseren van de afspraken. Voor het uitwerken van de opdracht rondom het standaardiseren van de jeugdhulp is inmiddels een programmaorganisatie opgericht. Bij het indienen van bovenstaande motie kreeg het programma langzamerhand vorm en zijn er verschillende deelprojecten ontstaan, die uitgevoerd worden onder regie van het programma. Daarmee is deze motie gekoppeld aan het plan van aanpak van het betreffende programma. Er is inmiddels een concept-plan van aanpak opgesteld waarin de volgende elementen verwerkt zitten: - Historische context en nadere uitwerking van de opdracht - De aanpak van het programma - Governance programma standaardisatie In het plan wordt uitgegaan van de activiteiten voor de komende 1,5 jaar en waar mogelijk een globale doorkijk voor de wat langere termijn. Het programma kiest voor een fasegewijze, lerende aanpak dus elk half jaar (mede op basis van toetsing in veld) bepalen of op onderdelen aanpassingen rondom de standaardisatieopgave nodig zijn. <i>Proces</i> Om de inbreng vanuit het veld op te halen zijn de volgende partijen betrokken: - Een ambtelijke groep van gemeenten/regio's - Vertegenwoordigers uit het programma standaardisatie (w.o. VWS/branches) - De klankbordgroep LTA & HVA (vertegenwoordigers inkopers/contractmanagers) - De indieners van de motie.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Omgevingswet	
Motie en indiener:	Motie Gooise Meren “Nieuwe taken en eisen aan Omgevingsdiensten worden budgettair gedekt via het bevoegd gezag (gemeenten en provincies)”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - bij het Rijk aan te dringen op het budgettair dekken via de overheidsorganen (gemeenten en provincies) van de (nieuwe) taken en eisen aan Omgevingsdiensten.
Verantwoording:	De VNG ziet de verzwaring van eisen aan omgevingsdiensten door het rijk, de deels nieuwe taken en verschuiving van taken als gevolg van de invoering van de Omgevingswet en het werken met nieuwe processen en nieuwe instrumenten. De VNG maakt zich via lobby hard voor meer financiële middelen. In de breedte van de gemeentefinanciën in het kader van het ravijn, maar ook ten aanzien van de Omgevingswet en de specifieke taken van de Omgevingsdiensten. In vervolg op het Interbestuurlijke Programma VTH (IBP VTH) wordt gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van uitvoering van VTH-taken en de robuustheid van Omgevingsdiensten. Hiervoor is ondersteuning onder andere vanuit de VNG beschikbaar.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Klimaat en energie	
Motie en indiener:	Motie Krimpen aan den IJssel “Uitvoeringslasten: taken kunnen niet zonder knaken”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - met het Rijk, richting komende Voorjaarsbesluitvorming, in gesprek te gaan over het alsnog verstrekken van de benodigde bekostiging voor de klimaat- en energietaken van gemeenten - als de benodigde bekostiging uitblijft, het gesprek aan te gaan met het Rijk welke klimaat- en energietaken van gemeenten op een andere wijze kunnen worden ingevuld.
Verantwoording:	De VNG heeft richting de voorjaarsbesluitvorming intensieve gesprekken gevoerd met het rijk om te zorgen voor de benodigde bekostiging van klimaat- en energietaken van gemeenten zoals voortkomende uit het ROB advies “Koersen op Klimaatneutraal”. Dit heeft helaas niet geleid tot een ophoging van de benodigde uitvoeringsmiddelen. De komende periode zet de VNG de gesprekken voort zowel met het rijk als via de lobby. Hierin blijven wij het belang van voldoende en structurele bekostiging als randvoorwaarde in de uitvoering onderstrepen. Het uitblijven van voldoende middelen zal effect hebben op de taakuitvoering van gemeenten en de doelstellingen op het gebied van klimaat en energie, maar ook op andere aanverwante opgaven. De effecten en consequenties brengen wij samen met onze leden in beeld, en gaan daarover in gesprek met het Rijk om deze waar mogelijk te ondervangen.
Voorstel:	Als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Onderwijshuisvesting	
Motie en indiener:	Motie Goirle "Compensatie onderwijshuisvesting"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - in overleg te treden met het Rijk om te bepleiten dat de compensatie in de algemene uitkering voor onderwijshuisvesting gelijke tred houdt met de werkelijke stijging van de bouwkosten voor onderwijshuisvesting, die veel hoger ligt dan de indexering van het gemeentefonds op basis van het BBP.
Verantwoording:	Reeds lange tijd wordt gelobbyd voor structureel meer middelen voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds, gebaseerd op diverse onderzoeken en ervaringen in praktijk. Momenteel ligt een wetswijziging voor die moet bewerkstelligen dat er een meer planmatige en doelmatige aanpak van onderwijshuisvesting komt in het primair en voortgezet onderwijs. Dit wetsvoorstel heeft enkele zinvolle elementen in zich waar de VNG an sich tevreden over zijn, maar zorgen er niet voor dat de middelen voor gemeenten om te investeren in nieuwbouw en toekomstbestendige scholen, voldoende zijn. De berekeningen, gebaseerd op het IBO uit 2021, laten zien (rekening houdend met prijscorrecties) jaarlijks €1.2 miljard nodig is tot aan het jaar 2050 om dusdanig te investeren in scholen dat zij voldoen aan normen vanuit bouwbesluit, klimaat en toegankelijkheid. De commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs (ZJO) van de VNG heeft eerder (najaar 2024) gesproken over de strategie rondom het dossier onderwijshuisvesting. Daarbij hebben diverse opties op tafel gelegen, maar toen is vooralsnog gekozen voor het blijven bepleiten van meer middelen en daarop de lobby te voeren. Dat heeft vooralsnog niet het gewenste effect, alhoewel de VNG daar continu aandacht voor blijft vragen en heeft gevraagd. Ambtelijk merken we dat zorgen nadrukkelijk gehoord en begrepen worden, maar het thema heeft vooralsnog onvoldoende politieke urgentie. Gezien het uitblijven van resultaten heeft de portefeuillehouder uit de commissie ZJO verzocht het onderwerp opnieuw te agenderen en de strategische discussie opnieuw met elkaar te voeren. Daarbij kunnen eventueel nieuwe opties dus ook op tafel komen. Getracht wordt dit gesprek de komende weken voor te bereiden en te agenderen voor de commissie ZJO op 26 juni a.s. Op basis van de uitkomst van die strategische verkenning kunnen vervolgstappen gezet worden. Hoewel het bestuur middels een voortzetting en intensivering van de lobby uitvoering heeft gegeven aan de motie, lijkt het zinvol om de motie Goirle vooralsnog aan te houden. Dit geeft ruimte om te beoordelen hoe gesprekken tussen Rijk en gemeenten uitpakken en vervolgens te bespreken in welke mate die uitkomst gelegenheid biedt om de strategie rondom onderwijshuisvesting te wijzigen. Tevens kan het aanhouden van de motie helpen in de lobby door de druk in stand te houden in onderhandelingen met het rijk.
Voorstel:	Aanhouden